

Leena Unkari-Virtanen & Marita Huhtaniemi (toim.)

TKIO

Tulevaisuuskestävää
innovointia ja osaamista

 Metropolia

TKIO – tulevaisuuskestävää innovointia ja osaamista
© Metropolia Ammattikorkeakoulu 2023

Julkaisija: Metropolia Ammattikorkeakoulu
Toimittajat: Leena Unkari-Virtanen & Marita Huhtaniemi
Taitto: Lasse Rantaniitty, Valovirta Design
Metropolia Ammattikorkeakoulun julkaisuja
TAITO-sarja 110
Helsinki 2023

ISBN 978-952-328-383-1 (pdf)
ISSN 2669-8021 (pdf)
www.metropolia.fi/julkaisut

Tämä teos on lisensoitu Creative Commons
Nimeä-EiKaupallinen-JaaSamoin 4.0 Kansainvälinen -lisenssillä

Julkaisu perustuu Metropolian sisäiseen TKIO-toiminnan
kehittämishankkeeseen.

Sisällys

Lukijalle	5
TKIO-sanasto	6
<u>OSA 1</u>	10
TKIO:n rakentajat	11
Vaikuttavalla strategialla rakennetaan kestävää tulevaisuutta	12
TKIO, korkeakouluyhteisö ja johtaminen	18
Avointa TKIO-toimintaa rakentamassa	20
TKIO-toiminnan vaikuttavuuden perusta	24
Opettajien kokemuksia TKIO-integraatiosta	30
Luovat alat ratkaisuja rakentamassa	38
Reseptejä avoimuuden rakentamiseen	41
Rikastavia kohtaamisia	42
Yhteisöllisen kehittämisinnostuksen maaperä	48
Hekuta hyvää – hyvät käytännöt kiertoon TKIO-verkostoissa	53
Tutkimusaineistojen avaaminen	57
Avointen aineistojen käyttö TKIO-toiminnassa	60
<u>OSA 2</u>	62
TKIO ja jatkuvan oppimisen mahdollisuudet	63
Pedagogiset linjaukset luovat pohjaa TKIO-toiminnalle	64
Pedagogisen ajattelun evoluutio: kohti transformatiivista pedagogiikka	68
Oppimisen mahdollisuuksista viestiminen	74
TKI-hankkeet jatkuvan oppimisen palveluiden kehittäjinä	78
Reseptejä oppimisen uusiin mahdollisuuksiin	81
MINNO haasteiden ratkaisijana	82
MINNO TKI-hankkeissa	84
Turbiini – ideasta ensimmäisiin euroihin	88
Opintojakso TKI-hankkeen tilaamana	90

TKIO-prosessi opintojaksolla	94
Kohti vaikuttavaa YAMK-opinnäytetyötä	97
Oman oppimisen suunta ennakkotehtävänä	
YAMK-tutkinnossa	101
Transversaaliset taidot monialaisessa ja kansainvälisessä työyhteisössä	104
How to Carry Out an Erasmus+ BIP Project	108
Käytännön kokemuksia sosiaaliturvajärjestelmästä opiskelijoille	112
Konsertit ja taiteellinen TKIO	114
Ooppera ja taiteellinen TKIO	116
OSA 3	118
TKIO ja kestäväen tulevaisuuden ratkaisut	119
Ilmiölähtöiset innovaatiokeskittymät vastuullisuuden edistäjinä	120
Ilmiöt ja ekosysteemit – saman kolikon kaksi puolta	122
Hiilitallissa ratkotaan ilmastohaasteita	126
Uusi eurooppalainen Bauhaus – enemmän kuin opintopisteitä?	132
Reseptejä tulevaisuuskestävään TKI(O)-työhön	135
Hankkeista uusia oppimispalveluita	136
Podcasteja lentokentällä – hankkeesta transversaalisia taitoja	138
Tilapäisorganisaatio: tuttuja makuja ja ripaus yllättäviä mausteita	142
Hanketyössä kaikki oppivat	146
Projektipäällikkö asenteiden vaalijana	152
Ohjausryhmän kokoukset – byrokratiasta innostukseen	156
Oppiva hankehallinto	160
Antoisa aloitustapaaminen hankkeessa	165
Etsimässä uusia säveliä monialaiseen yhteistyöhön	169
Lopuksi	171
Ratkaisevaa työtä yhdessä – konkreettisia keinoja TKIO-yhteistyöhön	172
Huomioita TKIO-kehittämisestä kolmesta eri aikahorisontista	176
Kirjoittajat	180

Lukijalle

On aika katsoa oppimista tulevaisuuskestävästi uudesta näkökulmasta. Miten korkeakoulu voi esimerkiksi turvata valmistuville opiskelijoille oppimaan oppimisen taidot, jotka kantavat myös niihin ilmiöihin, työtapoihin ja välineisiin, joita emme vielä osaa edes kuvitella? Uuden oppimisen tarve kiihtyy eikä säästä edes asiantuntijoita, joille on karttunut työvuosien mukana runsaasti kokemusta työelämästä.

Tämä julkaisu esittelee ja sanallistaa kehittämistyötä, jota Metropolia Ammattikorkeakoulussa tehdään yhdistämällä tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminta oppimiseen, tutkinto-opetukseen ja kaikkeen tarjottavaan koulutukseen. Julkaisu on koottu avoimella kirjoittajakutsulla syksyllä 2022. Se on tilannekuva TKIO-kehittämistyössä löydettyistä ratkaisuista ja toimintamalleista.

Julkaisun kolme osaa rakentuvat artikkeleista ja resepteistä. TKI:n ja oppimistoiminnan yhdistäminen merkitsee oppimaan oppimisen transformaatiota, systemistä muodonmuutosta, joka haastaa niin pedagogisen ajattelutavan kuin käytännön toiminnan. Julkaisun artikkelit ovat analyttisiä ja tutkimusperustaisia katsauksia TKIO:n tausta-ajatteluun. Reseptit puolestaan esittelevät käytännön ratkaisuja, joilla TKIO:ta on toteutettu.

Kirjaimet TKI tulevat sanoista tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminta. Kirjain O tulee sanasta oppiminen. Jokaisessa reseptissä on kuvattu graafisesti, miten nämä neljä eri puolta reseptissä painottuvat.

Lämpimät kiitoksemme kaikille, jotka olette jakaneet omia TKIO-reseptejanne. Erityisesti kiitämme Parru-tiimistä Elina Ala-Nikkolaa ja Anne-Mari Raiviota, jotka käynnistivät selvityksen Metropolian TKIO-toiminnan tilasta. Heidän työtään ovat jatkaneet Marita Huhtaniemi ja Leena Unkari-Virtanen, jotka toimittivat tämän julkaisun yhtenä TKIO-kehittämisen tiekartan etappina.

Antoisia hetkiä artikkeleiden ja reseptien äärellä!

Heidi Rontu, jatkuvan oppimisen johtaja
Anna-Maria Vilkuna, TKI-johtaja
Leena Unkari-Virtanen, TKIO-kehittämisprojektin projektipäällikkö
Marita Huhtaniemi, strategia-asiantuntija

TKIO-sanasto

HyMy-kylä: Metropolia Ammattikorkeakoulun HyMy-kylä (Hyvinvointia Myllypurosta) on Myllypuron kampuksella toimiva monialainen oppimis- ja kehittämissympäristö. Se on Asiakaslähtöiset hyvinvointi- ja terveystalvet -innovaatiokeskittymän yhteistyöalusta, joka tarjoaa autenttisia oppimisympäristöjä mahdollistamaan opiskelijoille tulevaisuuden taidot ja työelämälle tarvittavat osaajat. Tutustu Hymy-kylän toimintaan Metropolia Ammattikorkeakoulun [verkkosivustolla](#).

Inkrementaalinen kehittäminen tarkoittaa vähittäin kasvavaa tai kehittyvää tai lisäarvon tuottamista jollekin jo olemassa olevalle.

Innovaatiokeskittymä: Metropoliaassa on viisi ilmiöpohjaista innovaatiokeskittymää. Metropoliaassa ilmiölähtöisillä innovaatiokeskittymillä tarkoitetaan Metropolian ja yhteiskunnan eri toimijoiden välistä avointa ja keskinäisriippuvaa ekosysteemyhteistyötä, jonka tavoitteena on tuottaa

- tutkittua tietoa
- jaettua ymmärrystä ja osaamista
- kestävää hyvinvointia ja liiketoimintaa
- sekä innovatiivisia ratkaisuja

innovaatiokeskittymien ilmiöihin/teemoihin liittyviin mahdollisuuksiin ja haasteisiin. Ne mahdollistavat uusia oppimisen tapoja ja tekevät monialaista yhteistyötä yhteiskunnallisten ja globaalien ilmiöiden parissa.

Lue lisää [Metropolian ilmiölähtöisistä innovaatiokeskittymistä](#) [Metropolian 2030-strategiasta](#).

Luova Dimensio on Metropolian kulttuuri- ja luovien alojen avoin yhteistyöalusta, jonka missiona on auttaa kaikkia pääsemään

osaksi luovuuden ulottuvuuksia sekä mukaan yhteiseen tekemiseen ja kokemiseen. Luova Dimensio pyrkii tuomaan esiin monipuolisesti kaikille avointa luovan tekemisen kirjoja, kuten tapahtumia, näyttelyitä, myytäviä opiskelijatöitä ja konsertteja. Tutustu lähemmin Luovan Dimension toimintaan yhteistyöalustan [verkkosivuilla](#).

Teemavastaavat ovat Metropolian innovaatiokeskittymien asiantuntijoita. He ovat aktiivisia oman teemansa kehittäjiä, mukana verkostoissa ja usein myös TKI-hankkeissa.

TKI: Tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnalla tarkoitetaan systemaattista toimintaa tiedon lisäämiseksi ja tiedon käyttämisestä uusien sovellusten löytämiseksi. Kriteerinä on, että toiminnan tavoitteena on kehittää jotain oleellisesti uutta. Tutkimus- ja kehittämistoimintaan sisällytetään perustutkimus, soveltava tutkimus ja kehittämistyö, myös taiteellinen.

TKIO tarkoittaa opetuksen ja oppimisen liittämistä tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoimintaan. Opetuksen ja oppimisen integroiminen TKI-toimintaan tähtää opiskelijan tutkintotavoitteiden mukaiseen ammattiosaamisen kehittymiseen oppimis- ja kehittämissympäristössä, jossa käsitellään todellisia työelämän tai yhteiskunnan ilmiöitä ja ongelmia. TKIO:ssa tutkimus, teoria, käytäntö ja kokemustieto nivoutuvat yhteen. Opetus ja oppiminen suunnitellaan siten, että oppimisen teoriapohja sekä osaamistavoitteet toteutuvat. TKI-integroitu oppiminen on yhteisöllistä ja luovaa, mikä edellyttää opiskelijalta aktiivista roolia. Laadukas TKIO-toiminta toteuttaa avoimuutta oppimisessa, oppimateriaaleissa ja opetuskäytännöissä. Lisäksi TKIO:n toteutuminen edellyttää TKI-toimijoiden ja oppimistoiminnan toimijoiden yhteistyötä hankesuunnittelussa ja -valmistelussa sekä opetuksen ja oppimisen toteutussuunnittelussa. Metropoliasa TKI-toiminnan hankkeet, toimeksiannot ja palvelut toteutuvat viidesä innovaatiokeskitymässä.

Transformaatio tarkoittaa muodonmuutosta. Muodonmuutokseen voi olla monenlaisia ajureita, kuten

digitalisaatio, luontokato ja ilmastokriisi, segregaatio ja sosioekonomiset haasteet (Bateson 1972; Laininen 2018; Sterling 2003).

Transformatiivinen oppiminen ja pedagogiikka tarkoittaa oppimista, joka uudistaa perustavanlaatuisia käsityksiä ihmisenä olemisesta ja suhteesta ympäröivään todellisuuteen (O’Sullivan ym. 2003; Unesco 2018).

Transformatiiviset taidot ovat taitoja, joita tarvitaan muutosten toteuttamiseen ja muutoksissa elämiseen. Näkökulma on uusi, ja kehitteillä on erilaisia tutkimuksellisia transformatiivisten taitojen jäsennyksiä. Eri jäsennyksiin voit tutustua esimerkiksi seuraavien tekstien kautta:

- Laininen, E. 2018. [Transformatiivinen oppiminen ekososiaalisen sivistymisen mahdollistajana](#) (pdf). Ammattikasvatuksen aikakauskirja 20(5), 16–38.
- IDG Framwork ja sisäisen kehittymisen tavoitteet. [Inner development goals](#).

Transversaaliset taidot on luokiteltu kriittiseen ja luovaan ajatteluun, ihmissuhdetaitoihin sekä sosiaalisiin ja tunnetaitoihin ja oppimaan oppimiseen. Transveraalit taidot ovat soveltuvasti siirrettävissä ammatista tai työympäristöstä toiseen (transferable skills). Lue lisää reseptistä Transversaaliset taidot monialaisessa ja kansainvälisessä työyhteisössä.

Yhteistyöalusta: Metropoliaassa yhteistyöalustoilla tarkoitetaan avoimia fyysisiä ja digitaalisia oppimis-, tutkimus-, testaus-, kehittämisen- ja innovaatioympäristöjä. Yhteistyöalustat tarjoavat puitteet yhdessä tekemiselle ja oppimiselle ekosysteemitomijoiden ja kumppaneiden kesken sekä vauhdittavat ratkaisujen löytämistä systeemiin haasteisiin. Yhteistyöalustoja ovat esimerkiksi HyMy-kylä ja Luova Dimensio.

[Tutustu tarkemmin yhteistyöalustoihin Metropolian verkkosivuilla.](#)

Lähteet

Bateson, G. 1972. Steps to an Ecology of Mind. San Francisco: Chandler Publishing Company.

Laininen, E. 2018. Transformatiivinen oppiminen ekososiaalisen sivistymisen mahdollistajana. Ammattikasvatuksen aikakauskirja 20 (5), 16–38. <https://journal.fi/akakk/issue/view/5781>.

Sterling, S. 2003. Whole Systems Thinking as a Basis for Paradigm Change in Education: explorations in the context of sustainability. PhD thesis. Bath: Centre for Research in Education and the Environment, University of Bath.

O'Sullivan, E., Morrell, M. & O'Connor, M. A. 2002. Expanding the Boundaries of Transformative Learning. Essays on Theory and Practice. Palgrave, New York.

Unesco 2018. UNESCO position paper on the Future of Education for Sustainable Development.

Värri, V-M. 2018. Kasvatus ekokriisin aikakaudella. Vastapaino, Tampere.

The background of the page is a repeating geometric pattern in teal and white. The pattern consists of various shapes including circles, triangles, and polygons, some of which are cut off by the edges of the page. The overall effect is a complex, interlocking design.

OSA 1

TKIO:n rakentajat

Vaikuttavalla strategialla rakennetaan kestävää tulevaisuutta

Marita Huhtaniemi

Aikamme laaja-alaiset ja kompleksiset ilmiöt, kuten kestävyyskriisi ja elinikäinen oppiminen, ovat saaneet korkeakoulut pohtimaan omaa yhteiskunnallista tehtäväänsä ja omaksumaan aiempaa vaikuttavampaa roolia yhteiskunnan uudistamisessa ja kestäväen tulevaisuuden rakentamisessa. Osa korkeakouluista on ottanut vaikuttavuuden strategiansa lähtökohdaksi ja nivonnut strategiansa YK:n Agenda 2030 SDG-viitekehykseen. Myös Metropolia on kytkenyt strategian kestäväen tulevaisuuden rakentamiseen.

Vaikuttavuus Metropolian strategian lähtökohdaksi on käynnistänyt mittavan muutamatkan kohti uudenlaisia korkeakoulutoimijuutta ja haastanut niin korkeakouluyhteisön kuin yksittäiset metropolialaisetkin vastaamaan muuttuvan maailman ja uudistuvan yhteiskunnan tarpeisiin. Metropolian tahtotilan – osaamisen rohkea uudistaja ja kestäväen tulevaisuuden rakentaja – mukaiseen rooliin ja toimintaan ei siirrytä hetkessä. Tarvitaan ennen kaikkea mittaava ajattelutavan muutosta, mutta myös laajempaa systeemistä toimintamallien ja -kulttuurin muutosta. Vain siten voidaan luoda osaamisen rohkealle uudistamiselle ja kestäväen tulevaisuuden rakentamiselle kestäviä onnistumisen edellytyksiä.

Teemat jäsentävät systeemistä strategiaa

Näkyvimmillään vaikuttavuus näyttätty Metropolian tavassa katsoa maailmaa ilmiöiden kautta. Siten strategian ytimessä ovat jatkuva oppiminen, ilmiölähtöiset innovaatiokeskittymät, kestävä kehitys ja kasvu sekä näille onnistumisen mahdollisuuksia tuovat ihmiset ja kulttuuri sekä digitalisaatio. Syvimmillään vaikuttavuus ulottuu uuteen arvoperustaan (vastuullisuus, ratkaisukeskeisyys, inhimillinen ote ja uudistuva osaaminen) sekä eettisiin toimintaperiaatteisiin.

Koska ilmiöitä yleisesti luonnehtii avoimuus ja systeemisyys, on myös strategia rakennettu avoimeksi ja systemiseksi kokonaisuudeksi. Kaikki viisi strategista teemaa – jatkuva oppiminen, ilmiölähtöiset innovaatiokeskittymät, ihmiset ja kulttuuri, digitalisaatio sekä kestävä kehitys ja kasvu – ovat systemisen strategian mukaisesti keskinäisriippuvassa suhteessa toisiinsa. Yksi ei voi toteutua ilman toista. Kuhunkin strategiseen teemaan liittyy laaja kirjo mahdollisuuksia ja haasteita, jotka edellyttävät monialaista, usean eri toimijan toisiaan täydentävää osaamista ja resurssien yhteen nivomista.

STRATEGIAN YTIMESSÄ

Ilmiölähtöiset innovaatiokeskittymät

Kuva 1. Metropolian ilmiölähtöiset innovaatiokeskittymät

Metropolian strategia 2021–2030 kurkottaa pitkälle tulevaisuuteen. Pitkä aikajänne on mahdollistanut sen, että on voitu irrottautua nykyhetken ajattelun ja toiminnan rajoitteista ja visioida strategian teemoja nopeasti ja murroksellisesti muuttuvassa toimintaympäristössä.

Ilmiölähtöiset innovaatiokeskittymät

Perusta Metropolian strategialle 2030 on luotu vuonna 2018, jolloin strategian ytimeen on nostettu ensimmäiset yhteiskunnalliset ilmiöt. Strategiapäivityksen yhteydessä kokonaisuutta on laajennettu viideksi ilmiölähtöiseksi innovaatiokeskittymäksi:

- Asiakaslähtöiset hyvinvointi- ja terveyspalvelut
- Puhtaat ja kestävät ratkaisut

- Tieto-ohjattu rakentaminen
- Toimiva ihmisten kaupunki
- Älykäs liikkuminen.

Sittemmin ilmiölähtöisiä innovaatiokeskittymiä on vahvistettu rakentamalla kampuksille laaja kirjo erilaisia avoimia yhteistyöalustoja (esim. HyMy-kylä, Smart Lab, Luova Dimensio, AloT ja Robo Garaget ja Hiilitalli). Ilmiöihin liittyvien haasteiden ratkaisemisessa korostetaan ekosysteemyhteistyön ja alustojen, innovaatiotoiminnan, ilmiölähtöisen oppimisen, avoimen TKIO-toiminnan sekä datan ja teknologian keskeistä roolia (kuva 1).

Ilmiölähtöisten innovaatiokeskittymien perustamisen taustalla on ollut yhtäältä vahva yhteiskunnallinen tarve ja toisaalta yli 20 000 ihmisen korkeakouluyhteisön tarjoama mahdollisuus aiempaa

vaikuttavampaan rooliin alueiden ja yhteiskunnan uudistajana. Strategiset valinnat ilmiölähtöisiksi innovaatiokeskitymiksi on siten tehty yhteiskunnallisiin tarpeisiin ja korkeakoulu yhteisön kyvykkyyksiin pohjautuen.

Ilmiölähtöiset innovaatiokeskittymät ja yhteistyöalustat avaavat yksittäisiä, pisteittäisiä TKI-hankkeita huomattavasti laajemmat mahdollisuudet vaikuttavuuteen. Siten voidaan proaktiivisesti lisätä toimijoiden välistä innovaatio- ja tutkimusyhteistyötä, paitsi alue- ja paikallistasolla myös kansallisesti ja kansainvälisesti. Ymmärrystä ja ratkaisuja erilaisiin ilmiöihin haetaan parhaimmillaan pitkäjänteisessä ekosysteemyhteistyössä tulevaisuutta ennakoiden ja tulkiten sekä yhdessä oppien, tutkien, ketterästi

kokeillen ja innovoiden. Keskeistä on korostaa toimijoiden välistä tiivistä ja pitkäjänteistä vuorovaikutusta, toimijoiden toisiaan täydentävää osaamista sekä yhteistyön moninaisia muotoja.

Jatkuva oppiminen – ihminen edellä

Vuonna 2018 uudistettiin myös Metropolian näkemys ja tulkinta jatkuvasta oppimisesta (kuva 2). Jatkuvan oppimisen keskiöön nostettiin oppija, jolle pyritään tarjoamaan mahdollisimman joustavia yksilöllisiä oppimiskäytäntöjä (tutkintotavoitteinen oppiminen ja muut oppimiskäytännöt) elämän eri tilanteissa. Vallitsevasta ajattelusta poikkeavalla jatkuvan oppimisen näkemyksellä on määrätietoisesti irrottauduttu koulutusorganisaatiokeskeisestä

STRATEGIAN YTIMESSÄ

Jatkuva oppiminen

Kuva 2. Jatkuva oppiminen – ihminen edellä

ja tutkintopainotteisesta jatkuvan oppimisen ajattelusta. Ja siten on otettu merkittävä askel kohti parhaillaan yhteiskunnassa kehkeytymässä olevaa ihmiskeskeistä ja ekosysteemiperusteista elinikäisen oppimisen järjestelmää. Tähän elinikäisen oppimisen järjestelmään liittyviä tulevaisuuden mahdollisuuksia ja haasteita on lisäksi pyritty ennakoimaan, tulkitsemaan ja havainnollistamaan yhteistä tulevaisuuskuvaava rakentavan Metropolia Match®-mallin avulla. Parhaimmillaan malliin näkyväksi tuodut keskeisimmät muutosalueet ohjaavat jatkuvan oppimisen uudistusta Metropolian nykyarjessa. Vaikuttavimmillaan Metropolia Match® voi myös vauhdittaa laajempaa yhteiskunnallista siirtymää kohti uutta elinikäisen oppimisen paradigmaa.

Jatkuvan oppimisen strategia, jossa oppimista lähestytään ”ihminen edellä”, avaa mittavia mahdollisuuksia osaamisen rohkealle uudistamiselle ja kestäväen tulevaisuuden rakentamiselle. Ennen kaikkea se luo perustavanlaatuiset edellytykset rakentaa jatkuvaa oppimista oppijan ympärille ja siten tuoda jatkuva oppiminen saumattomaksi osaksi oppijan arkea.

Oppijalähtöisyys jatkuvan oppimisen näkökulmana ja toimintaa ohjaavana periaatteena edistää myös oppimiskäytäntöjen kehittymistä nykyistä yksilöllisemmiksi. Joustavia mahdollisuuksia oppia ja kehittyä elämän eri tilanteissa mahdollistetaan erityisesti kysyntälähtöiseksi ja modulaariseksi muotoilulla osaamistarjonnalla (ml. pienet osaamiskokonaisuudet), oppijaa

kokonaisvaltaisesti tukevilla ohjauspalveluilla sekä monimuotoisilla oppimisen tavoilla, kuten työssä oppimisella. Osaamisdatalla ja erityisesti tekoälyllä on tässä uudistustyössä erityisen merkittävä rooli. Niitä hyödynnetäänkin kasvavassa määrin, esimerkiksi osaamistarpeiden ennakoinnissa, osaamistarjonnan rakentamisessa, tiedolla johtamisessa sekä erilaisten innovatiivisten oppimiskäytäntöjen kehittämisessä.

Oppijalähtöisyys jatkuvan oppimisen näkökulmana ei yksin riitä vastaamaan murroksellisen ajan tuottamiin elinikäisen oppimisen haasteisiin. Tarvitaan myös avoimuuden ja systematisyyden näkökulmia ja rakenteita, kuten oppilaitosten ja yritysten rajat ylittäviä osaamisen ekosysteemejä. Ensimmäisiä selkeitä askelia tähän suuntaan on viime vuosina otettu muun muassa 3AMK-liittouman (Haaga-Helia, Laurea ja Metropolia), erilaisten korkeakoulukumppanuuksien sekä laajemminkin erilaisten jatkuvan oppimisen toimijoiden välisten kumppanuuksien muodossa. Parhaimmillaan siirtymää kohti oppijakeskeistä oppimista edistetään kaikkia korkeakoulutoimijoita koskevassa kansallisessa DigiVisio 2030-hankkeessa.

Kestävä kehitys ja kasvu

Kolmas keskeinen yhteiskunnallista vaikuttavuutta tavoitteleva strateginen teema, joka tuotiin osaksi strategiaa 2030, on kestävä kehitys ja kasvu. Se on rakennettu koko strategian läpileikkaavaksi teemaksi. Lisäksi strategia on nivottu YK:n Agenda 2030 SDG-viitekehykseen.

Kuva 3. Metropolialle olennaisimmat YK:n kestävä kehityksen tavoitteet

Vaikuttavuutta tavoitellaan sekä ”jalanjäljen” että ”kädenjäljen” näkökulmista. Tavoitteena on, että:

- Metropolia on vastuullinen korkeakoulu yhteisö: oma toiminta on ekologisesti, taloudellisesti ja sosiaalisesti kestävä.
- Metropolia on hiilineutraali vuoteen 2030 mennessä.
- Jokainen metropolialainen on kestävä kehityksen osaaja.
- (Ekosysteemi)yhteistyössä luodaan innovatiivisia ratkaisuja kestävä kehityksen haasteisiin.

Kestävä kehityksen rinnalla on haluttu korostaa myös kestävä kehityksen osaamisen ja innovaatioiden liiketoiminnallista arvoa. Siten strategisen teeman nimeksi on muotoutunut Kestävä kehitys ja kasvu. Tavoitteeksi on asetettu kestävä kasvun panostaminen niin Suomessa kuin kansainvälisestikin.

Vuonna 2021 tunnistettiin strategian kannalta kahdeksan olennaisinta YK:n kestävä kehityksen tavoitetta (kuva 3).

Näiden pohjalta on rakennettu vuoteen 2030 ulottuva kestävä kehityksen tiekartta ([Kestävä kehityksen tiekartta Metropolian verkkosivuilla](#)). Sittenkin kestävä kehitys on nivottu myös yhteisöllisesti rakennettuun uuteen arvoperustaan (vastuullisuus, ratkaisukeskeisyys, inhimillinen ote ja uudistuva osaaminen) sekä eettisiin toimintaperiaatteisiin.

Ihmiset, kulttuuri ja digitalisaatio

Strategiset teemat ihmiset ja kulttuuri sekä digitalisaatio luovat parhaimmillaan vankan perustan strategian toteutumiselle. Metropolian toimintakulttuuria luonnehtivat erityisesti yhteisöllisyys ja osallistuvuus, luovuus, rohkeat koikeilut sekä ketterä oppimiskulttuuri. Keskeisimpiä ajattelua ja toimintaa ohjaavia periaatteita ovat avoimuus sekä ihmis- ja ilmiölähtöisyys. Avoimuuden periaate edistää avoimuutta laaja-alaisesti, niin oppimisessa, tutkimuksessa, kehittämisessä, innovaatio toiminnassa kuin yrittäjyydessä ja liiketoiminnassa. Ihmislähtöisyyden periaatteella vahvistetaan korkeakoulu yhteisön oppija-, asiakas- ja työntekijä lähtöisiä ajattelu- ja toimintamalleja. Ilmiölähtöisyydellä korostetaan ennen kaikkea toiminnan systeemistä luonnetta sekä laajaa eri toimijoiden keskinäisriippuvaa yhteistyötä. Myös kumppanuuksien keskeinen rooli ja merkitys tunnistetaan. Parhailaan uudistettavalla kumppanuusmalli kokonaisuudella pyritään luomaan edellytyksiä pitkäjänteiselle kahdenväliselle ja monenväliselle yhteistyölle. Digitalisaatio

Metropolian strategisena teemana tarkoittaa erityisesti digiratkaisujen (AI, ICT, XR, IoT) kehittämistä ja niiden laajaa hyödyntämistä kaikissa strategisissa teemoissa. Tässä strategisessa teemassa edistetään myös vahvasti kokonaisvaltaista tiedolla ja ennakoititiedolla johtamisen kulttuuria.

Vaikuttavan strategian tueksi on luotu erilaisia tiekarttoja, kuten strategiatiekartta, kestävän kehityksen tiekartta ja TKIO-tiekartta. Tiekartat tekevät näkyväksi keskeisimpiä askeleita, joita tarvitaan Metropolian tahtotilan – osaamisen rohkea uudistaja ja kestävän tulevaisuuden rakentaja – todeksi elämiseen.

Lue lisää

Naumanen, M. 2019. Kestävän kehityksen innovaatiot. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminta. Policy Brief 25/2019. <https://tietokayttoon.fi/julkaisu?pubid=33802>

Arola, M., Huttula, T., Hyytiä, V., Jämsén, P., Matikainen, T., Mustikainen, H., Petrow, S., Ranki, S., Santamäki, I., Siuko, M., Tikkinen, A., Vesa, A.-M., Villanen, J. & Välimaa, A. 2021. Kohti elinikäisen oppimisen Suomea. Sitran selvityksiä. Helsinki: Sitra. <https://www.sitra.fi/julkaisut/milla-suosituksilla/>

Arola, M., Huttula, T., Jämsén, P., Kirjavainen, A., Mustikainen, H., Ranki, S., Santamäki, I., Vesa, A.-M. & Villanen, J. 2022. Tulevaisuuden osaaminen syntyy ekosysteemeissä. Sitran selvityksiä. Helsinki: Sitra. <https://www.sitra.fi/julkaisut/tulevaisuuden-osaaminen-synty-ekosysteemeissa/>

Valkokari, K., Hyytinen, K., Kutinlahti, P. & Hjelt, M. 2021. Yhdessä kestävää kasvua-ekosysteemiopas. Espoo: VTT. https://www.vttresearch.com/sites/default/files/pdf/publications/2020/Yhdessa_kestavaa_kasvua_17022021.pdf

Huhtaniemi, M., Kahra P. & Ojala E. 2021. Metropolian muutoksentakijät kestävän tulevaisuuden rakentajina. UAS Journal 4/2021. <https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2021113057972>

Metropolian strategia 2030. <https://www.metropolia.fi/fi/metropoliasta/strategia-2030>

Metropolia ja vastuullisuus. [metropolia.fi/kestavakehitys/](https://www.metropolia.fi/kestavakehitys/)

TKIO, korkeakouluysteisö ja johtaminen

Anna-Maria Vilkuna, Heidi Rontu

Korkeakoulun perustehtäviä ovat tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminta sekä oppiminen. Näiden yhteen nivomisen voisi ajatella olevan luontaista ja ongelmatonta. Todellisuudessa tilanne on kuitenkin usein toisenlainen. Tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminta toimii perinteisesti korkeakoulusta ulospäin ja sidosryhmärajapinnoilla. Linkittyminen oppimiseen tapahtuu useimmiten alakohteisessa pedagogisessa ja sisällöllisessä kehittämisskeskustelussa.

Molemmat perustehtävät voivat korkeakoulun arjessa edetä rinnakkain, kohtamatta toisiaan ja saamatta vaikutteita toisiltaan. Metropolissa olemme tunnistanee, että nämä kohtaamiset ovat kuitenkin välttämättömiä. Niin tämän päivän, lähitulevaisuuden kuin kaukaisemmassa horisontissa siintävän tulevaisuuden osaamistarpeisiin voimme vastata vain vahvistamalla tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan ja oppimisen vuoropuhelua ja aitoa dialogista rinnakkaiseloa.

Oppimisen ja TKI-toiminnan entistä kiinteämpi kytkös on Metropolian strategian keskiössä. Tavoitteena on vahvistaa Metropolian kykyä rakentaa tutkimuksen, kehittämisen, innovoinnin ja oppimisen eli TKIO:n kytkentöjä uudella tavalla toimintaympäristön haasteiden ja tarpeiden suunnassa.

Oppimisen ja TKI-toiminnan integraatiota uudistavan TKIO-ajattelun ja sen mukaisen toiminnan periaatteita ovat

- opiskelijälähtöisyys
- ilmiölähtöisyys
- avoimuus
- systeemisyys
- kestävä kehitys.

Edellä mainitut periaatteet toimivat myös johtamisen periaatteina silloin, kun kompleksiseen toimintaympäristöön lähdetään rakentamaan uutta johtamisen mallia. Tulee väistämättä törmäyksiä, kun korkeakouluysteisössä lähdetään vahvistamaan kahden, toimintakulttuuriltaan vahvasti omaleimaisen perustoiminnon yhteistyötä.

Tällöin yhdessä johtamisen kompassina toimii muun muassa kolmen horisontin malli (ks. artikkeli Huomioita TKIO-kehittämistyöstä kolmesta eri aikahorisontista tässä julkaisussa). Se auttaa hahmottamaan, millaisia ajattelua ohjaavia kehyksiä olisi viisasta hyödyntää, jotta johtamista onnistuttaisiin uudistamaan toimintaympäristön edellyttämällä kokonaisvaltaisella ja tulevaisuuskestävällä otteella (Huhtaniemi 2023). Johtajuuden ytimeen nousevat organisaatiokeskeisyyden ja lineaarisuuden sijaan ihmis- ja ilmiölähtöisyys sekä avoimet ja systeemiset toimintamallit, kuten

ekosysteemit. Ammattikorkeakoulun pedagogiikalta tulevaisuuskestävä johtaminen edellyttävät oppijalähtöisyyden korostamista sekä siirtymistä aiempaa ilmiölähtöisempään TKI-toimintaan avoimissa oppimisympäristöissä.

TKIO-ajattelu ei suinkaan ole täysin uusi avaus Metropoliassa. Meillä on jo vuosien ajan toteutettu ja kehitetty toimivia TKIO-käytäntöjä. Metropolian TKIO-toiminnan tilaa selvitettiin vuonna 2021 osallistavan sparraustiimin (Parru) toimesta. Selvityksen jälkeen käynnistettiin kehittämisprojekti, joka tuotti TKIO-kehittämisen tiekartan.

Parrun tekemässä selvityksessä tunnistettiin vahvuuksina positiivinen asenne TKIO:n kehittämiseen ja olemassa olevia rooleja, joiden työhön TKIO liittyy. Samalla löytyi toimintamalleja, kuten TKIO joidenkin tutkintojen opetus suunnitelmissa, TKIO-menu tarjoamaan konkreettisia TKIO-toteutustapoja opetuksen suunnitteluun ja toteutukseen sekä innovaatiokeskittymien alustat ja Metropolian innovaatioprojektit (MINNO), joihin TKIO-kehittämistyötä innovaatiokeskittymien näkökulmasta voidaan kytkeä.

Tämä TKIO-reseptikirja tunnistaa nämä jo toimivaksi todetut käytännöt, koottaa ne ja tuo koko korkeakoulu yhteisön hyödynnettäviksi. Reseptikirja on TKIO-tiekarttamme ensimmäisiä toimenpiteitä. Sen lisäksi panostamme juuri nyt yhteistyön sujuvoittamiseen eri TKIO-toimijoiden välillä, TKIO-toiminnan tarpeiden näkyväksi tekemiseen sekä TKIO:n hyötyjen avaamiseen opiskelijoille, korkeakoulun henkilöstölle, yrityksille ja yhteiskunnalle.

Kaikilla korkeakoulu yhteisössä tulee olla mahdollisuus toimia TKIO:n edistäjinä. Laura Huhtinen-Hildén toteaa omassa artikkelissaan: "Ammattikorkeakoulun kyky hyödyntää tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan ja oppimisympäristöjen yhdyspintoja riippuu siis siitä, miten hienovireisesti dialogi virtaa ja miten moniäänisesti ekosysteemi soi."

Kompleksinen aika edellyttää uudenlaisia johtamista, ja tämän uuden tavan johtaa kulmakivi on jatkuva, soljuva dialogi korkeakoulun keskeisten perustehtävien välillä. Muutos edellyttää kokeilua, arviointia, poisoppimista ja uuden oppimista.

Lähteet

Huhtaniemi, M. 2023. Kolmen horisontin malli johtamismuotoilun kompassina. Edelläkävijät-blogi 21.2.2023. Helsinki: Vere Design. Haettu 1.3.2023. <https://www.edellakavijat.fi/blogi/kolmen-horisontin-malli-johtamismuotoilun-kompassina>

Avointa TKIO-toimintaa rakentamassa

Leena Unkari-Virtanen, Marita Huhtaniemi

Miten yhdistää opetus, oppiminen ja avoin TKI-toiminta ammattikorkeakoulussa? Metropolia Ammattikorkeakoulussa on jo muutaman vuoden ajan rakennettu aktiivisesti tutkimuksen, kehittämisen, innovoinnin ja oppimisen (TKIO) kytkentöjä. Käytännön kehittämistyötämme tukee Metropolian strategia 2030, joka linjaa korkeakouluyhteisön roolia osaamisen rohkeana uudistajana ja kestäväen tulevaisuuden rakentajana. Opetuksen ja TKI-toiminnan kytkemisen tavoitteena onkin löytää ratkaisuja aikamme haasteisiin, kehittää näihin ratkaisuihin tarvittavaa monialaista osaamista sekä vahvistaa Metropolian roolia ratkaisujen ja osaamisen rakentajana.

Oppimistoiminnan ja TKI-työn kytkösten rakentamisessa olemme kohdanneet niin haasteita kuin innostavia mahdollisuuksia. TKIO, kuten tätä kytkentää nimitämme, on ollut yhteisen pohdinnan, selvitystyön ja aktiivisen kehittämistyön kohteena. Tässä artikkelissa kuvaamme lyhyesti kehittämistyön vaiheita ja tuloksia.

Esiselvitystyö kartoitti TKIO-maastoa

Vuosina 2020–2021 Parru, Metropolian osallistavan prosessiparrauksen tiimi, järjesti eri tehtävissä ja eri yksiköissä työskenteleville henkilöille

keskustelutilaisuuksia TKIO-teemoista, dokumentoi keskustelut ja koosti aineistosta esiselvityksen. Aineistossa välittyi hämmennys toimintatapojen muutoksesta eli siitä, että hankkeiden tulisi osallistua opintojen järjestämiseen, vaikka vastuun opetuksen kehittämisestä ja järjestämistä koettiin olevan oppimistoinnalla, tutkinnoilla.

Esiselvityksessä tunnistettiin kuitenkin monia vahvuuksia, joista keskeisimmät olivat:

1. yleinen positiivinen asenne TKIO:n kehittämiseen
2. jo olemassa olevat tehtäväroolit, joihin TKIO liittyy
3. jo toteutuvia toimintamalleja ja -tapoja, kuten innovaatiokeskittymät, yhteistyöalustat ja MINNO-opinnot.

Esiselvityksessä tunnistettiin haasteita, joista nostettiin esiin erityisesti TKIO:n kehittämisen yhtäaikainen konkreettisuus (esimerkiksi TKIO-opintopisteiden kirjaukset) ja hahmottumattomuus (TKIO:n monenlaiset määrittelyt). Haasteet näkyivät esimerkiksi keskusteluissa, viestinnässä ja ohjeistuksissa. Esiselvitysvaiheen perusteella Metropolian johtoryhmä toteasi tarpeelliseksi laatia tiekartan TKIO:n kehittämisestä.

TKIO-projektissa laadittiin kehittämisen tiekartta

Seuraavassa vaiheessa kehittämissyö kytkettiin kiinteästi Metropolian transformaatiostrategiaan ja rinnalla kulkevaan Metropolian ennakoitavykykkyyden kehittämishankkeeseen. Tuloksellisuuden varmistamiseksi kehittämistyö projektoitiin. Projektissa huomattiin tarpeelliseksi jakaa tiekartan toimenpiteet strategian ja tunnistetun paradigman muutostarpeen näkökulmasta (1) inkrementaaliseen kehittämistyöhön eli nykyisten käytänteiden optimointiin, sekä (2) transformatiiviseen, syvällisempää toiminnan muutosta konkretisoivaan kehittämistyöhön. Keskeisinä strategiasta juontuvina periaatteina molemmissa kehittämisen rai-teissa ovat oppija- ja ilmiölähtöisyys, avoimuus, systeemisyys sekä kestävä kehitys. Tiekartassa ensimmäisenä toimenpiteenä oli käytänteiden näkyväksi tekeminen julkaisemalla ”reseptikirja” hyvistä käytänteistä. Metropolian reseptikirja konkretisoi ammattikorkeakoulujen Mukana-yhteistyöhankkeen julkaisussa Avoin TKIO -keittokirja: Reseptejä avoimempaan tutkimukseen ja oppimiseen esitettyjä ajatuksia (Päällyssaho, Latvanen & Uusimäki 2021).

TKIO-toiminta valittiin vuoden 2022 auditointiin Metropolian omaksi kehittämiskohteeksi. TKIO-kehittämistyöstä, sen visiosta ja tiekartasta laadittiin kuvaus, johon Karvin auditointiryhmä on sittemmin antanut ehdotuksensa ja näkemyksensä (ks. [auditointiraportti](#))

TKIO-kehittämistyön ensimmäiset tulokset

TKIO-kehittämistyössä on löydetty ratkaisuja sekä nykytilan ongelmiin että avattu näkökulmia laajempaan muuntamiseen ja transformatioon. Julkaisussa kerromme käytännön ratkaisusta ja uudennlaisista avauksista oppimistointintaan, TKI-työhön sekä ammattikorkeakoulun toiminnan rakenteisiin, johtamiseen ja toimintakulttuuriin. Olemme käytännön tasolla huomanneet, kuinka sekä nykyisten käytänteiden parantaminen että transformatiivinen, muutosta tuova kehittämissyö aiheuttavat ammattikorkeakoulun toimintaan ketjureaktioita. Lineaarinen näkökulma TKIO-kehittämistyöhön aiheuttaa helposti hämmennystä, sillä ratkaisut kytkeytyvät toisiinsa ja edellyttävät moninäkökulmaista, systeemistä tarkastelua. Palaamme kehittämisen erilaisiin mahdollisuuksiin tarkemmin tämän julkaisun viimeisessä artikkelissa.

Tässä julkaisussa esitellään TKIO-kehittämistyössä löydettyjä ratkaisuja kolmesta näkökulmasta, jotka ovat nousseet TKIO:n tiimoilta käydyistä keskusteluista. Näkökulmat ovat seuraavat:

1. Strategia, johtaminen, rakenteet ja toimintakulttuuri (Osa 1): Ensimmäisessä osassa kysymme, mitä vaikuttavuusstrategia edellyttää TKIO-toiminnan johtamiselta, toiminnalta ja rakenteilta. Minkälaisia uusia avauksia – esimerkiksi ratkaisuja jumeihin ja häiriöihin – TKI:n

- ja oppimistoiminnan uudenlainen kytkeminen tuottaa?
2. Käsitykset oppimaan oppimisesta ja pedagogiikasta (Osa 2): Ammatikorkeakoulun opetus on perinteisesti keskittynyt työelämän tarpeista ja alan traditioista kumpuaviin osaamisiin. Aikamme haasteisiin tarvitaan kuitenkin osaamista, joka rakentuu tulevaisuuden tarpeista käsin. Miten korkeakoulu yhteisössä on löydetty käytännön ratkaisuja, mitä pedagogisen ajattelun tapoja ja oppimisen mahdollisuuksia TKIO-kehittämistyön pioneerit ovat rakentaneet?
 3. TKI-toiminnan avautuminen oppimistoimintaan (Osa 3): TKI-toimintamielletään usein hankkeiksi. Ne ovat väliaikaisorganisaatioita, joilla on usein oppimistoiminnasta erillään olevat tavoitteet ja toiminnan syklit. Miten yhdistää hankkeet ja oppi-

mistoiminta? Lisäksi Metropolian TKI-toiminnassa keskeisiä TKI-toimijoita ovat viisi innovaatiokeskittymää sekä kampuksilla toimivat avoimet yhteistyöalustat. Miten niiden ja oppimistoiminnan välistä kytköstä on rakennettu?

Jokainen julkaisun kolmesta osasta sisältää Metropolian TKIO-toimijoiden toteuttamia hyviä ratkaisuja eli ”reseptejä”. Reseptejä ovat kirjoittaneet Metropolian yliopettajat, lehtorit, tutkintovastavat, asiantuntijat, projektipäälliköt – siis monet toimijat monista eri rooleista. Jokainen osa alkaa artikkeleilla, joissa avataan laajemmin valittuun näkökulmaan, esimerkiksi johtamiseen ja pedagogiikan tutkimukseen liittyvää ajattelua ja myös vielä työn alla olevaa transformaatiota, yhdessä muuntumista kohti uusia ratkaisuja tuottavaa oppimistoiminnan ja TKI:n kytkemistä.

Lue lisää

Hokkanen, H. 2021. Asiantuntijat ja opiskelijat kehittävät yhdessä palveluita – TKIO-toimintaa käytännössä, osa 1. Tikissä-blogi 27.1.2022. Helsinki: Metropolia Ammattikorkeakoulu. Haettu 1.3.2023. <https://blogit.metropolia.fi/tikissa/2022/01/27/asi-antuntijat-ja-opiskelijat-kehittavat-yhdessa-palveluita-tkio-toimintaa-kaytannossa-osa-1/>

Järvinen, J. & Ruusuvuori, H. 2019. Työelämä, opiskelijat ja opettajat kohtaavat: MINNO on kaikkien projekti. Hiilta ja timanttia-blogi 9.12.2019. Helsinki: Metropolia Ammattikorkeakoulu. Haettu 1.3.2023. <https://blogit.metropolia.fi/hiilta-ja-timanttia/2019/12/09/tyoelama-opiskelijat-ja-opettajat-kohtaavat-minno-on-kaikkien-projekti/>

Nykopp, T. 2023. Kampus yritysysteistyön raja-alueena. Tikissä-blogi 9.2.2023. Helsinki: Metropolia Ammattikorkeakoulu. Haettu 1.3.2023. <https://blogit.metropolia.fi/tikissa/2023/02/09/kampus-yritysysteistyon-raja-alueena/>

Päällysaho, S., Latvanen, J. & Uusimäki, S 2021. Avoin TKIO -keittokirja: Reseptejä avoimempaan tutkimukseen ja oppimiseen. Seinäjoki: Seinäjoen ammattikorkeakoulu. <https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2021111755750>

Roman, M. 2020. Kuinka rakentaa avointa yhtiestyötä tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoimintaan? Tikissä-blogi 12.11.2020. Helsinki: Metropolia Ammattikorkeakoulu. Haettu 1.3.2023. <https://blogit.metropolia.fi/tikissa/2020/11/12/kuinka-rakentaa-avointa-yhteistyota-tutkimus-kehittamis-ja-innovaatiotoimintaan/>

Spokes, P. 2022. Learning to Innovate Every Day – 10 Days 100 Challenges Event. Tikissä-blogi 28.9.2022. Helsinki: Metropolia Ammattikorkeakoulu. Haettu 1.3.2023. <https://blogit.metropolia.fi/tikissa/2022/09/28/learning-to-innovate-every-day-10-days-100-challenges-event/>

Stenberg, H. 2021. Ammattikorkeakoulun hanketoiminta on hyvä oppimisympäristö – TKIO toimintaa käytännössä, osa 2. Tikissä-blogi 17.1.2022. Helsinki: Metropolia Ammattikorkeakoulu. Haettu 1.3.2023. <https://blogit.metropolia.fi/tikissa/2022/02/17/ammattikorkeakoulun-hanketoiminta-on-hyva-oppimisymparisto-tkio-toimintaa-kaytannossa-osa-2/>

TKIO-toiminnan vaikuttavuuden perusta

Marita Huhtaniemi, Leena Unkari-Virtanen

TKIO-toiminnalla tavoitellaan sekä oppimiselle että TKI-työlle laajempaa vaikuttavuutta kuin yksittäisillä opintojaksoilla, projekteilla tai hankkeilla on mahdollista saavuttaa. TKIO:n avulla pyritään luomaan tulevaisuuteen kurkottavaa osaamista ja jopa radikaalia uudistumista ratkaisuna aikamme globaaleihin ja viiheliäisiin ongelmiin. Tämän tavoitteen mukaisesti TKIO:n vaikuttavuus ilmenee muutoksena ja transformaationa, joka koskettaa niin ekososiaalista elinympäristöämme, korkeakoulun toimintatapoja, TKI-työn kokonaisuutta kuin oppijan ja opettajan rooleja.

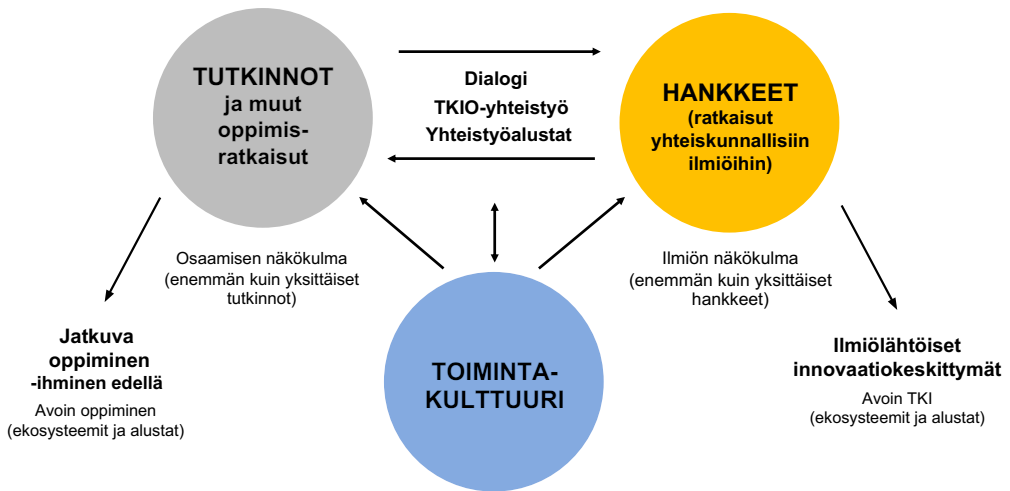
Vaikuttavuutta tarkasteltaessa on kuitenkin hyvä muistaa, että TKIO on vasta muodostumassa oleva toimintatapa. Tässä julkaisussa kootaan yhteen kokeilujen tuloksena löydettyjä hyviä käytänteitä, joissa yhdistyvät oppiminen ja pedagogiikka sekä tutkimus-, kehittämis- ja innovaatio-toiminta. Koska kokeilut ovat paikallisia, konteksteihinsa rakennettuja, olemme julkaisussa koonneet ne yhtenäisesti rakennetuiksi ”resepteiksi”.

Julkaisun resepteistä voidaan huomata, miten TKIO:n vaikuttavuus edellyttää monen toimijan yhteistyötä, usein myös uudenlaista ajattelua, uusia tapoja ja yhdessä rakentuvaa uutta ymmärrystä. Vaikuttavuuden tekijöiden

tunnistamiseksi Metropolian Avoin TKIO-kehittämisprojektissa (2022–2023) rakennettiin Vaikuttavuuden kulmakivet -malli (kuva 4). Mallissa TKIO-toiminnan vaikuttavuus rakentuu systeemisesti, toisin sanoen tunnistamalla kytköksiä, verkostoja ja ekosysteemejä oppimisen ja yhteiskunnallisesti vaikuttavan TKI-toiminnan yhdistelmässä. Mallin ytimessä on kolme eri TKIO-toiminnan osatekijää:

- tutkinnot ja muut oppimiskäytännöt sekä taustalla oleva pedagoginen ajattelu
- hankkeet, ilmiölähtöinen TKI-toiminta, verkostot, ekosysteemit ja alustat
- toimintakulttuuri, mukaan lukien organisaation rakenteet ja johtaminen.

TKIO-työn vaikuttavuuden osa-alueiden muotoilu perustuu Metropolian sisäisessä TKIO-kartoitustyössä 2020–2022 tehtyihin huomioihin (julkaisematottomat lähteet: Parru-tiimin esiselvitys 2021; Auditointiraportti 2022). Inspiraatiota on haettu myös korkeakoulukentällä käydyistä keskusteluista alkaen murroksellisen toimintaympäristön TKIO-haasteista (mm. Päällysaho ym. 2021) aina innovaatio-toiminnan vaikuttavuuden tarkasteluihin (mm. Seppälä 2020). Tärkeässä ohjaavassa roolissa on toiminut lisäksi Metropolian strategia 2030 (Metropolia 2022a).

Kuva 4. Vaikuttavuuden kulmakivet -malli

Malli antaa mahdollisuuden kiinnittää TKIO-toiminta Metropolian rakenteisiin, kuten jatkuvaan oppimiseen (joka sisältää sekä tutkinto-opetuksen että muut oppimisratkaisut), ilmiölähtöisiin innovaatiokeskittymiin, TKI-hankkeisiin sekä konkreettisimmillaan yksittäisiin TKIO-toimijarooleihin. Toiminnan hahmottaminen systeeminä on olennaista myös avoimen TKIO-toiminnan kokonaisvaltaiseksi johtamiseksi ja kehittämiseksi. Parhaimmillaan toimintaa tuleekin johtaa ja kehittää samanaikaisesti niin ajattelumallien, vuorovaikutussuhteiden kuin käytäntöjenkin tasoilla (Kania, Kramer & Senge 2018).

TKIO on systeeminen toimintatapa

Vaikuttavuuden kulmakivet -malli tarjoaa tavan hahmottaa avoin TKIO-toiminta systeeminä. Systeeminen ymmärrys voi rakentua vaiheittain tunnistamalla kytköksiä esimerkiksi seuraavasti:

1. TKIO:n yksittäisestä osa-alueesta (esimerkiksi TKI-hanke tai tutkinto-ohjelma) yhteistyön rakentamiseen.
2. Yksittäisestä TKIO-toimesta (esimerkiksi opiskelijoiden osallistuminen TKI-hankeeseen) laajemmin TKIO-toiminnan osapuolten tunnistamiseen.
3. TKIO-toiminnan osallistujien tunnistamisesta yhteisön luomiseen (esimerkkinä tämä julkaisu).
4. Laajemman systeemisen kokonaisuuden ja sen yksittäiset osa-alueet sisältävän oppimis- ja innovaatioekosysteemin näkeminen.

Systeeminen näkökulma tarkoittaa käytännössä tarkastelun laajentamista yksittäisistä osa-alueista eri osa-alueiden välisten suhteiden ja kokonaisuuden tarkasteluun, niin Metropolian sisällä kuin suhteessa ulkoiseen toimintaympäristöön. Systeeminen lähestymistapa on

tärkeää, jotta voidaan luoda yhteistä ymmärrystä ja rakentaa sen varassa avointa TKIO-toimintaa kokonaisuutena sen sijaan, että tyydyttäisiin pelkästään kehittämään sen yksittäisiä osa-alueita.

Vaikuttavuuden kolme kulmakiveä auttavat arvioimaan toiminnan laatua ja kehittämään yksittäisten TKIO-toiminnan ratkaisujen mielekkyyttä ja merkitystä avoimuuden edistämisessä. Ensimmäinen kulmakivi, toimintakulttuuri, luo kestäviä onnistumisen edellytyksiä avoimelle TKIO-toiminnalle. Toinen kulmakivi painottaa avoimen TKIO-toiminnan integroimista osaksi tutkintoja ja muita oppimiskäytäntöjä sekä laajemmin osaksi jatkuvan oppimisen kokonaisuutta. Kolmas kulmakivi korostaa avoimen TKIO-toiminnan transformatiivista roolia uuden tiedon, osaamisen ja ratkaisujen tuottajana koko yhteiskunnan uudistamiseksi.

Toimintakulttuuri rakentuu linjauksista ja käytännön toiminnasta

TKIO-toimintaan liittyvää toimintakulttuuria voidaan tarkastella sekä linjausten ja periaatteiden että käytännön toiminnan kannalta. Linjaukset kuvaavat tavoitteita ja pyrkimyksiä, joita TKIO-toiminnan tulisi toteuttaa. Esimerkiksi Avoimen tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan periaatteita on kuvattu kansallisella tasolla Toimintakulttuurin avoimuuden linjauksissa (AVOTT 2022a). Linjauksessa kuvataan avoimen TKI-toimintakulttuurin periaatteet, tavoitteet ja toimenpiteet. Linjaukset tarjoavat seuraavat välineet

avoimen TKIO-toimintakulttuurin kehittämiseen:

- Avoimen toimintakulttuurin palveluiden itsearviointityökalu (AVOTT 2022b)
- Avoimen tieteen suositus sekä tarkistuslista tutkimusorganisaatioiden ja yritysten yhteistyössä tehtävään TKI-toimintaan (AVOTT 2022c)
- Kansalaistieteen suositus (AVOTT 2022d).

Metropoliassa kansallista avoimen toimintakulttuurin linjausta täydennetään muun muassa seuraavilla TKIO-työhönkin liittyvillä toimintaperiaatteilla:

- systeemisyiden, ihmis- ja ilmiölähtöisyyden sekä kestävä kehityksen edistämisen toimintaperiaatteella (Metropolia 2022a)
- kestävä uudistumista tavoittelevalla ihmislähtöisellä kulttuurilla (Metropolia 2022b)
- arvoperustalla (Metropolia 2022c)
- eettisillä toimintaperiaatteilla (Metropolia 2022d).

Näillä toimintakulttuuria laajasti linjauksilla kokonaisuuksilla pyritään luomaan vahvat onnistumisen edellytykset niin avoimelle TKIO-toiminnalle kuin laajemminkin Metropolian toiminnalle. On kuitenkin tärkeää samalla tiedostaa, että toimintakulttuurin muutosten vipuvarsi on usein muualla kuin linjatuissa periaatteissa. Toimintakulttuuri rakentuu käytännössä ihmisten välisessä toiminnassa toisensa läiseksi kuin linjauksissa, kaavioissa tai

muissa ohjaavissa rakenteissa kuvataan. Tätä ilmiötä on kuvattu esimerkiksi vertaamalla toimintakulttuuria jäävuoreen, jonka näkyvä osa on vain pieni osa pinnan alaista toimintakulttuuria (Hall 1977; Schein 2010).

Siksi TKIO-toiminnan toimintakulttuurin kehittämisessä Metropolissa korostetaan yhteisen ymmärryksen rakentamista, niin sanottua sensemaking-näkökulmaa (Weick 1995). Sensemaking tarkoittaa esimerkiksi dialogien ja keskustelun avulla jatkuvasti uusinnettavaa yhteistä ymmärrystä ympäröivästä organisaation ja ympäristön todellisuudesta. Toimintakulttuurin kehittämiseen sensemaking tuo linjausten rinnalle muun muassa seuraavia elementtejä (Weick 1995, 17):

- Sensemaking rakentuu keskusteluun osallistujien tekemille huomioille ja vihjeille. Tarkkuuden sijaan tavoitellaan pikemminkin uskottavuutta.
- Ymmärrys ja toiminta rakentuvat sensemaking-prosessissa vastavuoroisessa suhteessa ympäristön kanssa.
- Sensemaking on sosiaalista organisaation ja osallistujien identiteettityötä (mm. keitä ja miksi olemme?).
- Menneisyys muokkaa ymmärrystä, ja siksi yhteisen ymmärryksen ylläpitäminen on jatkuva prosessi.

Tähän aiheeseen palaamme tarkemmin TKIO-julkaisun toisessa osassa, joka ilmestyy syksyllä 2023.

Tutkinnot ja muut oppimiskäytännöt

Metropolissa on tehty strateginen valinta, jonka mukaan jatkuva oppiminen tarkoittaa sekä tutkintotavoitteista oppimista että muita oppimiskäytännöjä, esimerkiksi täydennys- ja muuntokoulutuksia, työpaikoilla tapahtuvaa mikro-oppimista tai jopa hankkeiden tuottamia, uutta tietoa tuottavia työpajoja. Näin jatkuva oppiminen tarjoaa opiskelijoille joustavia mahdollisuuksia oppia ja kehittyä elämän eri tilanteissa.

Vaikuttavuuden kulmakivet -mallissa tutkintojen ja muiden oppimiskäytännön näkökulma avoimeen TKIO-toimintaan korostaa tiivistä yhteistyötä oppimisen ja TKI-toiminnan välillä. Tiivis yhteistyö tuo oppimistoimintaan hankkeissa tuotettua uutta tietoa ja näyttäytyy opiskelijalle laajana kirjona erilaisia TKIO-käytännöjä. Tämän julkaisun reseptit esittelevät näitä käytännöjä, esimerkiksi opiskelijoiden ottamista mukaan TKI-hanketyöhön, opinnäytetöiden valmistelusta erilaisissa projekteissa sekä työelämälähtöisiä projektiointoja. Eräänä esimerkkinä on Metropolian monialainen innovaatioprojekti MINNO, jossa opiskelijat ratkovat yritysten ja organisaatioiden aitoja haasteita ideoiden ja innovoiden niihin käytännöksiä, uusia toimintamalleja, tuotteita tai palveluita.

Ilmiölähtöiset innovaatiokeskittymät ja yhteistyöalustat

Metropolissa on viisi ilmiölähtöistä innovaatiokeskittymää, jotka ovat:

- Asiakaslähtöiset hyvinvointi- ja terveyspalvelut
- Puhtaat ja kestävät ratkaisut
- Tieto-ohjattu rakentaminen
- Toimiva ihmisten kaupunki
- Älykäs liikkuminen

Innovaatiokeskittymät ja Metropolian eri kampuksille rakennetut yhteistyöalustat, joista tässä julkaisussa ovat esillä HyMyykyä, Hiilitalli sekä Luova Dimensio, ovat keskeinen osa vaikuttavaa TKIO-toimintaa. Ilmiölähtöisissä innovaatiokeskittymissä rakennetaan yhteistyössä eri toimijoiden kanssa esimerkiksi hankkeita, joissa ratkotaan ilmiöihin liittyviä haasteita, opitaan ilmiöistä ja ratkaisuista luovasti ja ketterästi kokeillen. Samalla innovaatiokeskittymät jäsentävät ja systematisoivat yksittäisiä hankkeista muodostuvaa TKI-toimintaa

isommiksi kokonaisuuksiksi ja parhaimmillaan suuntaavat vaikuttavuutta missiölähtöiseen TKI-hanketyöhön (Mazzucato 2018).

Avoimen TKIO-toiminnan vaikuttavuutta on viime vuosina pyritty kehittämään innovaatiokeskittymien toimintaa mahdollistavilla yhteistyöalustoilla. Metropolian kampuksille on rakennettu fyysisiä yhteistyöalustoja, edellä mainittujen lisäksi muun muassa AIoT ja Robo Garaget, Smart Lab ja Helsinki XR Center, joista löytyy monipuolisia palveluita ja rakenteita avoimen TKIO-toiminnan tarpeisiin. Yhdessä ilmiölähtöiset innovaatiokeskittymät, yhteistyöalustojen tarjoamat resurssit sekä ekosysteemyhteistyötä edistävä kumppanuusmalli luovat vanhan pohjan yhteiskunnan vaikuttavalle uudistamiselle.

Lähteet

AVOTT 2022a. Toimintakulttuurin avoimuuden linjaus. Vastuullisen tieteen julkaisusarja 1:2022. Helsinki: Tiedonjulkistamisen neuvottelukunta ja Tieteellisten seurain valtuuskunta. <https://doi.org/10.23847/tsv.226> AVOTT 2022b.

Avoimen toimintakulttuurin palveluiden itsearviointityökalu. Vastuullisen tieteen julkaisusarja 6:2022. Helsinki: Tiedonjulkistamisen neuvottelukunta ja Tieteellisten seurain valtuuskunta. <https://doi.org/10.23847/tsv.231>

AVOTT 2022c. Avoimen tieteen suositus sekä tarkistuslista tutkimusorganisaatioiden ja yritysten yhteistyössä tehtävään TKI-toimintaan. Vastuullisen tieteen julkaisusarja 4:2022. Helsinki: Tiedonjulkistamisen neuvottelukunta ja Tieteellisten seurain valtuuskunta. <https://doi.org/10.23847/tsv.229>

AVOTT 2022d. Kansalaistieteen suositus. Vastuullisen tieteen julkaisusarja 5:2022. Helsinki: Tiedonjulkistamisen neuvottelukunta ja Tieteellisten seurain valtuuskunta. <https://doi.org/10.23847/tsv.230>

Hall, E. T. 1977. *Beyond Culture*. Garden City, NY: Anchor Publisher.

Kania, J., Kramer, M. & Senge, P. 2018. *The Water of Systems Change*. The Philea Virtual Library. Haettu 15.3.2023. <https://philea.issuelab.org/resource/the-water-of-systems-change.html>

Mazzucato, M. 2018. *Mission-Oriented Research & Innovation in the European Union. A problem-solving approach to fuel innovation-led growth*. European Commission. https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/mazzucato_report_2018.pdf

Metropolia 2022a. *Strategia 2030*. <https://www.metropolia.fi/fi/metropoliasta/strategia-2030>

Metropolia 2022b. *Ihmiset ja kulttuuri*. <https://www.metropolia.fi/fi/metropoliasta/strategia-2030/ihmiset-ja-kulttuuri>

Metropolia 2022c. *Arvoperusta*. <https://www.metropolia.fi/fi/metropoliasta/arvoperusta>

Metropolia 2022d. *Eettiset toimintaperiaatteet*. <https://www.metropolia.fi/fi/metropoliasta/eettiset-toimintaperiaatteet/toimintakulttuuri>

Päällysaho, S., Latvanen, J. & Uusimäki, S. 2021. *Avoin TKIO -keittokirja: Reseptejä avoimempaan tutkimukseen ja oppimiseen*. Seinäjoki: Seinäjoen ammattikorkeakoulu. <https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2021111755750>

Schein, Edgar H. 2010. *Organizational Culture and Leadership*. New Jersey: John Wileys & Sons.

Seppälä, Mikael 2020. *Radikaali epävarmuus vaatii radikaalia yhteistoimintaa. Askelmerkkejä systeemiseen muutokseen innovaatioportfoliolla*. Sitran muistio. Helsinki: Sitra. Haettu 15.3.2023. <https://www.sitra.fi/julkaisut/radikaali-epavarmuus-vaatii-radikaalia-yhteistoimintaa/>

Weick, K.E. 1995. *Sensemaking in Organizations*. New York: SAGE Publications.

Opettajien kokemuksia TKIO-integraatiosta

Arja Liinamo, Hanna Repo Jamal, Otto Härkönen, Eija Raatikainen

Tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan ja oppimisen (TKIO) integraatiossa yhdistetään ammattikorkeakoulun päätehtäviä, TKI-toimintaa ja opetusta. Metropolia Ammattikorkeakoulussa TKIO-integraation tavoitteena on rakentaa avointa oppimisen toimintakulttuuria, jossa opiskelijat, korkeakoulun henkilöstö ja yhteistyökumppanit oppivat yhdessä (Rontu & Vilkuna 2021; Helariutta ym. 2021).

Metropoliaassa TKI-toiminta toteutuu työelämäyhteistyössä viidessä ilmiölähtöisessä innovaatiokeskittymässä ja niiden oppimis- ja kehittämissympäristöissä, joissa sekä oppiminen että opetus tapahtuvat työelämäyhteydessä, todellisten ilmiöiden ja ongelmien ratkaisemiseksi. Asiakaslähtöiset hyvinvointi- ja terveyspalvelut innovaatiokeskittymän oppimis- ja kehittämissympäristöjä ovat HyMy-kylä, Yrityskiihdyttämö Turbiini, Metropolia Proof Health -testaus- ja tutkimuspalvelut sekä TKI-hankkeet. Innovaatiokeskittymän hankkeet jakaantuvat neljään pääteemaan, joiden teemavastaavat koordinoivat ja kehittävät yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa TKI- ja TKIO-toimintaa ([Asiakaslähtöiset hyvinvointi- ja terveyspalvelut innovaatiokeskittymä](#)). Teemavastaavien tehtäviin sisältyvät muun muassa monialaisuuden ja hanke-toiminnan edistäminen, hankevalmistelu

sekä tutkimus-, kehittämis-, innovaatio- ja opetustoiminnan (TKIO) integraatio yhteistyössä opettajien ja muiden toimijoiden kanssa.

TKIO-integraation toteuttamiseen ja kehittämiseen tarvitaan kaikkia opetus- sekä TKI-tehtävissä toimivia. Innovaatiokeskittymän TKIO:n nykytilan, osaamisalueiden opettajien kokemusten ja näkemysten sekä kehittämistarpeiden kar-toittamiseksi teemavastaavat toteuttivat opetushenkilöstölle kyselyn keväällä 2022.

Aineiston keruu

Kysely toteutettiin Hyvinvoinnin, Kuntoutuksen ja tutkimisen sekä Terveiden osaamisalueiden opetushenkilökunnalle Metropolian e-lomakkeella toukokuussa 2022. Jotta vastaajilla olisi yhtenäinen käsitys siitä, mitä tutkimus-, kehittämis-, innovaatio- ja oppimistoiminnan integraatiolla tarkoitamme, kyselylomakkeen alussa kuvattiin TKI:n määritelmä Tilastokeskuksen mukaan, Metropolian määrittely TKIO:sta sekä Asiakaslähtöiset hyvinvointi- ja terveyspalvelut innovaatiokeskittymän keskeiset oppimis- ja kehittämissympäristöt (ks. TKIO-sanasto tässä julkaisussa). Asiakaslähtöiset hyvinvointi- ja terveyspalvelut innovaatiokeskittymän

keskeiset oppimis- ja kehittämissympäristöt eli innovaatioalustat ovat HyMy-kylä, Yrityskiihdyttämö Turbiini ja Metropolia Proof Health -testaus- ja tutkimuspalvelut.

Lisäksi ennen varsinaisia kysymyksiä TKIO-integraation kokemuksista kuvattiin kuusi esimerkkiä siitä, miten TKIO voi opetukseen sisältyä, esimerkkeinä muun muassa opiskelijan opinnäytetyö, MINNO-projekti, opintojakson osa tai harjoittelu Metropolian TKI-hankkeelle, innovaatioalustalle tai työelämän tilaamana.

Taustakysymyksenä kysyttiin vastaajan pääasiallista sekä mahdollista muuta tutkintoa, jossa hän opettaa. Perustuen taustakysymyksellä saatuihin tietoihin pääasiallisesta tutkinnosta muodostettiin myöhemmin analyysiä varten pääasiallista toimijuutta AMK- vs. YAMK-tutkinnoissa sekä osaamisaluetta (Terveys, Hyvinvointi sekä Kuntoutus ja tutkiminen) kuvaavat muuttujat. TKIO:n nykytilan ja kehittämistarpeiden kysymykset koskivat vastaajan kokemusta TKIO:sta aiemmin ja kyselyhetkellä sekä kokemusta TKIO:n eri muodoista (opinnäytetyö, Minno-projekti, opiskelijan harjoittelu, opintojakson tai sen osan suorittaminen, yhteistyö verkoston asiantuntijoiden kanssa) innovaatioalustoittain (TKI-hankeet, HyMy-kylä, Yrityskiihdyttämö Turbiini, Metropolia Proof Health ja Työelämäyhteistyö).

Opettajan kokemuksia TKIO:ta mahdollistavista ja tukevista tekijöistä, TKIO:sta saadusta palautteesta ja tuloksista/hyödyistä sekä motivaatiosta tutkimus- ja kehittämistoiminnan ja opetuksen integraation selvitetiin 14 likert-asteikollisella

väittämällä (täysin eri mieltä - osittain eri mieltä - osittain samaa mieltä - täysin samaa mieltä - en osaa sanoa). Lopuksi opettajat vastasivat kysymykseen ”Mikä motivoisi sinua kokeilemaan, jatkamaan tai lisäämään TKIO:ta omilla opintojaksoilasi?” merkitsemällä kaikki itseä motivoivat tekijät yhdeksästä vaihtoehdosta ja/tai kuvaamalla muu(t) mahdolliset motivoivat tekijä(t) avoimeen vaihtoehtoon.

Hyvinvoinnin, terveyden- ja kuntoutuksen kolmella osaamisalueella on yhteensä 44 tutkintoa. Opetushenkilöstön määrä on yhteensä 296. Pyyntö TKIO-kyselyyn vastaamisesta ja linkki e-kyselylomakkeeseen lähetettiin kaikille opettajille sähköpostitse 29.4.2022, jonka jälkeen lähetettiin kaksi uusintapyyntöä, 9.5. ja 16.5. Kyselyyn vastaamiseen oli aikaa 22.5.2022 saakka.

Sähköiseen kyselyyn vastasi 43 opettajaa. Osaamisalueiden koko opettajamäärään suhteutettuna vastausprosentti oli noin 15. Vastaukset analysoitiin SPSS-tilasto-ohjelmalla, kuvailevilla tilastollisilla menetelmillä. Taustamuuttujien (AMK vs. YAMK ja osaamisalueet) vaikutusta vastaajien kokemuksiin TKIO:sta tarkasteltiin ristiintaulukoinnein.

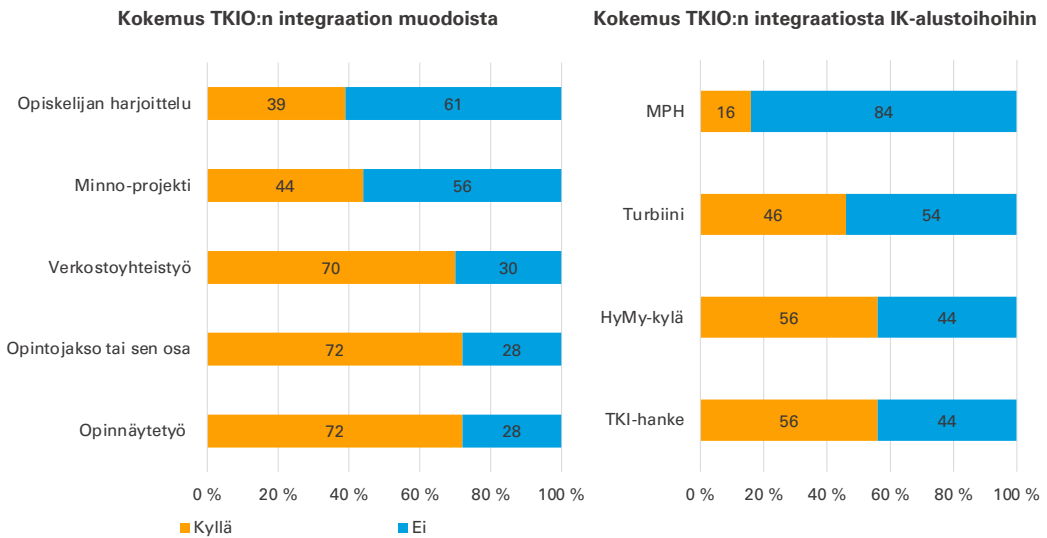
Kyselyyn vastanneista opettajista 10 opetti pääsääntöisesti YAMK-tutkinnoissa ja 33 AMK-tutkinnoissa. Vastaajista 17 (40 %) oli Terveys, 16 (37 %) Kuntoutuksen ja tutkimisen ja 10 (23 %) Hyvinvoinnin osaamisalueelta. Osaamisalueiden opettajien lukumäärään suhteutettuna vastaamisaktiivisuus oli suhteellisen samanlaisia eri osaamisalueilla.

Tulokset

Opettajien kokemukset TKIO-integraatiosta

Lähes kolmella neljäsosalla kaikista (72 %) kyselyyn vastanneista opettajista oli kokemusta TKIO:sta opintojaksoillaan viimeisen viiden vuoden aikana. Eri osaamisalueilta kokemusta viime vuosilta ilmoitti omaavansa: Hyvinvointi 90 %, Kuntoutus ja tutkiminen 69 % ja Terveys 65 % vastanneista. Kyselyn toteutuksen hetkellä, keväällä 2022, noin joka toisella (46 %) kaikista kyselyyn vastanneista oli rooli TKI-hankkeissa tai innovaatioalustoilla. Kyselyyn vastanneista opettajista ilmoitti toimivansa aktiivisesti hankkeissa tai innovaatioalustoilla kyselyn ajankohtana osaamisalueittain: Kuntoutus ja tutkiminen 57 %, Hyvinvointi 50 % ja Terveys 35 %.

Se, missä muodoissa ja mihin innovaatioalustoihin opettajat kertoivat integroineensa tutkimus- ja kehittämistoimintaa ja opetusta, ilmenee kuviossa 1. Noin kolme neljäsosa kyselyyn vastanneista oli integroinut opinnäytetyön ja yhtä moni liittännyt opintojakson tai sen osan tutkimus- ja kehittämistoimintaan tai innovaatioalustoihin. Kokemusta oli lähes yhtä yleisesti myös yhteistyöstä innovaatio-keskittymätoiminnan verkoston asiantuntijoiden kanssa. Opetusta ilmoitti integroineensa Minno-projektiin 44 % ja opiskelijan harjoitteluun 39 % opettajista. Eri innovaatioalustoista yleisimmin opetusta integroitiin TKI-hankkeisiin ja HyMy-kylään, yli puolella vastanneista oli kokemusta niistä. Turbiiniin oli integroinut 46 % ja varsin uuteen IK-alustaankin, Metropolia Proof Healthiin, jo 16% vastanneista. (Kuvio 1.) TKIO:n muodoissa tai IK-alustoille integraatiossa ei ollut juuri

Kuvio 1. Opettajien (N=43) kokemus TKIO:n integraation muodoista sekä integraatiosta Asiakaslähtöiset hyvinvointi- ja terveyspalvelut innovaatiokeskittymän innovaatioalustoille

Taulukko 1. Opettajien (n=38) vastausten jakauma väittämään ”OPS on tukenut TKIO:n järjestämistä opintojaksoillani”

”OPS on tukenut TKIO:n järjestämistä opintojaksoillani”	Fr	%
Täysin samaa mieltä	7	18
Osittain samaa mieltä	8	21
Osittain eri mieltä	8	21
Täysin eri mieltä	6	16
En osaa sanoa	9	24
Yht.	38	100

eroja koulutusasteiden (AMK vs. YAMK) tai osaamisalueiden välillä. Ainoastaan opiskelijoiden harjoitteluun integroitiin odotettavasti yleisemmin AMK- (50 %) kuin YAMK (10 %) -tutkinnoissa.

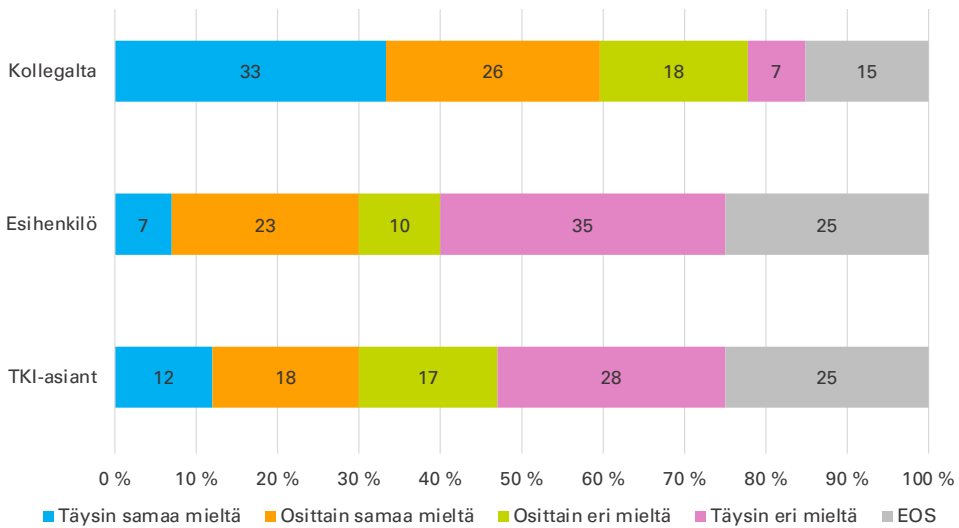
TKIO-integraatiosta kokemusta omaavista 60 % piti integraatiota opintojaksoiltaan helppona. Väittämän ”TKIO:n toteuttaminen opintojaksolla, jolla opetan, on ollut helppoa” kanssa oli täysin samaa mieltä 25 % ja osittain samaa mieltä 35 % vastanneista. Noin viidesosa (22 %) koki integraation vaikeana (oli täysin tai osittain eri mieltä väittämän kanssa) ja 18 % ei osannut sanoa kantaansa.

Kokemukset TKIO:ta mahdollistavista ja tukevista tekijöistä

Väittämään koskien opetussuunnitelman mahdollistamaa tukea TKIO:n

toteuttamiselle vastasi 38 opettajaa, vastausten jakauma ilmenee taulukossa 1. Varsin suuri osa opettajista ei kokenut OPSin tukevan TKIO:ta tai ei osannut ottaa väittämään kantaa. (Taulukko 1.)

Tukea TKIO:n toteuttamiseen oli saatu yleisimmin kollegalta, väittämän kanssa oli täysin tai osittain samaa mieltä 60 % opettajista. Esihenkilöltä tai TKI-asiantuntijalta tukea saatiin vähemmän, vajaa kolmasosa koki saaneensa sitä jossain määrin, ollen täysin tai osittain samaa mieltä väittämien kanssa (Kuvio 2.) Tukea saattoi saada myös useammalta taholta. Yhdeltä kyselyssä mainituista työyhteisön jäsenistä tukea oli saanut neljäsosa (26 %), kahdelta kuudesosa (16 %) ja kolmelta liki viidesosa (19 %) vastanneista. Keneltäkään kyselyssä mainituista tukihenkilöistä ei saanut tukea 39 % vastanneista.

Kuvio 2. Opettajien (n=40) vastaukset väittämään ”Olen saanut tukea TKIO:n järjestämiseen opintojaksolla kollegalta / esihenkilöltä /TKI-asiantuntijalta”

TKIO koettiin hyödyllisenä

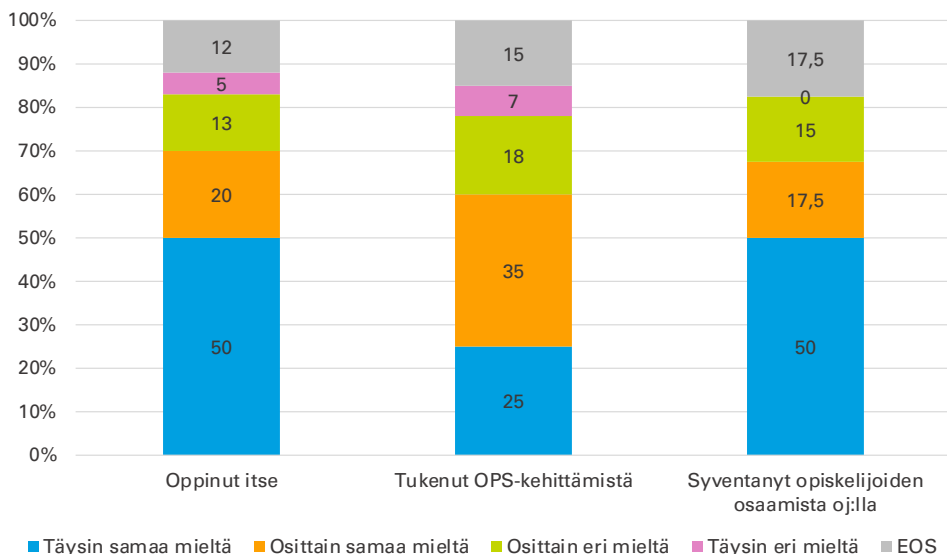
Kun TKIO:ta toteutettiin, se koettiin hyödyllisenä ja vaikuttavana. Suurin osa opettajista (n=39) oli saanut positiivista palautetta TKIO:sta opiskelijoilta (72 %) ja hankkeelta tai yhteistyökumppaneilta (62 %). He olivat palautteen saamista koskeneiden väittämien kanssa täysin tai osittain samaa mieltä. Jopa puolet, 52 %, oli täysin samaa mieltä väittämän ”Olen saanut opiskelijoilta positiivista palautetta TKIO:sta opintojaksoilla joilla opetan” kanssa. Vastaavasti täysin samaa mieltä olleiden osuushankkeen tai yhteistyökumppaneiden taholta saadusta palautteesta oli 44 %.

TKIO:n toteuttamisen koettu hyödyllisyys tuli esille myös väittämässä koskien kokemusta opettajan omasta oppimisesta, TKIO:n antamaa tukea opetussuunnitelman kehittämiseen sekä opettajan näkemystä siitä, syventääkö

TKIO opiskelijoiden osaamista opintojaksoilla. Väittämien kanssa täysin tai osittain samaa mieltä olleiden opettajien osuudet vastauksissa edellä mainittuihin väittämiin olivat 60–70%. (Kuvio 3.)

Opettajien motivaatio tutkimus- ja kehittämistoiminnan ja opetuksen integraatioon

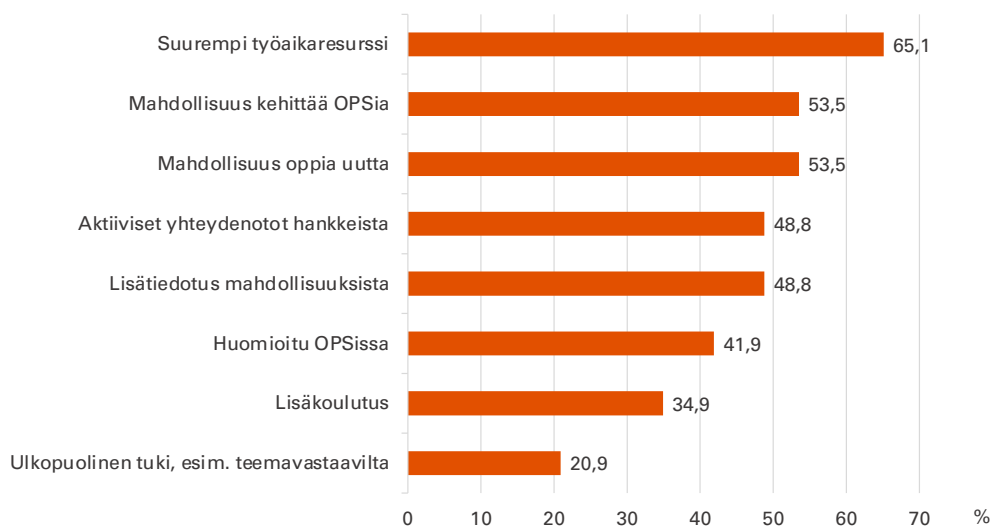
Kyselyyn vastanneiden opettajien suhtautuminen ja motivaatio TKIO:n toteuttamiseen olivat hyvin myönteisiä. Yli puolet, 55 %, oli täysin samaa ja joka neljäs (25 %) osittain samaa mieltä väittämän ”Olen kiinnostunut järjestämään TKIO:ta tulevaisuudessa opintojaksoille, joilla opetan” kanssa. Suurin osa oli niin ikään ”pohtinut TKIO:n soveltuvuutta opintojaksoilleen tulevaisuudessa”. Väittämän kanssa täysin samaa mieltä oli 40 % ja osittain samaa mieltä 40 %. Kuitenkaan TKIO:n eri muotojen tuntemus ei ollut opettajien keskuudessa kovin laajaa. Vain 15 % opettajista

Kuvio 3. Opettajien (n=40) vastausten jakaumat (%) koskien heidän kokemuksiaan TKIO:sta

oli täysin samaa mieltä väittämän ”Tunnen TKIO:n eri muodot hyvin” kanssa. Osittain samaa mieltä oli 33 % vastanneista. Varsin moni ei mielestään tuntenut TKIO:n muotoja. Joka toinen vastaajista oli joko täysin (15 %) tai osittain (35 %) eri mieltä TKIO:n

eri muotojen tuntemista koskevan väittämän kanssa. Noin puolet (53 %) vastanneista (n=41) tiesi (oli väittämän kanssa täysin tai osittain samaa mieltä), keneen he voivat olla yhteydessä, jos haluavat järjestää TKIO:ta opintojaksollaan.

Kuvio 4. Opettajien (N=43) ilmoittamat motivaatiotekijät (%): ”Mikä motivoisi sinua kokeilemaan, jatkamaan tai lisäämään TKIO:ta omilla opintojaksollasi? Valitse kaikki sopivat vaihtoehdot.”

Mitkä asiat sitten motivoisivat opettajia kokeilemaan, jatkamaan tai lisäämään TKIO:ta omilla opintojaksoillaan? Tässä lomakkeen kysymyksessä esitettyihin valmiisiin motivaatiotekijöiden eri vaihtoehtoihin ilmoittivat näkemyksensä kaikki kyselyyn vastanneet 43 opettajaa. Opettajien näkemykset ilmenevät kuviossa 4.

Uudenlainen opetuksen pedagoginen toteutustapa vaatii aikaa. Suurempi työaikaresurssi tarvittaisiin useimpien kyselyyn vastanneiden mielestä. Työaika ja mahdollisuus TKIO:n ja OPSin kehittämisen edellyttämään yhteistyöhön mahdollistaneet TKIO:n kehittämistä. Aktiivisen yhteistyön ja tiedotuksen tarpeen ilmoitti noin puolet opettajista. Lisäkoulutusta koki tarvitsevänsä kolmasosa ja ulkopuolista tukea esimerkiksi teemavastaavilta noin viidesosa kyselyssä näkemyksensä ilmaisseista opettajista.

Johtopäätökset ja tulevaisuuden näkymät

Kyselyyn vastasi vain pieni osa osaamisalueiden opettajista, noin 15 %. Kyselyn ajankohta toukokuussa 2022 ei ehkä ollut opettajien työaikaa ajatellen paras mahdollinen. Usein lukukauden loppu on työtehtävien suhteen ruuhkainen. Vastanneiden määrän perusteella otosta voidaan pitää ikään kuin näytteenä, ehkä erityisesti painottuneena TKI:sta ja TKIO:sta kiinnostuneiden opettajien mielipiteisiin. Suurimmalla osalla kyselyyn vastanneista oli kokemusta TKIO:sta ja lähes puolella rooli kyselyn toteutuksen aikana TKI-hankeissa tai innovaatioalustoilla. Vastauksissa näkemykset niiltä opettajilta, joille yhteistyö

innovaatioalustoilla tai TKI-toiminta eivät vielä ole tuttuja eikä kokemusta ole karttunut, ovat todennäköisesti jääneet tässä kyselyssä vielä tunnistamatta.

Tulosten perusteella TKIO:n kehittäminen vaikuttaa kuitenkin lupaavalta. Kokemukset, kiinnostus, koettu hyöty ja TKIO:n lisäämisen ja kehittämisen mahdollistamiseksi esitetty tarpeet ja toiveet ovat omiaan siivittämään yhteistoimintaa TKIO:n kehittämiseksi. Keväällä 2022 opetussuunnitelmat eivät vielä kovin hyvin tukeneet TKIO:n toteuttamista. Vaikka vastaajat olivat suurimmaksi osaksi niitä, jotka olivat toteuttaneet TKIO:ta tai toimivat innovaatiolautoilla, silti suurimmalle osalle heistä myös TKIO:n eri muodot olivat vielä osin tuntemattomia. Vajaa puolet kyselyyn vastanneista vaikutti tuntevan TKIO:n eri muodot. Kiinnostus ja motivaatio TKIO:n toteuttamiseen vaikutti lupaavalta. Selvästi suurin osa opettajista oli pohtinut TKIO:n toteuttamisen mahdollisuuksia tulevaisuudessa. TKIO:n muodot tulevat tutuiksi, kun kun kokemusta integraatiosta alkaa karttumaan. Opettajien näkemysten perusteella TKIO olisi monesta näkökulmasta hyödyllistä ja vaikuttavaa, esimerkiksi opiskelijoiden oppimisen, työelämän, opettajan oman oppimisen sekä opetussuunnitelmien kehittämisen kannalta.

TKIO:n suunnittelua ja toteutusta tukevaa toimintatapaa tulisi selkiyttää. Kyselyn tuloksia on käsitelty osaamisalueilla. Tuloksia tullaan hyödyntämään osaamisalueiden ja innovaatiokeskittymien TKIO-toiminnan kehittämiseksi ja vahvistamiseksi yhteistyössä TKI-toimijoiden, tiimivastaavien ja päälliköiden sekä opettajien kesken.

Lähteet

Helariutta, A., Fred, M., Kangastie, H., Merimaa, M. & Päällysaho, S. (toim.) 2021. Avoin TKI-integroitu oppiminen – toimintamallit ja hyvät käytänteet. Laurea-julkaisut 163. Laurea-ammattikorkeakoulu. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-951-799-610-5>

Rontu, H. & Viikuna, A.-M. 2021. Strategiasta käytäntöön 1:TKI + O= totta? Metropodia-Podcast. Helsinki: Metropolia Ammattikorkeakoulu. <https://podcast.metropolia.fi/strategiasta-kaytantaan-1-tki-o-totta/>

Tilastokeskus. Tutkimus- ja kehittämistoiminnan määritelmä. https://www.stat.fi/meta/kas/t_ktoiminta.html

Viikuna A.-M. 2022. TKI, TKIO ja IK sekä opintopisteiden kirjaaminen
Julkaisematon alustus. Metropolian kehittäjäverkoston webinaarissa 29.3.2022.

Luovat alat ratkaisuja rakentamassa

Leena Unkari-Virtanen

Aikamme ekologisia, sosiaalisia, taloudellisia tai poliittisia haasteita ei voida ratkaista vain analysoimalla niitä etäältä. Monet haasteet ovat niin kutsutusti viheliäisiä, systeemisiä ja kompleksisia. Niihin ei voi tuoda ratkaisuja määräyksillä, asiantuntijoiden ohjeilla tai ottamalla oppia vanhoista hyvistä käytänteistä – ovathan monet haasteet, kuten ilmastokriisi tai luontokato, juuri vanhojen käytänteiden ja ajattelun seurausta. Siksi tarvitaan uudenlaista ajattelua, toimintaa ja osallisuutta ratkaisuihin – uudenlaisia tapoja muuntua yhdessä.

Kulttuurialojen erityisyys ratkaisujen hakemisessa ja TKI-toiminnassa perustuu aloille ominaisille työtavoille, joiden avulla voidaan löytää uusia näkökulmia, yhteisyyttä ja ratkaisuja. Nostamme esiin kolme luovien alojen työtapojen piirrettä:

1. osallisuuden ja vuorovaikutuksen tukeminen
2. kokemusten jakaminen ja ymmärryksen lisääminen
3. mahdollisten maailmojen kuvittelu.

Osallisuuden ja vuorovaikutuksen tukeminen

”Luova toiminta, kulttuuri ja taide edistävät kokemusta osallisuudesta, suuntaavat toimijuutta ja lisäävät hyvinvointia”, todetaan

Metropolian kulttuurihyvinvoinnin verkkosivuilla. Kestävään ja vaikuttavaan hyvinvoinnin tukemiseen tarvitaan paitsi ihmisten osallisuutta, myös tätä osallisuutta tukevia uusia toiminnan rakenteita.

Hankkeessa Uusia säveliä etsimässä autetaan COVID-pandemiasta kärsineitä omaishoitoperheitä. Hankkeen tavoitteissa on mukana sekä osallistujien konkreettinen auttaminen että aluevaikuttaminen:

- Luodaan moniammatillisesti omaishoitoperheiden tarpeita vastaava, yhteisöllisyyttä edistävä monitaiteisen musiikkitoiminnan malli, joka myös poikkeusoloissa vahvistaa omaishoitoperheiden voimavaroja, mielen hyvinvointia ja vähentää omaishoitajien kokemaa yksinäisyyttä.
- Rakennetaan kuntien ja alueellisten sote- ja kulttuuritoimijoiden yhteistyön rakenteellinen malli terveyttä edistävän taidetoiminnan toteuttamiseen.
- Vahvistetaan yhteistyöverkostoa (mm. kaupungit, järjestöt, Metropolia).
- Kehitetään, kuvataan ja levitetään uusia toimintatapoja yhteisöllisyyttä edistävän monitaiteisen musiikkitoiminnan juurtumiseksi ja jatkamiseksi.

Kokemusten jakaminen ja ymmärryksen lisääminen

Eräs aikamme haasteista liittyy yhteiskunnan yhä kasvavaan monimuotoisuuteen ja kompleksisuuteen. Jos monimuotoisuus ilmenee alati kasvavana kilpailuna tai segregaationa, yhteiskunnan ja yhteisöjen elinvoimaisuus, elpyminen ja kyky resilienssiin kaventuvat (Wahl 2016). Yhteisten, uusia näköaloja avaavien kokemusten avulla lisätään yhteisön yhteenkuuluvuutta.

ESR-hanke Eloisa tarjoaa esimerkin kokemusten jakamisesta yhteisen ymmärryksen lisääjänä. Hankkeessa taidealan ammattilaiset toteuttavat hankkeeseen mukaan tulleissa yrityksissä taideaiheisen työpajan ja yritykset saavat opastusta työhyvinvointitoimintaan. Hankkeen tuloksena:

- syntyy luovan toiminnan työkaluja ja sovellettavissa oleva malli luovan ja taidelähtöisen työhyvinvointia edistävän toiminnan toteuttamiseen yrityksissä
- resilienssiin, työhyvinvointiin ja vastuulliseen johtamiseen liittyvä ymmärrys ja osaaminen lisääntyvät yrityksissä

- luodaan tilaaja-tekijämalli, jolla taiteilijoita ja luovan alan ammatinharjoittajia voidaan rekrytoida yritysten tarpeisiin
- luodaan taiteilijoille ja luovan alan ammatinharjoittajille sekä yrityksille suunnattu täydennyskoulutus.

Eloisa-hankkeessa on jokaisen osallistuvan yrityksen henkilöstö saanut itse määritellä, minkä taiteenalan yhteisöllisen tuotoksen ja kokemuksen he haluavat saada aikaan työhyvinvointinsa parantamiseksi. Hankkeessa on yritysten ja hankkeen asiantuntijoiden lisäksi mukana opiskelijoita muun muassa toteuttamassa hankkeen toimintaa sekä dokumentoimassa ja tutkimassa hankkeen tuloksia opinnäytetöissään.

Mahdollisten maailmojen kuvittelu

Kulttuurin työtavat auttavat laajentamaan toimintaa ja mahdollisuuksia tuomalla esiin tuttuun ajatuskulkujen ulkopuolelle jääviä näkökulmia. Esimerkiksi tulevaisudentutkimuksessa pyritään luomaan monenlaisia näkemyksiä tulevaisuuden kehityskuluista, löytämään monia mahdollisia tulevaisuuksia ja tulevaisuuskuvia, myös mahdottomilta tuntuvia, joista

1.

tuetaan
vuorovaikutusta
ja osallisuutta

2.

luodaan
yhteistä ymmärrystä
hahmottaa käsillä
olevaa haastetta

3.

vahvistetaan
jaettuja ja
yhteisöllisiä
kyvykkyyksiä

4.

etsitään
erilaisia tapoja
vastata haasteisiin,
erilaisia tulevaisuus-
kuvia ja polkuja
niihin

Kuva 5. Metropolian kulttuurialojen ydinosaamista TKI-yhteistyössä

sitten ajan myötä onnekaassa tapauksessa jokin toteutuu. Ja mikä vielä tärkeämpää, mahdollisten maailmojen kuvittelu auttaa löytämään keinoja vaikuttaa toivottujen tapahtumien toteutumiseen.

Toivo@Tee-hankkeessa (ESR) on kolmen ammattikorkeakoulun, eli Metropolian, Haaga-Helian ja Laurea yhteisvoimin tarjottu yksinyrittäjille välineitä selvittää COVID-19-pandemian vaikutuksista ja

rakentaa yritykselle kestäväää tulevaisuutta. Koska yksinyrittäjän arki on kiireistä, hankkeessa on luotu keinoja, joilla yrittäjää autetaan eteenpäin paitsi kriiseistä selviytymisessä, erityisesti resilienssin ja tulevaisuutta ennakoivan toiminnan rakentamisessa. Yhtenä esimerkkinä hankkeen tuloksista on sen työpajojen pohjalta koottu, avoimesti verkossa ladattava Yksinyrittäjän tulevaisuustyökirja (Unkari-Virtanen & Aarnio 2023).

Lähteet

Eloisa 2023. Hankkeen kotisivut. Helsinki: Metropolia. <https://www.metropolia.fi/fi/tutkimus-kehitys-ja-innovaatiot/hankkeet/eloisa>.

Kulttuurihyvinvoinnin edistäminen 2023. Metropolia, Innovaatiokeskittymät. <https://www.metropolia.fi/fi/tutkimus-kehitys-ja-innovaatiot/innovaatiokeskittymat/toimiva-ihmisten-kaupunki/kulttuurihyvinvointi>.

Toivo@Tee 2023. Hankkeen kotisivut. Vantaa: Laurea-ammattikorkeakoulu. <https://yritys-hyva10.fi/>.

Unkari-Virtanen, L. & Aarnio, H.-M. 2023. Yksinyrittäjän tulevaisuustyökirja. Oiva-sarja 52. Helsinki: Metropolia Ammattikorkeakoulu. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-328-366-4>.

Uusia säveliä etsimässä 2023. Metropolian hankkeet. <https://www.metropolia.fi/fi/tutkimus-kehitys-ja-innovaatiot/hankkeet/uusia-savelia-etsimassa>.

Wahl, D.Ch. 2016. Designing Regenerative Cultures. Axminster: Triarchy Press.

Reseptejä avoimuuden rakentamiseen

Rikastavia kohtaamisia

Elina Ala-Nikkola

Mihin haasteeseen resepti tarjoaa ratkaisun?

Onnistunut TKIO-toiminta edellyttää usein onnistunutta ihmisten ja asioiden kohtaamista. On tärkeää luoda paikkoja, joissa ihmiset – opiskelijat, hanketoimijat, työelämäkumppanit ja korkeakoulujen henkilöstö – voivat kokoontua monialaisesti kohdaten yhdessä oppimaan, kehittämään ja keskustelemaan useita eri aloja yhteisesti koskettavista ajankohtaisista asioista ja ilmiöistä. Tapahtuman järjestäminen on oivallinen keino mahdollistaa tällainen kohtaaminen.

Hyvä oppimistoiminnan, TKI-toiminnan ja työelämän kytköksiä rikastuttava tapahtuma ei kuitenkaan synny itsestään. Ikuisuuskysymys on muun muassa se, miten saada arjen kiireen keskellä ihmiset löytämään tapahtuma, kiinnostumaan siitä sekä vielä osallistumaan siihen. Vaarana on myös, että tapahtuma jää "hetken iloksi" ja vaille pitkäjänteistä vaikuttavuutta. Laajempi vaikuttavuus syntyy, kun tapahtuma ei ole vain yhden

päivän kokemus, vaan tulee osaksi pidempää kehittämisen ketjua. Tapahtuman järjestämisen haasteena voi myös olla, ettei siellä tapahdu aidosti oppimistoiminnan, TKI-toiminnan ja työelämän kytkeytymistä, jos esimerkiksi paikalla ei ole jonkin tahon edustajia.

Tässä reseptissä esitellään joukkoistetun tapahtumatuotannon malli. Sen avulla hyvän, vaikuttavan TKIO-tapahtuman järjestäminen helpottuu ja moni edellä esitetyistä haasteista voitetaan.

Kuka voi käyttää reseptiä?

Resepti on suunnattu henkilölle, joka työskentelee jonkun monta eri alaa koskettavan ilmiön tai jonkun laajemman kehittämistyön äärellä, esimerkiksi opettajalle, hanketoimijalle, opiskelijalle, muulle korkeakoulun henkilöstön jäsenelle.

Keitä tarvitaan toteuttamiseen?

Resepti itsessään perustuu siihen, että sen avulla kootaan toteuttajajoukko. Olennaista on, että tapahtumassa työskentelee moottorina ja mahdollistajana osallistuvalla työotteella työskentelevä tapahtumatuottaja.

Toteuttamisen aikajänne

Toteutuksen kesto riippuu paljon järjestettävän tapahtuman tavoitteista ja koosta.

Toiminnan kuvaus

VAIHE 1. ESIVALMISTELUT

Varmista ensin 3T:tä eli teema, tavoite ja tuottaja

1. Valitse sisällöllinen teema tapahtumalle. TKIO:ta edistävällä tapahtumalla on oltava aina selkeä päämäärä ja teema: miksi tapahtuma järjestetään, mitä sisältöä siellä halutaan käsitellä? Sisältö voi olla esimerkiksi joku laajasti tunnistettu ja monia aloja koskettava ilmiö, jonka äärellä tapahtumassa ollaan yhdessä oppimassa. Tai se voi olla joku yhteiskunnallinen haaste, jonka ratkaisemiseksi tarvitaan poikkialaista ajattelua.

2. Aseta tapahtumalle tavoite ja kytke se osaksi kehittämisen ketjua. Tärkeää on, että kiinnostavan teeman lisäksi tapahtumalla on tavoite, joka liittyy sen selkeäksi osaksi jotakin laajempaa kehittämistoimintaa tai strategista tavoitetta, joka järjestävällä taholla on. Siten tapahtuma voi rakentua esimerkiksi jonkin korkeakoulun strategiassa edistettävän teeman ympärille tai vaikkapa jonkun hankkeen tai hankesalkun kokonaisuuden ympärille. Näin lisätään tapahtuman vaikuttavuutta, koska myös muita samaan kehittämistyöhön liittyviä toimenpiteitä tehdään samaan aikaan.

3. Varmista, että sinulla on osaava tuottaja. Tapahtuman järjestäminen on oma ammattitaitonsa, ja mitä isompaa ja vaikuttavampaa tapahtumaa teet, sitä suuremmalla syyllä kannattaa hyödyntää ammattituottajaa. Tapahtuman järjestämiseen liittyy paljon yksityiskohtia, erityisosaamista ja vastuukysymyksiä aina

onnistuneesta markkinoinnista tapahtumaturvallisuuteen ja kaikkeen siltä väliltä. Jos sinulla ei ole mahdollisuutta osaavaan tuottajaan, pyri saamaan ainakin sparrausapua tuotantoon ja varaa riittävästi aikaa tuotannon tekemiseen. Tuotannon osuuden puuttuminen tapahtumassa näkyy heti. Sen sijaan jos se on kunnossa, kukaan mukana olijoista ei edes huomaa tuottajan olemassaoloa. Ja tähän tuotannon huomaamattomuuteen tietysti pyritään!

VAIHE 2. TOTEUTUS

Joukkoista tapahtuma eli innosta mukaan

Kun ennakkovalmistelujen kolme peruspilaria – teema, tavoite ja tuottaja – ovat selvillä, on aika pohtia, miten saada mukaan tapahtumaan kaikki TKIO:on liittyvät tahot eli oppimistoiminta, TKI-hankkeet, työelämäkumppanit ja korkeakoulun henkilöstö ja miten varmistaa, että tapahtuma liittyy osaksi pidempää kehittämisen ketjua tapahtumassa käsiteltävän ilmiön tai asian edistämiseksi. Tässä vaiheessa kuvaan astuu joukkoistaminen.

Kaikkein keskeisintä on herättää ihmisten kiinnostus tapahtuman teemaa kohtaan ja auttaa heitä löytämään teeman liittymäpinnat omaan työhön tai omaan elämään. Tätä kautta syntyy ihmisen ja hänen edustamansa tahon halu osallistua tapahtumaan tavalla tai toisella. Kun ihminen ottaa jonkin asian omakseen, hän haluaa myös tehdä töitä sen eteen, kutsua sinne mukaan omia verkostojaan ja oppia teemasta lisää.

Innostuksen synnyttämiseksi virtaa antaa tapahtumatuotannon joukkoistaminen. Joukkoistaminen on hajautettu ongelmanratkaisu- ja tuotantomalli, jossa hyödynnetään yhteisön osaamista ja verkostoja jotakin tehtävää varten (Brabham 2013). Yksinkertaistettuna joukkoistaminen tarkoittaa tapahtumakontekstissa sitä, että tapahtuman tuottava taho ei yksin valmistele ja päättää tapahtuman sisältöä ja kutsu ihmisiä tapahtumaan, vaan innostaa ja osallistaa näiden asioiden tekemiseen mukaan laajan joukon toimijoita ja ihmisiä: esimerkiksi opiskelijoita ja opettajia, työelämäkumppaneita ja hankkeiden toimijoita.

Joukkoistettu tapahtumatuotanto keikauttaa perinteisen tapahtumatuotannon mallin ylösalaisin. Siinä osallistujien rooliin ei kuulu pelkästään valmiiseen tapahtumaan osallistuminen, vaan osalla heistä on aktiivinen sisällöntuottajan rooli sekä ennen tapahtumaa että tapahtuman aikana ja myös sen jälkeen. Tämä tarkoittaa myös sitä, että tapahtumalle ei voi asettaa liian tiukkoja sisällöllisiä reunaehtoja tai tehdä siitä liian byrokraattista. Ihmisistä kumpuavan luovuuden ja osallisuuden on annettava kukkia, ja heille tulee antaa riittävä vapaus toteuttaa tapahtuman sisältöjä itsensä näköisellä tai omaa toimintaansa edistävällä tavalla. Osallistaminen ja osallisuus joukoistavat silloin, kun ne toteutuvat muodossa, joka yksilöitä kiinnostaa. (Ala-Nikkola 2015).

Joukkoistetun tuotannon onnistumisessa on suuri merkitys sillä, että tapahtumalla on vastuutuottaja ja hän osaa

työskennellä joukkoistavalla ja osallistavalla työotteella. Tällainen työote vaatii ennen kaikkea kykyä asettua kuulijan asemaan sekä sietokykyä siihen, että ei voi vaikuttaa itse kaikkeen. Joukkoistetussa tapahtumassa ihmiset ovat aktiivisia tee-se-itse-toimijoita. (Halonen & Ala-Nikkola 2016.)

Miten joukkoistan käytännössä

TKIO:ta edistävän tapahtuman tuotannossa tuotantoprosessia voi joukkoistaa monin tavoin, esimerkiksi näin:

IDEA 1: Sisällön ideoinnin joukkoistaminen. Lähde tapaamaan ihmisiä siinä vaiheessa, kun sinulla on tapahtumalle vasta teema eikä mitään sisältöä. Kysy heiltä, millaiset asiat heitä teeman äärellä kiinnostavat. Mistä he haluaisivat oppia? Anna osallistujien itse kertoa, älä johdattele. Kirjaa ajattelua ylös. Rakenna sen jälkeen näistä teemoista tapahtuman ohjelma. Tällöin ohjelma vastaa paremmin mahdollisten osallistujien tarpeeseen ja tavatessasi ihmisiä olet samalla tehnyt jo työtä tapahtuman markkinoinnin eteen ja rakentanut verkostoa pitkäjänteiselle kehittämiselle tapahtumasi teeman ympärillä.

IDEA 2: Sisällöntuotannon joukkoistaminen. Tapaa laajasti ihmisiä ja juttele heidän kanssaan tapahtumasi teemasta. Kysy, löytyykö heiltä jotakin osaamista tapahtuman teeman ympärillä. He ovat tapahtumasi mahdollisia sisällöntuottajia. Tällä tavalla voit löytää esimerkiksi toisista hankkeista tai työelämästä tapahtumaasi puhujia, työpajojen vetäjiä,

esiintyjä ja erilaisten muiden tapahtuma-tehtävien toteuttajia. Lähde rakentamaan tapahtuman ohjelmaa myös tästä tiedosta käsin.

TKIO-tapahtumaa toteutettaessa tähän vaiheeseen kannattaa osallistaa sekä opettajia että hanketoimijoita ja tunnistaa, missä heidän perustoiminnassaan olevissa asioissa voi helposti (usein ilman lisätyötä) rakentaa liittymäpintoja tapahtumaan. Usein se löytyy esimerkiksi tapahtuman sisällöntuotantoon sidotun opiskelijaprojektin kautta tai hankkeen tapauksessa jonkun hankkeessa toteutettavaksi suunnitellun toimenpiteen toteuttamisena osana sinun tapahtumaasi. Näin tapahtuma mahdollistaa alustan monille perustoiminnoille ja usein myös keventää kaikkien työtaakkaa.

IDEA 3: Tapahtuman integrointi opetukseen. Onnistumisen ydin on tapahtuman lukkarointi opintojaksoille. Tässäkin tuottajan osallistuvalla työotteella on suuri merkitys: hän kontaktoi eri tavoin opettajia ja juttelee heidän kanssaan tapahtuman teemasta ja siitä, näkevätkö opettajat liittymäpintoja siihen meneillään olevassa opetuksessa. Jos liittymäpintoja löytyy, lukkaroidaan tapahtuma opiskelijoiden kalenteriin ja opettaja huolehtii tapahtuman tematiikan yhdistämisestä opintojakson sisältöön. Tälläkin tavoin tapahtuma kytkeytyy osaksi pidempää oppimisen kaarta eikä jää yksittäiseksi. On kuitenkin ensiarvoisen tärkeää, että liittymäpinnan syntymisestä huolehditaan, jotta tapahtumaan osallistuvat opiskelijat eivät koe olevansa tapahtumassa vain, jotta saadaan sinne osallistujia. Lukkaroinnin osalta on oltava ajoissa

liikenteessä, sillä opintojaksojen toteutukset lyödään lukkoon varhain ja eri tutkinnoilla on erilaisia tapoja lukkaroinnin tekemiseen.

IDEA 4: Markkinoinnin ja viestinnän joukkoistaminen. Kaikki edellä mainittu toiminta on tuonut kuhinaa tapahtumasi ympärille, innostusta tapahtuman teemaa kohtaan sekä mahdollisia osallistujia tapahtumaan jo ennen kuin sen ohjelmasta on riviäkään julkaistu. Siksi joukkoistaminen itsessään on suuri voima ja apuväline tapahtumaviestinnän ja -markkinoinnin tukena. Varsinkin jos kyseessä on uusi tapahtumakonsepti, tällä on todella iso merkitys. Hyödynnä joukkoistamisen myötä syntynyt viestinnän potentiaali myös siten, että pyydät mukaan tulevia sisällöntuottajia jakamaan tietoa tapahtumasta ja kutsumaan sinne omia verkostojaan. Esimerkiksi mukaan lähtevillä hankkeilla on usein valtavat verkostot, joita sinä et tapahtumatuottajana suoraan tavoita.

IDEA 5: Pidä kiinni verkostosta tapahtuman jälkeen. Joukkoistetun tuotannon fokus sijoittuu usein tapahtumaa edeltävään aikaan. Monesti joukkoistettuihin tapahtumiin osallistuu tapahtumapäivänä kuitenkin paljon myös ihmisiä, jotka eivät ole osallistuneet prosessiin millään tavoin ennen tapahtumaa eli tulevat paikalle perinteisemmässä tapahtumayleisön roolissa. Tapahtumassa heistä monelle kuitenkin syntyy oivalluksia ja kiinnostusta tapahtuman teemaa kohtaan. Tapahtumatuottajana on tärkeää miettiä, miten otat heidät tapahtuman jälkeen mukaan verkostoon sen kehittämistyön

äärellä, johon tapahtumasi liittyi. Miten voit olla heidän tukenaan jatkossa niiden oivallusten ja ideoiden äärellä, joita tapahtuma mahdollisesti heille toi? Näin heistäkin voi halutessaan tulla osa pitkää kehittämisen ketjua.

IDEA 6: Käytä aikaa vuorovaikutukseen tuotannon aikana. Joukkoistettu tapahtumatuoantanto mahdollistaa erinomaisesti tapahtuman, jossa syntyy aitoa monialaista kohtaamista, työelämän, opiskelijoiden ja hankkeiden kohtaamista sekä ilmiöiden tarkastelua laajasti erilaisista näkökulmista.

Kohtaamista ei tapahdu kuitenkaan vain tapahtumassa, vaan joukkoistetun tapahtumatuoannon onnistumisen avain on siinä, että tapahtumatuottaja kohtaa tuotannon aikana paljon ihmisiä. Parhaiten tuotanto onnistuu, kun kohtaaminen on vuorovaikutuksessa toteutettu eli henkilökohtainen tai pienessä ryhmässä tai sosiaalisessa mediassa vuorovaikutteisesti tehty. Kyselylomakkeet tai muut yksisuuntaiset kohtaamiset eivät tuota innostusta ja liittymisen tunnetta ja tahtotilaa.

Joukkoistetussa tapahtumatuoannossa on pitkälti kyse lyhyt- ja pitkäaikaisen verkostojen rakentamisesta ja vaikuttavamman lopputuloksen tekemisestä joukkovoimalla. Isossa monialaisessa joukossa on aina enemmän osaamista. Joukkoistaminen vaatii tuottajalta asennetta, jossa et voi tarkkaan tietää, mikä on lopputulos, mutta luottamusta siihen, että siitä tulee ihmisten näköinen ja siten todella vaikuttava.

Tapausesimerkki joukkoistetusta TKIO:ta edistävästä tapahtumatuoannosta

Edellä esitellyllä joukkoistetun tapahtumatuoannon mallilla tuotettiin lokakuussa 2022 toteutunut Mahdollisuuksien maise-mia -tapahtuma. Lopputuloksena tapahtuma pähkinänkuoressaan näytti tältä:

- Tapahtuman **teemana** oli *Erilaisia näkökulmia luovuuteen työelämässä*.
- Tapahtuman **tavoitteena** oli olla osa pidempää Metropolian strategista kulttuurihyvinvoinnin edistämistyötä, jossa Metropolia yhdessä moninaisten toimijoiden kanssa on edistämässä luovuuden mahdollisuuksien hyödyntämistä entistä paremmin työelämässä ja erilaisilla elämänalueilla. Tapahtuman **vas-tuullinen tuottaja** oli kulttuurihyvinvoinnin edistämistyöstä vastaava Metropolian tiimi.
- Tapahtuma toteutettiin Myllypuron kampuksella livenä sekä sivutapahtumana Myyrmäen kampuksella, jonne Myllypurosta luotiin osaksi aikaa etäyhteys.
- Tapahtuman sisällön ideointiin osallistui yhteensä noin 100 ihmistä, jotka sanoittivat, mitä luovuus heidän ammatissaan tarkoittaa ja mistä he haluaisivat oppia lisää.
- Tapahtumapäivänä tapahtumaan osallistui yli 400 ihmistä. He olivat sekä työelämässä Metropolian ulkopuolella olevia ihmisiä että korkeakoulun henkilökuntaa sekä opiskelijoita eri aloilta.
- Sisällöntuottajana tapahtumaan osal-

listui noin 70 ihmistä. He olivat hanketoimijoita useasta eri hankkeesta, opiskelijoita kaikilta eri aloilta (kulttuuri, sosiaali- ja terveys, tekniikka, liiketalous), opettajia ja Metropolian muuta henkilöstöä sekä työelämässä toimivia ihmisiä (esimerkiksi yrityksiä ja kaupungeja). Nämä sisällöntuottajat toteuttivat tapahtumassa muun muassa toiminnallisia työpajoja, luentoja ja tapahtumatekniikkaa sekä olivat tuotannon apuna. Jokainen sisällöntuottajista oli saanut itse määrittellä sitä näkökulmaa, jolla tapahtumaan tuli, ja siten mukana olo edisti sekä tapahtuman tavoitteita että sisällöntuottajan oman työn tavoitteita. He kaikki saivatkin tapah-

tumasta vastineeksi jotakin tärkeää, esimerkiksi opintopisteitä, uusia yhteistyökontakteja, osaamisen lisääntymistä tai hankkeeseen suunniteltujen toimenpiteiden toteutumista.

- Tapahtuman toteutuksessa kiinnitettiin huomiota siihen, että se mahdollisti passiivisen vastaanottamisen lisäksi myös ihmisten laadukasta kohtaamista. Tapahtuman lopputuloksena syntyikin monia yhteistyön ituja eri toimijoiden kesken, muun muassa uusia ideoita opetuksen kehittämiseen, laaja verkosto sekä ennen kaikkea yhteisen ajattelun äärellä olemisesta syntynyt hyvä yhteinen kokemus. (Mahdollisuuksien maisemia, tapahtumapalautteet)

Kysy lisää

Elina Ala-Nikkola
etunimi.sukunimi@metropolia.fi

Lähteet

Brabham, D. C. 2013. Crowdsourcing. Cambridge, London: The MIT Press.

Ala-Nikkola, E. 2015. Konserttisaleista kaupunkiaktivismiin. Osallisuuden suuntia kunnallisten kulttuurituottajien työssä. YAMK-opinnäytetyö. Metropolia Ammattikorkeakoulu. <https://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2015121420706>

Halonen, K. & Ala-Nikkola, E. 2016. Kurkistuksia festivaalituotannon joukkoistamiseen. Teoksessa Satu Silvanto (toim.) Festivaalien Suomi. Helsinki: Cupore. <https://www.cupore.fi/fi/julkaisut/cuporen-julkaisut/festivaalien-suomi>

Mahdollisuuksien maisemia -tapahtuma. 5.10.2022. Tapahtumapalautteet. Julkaisematon lähde.

Yhteisöllisen kehittämisenostuksen maaperä

Laura Huhtinen-Hildén

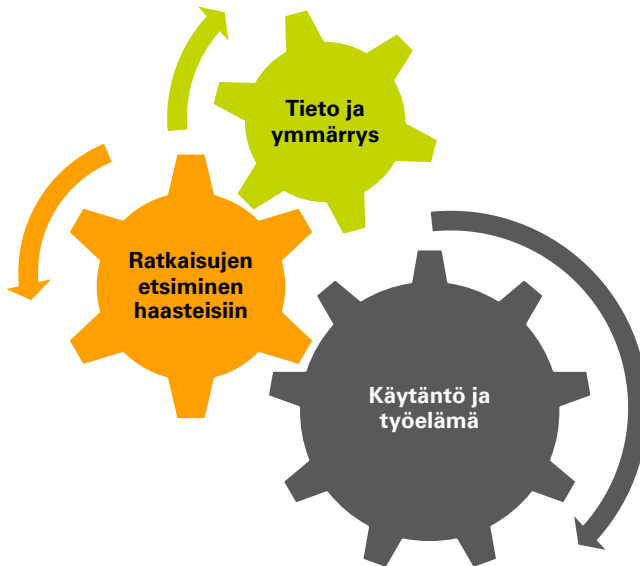
Mihin haasteeseen resepti tarjoaa ratkaisun?

Tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan ja oppimisen yhdistämisen esteenä on usein se, että näitä ei hahmoteta pohjimmiltaan saman asian eri puoliksi.

Jos tarkoituksemme on kehittää yhteiskunnallisiin haasteisiin ratkaisuja hankkeiden avulla, ovat ne aina kiinteässä yhteydessä haasteisiin liittyvien ammattialojen tai työelämäkäytänteiden kehittämiseen. Nämä taas puolestaan ovat jo

ammattikorkeakoululain koulutukselle asettamia tehtäviä. Koulutusta suunnitellaan vastaamaan työelämän tarpeisiin ja kehittämään työelämään ratkaisuja, joita tarvitaan. Näitä teemoja voi kuvata seuraavalla kuvalla, TKI-hammasrattailla (kuva 6).

Työelämän käytänteiden kehittäminen tuo tietoa siitä, mihin pulmiin tarvitaan ratkaisuja. Kun näitä ratkotaan yhteistyössä, lisääntyvät tieto ja ymmärrys kehitettävästä aiheesta. Samalla opimme lisää sekä itse aiheesta että kehittämisestä yhdessä.

Kuva 6. Työelämäyhteistyössä tapahtuvan TKIO:n hammasrattaat

Keskeinen TKIO-haaste on siis se, miten luoda sellaisia yhteiskehittämiseen suuntautuneita yhteisöjä, jotka ammentavat innostuneesta, kehittämisorientoituneesta mielentilasta. Tällaista toimintakulttuuria voidaan myös kutsua dialogiseksi ja oppivaksi ekosysteemiksi. Ammattikorkeakoulun kyky hyödyntää tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan ja oppimisympäristöjen yhdyspintoja riippuu siis siitä, miten hienovireisesti dialogi virtaa ja miten moniäänisesti ekosysteemi soi.

Mitä oppimisen ja TKI-työn puolia reseptillä yhdistetään?

Oppimisella ymmärrän tässä reseptissä uteliasta uuden äärelle pyrkimistä tai muutoista kohti uusia horisontteja. Oppiminen ja kehittäminen liittyvät tiiviisti toisiinsa: ilman uuden oivallusta tai oppimista ei mikään kehity, ja kehittäessä pitää avoimin mielin olla valmiina oppimaan uutta.

Kuka voi käyttää reseptiä?

Resepti sopii ammattikorkeakoulu yhteisön eri ryhmille ja toimijoille.

Keitä tarvitaan toteuttamiseen?

Toteuttamiseen tarvitaan ammattikorkeakoulu yhteisön eri ryhmiä ja toimijoita.

Toteuttamisen aikajänne

Reseptin toteuttaminen on pitkä prosessi.

Toiminnan kuvaus

Maaperää utelioiden, dialogisten ja kehittämisorientoituneiden ratkaisujen syntymiseksi voidaan virittää monin tavoin. Luonnehdin tässä toimintaa, joilla voidaan vahvistaa dialogisuuden keskeisiä tekijöitä: hyväksymistä, kunnioitusta ja aitoa kuuntelemista sekä moniäänisyyden äärelle pysähtymistä (Arnkil & Seikkula 2014) ryhmässä ja yhteisössä.

Hyväksyminen

Usein positiiviseen ryhmäkokemukseen, onnistuneeseen kehittämispalaveriin tai oppimiskokemukseen liittyy tunne siitä, että tilanteessa oli lämmin ja mukava ilmapiiri. Tämä ei kuitenkaan asu valmiiksi huoneissa, vaan se syntyy kohtaamisessa siitä, että on tervetullut ja toisten hyväksymä sellaisena kuin on. Kun ihminen kokee itsensä hyväksytyksi, hän rentoutuu ja pystyy keskittymään itsensä ulkopuolelle. Tällainen tunnetila virittää niin oppimisen kuin innostuneen kehittämis-yhteistyönkin toimintavalmiuteen.

Hyväksymisen kokemus syntyy yksinkertaisimmillaan siitä, että jokainen voi tuoda tilanteeseen jotakin itsestään. Tämä voi toteutua monella tavalla: etäpalaverissa jokainen voi kertoa, mitä omasta ikkunasta näkyy, tai ryhmätilanteessa voidaan valita omaan tunnelmaan sopiva kuvakortti kertomaan, millä mielellä toimintaa aloitetaan. Olennaista ei ole tempu, vaan sen taustalla oleva tahtotila. Toimintaa fasilitoivan tai ohjaavan henkilön ilmeillä, eleillä ja katseilla jo on merkitys sille, miten hyväksyvä, turvallinen ilmapiiri rakentuu.

Kunnioitus ja aito kuunteleminen

Kunnioituksen teema on hyväksymisestä seuraava askel. Sillä varmistetaan, että oma panos, idea tai puheenvuoro tulee vastaanotetuksi hyvällä tahdolla. Tätäkin voidaan harjoitella ryhmissä jo ennen varsinaisia kriittisiä kohtia, joissa kunnioittavan kohtaamisen ja hyväksymisen olisi hyvä jo olla ryhmän toimintakulttuuriin ohjelmoituna. Usein pöydän takaa on helpompi esittää kriittisyyteen naamioituja, ehkä vastaanottajan tyrmäävinäkin kokeimia kommentteja. Siksi yhteiskehittämisestä on hyvä pohjustaa ryhmässä niin, että tuolit ovat piirissä. Muutama harjoitus, leikki tai tehtävä, jossa kysytään jotakin toisen tuomasta ideasta tai ajatuksesta, auttaa ryhmätunteen muodostumisessa. Toisen tuotoksesta vaikuttuminen osoittaa kunnioitusta paitsi idean esittäjää kohtaan myös viestii koko ryhmän tehtävän, teeman ja toiminnan arvostusta rakentaen dialogista, kannattelevaa ilmapiiriä.

Aito kuunteleminen on usein luultua vaikeampaa. Usein ihmiset pitävät itseään hyvinä kuuntelijoina, mutta todellisuudessa aika monet odottavat oikeaa hetkeä kertoa omista aiheistaan tai ideoistaan. Toisen kommenttiin tai ajatukseen kytkeytyminen on varsinainen lahja yhteiskehittämisen ja yhteisöllisen oppimisen

näkökulmasta. Aitous on tärkeää: suurin osa viesteistä, joita välitämme, tapahtuu muun kuin kielen avulla. Viestimme kiinnostusta, toisten ajatusten arvostamista ja arvojamme elein, ilmein, äänenpainoin sekä kehon asentojen ja liikkeiden kautta. Hyvien ajatusten, positiivisen läsnäolon ja toisten arvostamisen virtaamista tilanteessa voi virittää erilaisin toiminnallisin harjoituksin. Monesti erilaista leikillisyyttä tai toiminnallisuutta pidetään välipalan omaisena rentoutuksena, mutta näiden syvällisempi tarkoitus on rakentaa toimintakulttuuria, jossa voi luottaa siihen, että omat ajatukset ja kysymykset tulevat kunnioituksella vastaanotetuiksi, oppiminen saa positiivisen noston ja innostus lisääntyy.

Moniäänisyyden äärellä viihtyminen

Olemme valitettavan päämääräorientoituneita ja usein pyrimme nopeasti ratkaisuihin. Tutkimuksessa, kehittämisessä, innovaatiotoiminnassa ja oppimisessä on kuitenkin paljon tärkeämpää pysähtyä ja viiptyillä moniäänisen, eri näkökulmista asioita tarkastelevan pohdinnan vaiheessa. Tässä kohdin syntyvät ainutlaatuiset yhdistelmät, uudet ajatukset ja oivallukset. Myös tätä toiminnan vaihetta on syytä suunnitella ja muistaa sen merkitys. Nopeisiin ratkaisuihin kiirehtimällä monet ajatusaihiot tai kehkeytymässä olevat asiat jäävät syntymättä.

Kysy lisää

Laura Huhtinen-Hildén
Elina Ala-Nikkola
Minna Lamppu
etunimi.sukunimi@metropolia.fi

Lue lisää

Ahlstrand, A. 2018. Vallankäyttö opetuksessa ja ohjauksessa. Hiiltä ja timanttia -blogi 22.10.2018. Helsinki: Metropolia Ammattikorkeakoulu. Haettu 1.3.2023. <https://blogit.metropolia.fi/hiilta-ja-timanttia/2018/10/22/vallankaytto-opetuksessa-ja-ohjauksessa/>

Ala-Nikkola, E. & Mikkonen, S. 2017. Oivalluksia innovointiin ja yhteiskehittämiseen. Metropolia Ammattikorkeakoulun julkaisuja. Helsinki: Metropolia Ammattikorkeakoulu. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-328-022-9>

Ala-Nikkola, E. & Mikkonen, S. 2017. COINNO. Palvelukehittämisellä sykettä vapaa-aikasektorille. Metropolia Ammattikorkeakoulun julkaisuja. Helsinki: Metropolia Ammattikorkeakoulu. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-328-026-7>

Arnkil, M. 2019. "Mehän opimme enemmän kuin lapset" Opettaja dialogisena auktoriteettina. Tampere University Dissertations 43. Tampere: Tampereen yliopisto. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-03-1024-0>

Arnkil, T.E. & Seikkula, J. 2014. "Nehän kuunteli meitä!" Dialogeja monissa suhteissa. Helsinki: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-302-402-1>

Halonen, K. & Tuulos, T. 2020 Arvioiden yhteistyöhön. Ennakkoluulottomasti siltaa rakentamassa osallisuuden ja osallistamisen välille – Kulttuurituotannon työpapereita. Metropolia Ammattikorkeakoulun julkaisuja. TAITO-sarja 56. Helsinki: Metropolia Ammattikorkeakoulu. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-328-228-5>

Halonen, K., Salmenkangas, M. & Wallin, R. 2019. Osuma-peli – Innostusta yhteiskehittelyyn! Metropolia Ammattikorkeakoulun julkaisuja. Helsinki: Metropolia Ammattikorkeakoulu. <https://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-202103293948>

Halonen, K. 2021. Fasilitoivan johtajuuden työkirja. Metropolia Ammattikorkeakoulun julkaisuja. OIVA-sarja 41. Helsinki: Metropolia Ammattikorkeakoulu. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-328-311-4>

Honkanen-Korhonen, R. 2020. Virituskortit. Metropolia Ammattikorkeakoulun julkaisuja. OIVA-sarja 22. Helsinki: Metropolia Ammattikorkeakoulu. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-328-231-5>

Huhtinen-Hildén, L. & Lamppu, M. (toim.) 2018. Odottamattomia aarteita. Ilmaisu, leikkillisyyttä ja luovaa toimintaa ryhmässä. Helsinki: Metropolia Ammattikorkeakoulu. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-328-097-7>

Isaacs, W. 1999. Dialogue and the art of thinking together. New York: Currency.

Kaihovirta, M., Raivio A-M. & Palojärvi H-M. (toim.) 2019. Osallistaen. Heittäytymistarinoita fasilitoijilta. Metropolia Ammattikorkeakoulun julkaisu. OIVA-sarja 5. Helsinki: Metropolia Ammattikorkeakoulu. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-328-153-0>.

Korpela, E. & Salmenkangas, M. (toim.) 2018. Innostavaa oppimista maahanmuuttajaryhmiin – Onnistu ohjaajana. Metropolia Ammattikorkeakoulun julkaisu. Helsinki: Metropolia Ammattikorkeakoulu. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-328-094-6>.

Hehkuta hyvää – hyvät käytännöt kiertoon TKIO-verkostoissa

Jussi Linkola, Sari Helenius

Mihin haasteeseen resepti tarjoaa ratkaisun?

TKI-toiminnassa on tärkeää tunnistaa voimavaroja, joita voi hyödyntää kumppanuustoimintaan osallistuvien kesken. Reseptimme tarjoaa positiivisen ja mukaansatempaavan tavan kerätä, tehdä näkyväksi ja levittää hyviä käytäntöjä, osaamista, hiljaista tietoa ja asiantuntijuutta. Resepti houkuttelee ilmiintamaan verkostoissa olevaa hyvää, joka ansaitsee tulla näkyväksi ja jota muut voivat hyödyntää. Tavoitteena on moninaisen asiantuntijuuden ja voimavarojen yhdistely ja yhteensovittaminen, jota tarvitaan kehittyvien ja kompleksisten ilmiöiden tutkimiseen sekä ratkaisujen kehittämiseen ja innovoimiseen.

Resepti tarjoaa voimavarasuuntautuneen tavan kartoittaa ja koota piileviä voimavaroja ja osaajia TKI-verkostoista. Kokeile reseptiä esimerkiksi hanketoiminnan alkuvaiheessa yhdessä kumppanien kanssa.

Mitä oppimisen ja TKI-työn puolia reseptillä yhdistetään?

Reseptin avulla voidaan tunnistaa ja levittää hyviä käytäntöjä ja osaamista laajasti TKIO-toiminnassa.

Hyviä käytäntöjä voidaan tarpeen mukaan tunnistaa ja jakaa niin oppimiseen kuin tutkimus-, kehittämis- ja innovaatio-toimintaan liittyen, ja mukana voivat olla niin opiskelijat, opettajat kuin hanketoimijat. Resepti vahvistaa tutkimuksellista otetta hyvien käytäntöjen tunnistamisessa, kuvaamisessa ja levittämisessä.

Jokaisella TKI-aiheeseen kytkeytyväällä kumppanilla on ainutlaatuista asiantuntijuutta, jota tarvitaan asian tai ilmiön moninäkökulmaiseen ymmärtämiseen. TKI-toiminta merkitsee siihen liittyville toimijoille usein oppimisprosessia. Osallistumista mahdollistava yhteistoiminta TKI-prosessissa luo mahdollisuuksia osaamisen kehittämiseen ja yhdistelyyn.

Kuka voi käyttää reseptiä?

Opiskelijat, opettajat ja toimijat TKI-toiminnan parissa voivat ottaa reseptin käyttöön, kun halutaan kartoittaa, nostaa esiin ja levittää olemassa

olevia hyviä käytäntöjä ja hiljaista tietoa esimerkiksi TKIO-toimintaan tai TKI-hankkeen aihepiiriin ja kehittämistyöhön liittyen. Resepti edellyttää resursseja, joten se soveltuu esimerkiksi hankkeen yhdeksi viestintä-, tiedonkeruu- ja kehittämistoimenpiteeksi. Reseptin käyttöönotossa on olennaista soveltaa se kulloiseenkin tilanteeseen ja tarpeeseen sopivalla tavalla yhdessä kokkikerhon kanssa.

Resepti on kehitelty Hytke-hankkeen hanketoimijoiden ja verkostojen kokkailun tuloksena. Hytke-hankkeen hanketoimijat ideoivat tavan tunnistaa metropolialaista hyvää yhdessä tehtävää TKI-toimintaa. Ideoinnin tuloksena metropolialaisia toimijoita kutsuttiin hehkuttamaan hyviä käytäntöjä ja osaamista TKIO-toiminnassa toteuttamalla sähköinen kysely. Ymmärrystä hehkuteuista hyvistä käytännöistä syvennettiin haastattelujen kautta.

Keitä tarvitaan toteuttamiseen?

Kun reseptin käyttäjä haluaa kartoittaa ja nostaa esiin olemassa olevia hyviä käytäntöjä, osaamista ja hiljaista tietoa, on oleellista tavoittaa mahdollisimman laaja ja moninäkökulmainen joukko toimijoita, joita aihepiiri ja ilmiö koskettaa. Moninäkökulmainen ymmärrys syntyy yhdessä kokkaamalla ja rohkeasti reseptiä kokeilemalla. Kokkikerhoon ovat tervetulleita kaikki aiheeseen tai ilmiöön liittyvät toimijat, jotka ovat avoimia jakamaan omaa osaamistaan ja hyviä käytäntöjä.

Toteuttamisen aikajänne

Varaa hieman aikaa reseptiin tutustumiseen ja yhteiseen tarpeen kartoittamiseen ja ideointiin kokkikerhon kanssa. Kun tiedontarve hyvien käytäntöjen tunnistamiseksi on selvillä, on aika valmistella mukaan kutsuva kampanja. Tiedon kerääminen kampanjan avulla vaatii aikaa, jotta tarvittavat ainekset – tunnistetut hyvät käytännöt – saadaan kasaan. Oman kypsyttelyaikansa vaatii aihepiirin ja ymmärryksen syventäminen haastattelujen avulla.

Reseptin toteuttaminen vaatii valmisteluja ja aikaa, mutta reseptiä voi myös muokata ja keventää tilanteen ja tarpeen mukaan. Reseptin mukainen ideointi, kampanjan valmistelu sekä tiedon kerääminen voidaan toteuttaa noin 2–4 viikossa.

Toiminnan kuvaus

Tunnistakaa tarve ja aihepiiri, josta haluatte kerätä ja tehdä näkyväksi olemassa olevia hyviä käytäntöjä, osaamista ja hiljaista tietoa. Miettikää, millaista tietoa tarvitsette ja keneltä voisitte sitä saada. Pohtikaa erityisesti, kuinka voidaan vahvistaa moninäkökulmaista ymmärrystä aiheesta. Miettikää myös, mikä olisi paras tapa kerätä ja koota tämä tieto.

Kartoittakaa ja kutsukaa verkostonne jakamaan tietoa, osaamista ja hyväksi todettuja käytäntöjä. Viestikää asiaa selkeästi. Selkeä pääviesti auttaa viestinnän toteuttamisessa ja varmistaa, että

kaikki ymmärtävät asian samalla tavalla. Tiedon keräämisessä voidaan hyödyntää esimerkiksi sähköistä kyselyä, miksei työpajaakin tai muuta yhteistoiminnallista tapaa vaikkapa sähköisiä välineitä hyödyntäen.

Luokaa yhdessä positiivinen, avoin ja turvallinen ilmapiiri. Innostukaa pohtimaan, tunnistamaan, hehkuttamaan ja jakamaan aiheeseen liittyvää osaamista, toimintatapoja ja hankkeita. Voitte syventää ymmärrystä kerätyistä hyvistä toimintatavoista ja käytännöistä esimerkiksi yhdessä keskustellen tai haastattelun parissa. Moninaisen osaamisen tunnistaminen ja jakaminen sekä erilaiset näkökulmat ja kokemukset antavat mahdollisuuden oppia yhdessä käsillä olevasta aiheesta tai ilmiöstä.

Reseptin kehittelyn sytykkeenä oli Hytke – Kestävää hyvinvointia yhdessä tutkimalla ja kehittämällä -hankkeessa toteutettu #HehkutaHyvää-kampanja. Reseptillä kartoitettiin sellaisia yhteiskehittelyn muotoja, malleja ja työkaluluja, jotka ovat saaneet TKI-toiminnan onnistumaan erityisen hyvin. Lisäksi tunnistettiin, millaiset hyvät käytännöt olivat mahdollistaneet asiakkaiden, ammattilaisten, opiskelijoiden, opettajien, tutkijoiden ja kehittäjien mielekkään yhdessä toimimisen.

#HehkutaHyvää-kampanja toteutettiin näin:

1. Tunnistettiin tarve kartoittaa olemassa olevia, hyviä käytäntöjä, osaamista ja hiljaista tietoa

hankkeen aihepiiriin, osallistuvaan TKI-kumppanuuteen, liittyen.

2. Laadittiin kampanja, jonka pääviesti oli: "Muistele sinulle tuttuja TKI-hankkeita ja mieti, millaiset yhteiskehittelyn muodot, mallit ja työkalut saivat toiminnan sujumaan erityisen hyvin. Mitkä hyvät käytännöt mahdollistivat asiakkaiden, ammattilaisten, opiskelijoiden, opettajien, tutkijoiden ja kehittäjien mielekkään yhdessä toimimisen?"
3. Tunnistettujen asioiden ilmiäntamista varten laadittiin tietoturvallinen E-lomake.
4. Kampanjaa jaettiin hanketoimijoiden omissa verkostoissa ja Metropolian Oma-intranet-tiedotteissa.
5. Saatujen vastausten pohjalta laadittiin haastattelurunko, jonka mukaisesti haastateltiin ilmiannettuja vapaaehtoisia henkilöitä ja hyvien käytäntöjen kehittäjiä ja osaajia.
6. Haastattelutulokset analysoitiin alustavasti, ja lopullinen analyysi toteutettiin yhdessä haastateltujen kanssa.
7. Haastatteluaineistojen lopullisen analyysin pohjalta kirjoitettiin vertaisarvioitu artikkeli Osallistuva tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiokumppanuus ammattikorkeakoulu-kontekstissa (2022).

Kampanja teki näkyväksi yhdessä kehittämisen hyviä käytäntöjä, osaamista ja hiljaista tietoa, jotka olivat saaneet TKI-toiminnan sujumaan erityisen hyvin monitoimijaisissa verkostoissa.

Kysy lisää

Jussi Linkola

Sari Helenius

etunimi.sukunimi@metropolia.fi

Lue lisää

Hytke-hankkeen verkkosivut. <https://hytke.metropolia.fi/>

Sipari, S., Helenius, S., Vänskä, N., Foster, R. & Salonen, A. O. 2022. Osallistuva tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiokumppanuus ammattikorkeakoulukontekstissa. *Ammattikasvatuksen Aikakauskirja* 24(4), 10–27. <https://journal.fi/akakk/article/view/125872/76042>

Tutkimusaineistojen avaaminen

Joona Koiranen

Mihin haasteeseen resepti tarjoaa ratkaisun?

TKIO-toiminnassa tuotettujen tutkimusaineistojen avaaminen muiden käyttöön on aineiston käyttöpotentiaalin täysimittaista hyödyntämistä. TKIO-toiminnan avoimuus perustuu vastavuoroisuuteen ja läpinäkyvyyteen. Se on olennaista erityisesti silloin, kun tutkimusaineisto on koottu julkisin varoin. Avattuja aineistoja voi hyödyntää opetuksessa, opinnäytetöissä, yrityksissä ja uusissa TKI-hankeissa. Myös opiskelijoiden tuottamia laadukkaita aineistoja voidaan avata. Avatut aineistot ovat tekijälleen meriitti, ja niihin voidaan myös viitata kuten julkaisuihin.

Tutkimusaineistoja ovat esimerkiksi haastattelu- ja kyselytutkimusten aineistot, testaus- ja mittaustulokset, palautteet, erilaiset näytteet, piirroksiset, valokuvat, äänitteet ja videot, tutkimuspäiväkirjat ja muistiinpanot, toisen aineiston pohjalta luotu uusi aineisto sekä itse tehdyt aineistot, kuten ohjelmistot tai mallinnukset.

Mitä oppimisen ja TKI-työn puolia reseptillä yhdistetään?

Opiskelijat ja TKI-hankeet voivat molemmat toimia sekä avointen

tutkimusaineistojen tuottajina että käyttäjinä. Kun opiskelijat tuottavat ja avaavat tutkimusaineistojaan, he näkevät konkreettisesti, miten laadukasta, jatkokäyttöön kelpaavaa aineistoa tuotetaan. Näin TKI-toiminnan yhteiskunnallinen vaikutavuus tulee näkyväksi kaikessa laajuudessaan. Opiskelijoiden on hyvä päästä jo opintojensa aikana osallisiksi avoimesta TKIO-toiminnasta käytävään keskusteluun ja sen käytänteisiin myös tulevaa työelämää ajatellen.

Myös TKI-hankeissa tuotetaan paljon sellaisia aineistoja, jotka voivat avattuina hyödyttää opetusta tai joita voi jatkokäyttää esimerkiksi opinnäytetöissä.

Kuka voi käyttää reseptiä?

Resepti sopii käytettäväksi opiskelijoille tai TKI-hankeille, jotka tuottavat tutkimusaineistoja tai muuta hyödynnettävissä olevaa dataa. Reseptiä voidaan käyttää esimerkiksi Minno-projektien yhteydessä, opetuksessa, TKI-hankeissa tai opinnäytetöissä.

Keitä tarvitaan toteuttamiseen?

Reseptin toteuttamiseen tarvitaan henkilö tai henkilöitä, jotka osallistuvat tutkimuksen tekoon tai tuottavat projektissa muuta hyödynnettävissä olevaa dataa.

Koska tutkimusaineiston tulee olla riittävän laadukas, dokumentoitu ja hyvin hallittu, jotta sitä voisi jatkokäyttää, opiskelija tarvitsee opettajan ohjausta aineistonhallinnan käytänteisiin ja tutkimusetiikkaan läpi aineiston elinkaaren, sen keräämisestä tai tuottamisesta aina avaamiseen saakka. TKI-hankkeet ja Metropolian henkilökunta saavat datatuen asiantuntijoilta tukea aineistonhallintaan.

Metropolian datatuki avaa soveltuvat Metropolian omistamat aineistot. Opiskelijan kanssa voidaan tehdä sopimus omistajuuden siirrosta, jos aineisto on riittävän laadukasta. Opiskelijat voivat avata omia datasettejään myös itsenäisesti, esimerkiksi opettajan kanssa sovittussa paikassa.

Toteuttamisen aikajänne

Reseptin aikajänne on useimmiten todennäköisesti keskiverto tai pitkä, mikäli siihen lasketaan mukaan koko tutkimuksen toteutus. Suppean tutkimuksen voi toki toteuttaa nopeastikin, erityisesti jos tutkimuskohdeena ei ole ihmisiä, siihen ei liity erityisiä tutkimuseettisiä kysymyksiä ja kerättävä tai tuotettava aineisto on kooltaan pieni.

Toiminnan kuvaus

Aineiston avaamiseen tähtäävä prosessi seuraa tutkimusprosessin toteutusta

riippumatta siitä, onko kyseessä opiskelijan harjoitustyönä toteuttama tutkimus vai TKIO-projektin tutkimus.

Kaikki lähtee liikkeelle suunnittelusta: ensin laaditaan aineistonhallintasuunnitelma, joka on osa tutkimussuunnitelmaa. Erityisesti kun tarkoituksena on avata aineistoja, suunnittelu on enemmän kuin puoliksi tehty.

Suunnitelmassa pohditaan ennakoivasti läpi asiat, joita aineistojen avaaminen vaatii:

- omistajuuteen ja tekijyyteen liittyvät kysymykset
- se, miten aineistoa käsitellään ja tallennetaan niin, että se säilyy käytökelpoisena ja luotettavana
- dokumentointikäytännöt, jotta aineisto on ymmärrettävää
- tutkimuseettiset ja lupakysymykset. Aineiston avaamisesta on sovittava mahdollisten kumppaneiden kanssa ja siitä on myös informoitava tutkittavia, jos tutkimuskohteena on ihminen.

Suunnittelun jälkeen aineisto kerätään tai tuotetaan sekä käsitellään suunnitelman mukaisesti. Näin aineisto on vastuullisesti hallittua ja se voidaan avata, kun sitä ei enää käsitellä. Jos aineisto sisältää luotamuksellista tai arkaluontoista tietoa, kuten esimerkiksi henkilötietoja tai liikesalaisuuksia, sensitiiviset tiedot täytyy vielä anonymisoida eli poistaa tai karkeistaa ennen avaamista.

Erityisen tärkeää on, että aineiston kerääminen ja käsittely on dokumentoitu

riittävän hyvin, jotta aineistoa on mahdollista ymmärtää ja tulkita samalla tavalla tulkitsijasta riippumatta. Dokumentointia voi ajatella ikään kuin aineiston käyttöohjeena. Ilman sitä aineisto ei yleensä ole jatkokäyttökelpoista ja luotettavaa, eikä sitä siten edes kannata avata.

Kun aineistosetti on valmis eli sitä ei enää käsitellä, mahdolliset sensitiiviset tiedot on anonymisoitu, dokumentointi on kunnossa ja tiedostot on nimetty ja järjestetty systemaattisesti, aineisto voidaan avata. Aineistolle valitaan sopiva lisenssi, esimerkiksi Creative Commons -lisenssi, joka ilmaisee, kuinka aineistoa saa käyttää.

Metropolian datatuki avaa Metropolian omistamat aineistot eli esimerkiksi henkilökunnan tuottamat aineistot. Tämä

onnistuu ottamalla yhteyttä datatukeen, jolloin datatuen asiantuntija ohjaa prosessin läpi.

Kun kyseessä on opiskelijan tai opiskelijoiden omistama aineisto, opiskelijat voivat avata sen itse vaikkapa opettajan kanssa sovitussa paikassa. Tällöin aineiston omistajuus ja vastuu siitä säilyy opiskelijalla. Jos aineiston hallinta halutaan siirtää Metropolialle, aineistosta tehdään oikeuksiensiirtosopimus.

Kun aineisto on avattu, se on julkisesti ladattavissa verkon kautta ja sillä on pysyvä tunniste, yleensä DOI tai URN. Jos aineistoa käyttää, hyvän tieteellisen käytännön mukaisesti siihen tulee viitata. Näin aineiston tekijä saa työstään meriittiä kuten julkaisuistakin.

Kysy lisää

Joona Koiranen
etunimi.sukunimi@metropolia.fi

Metropolian datatuki tarjoaa apua Metropolian toimijoille.

Lue lisää

Tutkimusaineistojen avaamisesta ja sopivista data-arkistoista saat lisätietoa Metropolian aineistonhallinnan oppaasta, joka löytyy osoitteesta libguides.metropolia.fi/hankepalvelut.

Avointen aineistojen käyttö TKIO-toiminnassa

Joona Koiranen

Mihin haasteeseen resepti tarjoaa ratkaisun?

Avointen tutkimusaineistojen ja muun avoimen datan käyttämisestä TKIO-toiminnassa on paljon hyötyä. Se säästää hankkeen resursseja, koska aineistoa ei tarvitse kerätä itse, jos sopiva löytyy jo valmiina. Toisaalta avoimilla Open Access -aineistoilla voi myös laajentaa omaa aineistoa tai tehdä vertailevaa tutkimusta. Avointen aineistojen käyttö myös helpottaa vähemmistö- ja erityisryhmiin kohdistuvaa tutkimuspainetta, kun pientä perusjoukkoa ei lähestytä tarpeettoman usein tutkimuspyynnöillä.

Mitä oppimisen ja TKI-työn puolia reseptillä yhdistetään?

Opiskelijat voivat suunnitella palveluja, tuotteita, prosesseja tai sovelluksia avoimiin aineistoihin perustuen. TKI-toiminnassa tuotettuja avoimia tutkimusaineistoja on mahdollista käyttää osana opetusta tai vaikkapa opinnäytetyössä. TKI-hankkeessa mukana oleva opiskelija voi myös kartoittaa avointa aineistoa TKI-hankkeen tarpeisiin, jolloin opiskelija pääsee puntaroimaan datan löydettävyyttä, laatua ja luotettavuutta.

Kuka voi käyttää reseptiä?

Resepti sopii kaikille, eikä sen käytölle ole rajoituksia. Avoimet aineistot ovat nimensä mukaisesti avoimia, mutta niiden käyttöön saattaa liittyä rajoituksia esimerkiksi kaupalliseen toimintaan liittyen. Rajoitukset käyvät ilmi aineiston lisenssistä.

Keitä tarvitaan toteuttamiseen?

Reseptin toteuttamiseen tarvitaan henkilö tai henkilöitä, jotka kartoittavat sopivaa olemassa olevaa aineistoa. Koska avoimet tutkimusaineistot ja esimerkiksi julkisyhteisöjen tuottama avoin data on koottu eri data-arkistoihin, niiden löytämiseen saateen kaivata asiantuntija-apua datatuelta, koulutusta tai ohjeita.

Toteuttamisen aikajänne

Riippuu täysin tiedontarpeesta, mutta useimmiten toteuttamiseen tarvittava aika lienee nopea tai keskiverto. Sopivan avoimen aineiston löytäminen vaatii jonkin aikaa, ja sen jälkeen aineiston laatu, luotettavuus ja käytökelpoisuus tulee arvioida. Joka tapauksessa avoimen aineiston käyttö on huomattavasti nopeampaa kuin oman aineiston keruu.

Toiminnan kuvaus

Avointen aineistojen käyttö lähtee liikkeelle tiedonhankinnasta. Ensin on hyvä määritellä tiedontarve eli se, minkälaista

aineistoa tarvitaan. Sen jälkeen lähdetään kartoittamaan, mistä tällainen aineisto voisi löytyä. Opiskelijat saattavat tarvita aluksi ohjausta avointen aineistojen löytämiseen ja käyttöön.

Jos kiinnostuksen kohteena on julkisyhteisön tuottama data, luonteva paikka aloittaa etsintä on esimerkiksi Digi- ja väestötietoviraston ylläpitämä avoindata.fi-sivusto tai [pääkaupunkiseudun kuntien ylläpitämä Helsinki Region Infoshare](http://pääkaupunkiseudun.kuntien.ylläpitämä.helsinki.region.infoshare.fi) eli HRI.fi-palvelu. EU:n tuottamaa avointa dataa taas löytyy osoitteesta data.europa.eu. Kotimaisia tutkimusaineistoja kannattaa etsiä tutkimustietoportaalista osoitteessa tiedejatutkimus.fi (research.fi), sillä sinne kootaan tietoa kaikesta Suomessa tehtävästä tutkimuksesta. Kansainvälisiä tutkimusaineistoja löytyy sekä isoista yleisistä data-arkistoista (esimerkiksi Zenodo, OpenAire) että alakohdaisista data-arkistoista, joita on paljon erilaisia. Etsinnän helpottamiseksi listaamme avoimen datan arkistoja Metropolian aineistohallinnan oppaassa.

Kun sopivaa avointa aineistoa on löytynyt, sen käyttökelpoisuus omaa työtä ajatellen tulee arvioida. Ensinnäkin aineiston tulisi olla FAIR eli löydettävää (findable), saavutettavaa (accessible), yhteentoimivaa (interoperable)

Kysy lisää

Joona Koiranen
etunimi.sukunimi@metropolia.fi
Metropolian datatuki auttaa Metropolian toimijoita.

Lue lisää

Avoimista tutkimusaineistosta saat lisätietoa Metropolian aineistohallinnan oppaasta, joka löytyy osoitteesta libguides.metropolia.fi/hankepalvelut.

ja uudelleenkäytettävää (re-usable).

Aineistolla pitää siis olla esimerkiksi lisenssi, joka kertoo, miten aineistoa on lupa käyttää (esimerkiksi Creative Commons -lisenssi), ja aineiston tulee olla dokumentoitu ja kuvailtu niin hyvin, että aineisto on ymmärrettävää ja tulkittavissa oikein.

Aineistosta riippuen sitä voi myös joutua käsittelemään omaan työhön paremmin sopivaksi. Voi olla, että aineistosta vain osa sisältää itselle hyödyllistä dataa. Vertailututkimusta tehtäessä dataa saattaa joutua muokkaamaan vertailukelpoisempaan muotoon. Tällöin pitää myös huomioida, ettei datan sisältämä tietosisältö muutu olennaisesti.

Kun avoimeen aineistoon pohjautuen tehdään julkaisuja tai muita tuotoksia, hyvän tieteellisen käytännön mukaisesti aineistoon tulee viitata asianmukaisesti, jotta sen alkuperäiset tekijät saavat työstään ansaitsemansa kunnian. Dataviittaukset noudattavat samaa kaavaa kuin viittaukset julkaisuihinkin.

Opiskelijalle avointen aineistojen käyttö on hyvä ja monipuolinen oppimiskokemus, joka tukee työelämässä tarvittavien taitojen kehitystä ja tuo datan laatuvaatimukset selkeästi esiin. TKI-hanke taas voi toimia sekä avoimen aineiston tuottajana että käyttäjänä.

The background features a complex, repeating geometric pattern. It consists of various shapes in shades of pink and magenta, including circles, triangles, and polygons, arranged in a way that creates a sense of depth and movement. The shapes are interlocking and overlapping, creating a dynamic visual effect. The overall aesthetic is modern and abstract.

OSA 2

TKIO ja jatkuvan oppimisen mahdollisuudet

Pedagogiset linjaukset luovat pohjaa TKIO-toiminnalle

Marjatta Kelo, Jukka Kesänen

Metropolian pedagogisten linjausten (2022) tavoitteena on varmistaa yhteinen käsitys laadukkaasta opetuksesta ja oppimisesta Metropolian strategian 2030 mukaisesti sekä tukea pedagogista johtamista. Strategian tavoitteena on toimia osaamisen rohkeana uudistajana ja kestävä tulevaisuuden rakentajana.

Työelämälähtöisyys, yhteisöllisyys ja oppijälähtöisyys ovat pedagogisten linjausten keskiössä. Oppija on aktiivinen toimija ja tavoitteellinen tiedon käsittelijä ja tuottaja. Opettaja nähdään oppimisen mahdollistaja ja ohjaajana. Oppiminen toteutuu vuorovaikutuksessa ympäristön ja toisten ihmisten kanssa ilmiöitä tutkien ja reflektoiden. Opetuksen ja oppimisen lähtökohtana ovat työelämän tai yhteiskunnan todelliset ilmiöt, joiden käsittely edellyttää monipuolista teoreettisen ja käytännön osaamisen yhdistämistä. Pedagogisten linjausten teemat ovat avoimuus, ilmiölähtöisyys, monimuotoisuus ja opiskelijälähtöisyys.

Avoimuus

Käsitteenä avoin oppiminen liitetään avoimen tieteen sateenvarjon alle. Avoin tiede pyrkii edistämään osaamisen, tutkimusrakenteiden, tutkimusprosessien, tutkimustiedon, menetelmien, julkaisujen sekä oppimateriaalien avointa saatavuutta. Samalla lisätään tasa-arvoisen oppimisen mahdollisuuksia. Avoin oppiminen pyrkii laajentamaan oppimaan pääsyä kaikille ja avaa

erilaisia oppimisen polkuja lisäämällä saatavuutta, esteettömyyttä, avoimien oppimateriaalien tarjontaa ja oppijakeskeisyyttä. (Oppimisen avoimuuden suosituksia 2021; Avoimen oppimisen historia 2021.) Oppimateriaalien avaaminen ja jakaminen mahdollistaa resurssiinsa opetuksen sekä yhteisopettajuuden myös eri organisaatioiden välillä. Avoin oppiminen tarkoittaa myös laaja-alaista pedagogista näkemystä oppijasta ja asiantuntijuudesta. Oppimisen aloite, toimijuus ja vastuu ovat oppijalla. Asiantuntijoiden kesken jaetaan oppimisen ohjaamista. (Clarot & Helminen 2019.)

Avoin oppiminen edellyttää uudenlaisia järjestelmiä helpottamaan yhteisöllistä ja joustavaa oppimista sekä opetuskäytäntöjen avointa jakamista. Avoimien oppimateriaalien ja avoimen opetuksen rinnalla on tarpeen kehittää oppijakeskeisyyteen ja vertaisoppimiseen pohjautuvia pedagogisia menetelmiä sekä uudenlaisia arviointijärjestelmiä, jotka mahdollistavat joustavat oppimispolut. (Inamorato Dos Santos 2019.)

Avoin oppiminen edellyttää, että ammattikorkeakoulu edistää avoimiin oppimateriaaleihin liittyviä valmiuksia, vahvistaa avoimia oppimateriaaleja tukevia käytäntöjä sekä tukee inklusiivisten, yhdenvertaisten ja laadukkaiden avoimien oppimateriaalien kehittämistä. Avoimen oppimisen edistäminen vaatii

myös osallistumaan taloudellisesti kestävien avoimien oppimateriaalien laatimisen mallien kehittämiseen sekä kannustaa sujuvoittamaan avoimiin oppimateriaaleihin liittyvää kansainvälistä yhteistyötä. (Jauhiainen 2020.)

Opettaja voi edistää oppimisen avoimuutta kehittämällä omaa osaamistaan aiheesta, käyttämällä omassa opetuksessaan avoimia oppimateriaaleja ja ohjelmistoja sekä hyödyntämällä opetuksessaan avoimen oppimisen oppimis- ja opetuskäytänteitä. Osaamisen karttuessa opettaja voi lisätä oppimisen avoimuutta esimerkiksi vertaisarvioimalla muiden tekemiä avoimia oppimateriaaleja, julkaisemalla tekemiään avoimia oppimateriaaleja, osallistumalla täysin avointen verkkokurssien tekemiseen tai osallistamalla opiskelijoita avointen oppimateriaalien tuottamiseen. Syväällisesti oppimisen avoimuuteen perehtynyt opettaja myötävaikuttaa oppimisen avoimuuteen osallistumalla kansallisiin tai kansainvälisiin avoimen oppimisen verkostoihin, hankkeisiin tai tutkimuksiin. (Oppimisen avoimuuden suosituksia 2021.)

Ilmiölähtöisyys

Ilmiölähtöisyys mahdollistaa oppijälähtöisyyden, tutkivan, yhteistoiminnallisen ja oppiainerajat ylittävän oppimisen. Tällöin oppimisessa kokemukset ja arkiarjattelu ovat lähtökohta, josta käsin pyritään ilmiön tutkimiseen ja oppimiseen. Monipuoliset ja haasteelliset ilmiöt harjaannuttavat ryhmätyötaitoja ja kollaboratiivista ongelmanratkaisua, kun ilmiöitä tutkitaan ja ratkaistaan toimintaa reflektoiden yhdessä ja itsenäisesti. Ilmiölähtöisen opetuksen ja oppimisen lähtökohtana ovat työelämän tai yhteiskunnan todelliset

ilmiöt. Ilmiöiden käsittelyyn tarvitaan teoreettisen ja käytännön osaamisen yhdistämistä yli tieteen- ja koulutusalojen rajojen. (Tarnanen & Kostainen 2020.)

Ilmiölähtöisen oppimisen tutkimusperustaisia lähestymistapoja ovat autenttinen oppiminen, ongelmakeskeinen oppiminen ja projektioppiminen. Nämä todellisen elämän ongelmiin kietoutuvat haasteet edellyttävät oppijoilta aktiivista tiedon rakentamista. Opettajalta ilmiölähtöinen oppiminen vaatii ohjausta ja tukea ryhmäprosessien edistymisessä. (Tarnanen & Kostainen 2020.)

Monimuotoisuus

Monimuotoisuus kattaa organisaation henkilöstön, asiakaskunnan ja muiden sidosryhmien moninaisuuden ja moniarvoisuuden. Työyhteisössä ja koulutusorganisaatiossa monimuotoisuus näkyy henkilöiden toisistaan poikkeavina arvoina, koulutuksina, kokemuksina, taitoina, työnteon tai opiskelun tapoina. Monimuotoisuus nähdään voimavarana, joka kehittää toimintatapoja ja palveluita. (Rauramo 2022.) Opiskelun monimuotoinen toteutus ottaa huomioon oppijan erilaiset elämäntilanteet, mutta se edellyttää oppijalta vankkaa itseohjautuvuutta, hyviä tietoteknisiä taitoja, kykyä itsenäiseen opiskeluun ja mahdollisuutta hakea ohjausta tarvittaessa.

Monimuotoinen oppiminen, opetus ja ohjaus edistävät oppimisen monipaikkaisuutta sekä pedagogisesti ja digitaalisesti/teknologisesti tarkoituksenmukaista opetuskäytänteiden kehittämistä. Tällöin yhdistetään lähi-, etä- ja hybridiopetusta sekä itsenäistä opiskelua. Opetuksessa

painottuu vuorovaikutuksellisuus ja aktiivinen oppiminen. Tarkoituksena on toteuttaa monipuolisia ja toimivia opetuksen, oppimisen ja ohjauksen ratkaisuja. (Taalas ym. 2022.)

Oppijälähtöisyys

Oppijälähtöisyyden lähtökohtana ovat oppijan tarpeet ja yksilöllisyyden huomioiminen. Opintopolun laatiminen yhdessä oppijan kanssa pohjaa oppijan aiempaan osaamiseen, yksilöllisiin osaamistavoitteisiin sekä monimuotoisiin opetus- ja oppimismuotoihin. Oppimisen intohimo ja motivaatio ovat keskeisiä oppimisen edistäjiä. (TAMK 2014.)

Erilaiset oppimisen ekosysteemit tarjoavat oppijalle mahdollisuuden hyödyntää alueellista verkostomaista yhteistyötä, jossa virtuaaliset ja reaaliaikaiset oppimisympäristöt ja -alustat sekä erilaiset oppimisen mahdollisuudet ovat oppijan käytössä. Nopeasti muuttuva toimintaympäristö haastaa oppijan ja työntekijän uudistamaan osaamistaan ja ajatteluaan jatkuvasti. (Arola ym. 2022.)

Lähteet

Antola K., Fred, M., Helariutta, A., Kangastie, H., Kelo, M., Kiviluoto, J., Kärki, A., Lehto, A., Päällysaho, S. & Sinisalo, R. 2021. Avoimen tki-integroidun oppimisen tarkistuslistat. Vantaa: Laurea-ammattikorkeakoulu. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-951-799-616-7>

Arola, M., Huttula, T., Jämsén, P., Kirjavainen, A., Mustikainen, H., Ranki, S., Santamäki, I., Vesa, A-M. & Villanen, J. 2022. Tulevaisuuden osaaminen syntyy ekosysteemeissä. Sitran selvityksiä 204. Helsinki: Sitra. Haettu 15.3.2023. www.sitra.fi/app/uploads/2022/03/sitra-tulevaisuuden-osaaminen-syntyy-ekosysteemeissa.pdf.

Avoimen oppimisen historiaa 2021. Avoimen tieteen ja tutkimuksen kansallisen koordinaation sihteeristö ja Tieteellisten seurain valtuuskunta. Haettu 15.3.2023. <https://avointiede.fi/fi/ajankohtaista/avoimen-oppimisen-historiaa>

TKIO antaa valmiudet työelämään

TKIO-integrointi (tutkimuksen, kehittämisen ja innovaatiotoiminnan sekä opetuksen toimivaa kokonaisuus) mahdollistaa oppimisen ja opiskelun työelämän todellisten ilmiöiden ja ongelmien parissa. TKIO toteutuu esimerkiksi TKI-hankeissa, työn opinnollistamisessa, oppimisprojekteissa ja työelämätoimiksiannoissa. Toimintaohje ohjaa prosessin eri vaiheita ja niihin liittyviä toimintoja alkaen TKIO:n suunnittelusta aina toteutukseen, arviointiin ja kehittämiseen. (Kangastie & Pernu 2020; Antola ym. 2021.) TKI-toiminnan ja opetuksen yhtenäisyyttä voidaan edistää oppimis- ja TKI-toiminnan prosessien yhtenäistämällä siten, että opettajat ja TKI-toimijat osallistuvat kumpikin sekä opetuksen että hankkeiden suunnitteluun ja toteutukseen (Väänänen & Peltonen 2020).

TKIO-osaaminen antaa opiskelijalle valmiudet toimia työelämässä asiantuntijana ja kehittäjänä. Valmistuttuaan hän osaa kohdata, käsitellä ja ratkaista työelämän ja yhteiskunnan ongelmia ennakoimattomissakin tilanteissa.

Clarot, K. & Helminen P. 2019. Oppimisen avoimuus korkeakouluissa. *Kasvatus & Aika* 13(4), 76–82. <https://doi.org/10.33350/ka.80215>

Inamorato Dos Santos, A. 2019. Practical Guidelines on Open Education for Academics: modernising higher education via open educational practices. EU: Publications Office of the European Union. <https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC115663>

Jauhiainen, I. 2020. UNESCO 2020. UNESCO:n suositus avoimista oppimateriaaleista. Avoimen tieteen ja tutkimuksen kansallisen koordinaation sihteeristö ja Tieteellisten seurain valtuuskunta. Haettu 15.3.2023. <https://avointiede.fi/fi/ajankohtaista/unescon-suositus-avoimista-oppimateriaaleista>

Kangastie, H. & Pernu, M. 2020. Älykkäästi avoimia –TKI-integroitua oppimista Lapin AMKissa. Rovaniemi: Lapin Ammattikorkeakoulu. Haettu 15.3.2023. <https://www.kreodi.fi/arkisto/artikkelit/alykkaasti-avoimia-tki-integroitua-oppimista-lapin-amkissa.html>

Metropolian pedagogiset linjaukset 2022. Helsinki: Metropolia Ammattikorkeakoulu. <https://www.metropolia.fi/fi/metropoliasta/pedagogiset-linjaukset>

Oppimisen avoimuuden suosituksia 2021. Vastuullisen tieteen julkaisusarja 8:2021. Helsinki: Tiedonjulkistamisen neuvottelukunta ja Tieteellisten seurain valtuuskunta. <https://doi.org/10.23847/tsv.80>

Rauramo, Päivi (toim.) 2022. Monimuotoisuus, yhdenvertaisuus ja tasa-arvo työyhteisössä. Helsinki: Työturvallisuuskeskus. Haettu 15.3.2023. <https://ttk.fi/wp-content/uploads/2022/03/Monimuotoisuus-yhdenvertaisuus-ja-tasa-arvo-tyoyhteisossa.pdf>

Taalas, P., Mäkelä, T., Ikonen, P., Korkala, S. & Rajaniemi, H. 2022. Monimuotoinen oppiminen, opetus ja ohjaus Jyväskylän yliopistolla. *Yliopistopedagogiikka* 29(2). Haettu 15.3.2023. <https://lehti.yliopistopedagogiikka.fi/2022/12/22/monimuotoinen-oppiminen-opetus-ja-ohjaus-jyvaskylan-yliopistolla/>

TAMK 2014. Oppijälähtöisyys. Opettajan käsikirja. Pedagogisia ajatuksia verkossa. Tampere: TAMK. Haettu 15.3.2023. <https://taokk.wordpress.com/2014/03/06/opiskelijalahtoisuus-2/>

Tarnanen, M. & Kostiainen, E. 2020. Ilmiölähtöinen oppiminen. Teoksessa M. Tarnanen, & E. Kostiainen (toim.) *Ilmiömäistä! : ilmiölähtöinen lähestymistapa uudistamassa opettajuutta ja oppimista (7– 19)*. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto. <http://urn.fi/URN:NBN:fi:jyu-202003032256>

Väänänen, I. & Peltonen, K. 2020. Siiloista saumattomaan opetuksen ja TKI-toiminnan integrointiin ammattikorkeakouluissa. *Ammattikasvatuksen aikakauskirja* 22(2), 52–69. <https://journal.fi/akakk/article/view/95963/54350>

Pedagogisen ajattelun evoluutio: kohti transformatiivista pedagogiikka

Leena Unkari-Virtanen

Koulutuksen ja pedagogisen ajattelun reformit ovat usein keskittyneet tarkentamaan koulutuksen sisältöjä ja niiden vastaavuutta työelämän tarpeisiin tai opiskelijan näkökulmasta oppimisen kohteena oleviin tietoihin, taitoihin ja asenteisiin, joilla pärjää elämässä. Tutkiva, ongelmaperustainen oppiminen ja situationaalisen oppimisen tutkijat Jean Lave ja Etienne Wenger (1991) nostivat kuitenkin jo 1980-luvulta lähtien oppimisen tueksi tarjotut pedagogiset menetelmät ja oppijan aktiivisen toiminnan keskeisiksi asioiksi keskustelussa työn ja koulutuksen vastaavuudesta. Oppimisen edellytyksenä nähtiin, että oppija työskentelee todellisten ongelmien tai tutkimuskysymysten parissa sekä työn todellisuutta vastaavissa oppimisympäristöissä. Oppijan toimijuus korostuu monissa muissakin suomalaisissa 1980–90-lukujen kasvatusnäkemyksissä (ks. esim. Engeström 1987).

Työelämän muutos loi 1980–90-luvulla tarpeen muuttaa oppimisen olosuhteita oppijalähtöisiksi. Muutos ei ole suinkaan ensimmäinen koulutusjärjestelmän historiassa. Esa Poikela toteaa niin suomalaisen 1800-luvun kaksiväyläisen koulutusjärjestelmän kuin 1900-luvun alun ammatillisen koulutuksen organisoitumisenkin tapahtuneen vastauksena työelämän tarpeisiin, kunnes viime vuosikymmenten yhteiskunnallis-teknologinen

kehitys muuttui kiihtyväksi ja koulutus jäi joiltain osin takamatkalta kirimään kiinni työelämän ja yhteiskunnan haasteita (Poikela 2002, 7–9).

Otto Scharmer puolestaan on eritellyt pedagogiikan evoluutiota (Scharmer 2017; 2018) ja sitä, miten koulutuksessa toiminnan eri puolet kytkeytyvät tiiviisti toisiinsa. Scharmer pohjaa erittelynsä toiminnan tapojen (operating system) systeemiin muutoksiin. Hän on tarkastellut muutosten vaikutuksia muun muassa terveydenhoitoon, talouselämään, ruuantuotantoon sekä koulutuskentällä ja siihen, miten ajattelemme oppimaan oppimista. Scharmer kuvaa pedagogiikan muutoksia metaforalla oppimisen evoluutiosta (Scharmer 2017). Hän hahmottelee muutoksia oppimiskäsitteissä ja opettamisessa toisiinsa kytkeytyneinä ja toiminnan eri osa-alueita koskettavana muutosten sarjana ja käyttää evoluutiosta metaforaa ”egosta ekoon” (mt., 14). Samaa kytkeytyneisyyttä korostavaa metaforaa on pohtinut myös muun muassa Gert Biesta (2017).

Scharmer (2017) vertaa pedagogista vuorovaikutusta internetin kehitykseen (ks. myös Keats & Schmidt 2007; Gernstein 2014; Jackson 2014). Kuten ”Web 1.0” kuvaa internetiä yksisuuntaisena tiedonsiirron väylänä, ”Oppiminen 1.0” on oppijan kannalta passiivista tiedon

vastaanottamista, jota opettaja kontrolloi ja ohjaa. Kuten internetin kehityksessä vuorovaikutus kasvaa, Scharmerin mallissa vuorovaikutus kasvaa ja oppimisen kytkökset laajenevat siirryttäessä tasolta toiselle. Scharmer yhdistää muutokset oppimisessa ja opettamisessa paitsi opettamisen sisältöön, oppimisen tapaan ja pedagogiseen suhteeseen myös tapoihin, joilla oppiminen organisoitetaan, joilla ollaan keskinäisessä vuorovaikutuksessa työyhteisössä ja joilla oppilaitosta hallinnoitetaan ja johdetaan.

Seuraavaksi tarkastelen tarkemmin taulukon 2 kuvaamia pedagogiikan evoluution tasoja. Oppimis- ja opettamistilanteiden tarkasteleminen toisiinsa kytkeytyvien muutosten kokonaisuutena, toimintaympäristön ja evoluution näkökulmasta, auttaa ymmärtämään ja erittelemään muutosten vaikutusta toimintakulttuuriin.

Oppiminen toistamalla – oppiminen 1.0

Oppiminen 1.0 perustuu Scharmerin (2017) mallissa tiedon yksisuuntaiseen jakamiseen, opettajan antaman sisällön toistamiseen. Scharmer kuvaa oppimista eräänlaisena tietojen tai taitojen lataamisena, ikään kuin siirtämisenä kovalevyltä toiselle (ks. myös Keats & Schmidt 2007; Gernstein 2014; Jackson 2014). Tällaisessa autoritaarisessa ja opettajajohtoisessa opetuksessa kaikki oppijat kohdataan samanlaisina ja vailla oppimiseen vaikuttavaa keskinäistä vuorovaikutusta. Opettaja arvioi oppilaittensa osaamista tilanteesta riippumatta samoin kriteerein. Opetussuunnitelmissa kuvataan yksityiskohtaisesti esimerkiksi sisällöt, jotka oppijan tulee toistaa osoituksena asian oppimisesta. Oppilas on opettajan aktiivisen toiminnan, opettamisen kohteena, mutta oppiminen on passiivista.

Taulukko 2. Pedagogiikan evoluutio Otto Scharmerin mukaan (Scharmer 2017)

Taso	Toimintamalli	Oppija	Opettaja	Suhde	Organisaatio	Hallinto
1.0	Auktoriteetti & panoskeskeinen	Passiivinen vastaanottaja, kisälli	Autoritäärinen, mestari	Opettaja-keskeinen	Keskitetty valta	Konemainen, ei jatkuvaa palautetta
2.0	Arviointi-, prosessi- ja tuotoskeskeinen	Ulkoa oppiminen	Asian-tuntija	Arvioiva	Hajautettu, kilpailu	Asiantunteva byrokrania, satunnaista palautetta
3.0	Oppija-keskeinen	Tutkii kysymyksiä	Fasilitoija	Dialoginen	Verkostoitunut yhteisten intressien äärelle	Oppimissysteemi, institutionalisoitu palautejärjestelmä
4.0	Yhteiskehittäminen & innovaatio-keskeinen	Havainnoi ja muovaa yhdessä tulevaisuutta	Kättilö: uutta synnyttävä valmentava	Yhteiskehittävä	Yhteisö, ekosysteemi	Innovaatio-ekosysteemi, jaettu ymmärrys kokonaisuudesta

Tällä mestari–kisälli-oppimisella on pitkä historia. Edelleenkin monien taitojen oppimisessa tarvitaan toistamista ja jäljittelyä. Mutta jos ulkoinen toistaminen on ainoa oppimisen tapa, voidaan huomata, että toiminta ja toimintakulttuuri jähmettyvät. Opetuksen sisällöstä tulee ennalta määrättyä, pedagoginen suhde on auktoriteettikeskeinen ja vuorovaikutusta kollegojen kesken tuskin tarvitaan. Toimintaympäristö on mekaaninen, samoja kaavoja toistava.

Tuloksia tehokkaasti – oppiminen 2.0

Seuraava pedagogiikan evoluution vaihe on Scharmerin mukaan edelleen opettajakeskeinen, mutta painottaa oppimista prosessina sekä oppimisen tavoitteiden ja käytettyjen resurssien optimointia (Scharmer 2017; 2018b). Oppilaitosten pääsykokeet ja tutkinnot ennalta määritellyine tasovaatimuksineen edustavat ajattelutapaa, jossa oppimisen tulokset optimoidaan pyrkimällä valitsemaan opetuksen piiriin oppimiskykyisimmät oppijat ennalta määriteltujen kriteerien perusteella. Perusoletuksena oppimisesta on, että oppijan tulee sisäistää nopeasti hänelle annetut tavoitteet ja ideaalit ja pyrkiä niiden mahdollisimman hyvään hallintaan. Opetusmenetelmät ja pedagoginen vuorovaikutus rakentuvat tälle perusoletukselle. Oppimisen polulla pisimmälle kirivät oppilaat, joilla on parhaat tulokset, edellytykset ja halu huipulle. Muut karsiutuvat pois.

Oppiminen 2.0 jatkaa toistamiselle perustuvan oppimisen jalanjäljissä sikäli, että siinä tavoitteet ja sisällöt juontuvat esimerkiksi alan traditioista tai tietyn

kulttuuripiirin sisällä yhtenäisistä ja jaetuista ideaaleista. Oppija ei juurikaan voi vaikuttaa oppimisensa sisältöihin tai tavoitteisiin. Oppiminen 2.0 ei kuitenkaan pyri valmiin toimintamallin kopioimiseen, vaan oppimisen tuloksena voi syntyä uusia sovelluksia ja tulkintoja. Oppija voi toteuttaa omaa luovaa panostaan, mutta ennalta määrättyissä puitteissa.

Suomessa on panos–tuotos-ajattelulla tuotettu huipputuloksia esimerkiksi musiikin alalla (Unkari-Virtanen 2020). Oppijan ohjaaminen opetussuunnitelmassa määriteltujen sisältöjen taitajaksi edellyttää tässä pedagogisen ajattelun tavassa opettajan taitoa, kokemusta ja koulutusta – ‘mestaruutta’. Tuloksia painottava näkökulma oppimiseen on vaativa myös opettajalle. Häneltä edellytetään vankkaa ja erikoistunutta tieto- ja taitoperustaa saatellakseen oppilaansa esimerkiksi huipputuloksiin tai vaativan ammatillisen tradition äärelle.

Oppijoiden yhteistyö ja vastuu – oppiminen 3.0

Oppiminen 3.0 nostaa pedagogisten valintojen keskiöön oppijan ja hänen ainutkertaisuutensa sekä oppijoiden välisen yhteistyön. Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden (POPS 2014) mukaan tulee oppijoille tarjota jo koulutien alusta lähtien heidän omaa aktiivista oppimistaan ja tiedon- tai taidonmuodostustaan tukevaa opetusta.

Tämä haastaa opettajan uudenlaiseen rooliin suhteessa oppijoihin. Oppijat ovat erilaisia, siksi opettajan pedagogiset valinnat liittyvätkin kysymyksiin, miten juuri

kyseinen oppija voisi parhaiten suuntautua kokonaisvaltaisesti oppimiseen ja mihin toimintaan hänen mielensä virittyy.

Oppiminen 3.0. toteutuu, kun opettaja kutsuu ennalta määritellyistä tuloksista ja ideaaleista riippumatta esiin oppilaansa omanlaista potentiaalia. Opettaja on itse mukana oppimisprosessissa, hänellä on kokemusta työskentelyn vaiheista, hän sallii oppijan omat kokemukset ja tutkimusmatkat – ja tarjoaa huomiota, läsnäoloa ja tukea niissä syvyyksissä, joihin matka johtaa. Opettajan kompetenssi rakentuukin tästä näkökulmasta: opettajalla tulee olla kokemusta niistä prosesseista, joihin hän oppijoita tehtävänäannoillaan kutsuu. Opettajan keskeinen tehtävä on myös auttaa oppilasta erityisesti vastusten kohtaamisessa ja reflektoinnissa (Scharmer 2017; ks. myös Biesta 2017).

”Egosta ekoon” – uutta luova oppiminen 4.0

Oppiminen 4.0 korostaa moninäkökulmaisuuksia, laajaa yhteistyötä, kokeilemistä ja ymmärryksen lisäämistä. Tausta-ajatuksena on, että kompleksisissa toimintaympäristöissä ei selviä yksin syvälliselläkään asiantuntijätiedolla. Ratkaisuja vaativat haasteet ovat viheviä ja muuttuvia, eikä uusia ratkaisuja synny vanhoilla kaavoilla. Niinpä kaikki yhteistyö, jollaiseksi oppiminenkin ymmärretään, voi johtaa monenlaisiin positiivisiin, ennalta arvaamattomiin lopputulemiin sekä tekijöille itselleen että laajemmalle piirille. Aikamme haasteiden edessä koulutuksen tehtävä nähdään laajempina kuin työelämän välittömät

osaamistarpeet. Luovuus, innovaatiokyvykyys ja yhteistyötaitot nähdään keskeisinä sille transformaatiolle, jota aikamme kriisien kestävä ratkaiseminen näyttää edellyttävän (Trilling & Fadel 2009; IDG 2021).

Oppiminen 4.0 avaa oppimiselle laaja- ja kytköksiä ja rakentaa transformatiivista, ekososiaalista maailmasuhdetta. Vaikutusten, kytkösten ja merkitysten tarkastelu siirtää painopisteen ”egosta”, oppivasta subjektista, olipa hän oppilas tai opettaja, siihen mitä oppiminen laajemmin tuo monenlaisiin toiminnan ja ympäristön kytköksiin, ”ekoon” (Biesta 2017; Scharmer 2018a; Scarmer 2018b). Oppimisen evoluution viimeinen etappi Oppiminen 4.0 painottaa kytköksissä, ekosysteemeissä tai organisaatioiden rajapinnoilla tapahtuvaa oppimista, joka voi skaalautua niin yksilön, tiimin, organisaation kuin ekosysteemin muuntumiseksi kohti kestävämpää ratkaisua (Seppälä 2022).

TKIO haastaa tunnistamaan ja ratkaisemaan toimintaympäristön paikallisia haasteita

Oppiminen 4.0 tuo pedagogiseen ajatteluun uuden skaalauksen ja laajentaa oppimisen edellytyksiä oppijälähtöisyydestä ja verkostoissa tapahtuvasta oppimisesta aina ekosysteemeihin. Keskeistä on, että oppimista tapahtuu organisaatioiden, esimerkiksi hankkeiden, rajapinnoilla (Seppälä 2022).

TKIO:n oppimistilanteet voivat olla hyvinkin kontekstuaalisia, kuten monista tämän julkaisun resepteistäkin ilmenee. Laajempien kokonaisuuksien ja

oppimisen tavoitteiden hahmottaminen paikallisten toiminta- ja oppimisympäristöjen, tilanteiden ja sisältöjen takaa rakentuu systeemisen ymmärryksen kautta. Välineitä avata paikallisista konteksteista laajempaa ymmärrystä Oppiminen 4.0:ssa rakentuu kytkemällä pedagogiseen ajatteluun nousemassa olevia, verkottuneen ja

keskinäisriippuvan maailman käytänteitä (Seppälä 2020). Oppiminen 4.0 luo yhdessä TKI-toiminnan kanssa sekä osaamista että innovaatioita tulevaisuudesta käsin, tulevaisuuden tarpeisiin. Se edellyttää uudenlaista pedagogista ajattelua, tulevaisuustietoisuuden rakentamista osaksi kaikkea oppimistoimintaa.

Lähteet

Biesta, G. J. J. 2017. *The Rediscovery of Teaching*. New York: Routledge.

Engestrom, Y. 1987. *Learning by Expanding: An Activity Theoretical Approach to Developmental Research*. Helsinki: Orienta-Konsultit.

Gerstein, J. 2014. Moving from Education 1.0 Through Education 2.0 Towards Education 3.0. Teoksessa Blaschke, L. M., Kenyon, C. ja Hase, S. (toim.) *Experiences in Self-Determined Learning*. Bloomsbury: CreateSpace Independent Publishing Platform, 83–93. Haettu 15.3.2023. <https://usergeneratededucation.wordpress.com/2014/12/01/experiences-in-self-determined-learning-moving-from-education-1-0-through-education-2-0-towards-education-3-0/>

Jackson, N. 2014. Evolution of Creativity in Higher Education 1.0, 2.0 & 3.0. Haettu 15.3.2023. <https://www.linkedin.com/pulse/20141205204930-139815764-education-creativity-ecology-1-0-2-0-3-0/>

IDG 2021. *Inner Development Goals: References Background, method and the IDG framework*. Haettu 15.3.2023. https://static1.squarespace.com/static/600d80b-3387b98582a60354a/t/61aa2f96dfd3fb39c4fc4283/1638543258249/211201_IDG_Report_Full.pdf

Keats, D. & Schmidt, J. P. 2007. The genesis and emergence of Education 3.0 in higher education and its potential for Africa. *First Monday* 12(3). <https://doi.org/10.5210/fm.v12i3.1625>

Lave, J. & Wenger, E. 1991. *Situated Learning: Legitimate peripheral Participation*. Cambridge: Cambridge University Press.

- O'Sullivan, E., Morrell, M. & O'Connor, M. A. 2002. Expanding the Boundaries of Transformative Learning. Essays on Theory and Practice. New York: Palgrave.
- Poikela, E. (toim.) 2002. Ongelmaperustainen pedagogiikka. Teoriaa ja käytäntöä. Tampere: Vastapaino.
- POPS 2014. Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014. Määräykset ja ohjeet 2014:96. https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/perusopetuksen_opetussuunnitelman_perusteet_2014.pdf
- Scharmer, O. 2017. Matrix of pedagogical evolution. PowerPoint-esitys. Haettu 15.3.2023. <https://www.slideshare.net/MikaelSepp/otto-scharmers-matrix-for-educational-evolution-and-theory-u>
- Scharmer, O. 2018a. The Essentials of Theory U. Oakland: Berrett-Koehler Publishers.
- Scharmer, O. 2018b. Education is the kindling of a flame: How to reinvent the 21st-century university. Huffpost- uutismedia. Haettu 15.3.2023. https://www.huffpost.com/entry/education-is-the-kindling-of-a-flame-how-to-reinvent_b_5a4ffec5e4b0ee59d41c0a9f
- Seppälä, M. 2020. Radikaali epävarmuus vaatii radikaalia yhteistoimintaa. Askelmerkkejä systeemiseen muutokseen innovaatioportfolioilla. Sitran muistio. Helsinki: Sitra. Haettu 15.3.2023. <https://www.sitra.fi/julkaisut/radikaali-epavarmuus-vaatii-radikaalia-yhteistoimintaa/>
- Seppälä, M. 2022. Yksilöistä ekosysteemeihin – näkökulmia oppimisen skaaloihin. Tietoasiantuntija 5/2022, 16–18. <https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe202301011013>.
- Trilling, B. & Fadel, C. 2009. 21st-century skills: Learning for life in our times. John Wiley & Sons.
- Unkari-Virtanen, L. 2020. Musiikkipedagogiikan evoluutio ja Säpe-ilmio. Teoksessa L. Unkari-Virtanen (toim.) Oivalluksia säveltämisen ja musiikkipedagogiikan ääreltä. TAITO-sarja 43. Helsinki: Metropolia Ammattikorkeakoulu, 111–124. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-328-201-8>

Oppimisen mahdollisuuksista viestiminen

Tiina Kokko

Tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminnan yhdistämistä oppimistoimintaan eli TKIO:ta voi tarkastella monista eri rooleista ja näkökulmista. TKIO:n haasteita ja niiden ratkaisuja voi tarkastella ainakin pedagogiikan, hankesuunnittelun, opetussuunnittelun, hanketoiminnan prosessien, toimintakulttuurin, OKM:n ohjauksen ja Metropolian strategisten tavoitteiden mittareiden, opinto-ohjauksen, rahoituksen, hankeviestinnän sekä opettajalle ja opiskelijalle suunnatun viestinnän näkökulmista. Osa haasteista on TKI-toiminnan, osa oppimistoiminnan ja osa yhteisiä haasteita. Osa haasteista on konkreettisia, osa ei niin konkreettisia.

TKIO-toimintaa voi tarkastella myös eri toimijoiden tai roolien kautta. Näitä ovat esimerkiksi opettaja, opiskelija, hankeasiantuntija, teemavastaava, Metropolian johto tai Metropolian eri oppimistoiminnan yksiköt.

Tässä artikkelissa tavoitteeni on pohtia oppimistoimintaan liittyvää konkreettista haastetta opettajalle ja opiskelijalle suunnatun viestinnän näkökulmasta. Pohdin, kuinka voisimme viestiä hankkeista löytyvistä oppimisen mahdollisuuksista siten, että sekä opiskelija että opettaja voisi löytää mahdollisuuksia joko hankkeissa oppimiseen tai hankkeen hyödyntämiseen opetuksessa.

TKI-toiminta palvelemissa ammattikorkeakouluopetusta

Ammattikorkeakoululain mukaisesti ammattikorkeakoulun tehtäviin kuuluvat korkeakouluopetuksen antaminen ja soveltava TKI- ja taiteellinen toiminta. Korkeakouluopetuksen tulee perustua työelämän ja sen kehittämisen vaatimuksiin sekä tutkimukseen. Perustehtävässään ammattikorkeakoulun tulee tukea opiskelijan kasvua ammatillisen asiantuntijan tehtävään.

Laissa annetun tehtävän mukaan TKI-toiminnan tulee edistää työelämää ja alueen elinkeinorakennetta siten, että se palvelee myös ammattikorkeakouluopetusta (AmkL 932/2014 4 §). Näyttäisi siltä, että TKIO eli TKI-toiminnan ja opetuksen yhdistäminen on Metropoliasa onnistunut opinnäytetöiden, harjoittelun sekä MINNO-opintojen yhteydessä.

Opiskelija pääsee osaksi TKI-toimintaa yksinkertaisesti siten, että opiskelijan tutkintoon kuuluva opintojakso toteutetaan hankkeen yhteydessä. Opiskelijälähtöisyyden toteuttaminen siten, että opiskelija pystyisi itsenäisesti hakeutumaan ja osallistumaan TKI-toimintaan osana opintojaan – yli ykkö- ja koulutusalarajojen – on ratkaisu haaste.

Mikäli tavoitteeksi otettaisiin TKI-toiminnassa oppimisen mahdollisuuksien tuominen yksittäisten opiskelijoitten ulottuville, viestintä oppimisen mahdollisuuksista hankkeissa olisi välttämättömyys. Mikäli hanketoimintaan kytketty opetus ja oppiminen eivät ole opiskelijalle pakollisia, tärkeiksi tekijöiksi TKI-kytkettyyn oppimiseen eli TKIO:on nousevat merkityksellisyyden kokemus, tarpeellisuus ja opiskelun mahdollisuus.

Metropolian TKIO-opinnot toteutuvat innovaatiokeskitymissä, joiden toiminta perustuu kestävyuden teemoille, jotka koetaan yleisesti merkityksellisiksi. Merkityksellisyys ja osallistumismahdollisuuksien tuominen havaittaviksi ja valittaviksi edellyttää viestintää. Sekä opettaja että opiskelija – jos opettaja ei itse ole ollut luomassa hanketta – tarvitsee tietoa. Esimerkiksi seuraavat tiedot ovat tärkeitä:

- hankkeen/projektin nimi
- ajankohta
- osallistumisen mahdollisuudet (tehtävät tms.)
- vaadittava osaaminen
- tarjottava osaaminen
- työmäärä (opintopisteet)
- yhteyshenkilö
- kielivaatimukset, työkieli
- hankkeen lisätiedot.

Tarpeellisuuden voi nähdä hankkeissa ja projekteissa hankittavien osaamisten ja taitojen suhteesta opiskelijan henkilökohtaiseen opiskelusuunnitelmaan (HOPS) ja tutkinnon työelämässä tarvittavaan osaamiseen. Innovaatiokeskitymien

tarjoamien oppimisen mahdollisuuksien ja TKI-toiminnan hyödyntäminen opetuksessa ja oppimisessa voi edellyttää joustavuutta opintojen ohjauksessa ja suunnittelussa, esimerkiksi mahdollisuutta valita vaihtoehtoinen suoritustapa opintojaksolle TKI- tai innovaatiokeskitymän oppimisympäristössä. Lisäksi tarvitaan ennakoivaa HOPS- ja toteutussuunnittelua, jotta vaihtoehtoiset suoritustavat TKI-oppimisympäristöissä ovat mahdollisia. Opinnollistaminen eli vaihtoehtoinen suoritustapa innovaatiokeskitymässä tai TKI-oppimisympäristössä voi edellyttää ohjausta ja tukea sekä opettajalle että opiskelijalle.

Mitkä toimet voisivat varmistaa sen, että oppiminen ja opetus TKI-yhteydessä toteutuu, kun tietoa mahdollisuuksista on tarjolla, mahdollisuudet ovat oppimisen näkökulmasta merkityksellisiä ja tutkintoon sopivia? Tavoitteen toteutumiseksi opiskelijalla pitää olla mahdollisuus osallistua TKI-toimintaan. Tähän tarvittanee ajallinen mahdollisuus (lukujärjestyksen optimointi) ja tuki vaihtoehtoiisiin suoritustapoihin (hanketyön opinnollistaminen), opintojen ohjausta ja opettajan tai ohjaajan kannustusta ja tukea.

Opettajan näkökulmasta TKIO:n toteutuminen näyttäisi edellyttävän matalan kynnyksen tukea hanketoiminnan toteuttamisessa sekä aiempiin hankkeisiin perustuvaa tietoa TKI-työn hyödynnettävyydestä opetustyössä. Opettajan tai ohjaajan tuki opiskelijalle hankkeisiin liittyisissä opinnoissa saattaa lisätä tarvetta yksilöohjaukseen eli ohjausresurssien kohdentamista TKIO-kysymyksiin.

Vuosi- ja toteutussuunnittelun kytkeytyminen TKI-suunnitteluun – tai myös toisin päin – voi edistää konkreettisesti yhteistyön mahdollisuuksia. Käänteisesti näiden eriytyminen toimii estävänä tekijänä. TKI- ja oppimistoiminnan prosessit perustuvat toisistaan poikkeaviin lainalaisuuksiin esimerkiksi suunnittelun, ajoituksen ja rahoituksen osalta. Tämä tekee TKIO:n eli opetuksen ja oppimisen liittämisen hanketoimintaan vaikeasti vaki- oitavaksi. Tästä johtuen TKIO toteutunee parhaiten niissä tilanteissa, joissa opiskelija tekee opintoihin liittyviä valintoja muutenkin yksilönä, kuten harjoitteluissa ja oppinäytetöissä.

Monialaisuudesta TKIO:n rikkaus?

Metropolialle Suomen suurimpana ammattikorkeakouluna voi olla haaste tarjota oppimisen mahdollisuuksia hanketoiminnassa kaikille Metropolian opiskelijoille kaikissa opintojen vaiheissa, kun opiskelijoita on yli 16 000. Voi tehdä ajatusleikin, että tällaisia oppimisen mahdollisuuksia päätettäisiin tarjota kaikille kolmannen vuosikurssin opiskelijoille. Keväällä 2023 alempaan ammattikorkeakoulututkintoon johtavassa koulutuksessa läsnä olevia kolmannen vuosikurssin opiskelijoita on 2589 (tilanne 31.1.2023). Esimerkkitapauksessa jokaiseen 105 Metropolian hankkeeseen (tilanne 31.1.2023) pitäisi pystyä ottamaan keskimäärin kuusi opiskelijaa.

Vaikka TKI-oppimisen tarjoaminen opiskelijoiden suuren määrän vuoksi on

haaste, Metropolian monialaisuus on nähty arvokkaana ja toivottavana myös TKIO-toiminnassa. Monialaisuuden toteutuminen TKI-oppimisessa on yksi syy tehostaa oppimisen mahdollisuuksista tiedottamista suoraan sekä opiskelijoille että opettajille. Tieto mahdollisuuksista osallistua hanketoimintaan jää helposti oman tutkinto-ohjelman piiriin, eikä monialaisuus pääse toteutumaan.

TKIO-toiminnan sujuvoittaminen suunnitteluprosessien ja viestinnän kehittämällä

Tällä hetkellä hanketoiminta tarjoaa oppimisen mahdollisuuksia esimerkiksi MINNO-opintojen muodossa sekä mahdollisuuksia oppinäytetyön tekemiseen sekä harjoitteluun. Mikäli opiskelijoille ja opettajille halutaan tarjota kaikkia tutkintojen tavoitteisiin sopivia oppimisen mahdollisuuksia hankkeissa, voisi pohtia, kuinka sovittaa hankesuunnittelu koulutuksen suunnittelun kanssa siten, että opettajat voivat suunnitella seuraavan kauden toteutuksiaan hanketoiminnan yhteyteen tai hankkeiden tuloksia hyödyntäen.

Toinen pohdittava ratkaisu voisi olla hankkeista löytyvien oppimisen mahdollisuuksien tarjonta suoraan opiskelijoille tai opettajille siten, että hankkeista pystyttäisiin jakamaan sellaista tietoa, joka auttaa opettajaa ja opiskelijaa joko omien opintojen tai oman opetuksen suunnittelussa.

Lue lisää

Ammattikorkeakoululaki 932/2014. <https://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2014/20140932>

Antola, K., Latvanen, J. & Kärki A. 2021. Kohti avointa oppimista. AMK-lehti 2/2021. <https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2021051830362>

Fred, M., Helariutta, A. & Kangastie, H. 2020. Avoin yhteistyö TKI-toiminnassa. Teoksessa H. Kangastie (toim.) Älykästä avoimuutta Lapin ammattikorkeakoulussa. Lapin AMKin julkaisuja, sarja B. Tutkimusraportit ja kokoomateokset 11/2020. Rovaniemi: Lapin AMK. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-316-355-3>

Kokkonen, E. & Kuparinen, O. 2021. Korkeakouluopiskelijoiden hyödyntäminen TKI-toiminnassa: Case OTE-hanke. Opinnäytetyö. Lappeenranta: LAB-ammattikorkeakoulu. <https://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2021121325639>

Marin, K. & Hario, P. 2021. Opiskelija hanketiimin jäseneksi! Avoimuus onnistuneen opiskelijaintegraation edellytyksenä. Laurea Journal. Vantaa: Laurea. <http://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2021121661209>

Varis, K. & Puhakka-Tarvainen, H. 2020. Mikä TKIO? – Yhteistä ymmärrystä rakentamassa. Vasu, Karelia-ammattikorkeakoulun verkkojulkaisu 4/2020. Joensuu: Karelia-ammattikorkeakoulu. Haettu 15.3.2023. <https://vasu.karelia.fi/2020/09/24/mika-tkio-yhteista-ymmarrysta-rakentamassa/>

Virolainen, M., Heikkinen, H., Siklander, P. & Laitinen-Väänänen, S. 2019. Mitä ovat oppimisen ekosysteemit? Ammatikasvatuksen aikakauskirja, 21(4). <https://journal.fi/akakk/article/view/89249>

Virtanen, A., Helin, J. & Tynjälä, P. (toim.) 2020. Työelämäpedagogiikka korkeakoulutuksessa. Vaasa: Jyväskylän yliopisto, Koulutuksen tutkimuslaitos. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-39-8414-4>

Väänänen, I. & Peltonen, K. 2020. Siiloista saumattomaan opetuksen ja TKI-toiminnan integrointiin ammattikorkeakouluissa. Ammatikasvatuksen aikakauskirja, 22(2), 52. <https://journal.fi/akakk/article/view/95963/54350>

TKI-hankkeet jatkuvan oppimisen palveluiden kehittäjinä

Kati Marin, Elina Taponen

Työelämän äkillisistä rakennemuutoksista on tullut pysyvä ilmiö suomalaisessa yhteiskunnassa (Pietiläinen 2022). Osaamisvaatimukset muuttuvat nopeaa tahtia, ja yhä useamman työikäisen on päivitettävä tietojaan, taitojaan ja osaamistaan, jotta tutkinnoista saadun koulutuksen ja nopeasti muuttuvien työmarkkinoiden välinen osaamiskuilu pienenee (Euroopan neuvoston suositus 6/2022/EU, 10). Nämä työelämän nopeasti muuttuvat osaamistarpeet vaativat myös korkeakouluilta valmiutta ennakoita ja tarjota jatkuvaa oppimista tukevia palveluja eri elämäntilanteissa oleville ihmisille.

Jatkuvan oppimisen asiakaskunta on laaja, ja eri-ikäisten sekä erilaisen koulutustaustan omaavan heterogeenisen joukon tarpeet ovat moninaiset. Yritykset ja organisaatiot sekä niiden henkilöstö, toisen asteen opiskelijat, maahanmuuttajat, alumnit, alanvaihtajat, työttömät ja työttömyysuhan alla olevat, kesken jääneen tutkinnon suorittajat, lapset ja ikäihmiset sekä tutkinto-opiskelijat kaipaavat erilaisia oppimiskursseja ja ohjauspalveluita oman osaamisen kehittämiseen. Työssäkäyvän aikuisen osaamistarpeiden kehittämisessä on otettava huomioon henkilökohtaisten oppimistavoitteiden rinnalla vahvasti

myös organisaation strategiset tavoitteet. Uranvaihtaja ja työtön työnhakija tarvitsevat sen sijaan tietoa eri toimialojen sen hetkisistä osaamistarpeista, jotta omaa osaamista ja uraa pystyy kehittämään mielekkääseen suuntaan.

TKI-hankkeet ovat korkeakouluille oivallinen paikka kehittää eri elämäntilanteisiin sopivia ja jatkuvaa oppimista edistäviä palveluita asiakaslähtöisesti. Kansallisessa korkeakoulujen jatkuvan oppimisen strategiassa tutkimus-, kehitys- ja innovaatio-osaaminen (TKI) nähdään myös jatkuvan oppimisen perustana. Strategiaan on kirjattu sen olevan korkeakoulujen ainutlaatuinen erottautumistekijä. (OKM 2022, 22.)

Oppimiskursseja kehitetään asiakaslähtöisesti

Kehittämishankkeisiin sisältyy usein yhteiskehittämistä yhdessä kohderyhmien kanssa. Työelämä, yritykset ja eri elämäntilanteissa olevat yksilöt tuovat yhteiskehittäjän roolissa tietoa omista osaamisen kehittämisen tarpeistaan ja toiveistaan. Asiakasymmärrystä ja Metropoliasassa jo olemassa olevaa osaamispääomaa kulttuurin, tekniikan, liiketalouden ja sosiaali- ja terveysaloilta hyödyntäen pystytään kehittämään eri elämäntilanteisiin

Lähteet

Euroopan neuvoston suositus 6/2022/EU. Euroopan unionin virallinen lehti 27.6.2022. [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/PDF/?uri=CELEX:32022H0627\(02\)&from=EN](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/FI/TXT/PDF/?uri=CELEX:32022H0627(02)&from=EN)

JOTPA 2022. Kyselytutkimus: Mitä työikäiset ihmiset ajattelevat jatkuvasta oppimisesta? Helsinki: Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskus. Haettu 15.3.2023. https://jotpa.fi/fi/julkaisut/?get_page=fileviewer&file=https://jotpa.fi/openfile/3ND-gxNjgwOV9LeXNIbHI0dXRraW11c19NaXTDpF90ecO2aWvDpGlzZXRfaWhtaXNldF9hamF0dGVsZXZhdF9qYXRrdXZhc3RhX29wcGltXNlc3RhXzlwMjNfc2FhdnV0ZXR0YXZhLnBkZg==?PHPSESSID=c83om9a14j084ho18fsspdhg0t&PHPSESSID=c83om9a14j084ho18fsspdhg0t

Konkola, R. & Ruotsalainen, T. 2021. Metropolia vaikuttaa vahvistamalla jatkuvaa oppimista. Hiiltä ja timanttia -blogi 19.1.2021. Helsinki: Metropolia Ammattikorkeakoulu. Haettu 1.3.2023. <https://blogit.metropolia.fi/hiilta-ja-timanttia/2021/01/19/metropolia-vaikuttaa-vahvistamalla-jatkuvaa-oppimista/>

OKM 2022. Maailman sivistyneimmän kansan kotimaaksi. Kansallinen korkeakoulujen jatkuvan oppimisen strategia 2030. Haettu 15.3.2023. https://okm.fi/documents/1410845/4392480/Kansallinen+korkeakoulujen+jatkuvan+oppimisen+strategia_1.0.pdf/22fd6ebf-1a3a-cdf3-b14d-4aa32bf2aaf0/Kansallinen+korkeakoulujen+jatkuvan+oppimisen+strategia_1.0.pdf?t=1670581872127

Pietiläinen, V. 2022. Työelämän äkillisistä rakennemuutoksista on tullut pysyvä ilmiö – kehityssuunta edellyttää toimia niin ammatillisen koulutuksen järjestäjiltä kuin korkeakouluiltakin. Helsinki: Karvi. Haettu 15.3.2023. <https://karvi.fi/2022/03/29/tyoelaman-akillisista-rakennemuutoksista-on-tullut-pysyva-ilmio-kehityssuunta-edellyttaa-toimia-niin-ammattillisen-koulutuksen-jarjestajilta-kuin-kekorkeakouluiltakin/>

Reseptejä oppimisen
uusiin mahdollisuuksiin

MINNO haasteiden ratkaisijana

Juha Järvinen

Mihin haasteeseen resepti tarjoaa ratkaisun?

Resepti sopii tilanteisiin, joissa tarvitaan innovatiivisia, luovia ratkaisuehdotuksia esimerkiksi yrityksen tai muun toimijan haasteisiin. MINNO-projekteissa etsitään uudenlaisia, käytännöllisiä ratkaisuja nykypäivän työelämän tarpeisiin. Eri tutkintojen opiskelijat ideoivat ja toteuttavat projektin monialaisissa tiimeissä ja yhdessä työelämän kanssa. MINNO on luonteeltaan avointa toimintaa, jossa tulokset eivät ole etukäteen tiedossa.

Mitä oppimisen ja TKI-työn puolia reseptillä yhdistetään?

Kuka voi käyttää reseptiä?

Resepti sopii yrityksille ja erilaisille organisaatioille, mutta myös hankkeille ja muille toimijoille, joilla on

visainen haaste, jota he eivät välttämättä itse ehdi tai pysty pohtimaan uusista näkökulmista.

Keitä tarvitaan toteuttamiseen?

Toteuttamiseen tarvitaan innovaatioprojektin tilaaja (esimerkiksi yritys), joka myös osallistuu (käytettävissä olevien resurssiensa puitteissa) projektin toteutukseen, monialaisia opiskelijatiimejä ja ohjaajia (Metropolian lehtoreita). Toteutuksen koordinaatiosta vastaa MINNO-koordinaattoreiden ryhmä.

Toteuttamisen aikajänne

MINNO Intensiivitoteutus kestää noin 8 viikkoa. Tarjolla on myös pidempiä, lukukauden kestäviä toteutuksia.

Reseptin / toiminnan kuvaus

MINNOon voi hakea mukaan jatkuvasti. Intensiivitoteutuksia tehdään vuosittain 4–5 kertaa.

- Tilaaja (esimerkiksi yritys) esittää ideansa tai haasteensa, ja katsomme yhdessä, millaisia mahdollisuuksia on toteuttaa se MINNO-projektina. Tarvittaessa autamme haasteen muotoilussa tai etsimme idealle muita toteuttamisväyliä.

- tilaajan kanssa sovitaan aikataulusta ja aloittamisajankohdasta.
- Jokaiselle projektille nimetään ohjaaja. Ohjaaja tukee opiskelijoiden projektitiimiä, joka toteuttaa haasteeseen ratkaisuehdotuksia hyödyntäen kaikkien intensiivitoteutusten käytössä olevaa yhteistä työkalupakkia.
- Projektista tehdään Metropolian, tilaajan ja tiimin välinen sopimus, jolla sovitaan muun muassa ennakoituista, tavoiteltavista tuloksista ja niiden käyttöoikeuksista.
- Valmiit MINNO-projektitulokset tulevat tilaajan käyttöön, ja ne esitellään myös MINNOfestissä.

Kysy lisää

Juha Järvinen
etunimi.sukunimi@metropolia.fi

Ideota ja haasteita MINNO-opintoihin voi esittää joko suoraan sähköpostilla tai Metropolian verkkosivuilla olevan e-lomakkeen kautta: <https://www.metropolia.fi/fi/tutkimus-kehitys-ja-innovaatiot/innovaatioprojektit>

MINNO TKI-hankkeissa

Laura-Maija Hero

Mihin haasteeseen resepti tarjoaa ratkaisun?

Metropolian monialainen innovaatioprojekti eli MINNO voi tarjota uusia konkreettisia ratkaisuja TKI-hankkeen tilauksesta. TKI-hankkeet muodostavatkin merkittävän osan niistä haasteista, joihin MINNOihin monialaisille tiimeille on tuotu ratkottavaksi. Hyvä haaste TKI-hankkeesta on avoin aito ongelma, johon voidaan kehittää uusia konkreettisia ratkaisuja, kuten toimintamalleja, palveluja tai tuotteita. Hyvällä haasteella ja sen ratkaisulla on laajempiakin yhteiskunnallisia vaikutuksia. Hyvät MINNO-TKIO-innovaatiohankkeet tuottavat konkreettisia ja aineettomia tuloksia organisaatioille tai vaikuttavat ihmisten jokapäiväiseen elämään hankkeiden kautta. Ne voivat myös vaikuttaa alueella muun muassa digitalisaatioon, tai niillä voi olla taloudellisia, ekologisia, sosiaalisia tai kulttuurisia vaikutuksia.

Jokaisen Metropolian 16000 opiskelijan opetussuunnitelmassa on MINNO® Monialainen innovaatioprojekti 10 op. Metropolian monialainen innovaatiopedagogiikka on kehittynyt. Opettajia koulutetaan ja MINNOjen vaikutuksia yhteiskunnassa ja oppimiseen selvitetään. Opiskelijoiden kannalta aidot haasteet

ja aito yhteistyö työelämän kanssa ovat tärkeitä, sillä AMK:ssa innovaatiokompetenssien kehittyminen parhaimmillaan perustuu aitoon kehitystyöhön ja innovaatioprosesseissa oppimiseen. Kun opiskelija oppii innovoimaan jo opiskeluaikanaan, voi sillä olla suoraa siirtovaiikutusta työelämään myöhemminkin.

Mitä oppimisen ja TKI-työn puolia reseptillä yhdistetään?

Kuka voi käyttää reseptiä?

MINNO-TKIO-toimintamalli sopii hankkeiden ja siinä työskentelevien organisaatioiden kehitystavoitteiden ja ongelmien suoraan ratkaisemiseen tavoitteena konkreettiset uudet tuotteet, palvelut tai toimintamallit. MINNOja voidaan soveltaa myös luovasti TKI-työn etujen nimissä opetussuunnitelmataavoitteiden puitteissa ja monialaisuus varmistuen.

Keitä tarvitaan toteuttamiseen?

MINNO-tilaaja. MINNOssa ”tilaaja” on hankkeen tai organisaation edustaja, joka sitoutuu toimimaan yhteistyössä opiskelijoiden kanssa. Tilaaja eli ”haasteenantaja” osallistuu MINNOon yleensä noin 4–5 kertaa puolen päivän ajan. Ensinnäkin hän neuvottelee valitun MINNO-opettajan tai -koordinaattorin kanssa hankkeen tavoitteisiin liittyvästä haasteesta ja kirjaa sen haastedokumentiksi valmiille pohjalle. Sitten hän tulee antamaan opiskelijatiimeille haasteen. Muutaman viikon päästä hän kommentoi ja valmentaa tiimien kehittämisiä konsepteja tai kehittyneitä ideoita ja myöhemmin usein myös prototyyppisiä ja niiden testituloksia. Lopuksi haasteenantaja antaa palautetta ja ottaa vastaan tiimien tuotokset eli ”innovaatiopakettit”, joissa tyypillisesti on projektisuunnitelma, konsepteja, prototyyppi, prototestaustuloksia, tuotteen markkinoille ja käyttöön viemisen suunnitelmia ja markkinointi-, viestintä-, brändäys- ja myyntimateriaaleja.

MINNO-koordinaattori. Minno-koordinaattori neuvottelee avoimista haasteista ja yhteistyöstä hankkeiden kanssa ja organisoii opettajat MINNOihin. Koordinaattori auttaa koulutusohjelmia liittymään monialaiseen toteutukseen, MINNO-opettajia kehittämään yhdessä toteutusta ja oppimaan jokaisesta toteutuksesta. MINNO-koordinaattorit fasilitoivat MINNOfest-esittelymessujen tapahtumatuotantoa ja tiedotusta. Koordinaattorit auttavat Metropolian johtoa MINNOja koskevassa tiedolla johtamisessa.

MINNO-opettaja fasilitoi yhteistyötä hankkeen kanssa ja ohjaa opiskelijatiimejä kohti mahdollisimman konkreettisia ja hyödynnettäviä tuotoksia. Opettaja jakaa saamansa opiskelijat noin 5 henkilön mahdollisimman monialaisiin tiimeihin. Tiimit saavat työkalupakit eli innovaatiotoiminnan käytännön välineitä käyttöönsä sekä teoriaopetusta ja projektin ohjausta opettajilta.

MINNO-opiskelijoita. Koska jokaisella Metropolian opiskelijalla on OPSissaan Monialainen innovaatioprojekti 10 op, löytyy opiskelijoita helposti, kun nimetyt MINNO-koordinaattorit ovat selvillä. Opiskelijat saavat itse valita lukuisien haasteiden joukosta muutamia kiinnostavia, ja koordinaattorit jakavat opiskelijat haasteryhmiin. Jos hankkeen haaste on hyvin innostava ja kiinnostaa opiskelijoita, valitsevat he TKI-hankkeen haasteen sankoin joukoin. Yleensä 20–30 opiskelijaa ilmoittautuu yhteen haasteeseen.

Toteuttamisen aikajänne

MINNO kestää nykyisin noin 7 viikkoa ja opiskelijat työskentelevät siinä yleensä noin 4 päivää viikossa. TKI-hankkeen MINNO-tilaajan eli haasteenantajan on hyvä varata esineuvotteluihin noin puoli päivää yhteensä, ja koko opiskelijaprosessiin noin 5 kertaa puoli työpäivää 7 viikon aikana eli yhteensä noin 18 työtuntia. Tämän lisäksi on hyvä ymmärtää, että sähköpostivaihtoa voidaan käydä niin opettajan kuin opiskelijatiimienkin kanssa.

Toiminnan kuvaus

Toiminta etenee seuraavasti (esimerkiksi Arabian ja Myllypuron kampusten MINNO-prosessista):

1. TKI-hankkeesta otetaan yhteyttä Metropolian MINNO-koordinaattoriin ja selvitetään, olisiko yhteistyölle mahdollisuuksia. Muotoillaan avoin haaste opiskelijoille ja kirjataan se.
2. Opiskelijoille annetaan ennakotekstejä.
3. Metropolian MINNO-toteutus alkaa. Hanke tai sen yhteistyökumppani tulee esittämään haasteensa ja kertoo hankkeen tavoitteista ja toimintakentästä. Järjestetään vierailu sinne, missä ongelma ilmenee.
4. Opiskelijoille opetetaan innovoinnin työkaluja ja prosesseja maanantaisin ja tiimien projekteja valmennaan torstaisin 7 viikon ajan.
5. Hankkeen edustaja eli MINNO-tilaaja kommentoi tiimien konsepteja ja niiden pitchauksia esimerkiksi leijonanluolassa tai muussa esittelytilaisuudessa, jossa opiskelijoiden on mahdollista harjoitella suullista esittämistä. MINNO-tilaaja toimii tiimien näkökulmasta valmentavassa roolissa.
6. Tilaajan kanssa tehdään sopimus käyttöoikeuden jakamisesta ja projektisuunnitelma.
7. Tiimit rakentavat prototyypin ja testaavat sitä selvittääkseen toimivuutta, hyötyjä ja kehitystarpeita. Tiimit kyselevät lisätietoja esimerkiksi sähköpostein.
8. Tiimit suunnittelevat implementoimista, myyntikanavia, markkinointia, viestintää, lanseerausta ja rakentavat siihen tilaajalle työkaluja ja dokumentteja.
9. Kehitettyjä tuotoksia esitellään MINNOfestissä muille opiskelijoille, henkilökunnalle, hankkeille, yrityksille ja muille sidosryhmille videoin, messuständein, pechakucha-esityksin ym.
10. Tilaaja antaa palautetta ja tuotokset luovutetaan tilaajalle.
11. Tilaajalta pyydetään palautetta ja kehittämisehdotuksia MINNO-toteutuksesta ja sen vaikutuksista.

Kysy lisää

[Ota yhteyttä ja tarjoa haastetta MINNOihin](#)

Kiinnostavatko MINNON vaikutukset yhteiskunnassa? Tai oppiminen MINNOissa?

Laura-Maija Hero

etunimi.sukunimi@metropolia.fi

Lue lisää

Tutustu MINNO-TKIO-prosessiin ja sovelle sitä. Lue myös, kuinka Vevent-hankkeessa kehitettiin MINNO-opiskelijoiden kanssa yhdessä nelimaailmainen metaversumi, oikea VR-maailma virtuaalitapahtumatuotannon opetukseen ja tapahtumien venueksi:

- Hero, L.-M. 2022. The VR Event Venue Production Process: Towards an Event Metaverse. Teoksessa S. Lautamäki. & O. Tikkaaja (toim.) Planning and Creating Virtual Events. Experiences, Economics and Technical Solutions. Humak University of Applied Sciences Publications 141, 87–97. <https://www.humak.fi/julkaisut/planning-and-creating-virtual-events/>

Teiniminnotalkoot (ESR) -hankkeessa kehitettiin monialaista ja moniasteista toimintamallia, jolla sujuvoitetaan toisen asteen opiskelijoiden siirtymiä työelämään tai korkea-asteen opintoihin. Pehdy MINNO:n valjastamiseen koko hankkeen keskeiseksi toimintamalliksi ja katso, kuinka hankkeen tutkimus integroitiin MINNOon.

- Hero, L.-M. (toim.) 2018. Minnotalkoot. Toimintatutkimus monialaisesta ja moniasteisesta innovaatiopedagogiikasta. Metropolia Ammattikorkeakoulun julkaisuja. TAITO-työelämäkirjat 15. Helsinki: Metropolia Ammattikorkeakoulu. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-328-059-5>

Minkälaisia vaikutuksia MINNOista toivotaan AMK:ta ympäröivässä yhteiskunnassa?

- Hero, L.-M., Pitkäjärvi, M. & Matinheikki, K. 2022. Discovering the effect metrics for innovation projects. *Techne Series - Research in Sloyd Education and Craft Science A* 29(1), 13–27. <https://doi.org/10.7577/TechneA.4603>

Miten opiskelijat kokevat oppimisensa MINNOssa?

- Hero, L.-M. & Lindfors, E. 2019. Students' learning experience in a multidisciplinary innovation project. *Education + Training* 61(4), 500–522. <https://doi.org/10.1108/ET-06-2018-0138>

Turbiini – ideasta ensimmäisiin euroihin

Sara Jokiniemi, Hannes Jesar, Juha Järvinen

Mihin haasteeseen resepti tarjoaa ratkaisun?

Turbiini Yrityshautomo -opintojaksot (5–10 op) keskittyvät opiskelijoiden liikeideoiden kehittämiseen, oman osaamisen kirkastamiseen sekä syventämään liiketoimintaan liittyvää asiantuntemusta, kuten markkinointia, kustannuslaskelmia, asiakastarpeita sekä toimintaympäristöihin tutustumista. Opintojaksolla kuullaan monipuolisesti vierailevia asiantuntijoita sekä yritystarinoita. Lisäksi tarjolla on henkilökohtaista sparrausta ja verkostojen luomista samalla, kun yrittäjyyteen liittyvät tiedot ja taidot karttuvat.

Kuka voi käyttää reseptiä?

Reseptissä kutsutaan mukaan Turbiinin yrityshautomo-opintojaksolle jokainen, jolla on liiketoimintaidea tai jota yrittäjyys joko sivu- tai päätoimisesti kiinnostaa. Turbiini Yrityshautomo -opintojakso on 10 opintopisteen vapaasti valittava opintojakso, jolle ovat tervehdelleitä kaikki yrittäjyydestä kiinnostuneet Metropolian AMK- ja YAMK-tutkinto-ohjelmien opiskelijat sekä myös avoimen AMK:n kautta opiskelevat henkilöt. Voit halutessasi hyväksilukea Innovaatioprojekti-opintojakson suorittamalla Turbiini Yrityshautomo

-opintojakson. Osallistuminen avoimen AMK:n kautta on maksutonta, mutta paikkoja jokaiselle opintojaksolle on rajattu määrä.

Keitä tarvitaan toteuttamiseen?

Toteutuksesta vastavat Turbiinin ydintiimin lisäksi monipuolisesti eri alojen opettajat eri kampuksilta. Turbiinin ydintiimiin kuuluu projektipäällikkö, viestintäasiantuntija, innovaatioasiantuntija sekä opettajia niin markkinoinnin kuin sote-alan parista unohtamatta luovia aloja. Lisämausteena Turbiiniin kuuluu pelialan yhteisö Living Game Intelligence Network – eli jos peliala kiinnostaa, ammattitaitoista ohjausta löytyy myös siihen.

Toteuttamisen aikajänne

Turbiinin esihautomo-ohjelma kestää noin 8 viikkoa (5–10 op).

Toiminnan kuvaus

Turbiini on saanut opiskelijoiden keskuudessa hyvää palautetta:

Kurssikokonaisuus oli näin rakennusosalalla työskentelevälle erittäin kiivaa vaihtelua ja hyvä kokemus!

Turbiini menee vilpittömästi sanottuna top 3 -listaukseen kaikista käydyistä kurseistani. Luennoitsijoita oli useampi sekä vierailijat olivat tosi mielenkiintoisia.

Voisin uskoa, että valtaosa sote-alan opiskelijoista ei hahmota yrittäjyyttä omakohtaisena vaihtoehtona. Tästä näkökulmasta Turbiinin

henkilökohtaisuus oli iso plussa: me opiskelijat saatiin työstää ihkaomaan ideaamme, joka kumpuaa aidosti omista mielenkiinnon kohteistamme. Tällainen mahdollisuus pitäisi tarjota kaikille opiskelijoille eikä vain meille, jotka syystä tai toisistaan olemme avoimempia ajatukselle yrittäjyydestä.

Kysy lisää

Sara Jokiniemi, Viestintäasiantuntija
Ulla Vehkaperä, Turbiini Myllypuro
Kaija Haapasalo, Turbiini Myyrmäki – also in English
Sami Huohvanainen, Turbiini Arabia
Suvi Kiviniemi, Turbiini Game Incubator

etunimi.sukunimi@metropolia.fi

Lue lisää

Hae mukaan Turbiiniin: www.turbiini.net tai seuraa meitä Instagramissa @turbiini_metropolia

Opintojakso TKI-hankkeen tilaamana

Laura-Maija Hero

Mihin haasteeseen resepti tarjoaa ratkaisun?

TKI-hankkeiden ja AMK-/YAMK-tutkintojen yhteistyötä olisi mahdollista merkittävästi lisätä, jos hankkeet voisivat omien tarpeidensa mukaisesti tarjota vapaavalintaisia opintojaksoja tai itsenäisesti suoritettavia kirjallisia töitä AMK-/YAMK-opiskelijoille. Esim. YAMK-tutkintojen opiskelijoilla on hyvät tiedonhaku-, tiedon käsittely- ja itsenäisen työn tekemisen valmiudet ja laajat verkostot työelämässä. Hankkeilla on usein tarvetta kartoituksille ja selvityksille, joilla luodaan tietopohjaa hankkeen toteuttamiseksi. AMK-opiskelijoilla voi olla hyvät valmiudet tehdä itsenäisesti pieniä kartoituksia esimerkiksi osana menetelmäopintojaan. Samalla he pääsevät harjoittelemaan aineiston keräämistä empiirisiin menetelmin. Tehtävänä voi myös olla video, artikkeli, oppimateriaali tai muu konkreettinen lopputuotos.

Mitä oppimisen ja TKI-työn puolia reseptillä yhdistetään?

Kuka voi käyttää reseptiä?

Resepti sopii

- TKI-hankkeille, joiden toiminta vaatii kevyitä selvityksiä tai tietopohjan luomista
- AMK-/YAMK-opiskelijoille, joiden opintoja edistäisivät itsenäisesti suoritettavat opintojaksot.

Keitä tarvitaan toteuttamiseen?

Toteuttamiseen tarvitaan TKI-hankkeiden edustajia ja AMK-/YAMK-opiskelijoita.

Toteuttamisen aikajänne

Viiden opintopisteen laajuinen vapaavalintainen opintojakso edellyttää 5 x 27 tuntia oppimiseen liittyvää työtä opiskelijalta.

Hankkeen edustajan on hyvä varautua tapaamaan Zoomissa opiskelija tai opiskelijaryhmä kaksi kertaa, yhteensä 2–5 tuntia.

Toiminnan kuvaus

TKI-hankkeen ja YAMK-tutkinnon yhteistyö voi olla hyvinkin ketterää. Vapaavalintaiseen opintojaksoon

tarvitaan OPS-kuvaus ja tehtävänanto sekä sitoumus ohjaukseen tai palautteen antamiseen. Prosessi voi edetä suoraviivaisesti:

1. TKI-hanke ottaa yhteyttä sopivan YAMK-tutkinnon opettajaan tai koulutusvastaavaan ja ehdottaa 5 op:n laajuista tehtävää vapaavalintaiseksi opintojaksoksi. Aiheesta neuvotellaan ja sitä muokataan opiskelijoille sopivaksi.
2. YAMK-opettaja ja TKI-hankkeen edustaja kirjaavat Google Drivessä yhteiskirjoittaen opintojakson kuvauksen, suoritusajan, vastuuopettajan ja hankkeen, tavoitteet, sisällön, tehtävät ja arviointikriteerit käyttäen esimerkkipohjaa.
3. Tehdään opiskelijan kanssa sopimus käyttöoikeudesta hankkeessa. Valmis sopimus pohja löytyy opinnäytetyön sopimuksesta soveltaen.
4. Briefataan opintojakso opiskelijoille alussa, ja lopussa annetaan palautetta.

Tapausesimerkki

Metropolia Ammattikorkeakoulu, kulttuurituotanto (YAMK)

Esittävät taiteet metaversumeissa 5 op
Hanke: LUME (Luovat metaversumeissa)

Itsenäisesti suoritettavalla opintojaksolla perehdytään metaversumeihin ja niihin liittyviin esittävän taiteen ilmiöihin. Opintojakson tavoitteena on oppia tuottamaan tutkimuksellista tietopohjaa, asiantuntijatekstejä sekä asiantuntijaesityksiä

aikamme merkittävistä digitalisaation ilmiöistä.

Suoritus aika: 1.10.2022–15.1.2023

Osaamistavoitteet

Opintojakson suorittuaan opiskelija osaa:

- etsiä itsenäisesti tieteellistä ja asiantuntijatietoa esittävien taiteiden metaversumitoimintaan, digitaalisiin kaksosiin ja VR-todellisuuksiin liittyvistä käytänteistä ja tutkimuksista
- määrittellä metaversumin ja digitaalisten kaksosten käsitteitä
- tuntee aiheeseen liittyvää teknologiaa, tapausesimerkkejä ja tutkimustuloksia sekä aiheesta tuotettuja videoita
- soveltaa tutkimustietoa käytännön tapausten arvioinnissa
- kirjoittaa asiantuntija-artikkelin aiheesta
- esitellä suullisesti aihetta videon tai esityksen muodossa.

Sisältö

- Metaversumeihin sekä esittäviin taiteisiin liittyvän tutkimustiedon ja tapauskuvausten koostaminen
- kirjallisuuskatsaus esittävistä taiteista metaversumeissa
- videokirjaston koostaminen oppimiskäyttöön
- tietopohjainen artikkeli viitteineen ja lähteineen esittävistä taiteista metaversumeissa
- esitys videona tai suullisesti.

Tehtävät

1. Tutkimustiedon koostaminen. Kirjaudu sisään Metropolian kirjastoon ja etsi Metcat Finnasta kansainvälisten e-aineistojen hauilla tutkimustietoa (vertaisarvioitua, ei-vertaisarvioitua), julkaisuja, artikkeleita ja teoksia aiheesta englanniksi. Lataa artikkelit ja muut aineistot Google Drive -kansioon. Etsi lisäksi netistä lisää, mm. Journal of Metaverse ja vastaavia lehtiä. Tee lähdeluettelo. Pyri löytämään noin 20 lähdetä.
2. Etsi netistä erilaisilla hauilla aiheesta kirjoitettuja tekstejä ja tapausten kuvauksia. Kerää ne lähdeluetteloksi linkeineen. Pyri löytämään noin 20 lähdetä.
3. Tee aiheesta kirjallisuuskatsaus (5 sivua) viitaten tutkimuslähteisiin. Käytä esimerkiksi muotoa Smithin ym. (2021) mukaan XXXX tai kirjoita omin sanoin lähteiden nojalta ja merkitse viitetieto loppuun.
4. Kartoita aiheesta julkaistuja YouTube- ja Vimeo-videoita. Koosta parhaat videokirjastoksi (aihe, kesto, linkki).
5. Kirjoita asiantuntija-artikkeli LUMEn artikkelikokoelmaan Luovat metaversumeissa. Pituus 4–8 sivua. Se julkaistaan aikaisin keväällä 2023.
6. Koosta aiheesta asiantuntijaesitys tai luento ja äänitä se videoksi. Käytä kalvoja.

Arviointikriteerit, tyydyttävä (1)

Opiskelija osaa

- etsiä autettuna asiantuntijätietoa esittävien taiteiden metaversumitoimintaan, digitaalisiin kaksosiin ja VR-todellisuuksiin liittyvistä käytänteistä
- määrittellä metaversumin käsitteen yhdellä määritelmällä
- tuntee aiheeseen liittyviä tapaus-esimerkkejä sekä aiheesta tuotettuja videoita
- osaa arvioida käytännön tapauksia
- kirjoittaa asiantuntija-artikkelin aiheesta yhdessä muiden tutkijoiden kanssa
- esitellä suullisesti aihetta opettajalle suljettujen ovien takana.

Arviointikriteerit, hyvä (3)

Opiskelija osaa

- etsiä itsenäisesti tieteellistä ja asiantuntijätietoa esittävien taiteiden metaversumitoimintaan, digitaalisiin kaksosiin ja VR-todellisuuksiin liittyvistä käytänteistä ja tutkimuksista
- määrittellä metaversumin ja digitaalisten kaksosten käsitteitä
- tuntee aiheeseen liittyvää teknologiaa, tapausesimerkkejä ja tutkimustuloksia sekä aiheesta tuotettuja videoita
- soveltaa tutkimustietoa käytännön tapausten arvioinnissaan
- kirjoittaa asiantuntija-artikkelin aiheesta
- esitellä suullisesti aihetta videon tai esityksen muodossa.

Arviointikriteerit, kiitettävä (5)

Opiskelija osaa

- etsiä itsenäisesti ja kattavasti tieteellistä ja asiantuntijatietoa esittävien taiteiden metaversumitoimintaan, digitaalisiin kaksosiin ja VR-todellisuuksiin liittyvistä käytänteistä ja tutkimuksista
- määritellä metaversumin ja digitaalisten kaksosten käsitteitä useisiin lähteisiin nojaten
- tuntee kattavasti aiheeseen liittyvää teknologiaa, tapausesimerkkejä ja tutkimustuloksia sekä aiheesta tuotettuja videoita
- soveltaa usean lähteen tutkimustietoa käytännön tapausten arvioinnissaan
- kirjoittaa julkaisukelpoisen asiantuntija-artikkelin aiheesta
- esitellä suullisesti aihetta julkaistavaksi kelpaavan videon tai esityksen muodossa.

Kysy lisää

Vastuupettaja: Laura-Maija Hero
etunimi.sukunimi@metropolia.fi

TKIO-prosessi opintojaksolla

Päivi Keränen

Mihin haasteeseen resepti tarjoaa ratkaisun?

TKIO-toiminnassa on tärkeää yhdistää eri toimijoita ja intressejä yhteisen oppimisen äärelle. Resepti esittelee yhtä tapaa sisällyttää opintojaksolle kehittämishaaste TKI-hankkeesta siten, että opiskelijatyönä syntyvien konseptien tilaajana on hankekumppani. Resepti kuvaa eri toimijoiden (projektipäällikkö, hankekumppanin edustaja, hankkeessa toimiva asiantuntijalehtori, opintojaksoa vetävä tuntiopettaja sekä opiskelijaryhmät) roolit TKIO-toteutuksessa.

Mitä oppimisen ja TKI-työn puolia reseptillä yhdistetään?

Resepti rakentuu opintojakson oppimistavoitteiden ja hankkeen kehittämistavoitteiden yhdistelmälle.

Kuka voi käyttää reseptiä?

Resepti sopii ensisijaisesti ei opetus-työtä tekeville projektipäälliköille, mutta sopii sovellettavaksi myös muille TKIO-toimijoille.

Keitä tarvitaan toteuttamiseen?

- **Projektipäällikkö**, joka vastaa TKIO-prosessin käynnistämisestä,

tehtävänannon raamittamisesta hankkeen kehittämistavoitteita vastaavaksi sekä hankekumppanien liittamisestä TKIO-prosessiin. Projektipäällikkö vastaa tehtävänannon ja tausta-aineiston koostamisesta opiskelijoille, vastaa heidän kysymyksiinsä sekä antaa palautetta TKIO-tehtävistä.

- **Hankekumppanin edustaja**, joka osallistuu omasta näkökulmastaan tehtävänannon raamitukseen, toimittaa tausta-aineistoa tehtävää varten sekä on käytettävissä täydentäviä kysymyksiä ja palautteenantoa varten.
- **Hankkeessa toimiva asiantuntijalehtori**, joka auttaa sopivan opintojakson tunnistamisessa, tehtävänannon raamituksessa jakson oppimistavoitteita vastaavaksi.
- **Opiskelijoita avustava yhteyshenkilö hankkeessa** (voi olla myös projektipäällikkö tai asiantuntijalehtori), joka vastaa tarvittaessa sisältökysymyksiin, auttaa henkilöiden tavoittamisessa sekä muissa käytännön kysymyksissä.
- **Opintojaksoa vetävä tuntiopettaja**, joka vastaa opintojakson toteutuksesta, arvioinnista sekä kirjauksista.
- **Opiskelijaryhmät**, jotka tarttuvat TKIO-tehtävänantoon ja toteuttavat sen.

Toteuttamisen aikajänne

Reseptin toteuttaminen vaatii valmisteluja ja aikaa, mutta reseptiä voi myös muokata ja keventää tilanteen ja tarpeen mukaan. Reseptin mukainen ideointi, tehtävänannon suunnittelu sekä taustatiedon kokoaminen voidaan toteuttaa noin 1–2 viikossa, mutta tärkeää olisi sopia TKIO-tehtävänannon sisällyttämisestä opintojaksoon vastaavan opettajan kanssa mahdollisimman aikaisessa vaiheessa.

Toiminnan kuvaus

1. Tunnistakaa asiantuntijalehtorin avustama opintojakso(t), joissa toteutuu hankkeen teemoihin osuvia oppimistehtäviä. Sopikaa TKIO-linkityksestä opintojaksosta vastaavan opettajan kanssa ja miettikää tehtävänannon alustava raamius opintojakson tavoitteiden pohjalta.
2. Keskustelkaa TKIO:n hyödyntämismahdollisuudesta ja sen reunaehdoista hankekumppaneiden kanssa ja kartoittakaa heidän tarpeensa opiskelijatyölle. Kerätkää tarvittava tausta-aineisto tehtävänantoa varten sekä sopikaa yhteyshenkilöstä, johon myös opiskelijat voivat olla yhteydessä lisäkysymyksiä varten.
3. Viimeistelkää tehtävänanto yhdessä asiantuntijalehtorin ja tuntiopettajan kanssa. Tehtävänannossa on hyvä huomioida paitsi opintojakson oppimistavoitteet myös työmäärän raamius opintopistemäärää vastaavaksi.
4. Valmistautukaa tehtävänannon esittelyyn opiskelijoille ja laatikaa selkeä ja kattava esitysmateriaali, jota opiskelijat voivat hyödyntää aiheeseen tutustuessaan ja palata siihen tarvittaessa TKIO-prosessin edetessä. Sopikaa tuntiopettajan kanssa sopivasta ajankohdasta tehtävänannon esittelyyn opintojaksolla (yleensä TKIO-tehtävänannon esittelyllä ei kannata aloittaa opintojaksoa, vaan tuntiopettajan on hyvä esitellä ainakin yleinen tunti-suunnitelma, arviointiperusteet ym. käytännön asiat ensin sekä kertoa siinä yhteydessä TKIO-osuuden roolista toteutuksella).
5. Kertokaa esittelyssä ensin lyhyesti TKIO-tehtävänannon taustasta, mihin kokonaisuuteen ja kehittämissprojektiin se liittyy, keitä toimijoita on mukana ja miten opiskelijoiden tuottamaa materiaalia hyödynnetään. Tämän jälkeen avatkaa selkeästi itse tehtävänantoa ja toteutustapaa, mitä osioita tehtävään liittyy, toteutetaanko tehtävä ryhmissä vai yksin, millaisella aikataululla (välipresentaatio, loppupresentaatio ja palautekeskustelu), mitä tausta-aineistoa on käytettävissä, keneltä voi tarvittaessa kysyä lisätietoja, miten lopputulokset esitellään ja missä muodossa ne toimitetaan opintojakson arviointia ja hanketta varten. Varatkaa aikaa kysymyksille ja keskustelulle sekä TKIO-aiheesta että tehtävänannosta. Asiantuntijalehtorin on hyvä olla projektipäällikön lisäksi paikalla osallistumassa keskusteluun hankkeen puolelta sekä tuntiopettajan vastaamassa kysymyksiin opintojakson tavoitteiden näkökulmasta – näin käytännön kysymyksiin löytyy helposti vastaus heti niiden noustessa. Tehtävänannon jälkeen opintojakso etenee ja opiskelijat aloittavat tutustumisen TKIO-aiheeseen tuntiopettajan ohjauksessa.

6. Mikäli tehtävänantoon sopii, järjestää opiskelijoille tilaisuus tutustua TKIO-aiheeseen käytännössä (esim. tilaisuus testata ohjatusti käytännössä käyttäjäarvioitavia sovelluksia ja saada samalla ohjausta käyttäjätestauksen järjestelyihin). Varatkaa tässäkin aikaa yhteiseen keskusteluun.
7. Järjestää sopivassa kohtaa välipresentaatio, jossa opiskelijaryhmät esittelevät työsuunnitelmansa, mahdollisen tehdyn käyttäjäkyselyn tulokset sekä alustavat konseptinsa. Tämä on heille myös tilaisuus kysyä mahdollisia askarruttavia asioita, saada palautetta ja ohjausta sekä kuulla toistensa työn etenemisestä ja kommentoida sitä. Kutsukaa mukaan myös hankekumppanin edustaja.
8. Järjestää TKIO-prosessin päätteeksi loppupresentaatio, jossa kaikki opiskelijaryhmät esittelevät lopulliset konseptinsa (15–20 min per presentaatio sekä palautekeskustelu) ja jonne kutsutaan kaikki prosessiin osallistuneet. Keskustelkaa myös mahdollisista jatkonäkymistä, konseptien hyödyntämismahdollisuuksista ja opiskelijoiden kiinnostuksesta jatkaa aiheiden parissa (esim. mahdollisuus harjoitteluun tai opinnäytetyöhön, kilpailuosallistumiseen tms.).
9. Sopikaa asiantuntijalehtorin ja tuntiopettajan kanssa loppupalaveri,

jossa käydään läpi opiskelijatöiden tulokset ja niiden arviointi sekä TKIO-prosessi onnistumisineen ja haastekohtineen. Miettikää yhdessä, miten prosessia voisi vielä kehittää.

Vinkkejä, lisätietoa, linkkejä tai muuta tärkeää?

Resepti kehitettiin Metropolian koordinoimassa Augmented Urbans -hankkeessa ja on toteutettu kahdesti teollisen muotoilun Käyttäjälähtöisen suunnittelun opintojaksolla toisen vuosikurssin opiskelijoiden kanssa. Erityisesti jälkimmäinen toteutus, jossa mukana tilaajina olivat Metropolian ohella myös hankekumppanit Tallinnan kaupunki ja Viimsin kunta, sai innostunutta palautetta sekä opiskelijoilta että hankekumppaneilta.

Suunnittelussa kannattaa kuitenkin huomioida yleiset ryhmätöihin liittyvät haasteet: kaikki ryhmät eivät välttämättä innostu tehtävänannosta samalla lailla tai pysty käyttämään yhtä lailla aikaa sen toteuttamiseen muusta syystä. Tämä on ensisijaisesti opintojakson arviointiin liittyvä kysymys, mutta hankkeen kannalta on hyvä huomata, että tehtävänannon ei tulisi olla hankkeen toteutuksen kannalta kriittinen vaan ennemminkin lisäarvoa tuottava kokonaisuus. Onnistuneita lopputuloksia on mukava hehkuttaa myös hankkeen viestintäkanavissa!

Kysy lisää

Päivi Keränen

Juha Ainoa

etunimi.sukunimi@metropolia.fi

Kohti vaikuttavaa YAMK-opinnäytetyötä

Raisa Varsta, Mari Virtanen

Mihin haasteeseen resepti tarjoaa ratkaisun?

Yksi osa ammattikorkeakouluopintoja on opinnäytetyö, jonka tavoitteena on kehittää ja osoittaa kykyä soveltaa tutkimustietoa ja erilaisia menetelmiä työelämälähtöisten ongelmien ja kehittämishaasteiden ratkaisemisessa. Yhtenä tavoitteena on tuottaa uutta osaamista ja kehittää työelämää innovatiivisella tavalla (Tutkintosääntö 2022). Tyypillisesti opinnäytetyöt toteutuvat työelämälähtöisesti ja kohdentuvat erilaisten toimintojen tai prosessien kehittämiseen. Pääsääntöisestään niillä saavutetaan paikallisia vaikutuksia, toisinaan jopa laajempaa vaikuttavuutta. Tämä resepti tarjoaa ehdotuksen näiden tavoitteiden saavuttamiseen.

Mitä oppimisen ja TKI-työn puolia reseptillä yhdistetään?

Ylemmän ammattikorkeakoulun opinnäytetyö yhdistää opiskelijan ja kohdeorganisaation oppimisen. Opinnäytetyössä kehitetään työelämää vaikuttavasti ja työelämälähtöisesti.

Kuka voi käyttää reseptiä?

Resepti sopii kaikille opinnäytteistä ja niiden toteuttamisesta kiinnostuneille opiskelijoille, ohjaajille ja työelämän yhteistyökumppaneille.

Toteuttamisen aikajänne

Ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon (YAMK) opinnäytetyön prosessi on pitkä, tyypillisesti useamman lukukauden pituinen. Se on laaja-alaista ja vaativaa asiantuntijatasoa osaamista tuottava oppimisprosessi, joka vaatii toteuttajaltaan aikaa, sitoutumista ja kärsivällisyyttä.

Toiminnan kuvaus

Tyypillisesti opinnäytetyöprosessi on opiskelijan, ohjaajan ja työelämän edustajan vaiheittain etenevä yhteinen ponnistus, jossa opiskelija toimii päävastuullisena, ohjaajien avustaessa.

Ylempien tutkintojen (YAMK) opinnäytteiden aiheet nousevat lähes poikkeuksetta työelämästä, ja niitä tehdään eri menetelmillä. Suosittuja ovat tutkimukselliset ja toiminnalliset kehittämistyöt, jotka sekä tutkivat että kehittävät työelämän toimintoja.

Valmis ja arviontikriteerit täyttävä opinnäytetyö tuottaa opiskelijalle

YAMK-tutkintoon vaadittavat opintopisteet, joiden lisäksi opiskelijan:

- tutkimus- ja kehittämismenetelmällinen osaaminen kehittyä
- asiantuntijaviestintäosaaminen vahvistuu
- oman alan asiantuntijuus syvenee.

Ainekset

1 opiskelija

- opiskelijan tekemiä oppimistekoja ja aikaa
- ajanhallintaa ja itsensä johtamisen kyvykkyyksiä
- motivaatiota, kärsivällisyyttä, sitoutumista, periksiantamattomuutta.

1 osaava, motivoitunut, kehittymishaluisen ohjaaja

- oppimista tukevia ohjauksellisia toimia, aikaa
- psykologista turvallisuutta
- toimivaa kemiaa opiskelijan, ohjaajan ja työelämäkumppanin välille.

1 työelämälähtöinen aihe ja muita tarvittavia resursseja (esimerkiksi toimintaympäristö)

1 työelämäkumppani, joka on kiinnostunut vähintään opinnäytteen lopputuotoksesta

- kannustusta ja työelämän tukea erityisesti työn toteuttamisvaiheessa
- yhteinen kieli ja kehittämismyönteinen toimintaympäristö.

1 opinnäytetyön tekninen prosessi, joka ohjataan korkeakoululähtöisesti

Ohje

1. Valmistelu. Opiskelija on kehittämisen päävastuullinen kehittämistyön kaikissa vaiheissa. Prosessi kannattaakin aloittaa omien aiempien kehittämiskokemusten analysoinnilla: mitä opiskelija on tähän mennessä oppinut, mitä osaamisia ja taitoja kannattaa vielä kehittää? Aloitusvaiheessa opiskelijan on tärkeää pohtia myös opinnäytetyön onnistumisen edellytyksiä sekä kehittämistyön hyötyjä ja vaikuttavuutta sekä kohdeorganisaation, ammattialan että erityisesti opiskelijan itsensä kannalta.
2. Opiskelijan rooli. Tärkein aines jokaisessa opinnäytetyössä on opiskelija itse, hänen osaamisensa ja kehittämisenergiansa. Opinnäytetyön tekijä tutkii, analysoi, pohtii, tekee ratkaisut ja pyrkii varmistamaan niiden toimivuuden. Opiskelijan tulee myös ymmärtää, että syntyvän ratkaisun lisäksi hän osoittaa osaamista kehittämistyön johtamisessa tavoitteiden asettamisesta aina lopputulosten mittaamiseen ja reflektioon saakka.
3. Ohjaajan tuki. Ohjaaja tukee opiskelijaa prosessissa, mutta ei tee ratkaisuja sen enempää teoreettisten lähtökohtien kuin menetelmienkään osalta. Ohjaajan roolissa on hyvä pysyä kuulolla työelämän suuntaan ja auttaa opiskelijaa tunnistamaan työelämän kannalta hyödyllistä kehittämistä. Ohjaaja on prosessissa aina myös moninaisuuden äärellä: toinen tarvitsee tarkempia ohjeita, kun taas luova toteuttaja saattaa tarvita muistuttelua prosessin kriittisistä vaiheista.

4. Työelämän tuki. Työelämä antaa opiskelijalle mahdollisuuden tutkia, kokeilla ja kehittää ratkaisuja johonkin ongelmaan käytännön kontekstissa. Työelämän edustajat antavat monesti opiskelijan käyttöön myös omaa osaamistaan, tietoja ja taitoja, joita opiskelijan on osattava hyödyntää. Lisäksi työelämä toimii ”hiivana” eli tukee opiskelijan prosessia kannustamalla ja antamalla palautetta etenemisestä. Myös työn vaikuttavuuden arvioinnissa työelämällä on keskeinen rooli.

Tarjoiluehdotus: vaikutuksia vai vaikuttavuutta?

Mitä YAMK-opinnäytetyön lopputuotos parhaimmillaan on?

Tyypillisesti kaikki YAMK-opinnäytetyöt tuottavat valmistuttuaan vaikutuksia opiskelijalle itselleen, kuten myös työn kohdeorganisaatioon. Lähes poikkeuksetta opiskelijat kokevat asiantuntijaosaamisensa laajenevan ja syvenevän, merkittäviä muutoksia koetaan myös tutkimuksellisen kehittämisen osaamisen ja esimerkiksi tiedonhankintaosaamisen vahvistumisessa. Useat kertovat kehittyneensä merkittävästi kehittämissuhteiden toteuttamisessa ja olevansa valmiimpia työelämän kehittämishaasteisiin osana tulevaisuuden työtään. Usein opinnäytetöiden tuloksia hyödynnetään erilaisien prosessien paikallisessa kehittämisessä, joka on organisaatioille arvokasta. Onnistuneimmat työt tuottavat todennettavia ja kestäviä muutoksia organisaation toimintaan tai kokonaisen ammattialan toimintamalleihin.

Vaikuttavuuden näkökulmasta opinnäytetöiden lopputuotoksia ja kehittämisen kokonaisuuksia voisi arvioida laajemminkin, kuten esimerkiksi

- uuden tieteellisen tiedon tuottamisen
- laadun paranemisen
- teknisen tehokkuuden
- taloudellisen tehokkuuden
- kustannusvaikuttavuuden
- kustannushyödyn
- kokemusten ja koetun arvon perusteella.

Tuotoksia laajemmin tarkastelemalla päästäisiin lähemmäs todellisen vaikuttavuuden käsitettä. Tyypillisesti paikalliset vaikutukset painottuvat implementointikyvykkyyden ja laajemman vaikuttavuuden jäädessä taustalle. On selvää, että ammattikorkeakoulujen opinnäytetöissä piilee hyödyntämättömiä mahdollisuuksia, jotka paremmin käytäntöön valjastamalla voisivat tuoda ratkaisuja myös yhteiskunnan suuriin kysymyksiin.

Lisäksi tärkeää on tunnistaa myös hieinan ”lässähtäneiden” opinnäytetyöprosessien hyödyt. Vaikka ongelman ratkaisuyritys epäonnistuisi, on opiskelija oppinut paljon kehittämissuhteiden läpiviennistä ja johtamisesta ja paikallisia vaikutuksia on saatu aikaan. Myös tämä osaaminen ja kyky oppia toimivat arvokkaina raaka-aineina työelämän tulevissa projekteissa.

Huomioitavaa

Opinnäytetyön tehtyään opiskelija osaa perustella, suunnitella, toteuttaa ja arvioida työskentelyään ja saavuttamiaan

tuloksia yhdessä työelämän toimijan kanssa. Opinnäytetyön myötä hän kehittää taitoja, joita hän voi hyödyntää työuransa aikana. Yksinkertaistaen opiskelija saa luvan itsenäiseen tutkimukselliseen työskentelyyn, laaja-alaisten ongelmien ratkaisemiseen ja kehittämiseen.

Siksi onkin kriittistä pohtia, mistä kaikista näkökulmista opinnäytetyön lopputuotosta arvioidaan. Mittaavatko arviointikriteerit yksittäisen kehittämisprosessin onnistumista, opiskelijan ja organisaation oppimista vaiko jotain muuta? Jäävätkö matkan varrella kehittyneet geneeriset osaamiset ja niihin liittyvät tulokset sivurooliin? Tärkeää on huomioida, että myös opinnäytetyöntekijän yksilölliset vahvuudet tulevat esiin ja että ne tunnistettaisiin lopputuotosta arvioitaessa.

Kysy lisää

Raisa Varsta
Mari Virtanen

etunimi.sukunimi@metropolia.fi

Tyypillisesti organisaatiot ovat osavia tunnistamaan kehittämiskohteita ja jopa ratkaisuehdotuksia. Sen sijaan monen organisaation haaste näyttää olevan pula implementointikyvykkyydestä ja aidon vaikuttavuuden saavuttamisesta. Tätä tarvetta pyrimme YAMK-opinnäytetöissä huomioimaan yhä paremmin. Näin toimimalla kehittämisen kohteena olevat organisaatiot ja niiden toiminnot voivat saada aikaan konkreettisia muutoksia, ja silloin sekä organisaatiot että opiskelijat oppivat myös epäonnistuneista ongelmanratkaisuyrityksistä.

Vinkki: Reseptiikan suunnittelijoiden päässä tulostavoitteeksi ei kannata asettaa täydellistä pullaa, vaan vähimmillään lupa leipoa riittää.

Oman oppimisen suunta ennakkotehtävänä YAMK-tutkinossa

Laura Huhtinen-Hildén

Mihin haasteeseen resepti tarjoaa ratkaisun?

Oman oppimisen ja kehittämisen tunnistaminen on keskeisin osa YAMK-opintoja ja niissä oppimista. Olemme tunnistanee, kuinka oman kehittämiskohteen tai tulevaan opinnäytetyöhön liittyvän aiheen pohdinta jo hakuprosessin osana ennakkotehtävissä a) virittää pohtimaan ammatillisen oppimisen matkaa/oppimisen suuntaamista, b) tukee opintojen oppijälähtöistä suunnittelua sekä c) mahdollistaa TKI-projektien nivomisen suoraan YAMK-opiskelijan polkuun tai opiskelijan projektiverkoston liittämisen Metropolian yhteistyöhön (ks. mm. Huhtinen-Hildén 2012).

Ylemmän ammattikorkeakoulututkinon hakuprosessissa on tärkeää, että opiskelijan kehittämiskiinnostus herää. Tämä on tärkeää niin opiskelijan itsensä kuin koulutuksen sisällön ja oppimisympäristöjen suunnittelun kannalta. Koska YAMK-opinnoissa opinnäytetyö ja sen kehittämistehtävä muodostavat opiskelun selkärangan, on tärkeää, että tämä opiskeluja raamittava prosessi liittyy sekä opiskelijan että opiskeltavan alan kannalta keskeiseen ja kiinnostavaan kehittämishaasteeseen. Kun tämä kriittinen teema löytyy, on sille hyvin todennäköisesti tarjolla TKIO-yhteensopivuutta myös monissa ammattikorkeakoulun hankkeissa ja

kehittämiskohteissa: ajassa olevat kehittämishaasteet läpileikkaavat yhteiskuntaa ja työelämää ja ovat juuri niitä kohtia, joihin korkeakoulun TKI-hankkeet pyrkivät sijoittumaan. Kun kehittämisteema opiskelijan YAMK-opinnoissa on yhteiskunnan, alan ja korkeakoulun kehittämisen kannalta kiinnostava ja merkityksellinen, on TKIO-maaperä otollisin mahdollinen.

Ennakkotehtävän on hyvä saada opiskelija pohtimaan, mitä omalla alalla olisi tärkeää kehittää ja tutkia. Tämä on lisäksi tärkeää sitoa laajempiin yhteiskunnallisiin kehittämishaasteisiin. Miksi juuri tämä teema vaatii ratkaisun, ja mihin laajempaan yhteiskunnalliseen hyvään lisääntyvä ymmärrys vastaa? On keskeistä, että opiskelija pohtii kehittämistä opintoihin hakeutuessaan mahdollisimman laajasti ja monipuolisesti, kiirehtimättä vielä liiaksi ratkaisujen etsimiseen tai kysymyksiin vastaamiseen. Tämä vaihe tulee vastaan itse opinnoissa, kun varsinainen opinnäytetyön aihe ja suunnitelma alkavat muotoutua.

Jotta juuri tämä potentiaalinen tila, jossa voi pohtia laajemmin alan kehittämistä tai työelämän kipeästi tarvitsemia ratkaisuja, tulisi hyödynnettyksi, on tärkeää, että opiskelijan ajatus liikkuu kehittämismahdollisuuksien ympärillä vapaasti – kiinnittymättä vielä liiaksi tarkkarajaiseen

kehittämistehtävään. Tässä vaiheessa on mielekästä suhtautua kehittämisajatuksen yhtenä mahdollisuutena monista tai kehittämistä suuntaavana tienviittana, joka täsmentyy myöhemmin.

Toinen tärkeä teema pohdittavaksi ennakkotehtävässä on oman osaamisen ja ammatillisen maiseman pohdinta (ks. Connelly & Clandinin 1995; Huhtinen-Hildén 2012; Huhtinen-Hildén & Björk 2013). Ammatillinen tietopohja ja jatkuvan ammatillisen oppimisen suuntaaminen liittyvät kiinteästi siihen, millaisena oman ammattinsa ja alansa hahmottaa. Osaamisensa jäsentäminen sekä oppimisen polun suuntaaminen tuovat tärkeää tietoa opintojen suunnittelussa hyödynnettäväksi ja TKIO:n toteuttamiseen. Opiskelijan oppimisprosessin ja oppinnäytetyöhön liittyvän kiinnostuksen syvempi ymmärtäminen auttaa liittämään oppimisen ja TKI:n toisiinsa monissa eri kohdissa.

Mitä oppimisen ja TKI-työn puolia reseptillä yhdistetään?

Ennakkotehtävänä kuvattu kehittämiskiinnostus ja oman alan kehittämistarpeiden pohdinta lisäävät edellytyksiä tunnistaa,

- missä ammattikorkeakoulun jo käynnissä olevissa hankkeissa kyseinen teema jo elää
- millaista osaamista korkeakoulusamme on teemaan liittyvän oppimisen tukemiseen
- millaisia kehittämisteemaan liittyviin osaamistarpeisiin vastaavia oppimisympäristöjä voimme YAMK-opintojen sisällä toteuttaa.

Kuka voi käyttää reseptiä?

Resepti sopii kaikille YAMK-tutkinnoille.

Keitä tarvitaan toteuttamiseen?

Toteuttamiseen tarvitaan tutkintojen valintaprosessista ja opiskelijoiden opintojen suunnittelusta vastaavat.

Toteuttamisen aikajänne

Aikajänne on keskiverto.

Toiminnan kuvaus

- Laadi YAMK-opintojen ennakkotehtäväksi kaksiosainen kirjallinen tehtävä, jossa opiskelija ensin pohtii mahdollisimman monipuolisesti sitä, mitä omalla alalla olisi tärkeää kehittää ja tutkia. Lisäksi ohjaa opiskelija sitomaan pohdinta laajempiin yhteiskunnallisiin kehittämishaasteisiin, jotta hän tulee selventäneeksi itselleen, miksi juuri tämä teema vaatii ratkaisun tai mihin laajempaan yhteiskunnalliseen hyvään kehittämisen mukanaan tuoma lisääntyvä ymmärrys vastaa. Toisessa pohdintaosuudessa opiskelijan on hyvä syventyä siihen, millaista kehittämistehtävään liittyvää osaamista hänellä jo on, sekä siihen, mitä hän

pitää tärkeänä opintojensa aikana oppia. Tämä tehtävä käynnistää opiskelijan oppimismatkan ja liittyy aiemmin hankitut osaamiset ja taidot osaksi tätä jatkumoa.

- Ota opiskelijan ennakkopohdinnat osaksi dialogia, jossa opintonsa aloittava opiskelija suunnittelee ja pohtii opintojaan (HOPS-kes-

kustelu), sekä opintojen sisältöjen suunnitteluun. Kun toteutusten suunnittelussa otetaan työväliseksi opiskelijoiden itselleen asettamat oppimistavoitteet ja kehittämiskinnostukset, saadaan aikaan innostavia oppimisympäristöjä. Osaamisperustainen opetussuunnitelma antaa tähän hyvät mahdollisuudet.

Kysy lisää

Metropolian Master's verkoston asiantuntijat eri tutkinnoissa

Lähteet

Connelly, F. M. & Clandinin, D. J. 1995. Teachers' Professional Knowledge Landscapes: Secret, Sacred, and Cover Stories. Teoksessa D. J. Clandinin & F. M. Connelly. Teachers' professional knowledge landscapes. New York: Teachers College Press, 3–15.

Huhtinen-Hildén, L. 2012. Kohti sensitiivistä musiikin opettamista. Ammattitaidon ja opettajuuden rakentumisen polkuja. Jyväskylä studies in humanities 180. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.

Huhtinen-Hildén, L. & Björk, C. 2013. Musiikin opettamisen ammattilaiseksi. Koulutus reflektiivisenä muutosprosessina. Teoksessa M-L. Juntunen, H. Nikkanen & H. Westerlund (toim.) Musiikkikasvattaja. Kohti reflektiivistä käytäntöä. Helsinki: PS-kustannus, 20–37.

Transversaaliset taidot monialaisessa ja kansainvälisessä työyhteisössä

Katriina Rantala-Nenonen, Niina Pietilä

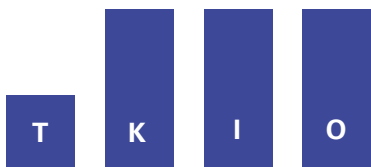
Mihin haasteeseen resepti tarjoaa ratkaisun?

Resepti antaa ratkaisun siihen, miten YAMK-tutkinnon TKIO:ta kytketään HyMy-kylän oppimistoimintaan sujuvasti.

Tämä resepti tarjoaa myös idean siitä, miten eri alojen kansainvälisten vaihto-opiskelijoiden ryhmäytymistä ja tutustumista toisiinsa voi mahdollistaa HyMy-kylän oppimisympäristössä.

Mitä oppimisen ja TKI-työn puolia reseptillä yhdistetään?

Reseptissä yhdistetään YAMK-opinnoissa toteutettava oppimistehtävä ja sen osaamistavoitteet kansainväliseen hanketoimintaan ja HyMy-kylän kansainväliseen oppimistoimintaan vaihto-opiskelijoiden kanssa. Oppiminen tapahtuu yhteistoiminnallisesti ja vertaisoppimisen keinoin. Hanketoiminnan kannalta kyse on implementoinnista.

Kuka voi käyttää reseptiä?

Resepti sopii sovellettuna YAMK- ja AMK-tutkinnoille ja hankkeille, joissa on mukana opiskelijoita ja opettajia.

Keitä tarvitaan toteuttamiseen?

Opiskelijoita, tutkinnon opettajia, hankkeen asiantuntijalehtori sekä HyMy-kylän palveluvastaava.

Toteuttamisen aikajänne

Reseptin toteuttaminen kestää yhden lukukauden.

Toiminnan kuvaus

Sosiaalialan YAMK-tutkinnossa opiskelijat suorittavat toisena lukukautena opintojakson Sote-alan asiantuntijaviestintä ja yhteiskunnallinen vaikuttaminen. Sen tavoitteena on, että opiskelija oppii hyödyntämään viestintää organisaation johtamisessa ja yhteiskunnallisessa vaikuttamisessa ja osaa kehittää suullisia ja kirjallisia viestinnän taitojaan. Yhteiskunnallinen vaikuttaminen on yksi sosiaalialan työn tehtävistä. YAMK-tutkinnosta valmistuneet sijoittuvat esimerkiksi johtamis- ja kehittämistyön

tehtäviin sosiaali- ja terveysalalla, jolloin vaikuttamiseen ja viestintään liittyvä osaaminen on merkityksellistä ja keskeistä.

Opintojaksolla opiskelijat toteuttavat oppimistekona vaikuttamis- tai viestintäteon, joka voi liittyä yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen tai organisaatioviestintään. Opiskelijat valitsevat itse opettajan ohjauksessa heitä kiinnostavan tavan toteuttaa oppimisteko.

Kevätlukukaudella 2022 sosiaalialan YAMK-opiskelijoilla oli mahdollisuus tehdä organisaatioviestintään ja -vaikuttamiseen liittyvä tehtävä kansainvälisessä ITSHEC Erasmus+ -hankkeessa (Integration of Transversal Skills into Health and Social Care, Higher Education and Curriculum), jossa Metropolia Ammattikorkeakoulun sosiaalialan YAMK-tutkinto on ollut yhtenä kohderyhmänä. ITSHEC-hankkeessa on kehitetty neljän korkeakoulun yhteistyönä transversaalisten taitojen pedagoginen viitekehys sekä erilaisia opetusmenetelmiä ja työkaluja opettajille, jotta he voivat sisällyttää transversaalisia taitoja opetukseen sosiaali- ja terveysalan korkeakoulupedagogiikassa. Lisäksi hankkeessa on koulutettu opiskelijoita ja opettajia transversaalsiin taitoihin.

Transversaalisilla – tai geneerisillä – taidoilla tarkoitetaan taitoja, jotka eivät liity varsinaisesti mihinkään tiettyyn ammattiin vaan joita tarvitaan kaikilla ammatialoilla sekä arkipäivän elämässä. Taidot on luokiteltu kriittiseen ja luovaan ajatteluun, ihmishuhdetaitoihin sekä sosiaalsiin ja tunnetaitoihin ja oppimaan

oppimiseen. Taidot ovat soveltuvasti siirrettävissä ammatista tai työympäristöstä toiseen (transferable skills). TS-taidot korostuvat nopeasti muuttuvassa työelämässä, koska ne kannattelevat vaihtelevissa ja vaativissa tilanteissa ja olosuhteissa. TS-taitoja tarvitaan sosiaali- ja terveysalan työssä, mutta niiden tarve korostuu uusissa monialaisissa tai monikulttuurisissa työympäristöissä.

Metropolian monialaisessa oppimisympäristö HyMy-kylässä (HyMy-kylä hyvinvointi ja terveyspalvelut) tunnistettiin tarve perehtyä transversaalsiin taitoihin osana HyMy-kylässä suoritettavia opintoja. Osa sosiaalialan YAMK-opiskelijoista valitsi oppimisteokseen perehdyttää HyMy-kylän moniammatillinen kansainvälinen vaihto-opiskelijaryhmä transversaalsiin taitoihin ja niiden merkitykseen monialaisessa työssä ja työympäristössä. YAMK-opiskelijoiden on tulevaisuudessa työtehtävissään pystyttävä perehdyttämään monialaisia työyhteisöjä erilaisiin asioihin ja käsittelemään niitä esimerkiksi työyhteisöjen ja eri ammattiryhmien kanssa. Oppimistekoa toteutustapa suunniteltiin opiskelijoiden, ohjaavan opettajan ja HyMy-kylän palvelustaavan yhteistyönä.

Sosiaalialan viisihenkinen YAMK-opiskelijaryhmä toteutti kehittämispäivän HyMy-kylän kansainvälisille vaihto-opiskelijoille kevätlukukaudella 2022. Kehittämispäivään osallistui toistakymmentä opiskelijaa viidestä eri tutkinnosta ja kolmesta maanosasta. Kehittämispäivässä perehdyttiin vertaisoppimisen keinoin transversaalsiin taitoihin ja tarkasteltiin niiden merkitystä

työ- ja opiskeluhyvinvoinnin näkökulmista yhteistoiminnallisesti työskennellen ja luovia menetelmiä monipuolisesti hyödyntäen. TS-taitojen merkityksen sisäistämisen lisäksi kehittämispäivä mahdollisti kansainvälisten vaihto-opiskelijoiden keskinäisen tutustumisen sekä ryhmäytymisen. Ne ovat merkityksellisiä opiskelijaryhmään integroitumisen ja opintoihin sitoutumisen kannalta HyMy-kylässä.

Vaihto-opiskelijoilta saadun palautteen mukaan kehittämispäivään osallistumisen tuloksena he oppivat transversaalisista

taidoista hausalla ja luovalla tavalla, tutustuivat uusiin ihmisiin, saivat uusia ystäviä sekä oppivat yhteistoiminnallista työskentelyä eri kulttuuritaustoista tulevien opiskelijoiden kanssa hyvässä ilmapiirissä. Sosiaalialan YAMK-opiskelijat kehittivät transversaalisissa taidoissa sekä teoreettisesti että käytännössä ja saivat kokemusta monialaisen ja monikulttuurisen työyhteisön ohjaamisesta ja kehittämisestä. Kehittämisaamupäivän suunnittelu ja toteutus vastasi opintojakson osaamistavoitteisiin, hankkeen tavoitteisiin ja HyMy-kylän oppimistoiminnan tavoitteisiin.

Kysy lisää

Katriina Rantala-Nenonen
etunimi.sukunimi@metropolia.fi

Lue lisää

Carrió, M. & Rosa, N. 2002. Learning strategies to promote transversal skills on health and social care studies: a methodological guide. Barcelona: ITSHEC. DOI: 10.31009/itshec.2022.01 <https://repositori.upf.edu/handle/10230/54514>

ITSHEC-hanke. <https://itshec.upf.edu/about/>

Raatikainen, E., Rantala-Nenonen, K., Eloranta, N., Häärä, T., Pihlajaniemi, T., Pridham, M. & Raatikainen, M. 2022. Peer learning and cooperative learning support students' transversal skills development in interprofessional and multicultural context. Uudistuva sosiaalialan osaaminen -blogi 7.8.2022. Helsinki: Metropolia Ammattikorkeakoulu. Haettu 15.3.2023. <https://blogit.metropolia.fi/uudistuva-sosiaalialan-osaaminen/2022/07/08/peer-learning-and-cooperative-learning-support-students-transversal-skills-development-in-interprofessional-and-multicultural-context/>

Raatikainen, E. & Rantala-Nenonen, K. 2022. Pedagogical framework. Teoksessa M. Carrió & N. Rosa (toim.) Learning strategies to promote transversal skills on health and social care studies: a methodological guide. Barcelona: ITSHEC, 7–20. <http://hdl.handle.net/10230/54598>

Raatikainen, E. & Rantala-Nenonen, K. 2022. Cooperative learning strategies for developing transversal skills. Teoksessa Carrió M. & N. Rosa, (toim.) Learning strategies to promote transversal skills on health and social care studies: a methodological guide. Barcelona: ITSHEC, 61–69. <http://hdl.handle.net/10230/54676>

Raatikainen, E. & Rantala-Nenonen, K. 2022. Transversaalit taidot – uudenlais-ta osaamista tulevaisuuden työelämään. UAS Journal 4/2022. <https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2022120569565>

Rantala-Nenonen, K., Raatikainen, E., Juvonen-Jääskeläinen, H., Hyle, J., Leppäniemi, M. & Nurmi, T. 2022. Transversaaliset taidot ovat moniammatillisen työyhteisön perusta. Uudistuva sosiaalialan osaaminen -blogi 14.4.2022. Helsinki: Metropolia Ammattikorkeakoulu. Haettu 15.3.2023. <https://blogit.metropolia.fi/uudistuva-sosiaalialan-osaaminen/2022/04/14/transversaaliset-taidot-ovat-moniammatillisen-tyoyhteison-perusta/>

Sosiaalialan YAMK-tutkinto. <https://www.metropolia.fi/fi/opiskelu-metropoliassa/ylemmat-amk-tutkinnot/sosiaaliala>

How to Carry Out an Erasmus+ BIP Project

Jere Laukkanen

Erasmus+ Blended Intensive Programmes (BIPs) are short-term, intensive mobility programmes that use innovative ways of learning, teaching and training for students and staff, and which include the use of online cooperation. BIPs should be designed and implemented by a consortium of at least three higher education institutions (HEIs) coming from at least three EU Member States and/or third countries associated to the Erasmus+ Programme.

During a BIP, a group of students or staff will engage in a short-term physical mobility abroad combined with a mandatory virtual component. The virtual part of the BIP should facilitate collaborative online learning and teamwork. The duration of the physical mobility is between 5 and 30 days, but there is no limitation on the duration of the virtual component. The virtual component can precede the physical mobility or follow it, or it can be implemented both before and after the physical mobility, possibly with distinct themes and content.

Within each BIP partnership there must be one coordinating HEI and receiving HEI, and at least two partner HEIs in total. A coordinating HEI can be a sending or receiving organisation in the mobility. BIPs can be open to students and

staff from higher education institutions outside the partnership, but the receiving HEI must be one of the partnership organisations. (European Commission 2022)

The same consortium can carry out a BIP in several host countries in succession, if the implementations have different contents and outcomes, or if the same BIP is not repeated during the same academic year. If the BIP is to be implemented more than once, each host HEI has to apply for the BIP funding from their national agency.

I am writing this from the point of view of an expert by experience: I have put an international consortium of 6 HEIs together, carried out a series of 'test-runs' (short-term intensive mobilities between the consortium HEIs, preceding the actual BIPs), designed a BIP, applied for the funding with the aid of our International Relations (IR) Services, coordinated and hosted one BIP, and participated in several as a teacher, together with students from Metropolia's Degree Programme in Music.

Blending innovative approaches to teaching and learning both on-site and online, and being collaborative and international in nature, the BIPs lend

themselves easily to projects including innovation, research, development and artistic creation.

Building the Consortium and Defining the Roles

In building a functional and active consortium and finding the right people to design and implement a BIP, one cannot stress enough the importance of strong personal relations between the players. There will be tight deadlines, all kinds of assignments to be completed and challenges in communication, so personal dedication is often called for. In my experience, to have at least one active teacher/expert from each HEI supported by their international relations coordinator is the minimum. With a larger consortium, it might be that not all HEIs are that active all the time, but all have to be committed to the success of the BIP and take part in planning the content, outcomes and the actual implementation. I have found that a group of three–four ‘initiators’ from the partner HEIs, completed with a number of other experts in their field and supported by IR coordinators from each institution could make a winning team.

There is a very good list of tasks and items of information with the respective persons or parties regarding planning, coordinating, hosting and implementing a BIP. This ‘check-list’ was devised by Metropolia’s IR Services with the aid of the first BIP that was coordinated and hosted by Metropolia, the House of Europe International Songwriting Project in the autumn of 2021. What the list does not cover is the actual idea and purpose

of the BIP project is: What is it for, what the participating students and staff are going to learn in the first place, and how? Coming up with a shared understanding amongst the consortium about these fundamental questions is absolutely essential in building a successful BIP. Based on my experience, I suggest the following roles and responsibilities to be found in a BIP and the consortium.

Pedagogical leadership

There has to be a clear vision of what the participants are going to learn in the BIP, and how to achieve that. The learning outcomes have to be clearly set and communicated, and the content and realisation of the BIP have to be designed accordingly. Because there is a mandatory virtual part in the BIP, there has to be a distinction between the physical and online parts; how do the differences e.g. in the level of participation affect learning? How do the virtual and physical parts complement each other?

According to the BIP rules, the virtual part should facilitate collaborative online learning and teamwork. Therefore it cannot constitute only of online lectures with little or no interaction. A question should be posed: What would be a natural way to achieve collaborative learning and interactive teamwork online in your field of tuition? How to best utilise different features of online communication software, e.g. breakout groups, co-creation etc.?

This is the area that has to be negotiated first, because it will set guidelines for

everything that follows. Planning the outcomes, contents, ways of working etc. in sufficient detail, and all the players committing to those, is the first step towards a successful BIP.

Organizational responsibility and the project coordinator

Since a BIP is essentially a mobility project, there are lots of tasks and practicalities to take care of. The host institution has to take care of e.g. reserving rooms, accommodation, meals and other resources for the physical mobility period, as well as being available during the whole project for any organizational needs. Someone from the host/coordinating institution has to assume the role of the project coordinator. I also highly recommend to recruit an assistant to help the pedagogical faculty in all the necessary arrangements of the project.

ICT know-how

Because a BIP must always contain a virtual part, lots of effort has to be put in the ICT services available for the project. The online communications platform(s) have to be agreed upon and set, and maybe there should also be a shared Learning Management System (LMS) workspace for the project to use. Not all LMS's lend themselves easily for international enrolment, so enough time should be reserved for setting one up. In addition to these, there might be a need for sharing documents online and platforms for co-creation, using a cloud service, for instance.

Communications skills

When planning, organizing and implementing a BIP, there are lots of information to communicate both between the partners, and to and from the participating students and staff members. Most of the communication falls naturally on the shoulders of the coordinating and/or hosting institution (such as information about the venue, accommodation, transport etc.), but the whole consortium has to commit to clear and prompt communication between all the players. It might be wise to set up a chat-like channel for more informal communication, since there is a danger in long email chains that some of the receivers will eventually drop out of the circle of communication. Collecting feedback from the partners and participants will also help in reporting the project later on.

International relations expertise

Without the help of skilled and well-networked IR coordinators it would be very difficult to implement a BIP project. There has to be inter-institutional agreements signed between each partner HEI, individual Learning Agreements prepared for every learner, Mobility Agreements for teachers travelling with an Erasmus+ grant, Transcripts of Records sent to every learner after the project is completed etc. Reporting the project must be carried out in cooperation with the IR office as well. And they will provide invaluable help for setting a BIP up in the first place. So be sure to keep close contact with your IR Coordinators!

Budgeting

The project coordinator has to take care of the budgeting. Usually a BIP budget should contain all the expenses required for implementing the project: the working hours of the project personnel, fees for workshop and online instructors, coaches or presenters, possible rents for venues and equipment, hospitality etc. The BIPs are not big in terms of the budget: the hosting institution receives 400 € per mobile learning participant (as of 2022); a minimum of 15 incoming learners is required, but the maximum grant is paid according to 20 mobile participants. Therefore the hosting institution must ensure that at least 15 learners come in to receive the grant in the first place, which will give the budget the total sum of 6 000 €. More than 20 mobile learners are allowed, but the budget grand total cannot exceed 8 000 €. Please consult your superiors and the IR office when

setting your budget up; in any case, the Erasmus coordinator has to open a project number for the BIP.

How Long Does It Take?

In my experience, building a consortium from scratch, planning the BIP project taking all the necessary actions into account, and applying for the funding will take at least one year, maybe even more. To implement one (including both the physical and virtual parts), reserve one academic term. Note as well that not all institutions run their academic years simultaneously.

In Conclusion

The above might seem a lot of work. Carrying out a BIP project from start to finish is not a lightweight task, but it sure is rewarding. When all set – just enjoy!

Read more

European Commission 2022. Blended Intensive Programmes in Higher Education projects (KA131-HED) <https://wikis.ec.europa.eu/pages/viewpage.action?pageId=48759218>

Erasmus plus -programmes. Eligible countries. <https://erasmus-plus.ec.europa.eu/programme-guide/part-a/eligible-countries>

Käytännön kokemuksia sosiaaliturvajärjestelmästä opiskelijoille

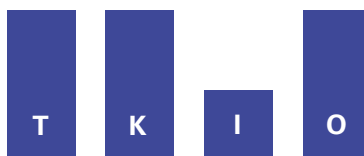
Niina Pietilä

Mihin haasteeseen resepti tarjoaa ratkaisun?

Puuttuva pala -hankkeessa mallinnettiin tuettua keikkatyötä. Reseptillä ratkaistaan hankkeen tiedontarvetta osatyökykyisten sosiaaliturvan ja palkkatyön yhdistämisen haasteista. Jo hanketta suunniteltaessa tiedettiin, että sosiaaliturvan ja palkkatyön yhdistäminen voi aiheuttaa hankaluuksia ja estää työn tekemisen. Reseptin kuvaaman toiminnan avulla kertyy tietoa kehittämistyön edistämiseksi, minkä lisäksi se tarjoaa opiskelijoille mahdollisuuden saada tietoa sosiaaliturvajärjestelmän toimivuudesta ja kokemuksen haastatteluiden suunnittelemisesta, tekemisestä ja raportoinnista.

Mitä oppimisen ja TKI-työn puolia reseptillä yhdistetään?

Opiskelijat perehtyvät opintojakson sisällön mukaisesti sosiaaliturvajärjestelmän toimintaan, minkä lisäksi he oppivat haastattelukäytäntöjä ja raportointia. Opiskelijat oppivat myös eettisyydestä kehittämistyössä ja tutkimuksessa tehtävissä haastatteluissa. TKI-työn osalta opiskelijoiden haastatteluin keräämää tietoa on arvokasta kokemustietoa, jolla on merkitystä kehitettävien toimintamallien perusteltavuuden kannalta.

Kuka voi käyttää reseptiä?

Toteuttaminen edellyttää opintojakson opettajan ja opiskelijoiden lisäksi vähintään yhden työelämän yhteistyökumppanin, jonka kanssa haastatteluiden käytännön järjestelyt sovitaan ennen opintojakson alkua. Opiskelijoiden määrä voi vaihdella, koska tehtävän vastuualueita voidaan muokata joustavasti. Myös tehtävän laajuutta esimerkiksi haastattelutavien määrän osalta on helppo muokata.

Toteuttamisen aikajänne

Resepti on toteuttavissa yhden opintojakson ja periodin aikana. Toteutus kestää pidempään, mikäli työelämän yhteistyökumppania ei ole valmiina.

Toiminnan kuvaus

Puuttuva pala -hankkeessa Metropolia Ammattikorkeakoulu ja Etelä-Suomen Klubitalot ESKOT ry kehittivät työllisyyspolkuja olemassa olevien työllistämismuotojen ja avointen työmarkkinoiden

välille. Hankkeessa kehitettiin tuetun keikkatyön malli ja kokeiltiin sitä käytännössä.

Ennen opintojakson alkua kartoitettiin hankkeen tiedontarpeet ja keskusteltiin niistä työelämäkumppanin Etelä-Suomen Klubitalojen ESKOT ry:n kanssa. Puuttuva pala -hankkeessa tarvittiin tietoa siitä, millaisia pulmia palkkatyön ja sosiaaliturvan yhdistäminen oli aiheuttanut, miten palkkatyön ja sosiaaliturvan yhdistämistä selvitettiin ja mitä kehitystarpeita toimintatavoissa oli. Lisäksi tarvittiin tietoa siitä, minkälaisia toiveita ja tavoitteita hankkeen kohderyhmällä oli työelämän ja erityisesti keikkatyön suhteen. Vaikka esimerkiksi sosiaaliturvan ja palkkatyön yhdistämisen pulmista oli olemassa yleisesti tutkimustietoa, haluttiin hankkeessa kerätä tietoa erityisesti keikkatyön ja sosiaaliturvan yhdistämisestä.

Tarpeiden perusteella opintojakson opettaja, joka toimi myös hankkeen asiantuntijalehtorina, valmisteli kolme oppimistehtävää ennen opintojakson alkua. Tehtävien teemat käsittelevät hankkeen kannalta keskeisiä teemoja: kokemuksia palkkatyön ja sosiaaliturvan yhdistämisestä, keikkatyöhön haluavien toiveita työelämälle sekä tapoja selvittää taloudellista tilannetta palkkatyöhön suunnattaessa. Opintojakson aluksi opiskelijat saivat valita, mikä kolmesta tehtävästä heitä kiinnosti, ja sen jälkeen he aloittivat

ryhmissä haastattelukysymysten suunnittelemisen. Opettaja kommentoi haastattelukysymyksiä ennen haastattelutilannetta. Opiskelijat saivat Klubitalojen yhteystiedot ja sopivat itsenäisesti haastatteluajoista. Osa opiskelijoista haastatteli aiheensa mukaisesti henkilökuntaa ja osa jäseniä. Klubitalolta hoidettiin jäsenien haastatteluiden sopiminen ja yhteydenpito jäseniin.

Haastattelujen jälkeen opiskelijat kirjoittivat ryhmänä tekstin haastatteluissa esiin nousseista asioista. Opiskelijoiden kirjoittamia tekstejä hyödynnettiin hankkeessa laadituissa blogikirjoituksissa sekä kehitettäessä tuetun keikkatyön mallia. Hankkeelle opiskelijoiden keräämä aineisto tarjosi tärkeää tietoa kehitettävästä teemasta ja antoi sisältöä kehittämistyöhön. Opiskelijat puolestaan saivat kokemusta haastatteluiden suunnittelusta, tekemisestä ja raportoinnista sekä tietoa sosiaaliturvasta ja siihen liittyvistä epäkohdista.

Sujuvuuden kannalta on tärkeää, että aikataulut haastatteluille on mietitty etukäteen ja varauduttu myös siihen, että haastattelu suunnitelmat eivät toteudu. Joustavuutta tuo se, että opettaja miettii jo etukäteen korvaavan tehtävän, mikäli haastatteluja ei saada toteutumaan. Tehtävänannon yhteydessä opiskelijoiden kanssa on tärkeää keskustella eettisyydestä ja varmistaa haastateltavien oikeuksien ja yksityisyyden toteutuminen.

Kysy lisää

Niina Pietilä
etunimi.sukunimi@metropolia.fi

Konsertit ja taiteellinen TKIO

Pekka Luukka, Sanna Syrjänen, Leena Unkari-Virtanen

Mihin haasteeseen resepti tarjoaa ratkaisun?

Kulttuuri ja taide jäsentävät ja peilaavat ihmisten kokemuksia maailman muutoksissa. Konsertit tuovat yhteen erilaisia ihmisiä musiikin äärelle, kokemaan ja jakamaan yhteisiä hetkiä. Taiteen parissa ihmiset pääsevät jakamaan iloa ja onnistumisia mutta myös hämmennystä muutoksien äärellä tai ahdistusta ilmastokriisistä. Kulttuuri ja taide ovat myös yhteinen muistimme ja luovat pysyvyyttä ja yhteistä ymmärrystä maailmasta. Kulttuurin ja taiteen parissa osallisuus ja vuorovaikutus rakentuvat parhaimmillaan kuin itsestään niin kokijalle kuin tekijälle.

Mitä TKI-toiminnan ja oppimisen puolia resepti yhdistää?

Kulttuuri ja taide ovat tärkeä osa Metropolian TKIO-toimintaa. Esiintyminen, konsertit, keikat ja resitaalit

ovat osa muusikoiden ja musiikkipedagogien työtä, ja siksi keskeisiä myös opinnoissa. Muusikko ei ole koskaan toisen kopio, vaan musiikin esittäminen edellyttää aina omia musiikillisia oivalluksia, henkilökohtaisia innovaatioita, joita kuulijoille välitetään soitossa ja laulusa. Kehittämistyö ja tutkimus voivat olla muusikon työssä suoraan mukana, mutta usein välillisesti. TKI-toiminnan ja oppimistoiminnan yhdistävässä konsertissa ohjelmisto voidaan esimerkiksi rakentaa hankkeen teeman ympärille joko jo olemassa olevasta materiaalista tai opiskelijoiden hankkeeseen yhdistetyssä opintojaksossa synnyttämään materiaaliin nojaten.

Kuka voi käyttää reseptiä?

Resepti sopii TKI-hankkeille, joiden sisällöissä voidaan toteuttaa opiskelijoiden taiteellista toimintaa. Se sopii myös AMK- ja YAMK-opiskelijoille, jotka suunnittelevat itsenäisesti taiteellisia esityskokonaisuuksia osaksi opintojaan.

Keitä tarvitaan toteuttamiseen?

TKI-hankkeiden edustajia, tutkinto-ohjelman opettajia ja AMK/YAMK-opiskelijoita. Mikäli esityspaikkana ovat Metropolian omat tilat, tarvitaan lisäksi mahdollisesti tuottajaa, esitystekniikan asiantuntijaa

sekä henkilöä, joka hallinnoi kyseisen tilan varauksia (esim. kampuskoordinaattori, tuottaja tai koulutussuunnittelija).

Toteuttamisen aikajänne

Opetus suunnitellaan edellisenä lukukautena, toteutus yhden lukukauden aikana. Opiskelijalähtöisenä projektina toteutus-aika voi olla myös nopeampi.

Toiminnan kuvaus

Opiskelijat esittävät opittua tai itse tuotettua ohjelmistoa erilaisissa yhteyksissä yhteistyössä muiden korkeakoulun opiskelijoiden, työelämäkumppanien tai hanketoimijoiden kanssa koko opintojen ajalla. Jokaisen esityksen harjoitusprosessi on yksilöllinen ja tulos ainutkertainen. Opiskelijakonsertin toteutuksella voi olla kytköksiä monenlaisiin kokonaisuuksiin osana opintoja.

- oppimisprojekti (yhtyeet, ensemble, kamarimusiikki, lied)
- instrumenttiopintojen päättökonsertit (konsertti, loppukonsertti,

taiteellinen konserttikokonaisuus, profiilikonsertti)

- konsertti voi olla usean opiskelijan yhteinen esiintyminen tai yksilön/yhtyeen oma taiteellinen kokonaisuus
- opiskelija saa osaamista taiteellisen toiminnan lisäksi myös tuotantoon ja markkinointiin liittyvistä asioista tulevaa työelämää varten
- opintoihin liittyy aina ohjaus sekä palaute opettajalta tai opettajilta
- instrumenttiopinnot (yksilöopetus) liittyvät aina kiinteästi opiskelijan taiteellisen osaamisen polkuun.

Konserttipaikkana toimii korkeakoulun oma tila tai työelämäkumppanin, hanketoimijan tai muun tahon järjestämä esiintymispaikka.

Opiskelijakonserttien ja hanketoiminnan yhteistyönä voi löytyä yhteistyökumppani, esityspaikka, yleisöpohja tai teema konsertille/esiintymiselle. Konserttiin voidaan yhdistää myös ennakoivaa tai osallistavaa yleisöyhteistyötä tilanteen mukaan.

Kysy lisää

Musiikin tutkinto-ohjelman henkilöstö osaa ohjata kysyjää eteenpäin.

Ooppera ja taiteellinen TKIO

Sirkku Wahlroos-Kaitila, Sanna Syrjänen, Leena Unkari-Virtanen

Mihin haasteeseen resepti tarjoaa ratkaisun?

Kulttuuri ja taide jäsentävät ja peilaavat ihmisten kokemuksia maailman muutoksissa ja luovat pysyvyyttä ja yhteistä ymmärrystä maailmasta. Oopperoiden juonet, libretot (tekstit) ja musiikki ovat usein säilyneet vuosisatojen ajan, ja silti niitä esitetään yhä uudestaan. Samalla ne tekevät näkyviksi ja kannattelevat ihmisyhden pysyvää kokemuksellista ydintä. Kulttuurilla ja taiteella on tärkeä tehtävä ihmismielen virittäjänä.

Kulttuuri ja taide ovat tärkeä osa Metropolian TKIO-toimintaa. Produktioissa ja hankkeissa taiteen ja musiikin tulevat ammattilaiset oppivat alan käytänteitä, ratkovat isojen tuotantojen monimutkaisia haasteita ja rakentavat itselleen ammatissa tarpeellisia verkostoja.

Mitä oppimisen ja TKI-työn puolia reseptillä yhdistetään?

Kehittämistyö ja tutkimus voivat olla suoraan mukana, mutta usein välillisesti. Varsinaisen oopperaesityksen lisäksi voidaan esimerkiksi kehittää yleisötyömuotoja, yhteistyötä vaikkapa kirjastojen kanssa teosluentojen muodossa, kouluvierailuja ja esitettävän teoksen liittämistä koululaisten oppimistavoitteisiin.

Oopperatyöskentelyyn on mahdollista yhdistää myös Metropolian muiden kuin musiikin tutkinto-ohjelman opiskelijoiden osaamista osana heidän opintojaan, esimerkiksi kulttuurituotannon, vaatetusalan ja muotoilun tutkinnot.

Kuka voi käyttää reseptiä?

Resepti sopii AMK/YAMK-opettajille, -opiskelijoille sekä hanketoimijoille, jotka haluavat koota työryhmän ja toteuttaa laajemman taiteellisen tuotannon. Resepti sopii myös Metropolian johdolle, joka taiteen keinoin voi tuoda esiin korkeakoulun arvoja, ajankohdaisia ilmiöitä ja saada korkeakoululle näkyvyyttä.

Keitä tarvitaan toteuttamiseen?

Vastuunopettaja ja muita opettajia, yhteistyökumppaneita oppilaitoksen sisältä, hanketoimijoita mahdollisuuksien mukaan, yhteistyökumppaneita toisista oppilaitoksista tai työelämästä, tuottaja.

Toteuttamisen aikajänne

Produktion suunnitteluun ja rahoituksen sekä yhteistyökumppaniverkoston rakentamiseen vuosi, toteuttamiseen 1–2 vuotta riippuen lukuvuoden aikatauluista ja opiskelijapohjasta.

Toiminnan kuvaus

Tuotantoprosessin vaiheet

- teoksen valinta (johon vaikuttaa korkeakoulussa sillä hetkellä opiskelevien opiskelijoiden määrä)
- keskeiset mahdollistajat: ohjaaja, lavastaja, puvustajat, kapellimestari, korrepetiittori, opettajat
- vastuuhenkilöiden nimeäminen: laulukoulutus/orkesteri
- tuottaja
- toteutuspaikka (näyttämöllinen tila)
- ulkopuolisen rahoituksen etsiminen (tai yhteistyökumppanit)
- hanketoimijoiden kartoitus ja mahdollisuudet tulla mukaan tuotantoon (markkinointi, yleisöyhteistyö, muut yhteistyömallit)
- opetuksen resursointi tuotantoon:
 - opintojaksot: yhteisöopintot, oppimisprojektit, instrumenttiopinnot, vapaasti valittavat opinnot (muiden tutkintojen opiskelijoilla tutkintojen omat pakolliset tai vapaasti valittavat opinnot, työharjoittelu)
 - opiskelijat suorittavat eri rooleissa eri laajuiset opinnot tuotantoprosessissa
 - roolit voivat olla: solisti, kuoro, orkesterisoittaja, tuotantoassistentti tai muu tehtävä (ääni-, kuva-, valo- tai markkinointitehtävä)
 - opetus resursoidaan projektiopinnoista ja harjoitusprosessi tapahtuu näiden resurssien puitteissa järjestetyllä opetuksella sekä instrumenttiopetuksen (yksilöopetus) tunneilla
- koelaulut
- harjoitusperiodi (laulajilla pidempi, orkesteri mukaan myöhemmin)
- näyttämöharjoitukset
- teosesittelyt, mahdollisuus esimerkiksi työpajatyypin yleisöyhteistyötoimintaan
- esitykset (useita)
- palautteet ja purku
- opintojen arviointi ja hanketoiminnan raportointi.

Kysy lisää

Sirkku Wahlroos-Kaitila, laulun vastuunopettaja
etunimi.sukunimi@metropolia.fi

The background features a complex, abstract geometric pattern composed of various blue and white shapes. These shapes include large, curved segments, straight lines, and circular forms that interlock to create a dynamic, non-repeating design. The colors are a deep, solid blue and a clean, bright white.

OSA 3

TKIO ja kestävän tulevaisuuden ratkaisut

Ilmiölähtöiset innovaatiokeskittymät vastuullisuuden edistäjinä

Anna-Maria Vilkuna

Metropolian strategian mukaisesti ilmiölähtöisten innovaatiokeskittymien tavoitteena on mahdollistaa uusi tapa oppia ja tuottaa innovatiivisia ratkaisuja. Tämä tarkoittaa monialaista yhteistyötä merkittävien yhteiskunnallisten ja globaalien ilmiöiden parissa. Lisäksi innovaatiokeskittyihin perustuvassa toimintamallissa uskotaan vahvoihin kumppanuuksiin ja ekosysteemiajatteluun: ratkaisut syntyvät eri toimijoiden kanssa yhdessä rohkeasti ajatellen.

Innovaatiokeskittymät ovat Metropolian tapa vastata tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminnan sekä jatkuvan oppimisen murrokseen ja toteuttaa konkreettisesti vaikuttavaa TKIO-työtä. Innovaatiokeskittymät mahdollistavat erilaiset oppimisympäristöt, oppimista yllättävissäkin kokoonpanoissa ja organisaatorajat ylittävässä yhteistyössä.

Toimijat tuottavat innovaatiokeskittymissä ratkaisuja erilaisina hankkeina, opintojaksototeutuksina, asiakastöinä ja kampusten yhteistyöalustoilla toteuttuina palveluina. Tästä hyvänä esimerkkinä on Myllypuron kampuksen HyMy-kylä, jossa opiskelijat ja henkilökunta kehittävät yhdessä kumppaneiden kanssa uusia hyvinvointi- ja terveysalan palveluja.

TKIO, jonka innovaatiokeskittymät mahdollistavat, on käytännössä muun muassa

- useamman tutkinnon yhteisiä tutkimus- ja kehittämismenetelmäopintoja
- yrittäjyysopintoja
- pintojen kytkemistä Turbiini-toimintaan
- oppimista TKI-hankeissa
- oppimista kampusten yhteistyöalustoilla
- MINNO-projekteissa ja muissa innovaatioprojekteissa suoritettuja opintoja, kun innovaatioprojektit on kytketty innovaatiokeskittymien toimintaan.

Innovaatiokeskittymä-toiminta konkretisoituu Metropolian kampusten yhteistyöalustoilla, jotka tarjoavat mahdollisuuden kokeiluihin, testaukseen, pilotointiin ja uuden oppimiseen. Yhteistyöalustat ovat avoimen TKIO:n toteutuspaikkoja, joissa meidän opiskelijoiden ja henkilökunnan lisäksi työskentelevät yhteistyökumppanimme.

Alustat ovat fyysisiä ympäristöjä, joista löytyy monipuolista infrastruktuuria oppimisen ja TKI-toiminnan käyttöön. Opiskelijoille tämä näkyy muun muassa MINNO-opintojen toteutusympäristöinä

ja yhteisprojekteina työelämän kanssa. Alustat myös integroituvat ympäröivään kaupunkiin tarjoten palveluita ja tapah- tumia kaupunkilaisille ja kumppaneille. Yhteistyöalustoja Metropolian eri kam- puksilla ovat:

Arabiassa HXRC ja Luova Dimensio

Myllypurossa HyMy-kylä, Metropolia Proof Health ja SmartLab

Myyrmäessä Urban Farm Lab, RoboGarage, AloT Garage, Hiilitalli, Metropolia Motorsport ja Electria.

Lisäksi Turbiini-toiminta sijoittuu jokaisel- la kampuksella yhteistyöalustoille.

TKIO-toiminta on siinä mukana olevil- le oppimisprosessi, ja keskeistä siinä on toimintatapa, joka mahdollistaa proses- siin osallistumisen. Kuten Jussi Linkola ja Sari Helenius kirjoittavat omassa artikke- lissaan tässä julkaisussa:

Tavoitteena on moninaisen asian- tuntuisuuden ja voimavarojen yh- distely ja yhteensovittaminen, jota tarvitaan kehkeytyvien ja komplek- sisten ilmiöiden tutkimiseen sekä ratkaisuiden kehittämiseen ja innovoimiseen.

Arvioimme ja kehitämme innovaatiokes- kittymätoimintaamme jatkuvasti, jotta saavutamme vakiintuneen aseman vai- kuttavana ja vastuullisena TKIO-toimijana ilmiölähtöisessä ja kestävässä kehitys- tä tukevassa innovaatiotoiminnassa. Innovaatiotoimintamme tavoitteet ovat:

- viedä YK:n kestävän kehityksen teemat läpileikkaaviksi innovaatio- toimintaan ja yritysyritysohjon
- toimia kaikissa innovaatiokeskitty- missä ekosysteemiperiaatteilla
- rakentaa avoimia yhteistyöalustoja innovaatiotoiminnalle ja oppimiselle
- mahdollistaa kaikkien opiskelijoiden osallistuminen innovaatiotoimintaan
- edistää vastuullista yrittäjyyttä ja yritystoimintaa.

Metropoliassa vauhditamme uusien rat- kaisujen syntymistä mahdollistamalla ri- peän siirtymisen oivalluksesta kokeiluun. Kampuksilla tarjoamme modernit puitteet niin opiskelijoille, yrityksille kuin muil- le toimijoille pilotoida uutta. Oppiminen, tutkiminen, kehittäminen ja innovointi ta- pahtuvat innovaatiokeskitymissä tiiviissä yhteistyössä työelämän ja yritysten sekä kaupunkilaisten kanssa. Metropolian in- novaatiokeskitymät toimivat avoimen tutkimuksen, tieteen ja opetuksen peri- aatteiden mukaisesti.

Ilmiöt ja ekosysteemit — saman kolikon kaksi puolta

Marita Huhtaniemi

Puhe ilmiölähtöisyydestä ja systeemisyydestä on lisääntynyt viime vuosina merkittävästi. Taustalla on tunnistettavissa monenlaisia toimintaympäristöämme kehystäviä muutoksia, kuten yhteiskunnallisia megatrendejä (Dufva & Rekola 2023), toimintaympäristön murroksellinen luonne (mm. Kok & van den Heuvel 2019) sekä laaja kirjo viheliäisiä yhteiskunnallisia ilmiöitä, joihin tulisi kipeästi löytää kestäviä ratkaisuja. Tällaisia viheliäisiä yhteiskunnallisia ilmiöitä ovat muun muassa globaali kestävyyskriisi, työ- ja elinkeinoelämän murros, sote-uudistus ja syrjäytyminen.

Edellä kuvatut yhteiskunnalliset ilmiöt ovat luonteeltaan kompleksisia ja systeemisiä ongelmia. Niihin liittyy useita erilaisia näkökulmia, muuttujia ja syy-seuraussuhteita, mistä johtuen niitä on vaikea hahmottaa, jäsentää ja ymmärtää (mm. Heikka ym. 2022). Yhteiskunnan eri toimijat myös arvottavat ilmiöitä eri tavoin (Sitra 2023). Koska yhteiskunnallinen ilmiö on kompleksinen, systeeminen kokonaisuus, vaatii ilmiön ratkaiseminen myös vastaavalaista systeemistä lähestymistapaa sekä eri sektoreiden ja toimialojen toimijoiden ekosysteemiyhteistyötä. Siten ilmiölähtöisyys ja ekosysteemit ovat saman kolikon kaksi eri puolta.

Keskinäisriippuvuus ja tarve innovatiivisille ratkaisuille tuovat ekosysteemitoimijoita yhteen

Keskinäisriippuvuus on ilmiölähtöisten ekosysteemien erilaisia toimijoita vahvasti yhteen tuova vipuvoima, kuten muun muassa Adner ja Kapoor (2010) ovat todenneet. Keskinäisriippuvuuden ytimessä on toimijoiden tarve hyödyntää kaikkien ekosysteemitoimijoiden tietoa, osaamista ja kyvykkyyksiä yhteisesti jaetun vision, päämäärien ja tavoitteiden hyväksi (mm. Ketchen ym. 2014). Parhaimmillaan ekosysteemiyhteistyön tuomat hyödyt ja toiminnan vaikuttavuus ovat merkittäviä. Näin siksi, että ekosysteemit voivat olla samanaikaisesti osa paikallista, alueellista, kansallista tai jopa kansainvälistä ekosysteemiä (mm. Laasonen ym. 2019). Vastaavasti yksittäisillä ekosysteemin toimijoilla saattaa olla samanaikaisesti kytköksiä useampaan erillaiseen ekosysteemiin (mm. Kaihovaara ym. 2017).

Ekosysteemitoimijoita kirittää yhteistyöhön myös avoimen innovaatiotoiminnan (Chesbrough 2005) keskeinen rooli kompleksisten yhteiskunnallisten ilmiöiden ratkaisemisessa (mm. Mazzucato 2018; Oksanen & Hautamäki 2015). Tätä avoimen innovaatiotoiminnan systeemistä toimintalogiikkaa on pyritty jäsentämään erilaisen Helix-mallien kautta. Viimeisimmässä

Quintuple Helix -mallissa (Carayannis, Barth & Campwell 2012) korostetaan erityisesti avoimien innovaatioekosysteemien roolia yhteiskunnallisiin ilmiöihin liittyvien haasteiden ratkaisemisessa.

Ilmiölähtöisillä innovaatio-keskittymillä laajaa yhteiskunnallista vaikuttavuutta

Metropolian strategian ytimessä olevat viisi ilmiölähtöistä innovaatiokeskittymää ovat kukin esimerkkejä kompleksisista ilmiöistä (ks. artikkeli TKIO-vaikuttavuuden perusta tässä julkaisussa).

Valinnat ilmiölähtöisiksi innovaatiokeskittymiksi on tehty yhteiskunnallisten tarpeiden ja korkeakoulu yhteisön kyvykkyyksien pohjalta. Tavoitteena on ollut omaksua nykyistä vaikuttavampaa roolia yhteiskunnan uudistamisessa ja kestäväen tulevaisuuden rakentamisessa (mm. Laininen & Salonen 2019). Samalla on haluttu avata korkeakoulu yhteisön TKIO-toimintaa, rakenteita ja toimintakulttuuria ilmiöihin liittyvien haasteiden ekosysteemi perustaiselle ratkaisemiselle.

Yhteistyön kohteena olevan ilmiön hahmottaminen, jäsentäminen ja ymmärtäminen on keskeinen osa ilmiölähtöisten innovaatiokeskittymien toimintaa. Toisin kuin lineaarisissa toimintamalleissa, joissa tietoa ”siirretään” toimijoilta toisille, avoimessa systeemissä yhteistyössä ilmiöihin liittyvää tietoa hahmotetaan, tulkitaan ja omaksutaan eri toimijoiden välisessä yhteistyössä (mm. Kaihovaara ym. 2017), esimerkiksi sensemaking-työkalua hyödyntäen (Weick 1995). Myös

ennakoinnilla on ilmiöihin liittyvien mahdollisuuksien tunnistamisessa ja hyödyntämisessä erityisen tärkeä rooli ja merkitys. Tutkimuksissa (mm. von der Gracht) onkin havaittu, että tulevaisuuskestävimmät organisaatiot kykenevät rakentamaan tiiviin kytköksen ennakoinnin ja innovaatiotoiminnan välille sekä hyödyntämään avoimia yhteistyömuotoja ennakoinnissa ja innovaatiotoiminnassa. Metropoliaassa tähän haasteeseen on tartuttu Metropolian ennakoitukyvykkyyden kehittämisprojektissa (MEKY).

Tämän julkaisun reseptit esittelevät useita ilmiölähtöisiä TKIO-ratkaisuja, joissa innovaatiokeskittymillä on jo nykyisellään vahva rooli. Kukin viidestä innovaatiokeskittymästä profiloi avoimen TKIO:n hankesalkkunsu yhteiskunnan tarpeista lähteviin ilmiöihin ja niihin liittyviin teemoihin. Tämä antaa mahdollisuuden koota ilmiöihin liittyvää TKI-toimintaa yhteiskunnallisesti merkitykselliseksi kokonaisuudeksi ja nostaa ilmiölähtöisten innovaatiokeskittymien ohjausta ja vaikuttavuuden mittausta yksittäisistä hankkeista ilmiölähtöisten hankesalkkujen tasolle. Ilmiölähtöisten hankesalkkujen vaikuttavuutta kasvatetaan myös linkittämällä TKIO-toimintaa esimerkiksi Uudenmaan älykkään erikoistumisen ohjelmaan sekä pääkaupunkiseudun ja valtion välisen ekosysteemisopimuksen teemoihin. Näitäkin laajemmasta vaikuttavuudesta esimerkkinä on EDIH (European Digital Innovation Hubs) -verkostoon kuuluva Finnish AI Region (FAIR) -innovaatiohub, jossa Metropolia on Helsinki XR Center -yhteistyöalustan kautta osa kansallista ja eurooppalaista innovaatioekosysteemiä.

Lähteet

Adner, R. & Kapoor, R. 2010. Value creation in innovation ecosystems: How the structure of technological interdependence affects firm performance in new technology generations. *Strategic Management Journal* 31(3), 237–347. <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/epdf/10.1002/smj.821>

Chesbrough, H. 2005. *Open Innovation: The New Imperative for Creating and Profiting from Technology*. USA: Harvard Business School Press.

Carayannis E. G., Barth T. D. & Campwell, D. F. J. 2012. The Quintuple Helix innovation model: global warming as a challenge and driver for innovation. Leibniz Information Centre for Economics, 1–12. Haettu 15.3.2023. <https://www.econstor.eu/bitstream/10419/78609/1/723733201.pdf>

Dufva, M. & Rekola, S. 2023. *Megatrendit 2023*. Helsinki: Sitra. <https://www.sitra.fi/julkaisut/megatrendit-2023/#publication-content>

Hautamäki, A., Stähle, P., Oksanen, K. & Tukiainen, T. 2016. Vaikuttavaa tutkimusta. Kokeiluehdotuksia tutkimuksen vaikuttavuuden ja kaupallistamisen edistämiseksi. TEM-julkaisu 2/2016. Helsinki: Valtioneuvosto. <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/74842>

Heikka, T., Porevuo, M. & Laaksolahti, H. 2022. Yhteiskunnallinen keskustelunavaus: Loikka muutoskykyyn vie kriiseistä luottamustietoisuuteen. Sitran julkaisuja. Helsinki: Sitra. Haettu 15.3.2023. <https://www.sitra.fi/julkaisut/muutoskykyloikka/>

Kaihovaara, A., Härmälä, V. & Salminen, V. 2016. Mitä innovaatioekosysteemit ovat ja miten niitä voi kehittää? Valtioneuvoston tutkimus- ja selvitystoiminta. Policy Brief 15/2016. Helsinki: Valtioneuvoston kanslia. <https://tietokayttoon.fi/documents/1927382/2116852/Mitä+innovaatioekosysteemit+ovat+ja+miten+niitä+voi+kehittää/feecb2aa-d56e-441d-aa2e-15f5bd18d59b?version=1.0>

Kaihovaara, A., Haila, K., Noro, K., Salminen, V., Härmälä, V., Halme, K., Mikkilä, K., Saarnivaara P. & Pekkala, H. 2017. Innovaatioekosysteemit elinkeinoelämän ja tutkimuksen yhteistyön vahvistajina. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 28/2017. Helsinki: Valtioneuvosto. <https://tietokayttoon.fi/julkaisu?pubid=17801>

Ketchen, Jr D. T., Crook, T. R. & Craighead, C. W. 2014. From Supply Chains to Supply Ecosystems: Implications for Strategic Sourcing Research and Practice. *Journal of Business Logistics* 35(3), 165–171. <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/jbl.12057>

Laasonen, V., Ruukonen, H., Talvitie, J., Lähteenmäki-Smith, K., Kolehmainen, J., Ranta, T., Järvelin, AM. & Piirainen K. 2019. Selvitys innovaatioympäristöjen ja -ekosysteemien menestystekijöistä sekä julkisen sektorin rooleista kehityksessä. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2019:32. Helsinki: Opetus- ja kulttuuriministeriö. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-263-660-7>

Laininen, E. & Salonen, A.O. 2019. Koulutusorganisaatiot yhteiskunnan uudistajina. Sosiaalipedagoginen aikakauskirja 20. <https://doi.org/10.30675/sa.80443>

Kok, J. & van den Heuvel, S. (toim.) 2019. Leading in a VUCA World. Springer Open. <https://doi.org/10.1007/978-3-319-98884-9>

Mazzucato, M. 2018. Mission-Oriented Research & Innovation in the European Union. A problem-solving approach to fuel innovation-led growth. European Commission. Haettu 15.3.2023. https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/mazzucato_report_2018.pdf.

Oksanen, K. & Hautamäki, A. 2015. Sustainable Innovation: A Competitive Advantage for Innovation Ecosystems. *Technology Innovation Management Review* 5(10), 24–30. <http://doi.org/10.22215/timreview/934>

Sitra 2023. Viheliäinen ongelma. Helsinki: Sitra. Haettu 15.3.2023. <https://www.sitra.fi/tulevaisuussanasto/viheliainen-ongelma/>

von der Gracht H. A, Vennemann, C. R. & Darkow I-L. 2009. Corporate foresight and innovation management: A portfolio-approach in evaluating organizational development. *Futures* 42 (4), 380–393. <https://doi.org/10.1016/j.futures.2009.11.023>

Hiilitallissa ratkotaan ilmastohaasteita

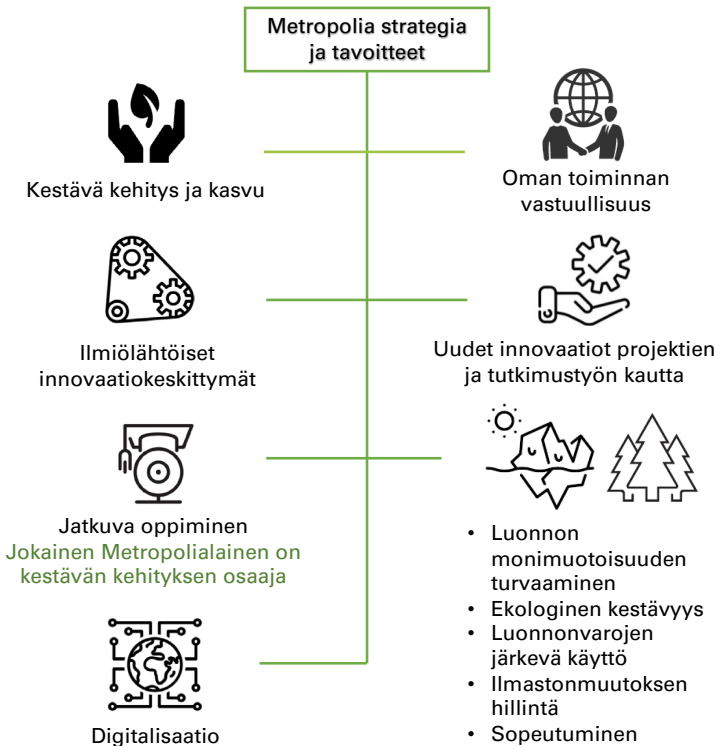
Jenni Kurki-Suonio, Sanna-Liisa Sihto-Nissilä

Metropoliaan rakennetaan uusi ilmastonmuutoksen hillinnän ja kestävän kehityksen oppimis- ja projektitila, joka valmistuu syyslukukaudelle 2023.

Vastuullisuus ja kestävä kehitys ovat keskeinen osa Metropolia Ammatti-korkeakoulun strategiaa, ja tavoitteena on oman toiminnan hiilineutraalius vuoteen

2030 mennessä. Metropoliaassa kehitetään aktiivisesti ratkaisuja ilmastonmuutoksen hillintään ja kestävän kehityksen haasteisiin sekä koulutetaan tulevaisuuden ympäristöviisaita kansalaisia.

Tavoitteena on tuoda vastuullisuus ja kestävä kehitys osaksi kaikkea Metropolian toimintaa. Tämä edistää osaltaan

Kuva 7. Hiilitallin toiminnassa huomioidaan Metropolian strategian teemat (kuva: Jenni Kurki-Suonio)

kestävää systeemistä muutosta, kun Metropolian opiskelijat vievät vihreään siirtymään tarvittavan tiedon ja taidon yhteiskuntaan sekä yrityksiin.

Tavoitteiden saavuttamiseksi Myyrmäen kampukselle luodaan ja rakennetaan uusi kestävä kehityksen oppimis- ja projektila, nimeltään Hiilitalli (Carbon Garage).

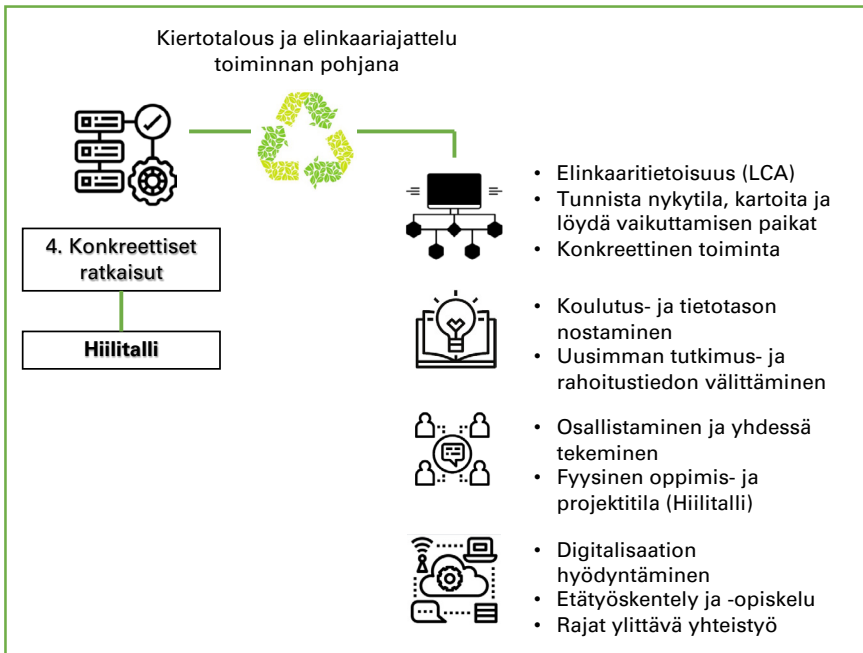
Hiilitalli konkreettisesti edistää ilmastonmuutoksen hillintään ja kestävään kehitykseen liittyviä toimia opiskelijoiden opinto-ohjelmaan kuuluvien innovaatioprojektien kautta, jotka toteutetaan yhteistyössä Metropolian opiskelijoiden, lehtorien ja asiantuntijoiden sekä yritysten ja tutkimuslaitosten kanssa.

Yhteistyö ja konkreettinen tekeminen edistävät Metropolian strategisia kestävä kehityksen tavoitteita; jokainen metropolialainen on kestävä kehityksen osaaja, ja yhdessä kehitämme ratkaisuja nopeasti muuttuvan maailman haasteisiin ja ilmastonmuutoksen hillintään.

Vihreän siirtymän haasteet

Suomen ilmastolaissa tavoitteeksi on asetettu hiilineutraalius vuoteen 2035 mennessä. Kasvihuonekaasujen vähentäminen ja hiilineutraaliin toimintaan pääseminen on monimutkainen haaste. Vanhoja toimintatapoja ja teknologioita hyödyntämällä uudistuminen ja muutos

Hiilitallin toiminnassa, toiminnoissa ja arvoissa huomioidaan Metropolian strategia ja tavoitteet

Kuva 8. Hiilitallin arvopohja ja toiminnan eri tasot (kuva: Jenni Kurki-Suonio)

on vaikeaa. Siksi nyt tarvitaan uusia innovaatioita, systeemitason kokonaisvaltaista muutosta sekä uusien käytänteiden ja teknologioiden käyttöönottoa. Tämä onnistuu yhteistyötä tiivistämällä, tietotasoa lisäämällä sekä konkreettisella toiminnalla.

Hiilitallin toiminnan lähtökohtana on 5 tunnistettua tarvetta ja ongelmaa, joihin keskittymällä edistetään hiilineutraalia kehitystä ja kestävästä systeemimuutosta:

1. Kilpailukykyä on kasvatettava, ilmastotavoitteet ja vihreä näkökulma on huomioitava kasvussa ja kehityksessä.
2. Yrityksillä on korkea kynnyksellä nopealla aikataululla uutta, lisätä oman toiminnan resurssitehokkuutta sekä kehittää uusia toimintamalleja.
3. Ympäristöosaamisen puute sekä teknologinen osaamisvaje päästöjen vähentämisessä ja hiilensidonnan ratkaisuisissa.
4. Keinoja ilmastonmuutoksen hillintään on, muttei riittävästi toimia.
5. Kohtaanto-ongelma työntekijöiden osaamisen ja yritysten vihreän siirtymän tarpeiden välillä; vahvistetaan ja lisätään ilmastonmuutoksen ja kestävä kehityksen tietotasoa vastaamaan yritysten tarpeita.

Toiminta käynnistyy

Hiilitallin suunnittelu aloitettiin Metropolian strategian ja kestävä kehityksen tavoitteiden pohjalta syksyllä 2021 (kuvat 7 ja 8). Vuoden 2022 aikana uuden oppimis- ja projektiympäristön toiminnallisuuksia ja tilavaihtoehtoja on kartoitettu

ja kehitetty. Hiilitallin toiminta alkoi virallisesti tammikuussa 2023.

Keväällä 2022 aloitettiin Hiilitallin ensimmäisen hankkeen (Carbon Busters) valmistelu, jolloin käytännössä luonnosteltiin projekti- ja toimintasuunnitelma Hiilitallille. Teollisen muotoilun ja kulttuurialan opiskelijat kartoittivat Myyrmäen kampuksen tilavaihtoehtot sekä toteuttivat ensimmäiset Hiilitallin tilaluonnoskuvat, joiden pohjalta Hiilitallia edelleen kehitetään ja suunnitellaan kevään 2023 aikana.

Keväällä Hiilitallin ensimmäinen projektitila on käytössä, ja lopulliset tilasuunnitelmat saatetaan valmiiksi kesäkuun alkuun mennessä. Hiilitallin rakentaminen ja Myyrmäen kampuksen A-aulan remontti toteutetaan elokuun loppuun mennessä, ja heti uuden lukuvuoden alkaessa lokakuussa 2023 vietetään Hiilitallin avajaisia.

Hiilitallin Carbon Busters -hankkeessa rakennetaan asiantuntijaverkosto sekä kehitetään toimintamalli, jossa yritykset, asiantuntijat ja opiskelijat toimivat yhdessä erilaisissa ilmastonmuutoksen hillintään liittyvissä tutkimus-, kehitys- ja oppimisprojekteissa. Hankkeessa luodaan innovaatioekosysteemiin tuodaan mukaan huippututkimus ja -asiantuntemus ratkomaan pienten ja keskisuurten yritysten (pk-yritysten) ilmastohaasteita. Asiantuntijaverkosto mahdollistaa tutkimustiedon hyödyntämisen ja toiminnan kehittämisen pk-yrityksissä.

Hiilitallista kehitetään myös virtuaalinen oppimis- ja projektiympäristö, mikä mahdollistaa eri sidosryhmien osallistumisen toimintaan paikasta riippumatta.

Tämä synnyttää uutta kaupunkikultuuria ja kohtaamotoimintaa, virtuaalisen ilmastomuutoksen hillinnän innovaatioekosysteemin.

Projektityöskentelyä ja -oppimista

Hiilitallin ja Carbon Busters -hankkeen keskeisenä toimintatapana ovat opiskelijoiden yhdessä yritysten ja tutkimuslaitosten kanssa toteuttamat innovaatioprojektit (kuva 9). Näin Hiilitalli kytkeytyy tiiviisti osaksi Metropolian opetusta.

Innovaatioprojekteja toteutetaan kahden vuoden aikana 30–50. Innovaatioprojekteilla edistetään ympäristötoimia ja yritysten muutoskyvykkyyttä sekä lisätään yritysten ja opiskelijoiden ympäristöosaamista. Tavoitteena on löytää ja

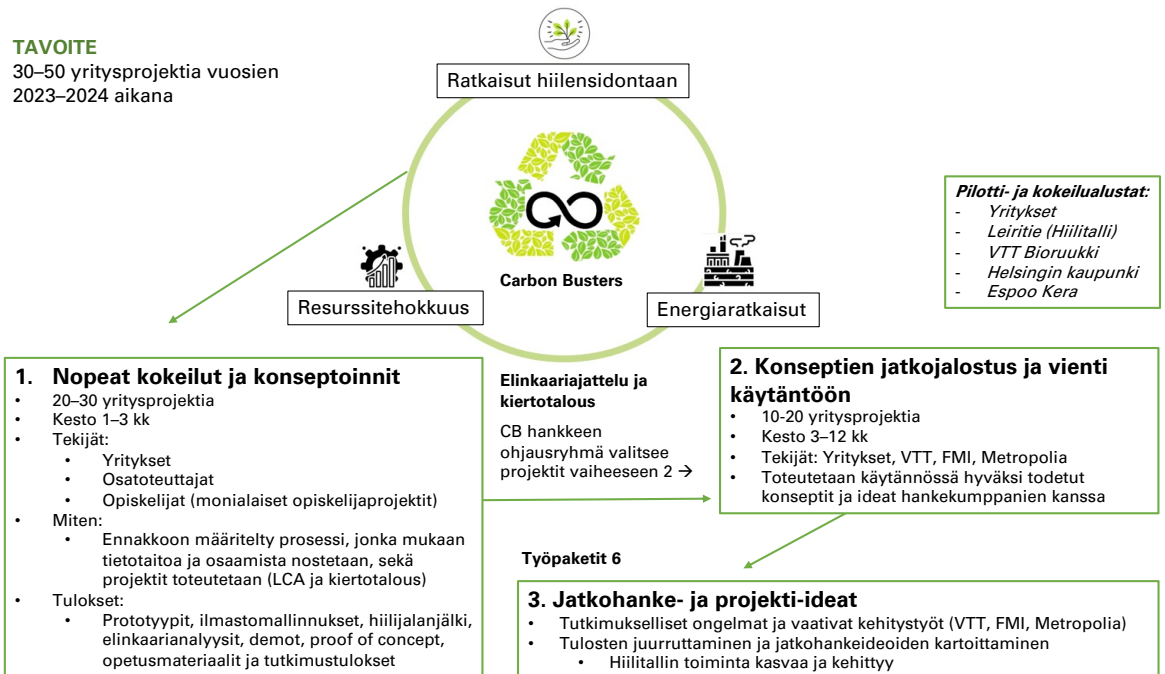
kehittää projektiaiheita, joissa on aineksia myös opiskelijaprojektia pidempään yhteistyöhön ja uuden kehittämiseen.

Oppitunneilla opitaan tietyt perustiedot ja -taidot, mutta innovaatioprojektien ja Hiilitallin kautta opiskelijoilla on mahdollisuus syventää ympäristöosaamistaan. Yritysprojektit ja konkreettinen tekeminen kehittävät myös henkilökunnan osaamista, kun Metropoliaan tuodaan Hiilitallin kautta uusinta tutkimustietoa ja osaamista eri alojen asiantuntijoilta.

Ensimmäiset keväällä 2023 toteutettavat projektit liittyvät hiilensidontaan, aurinkoenergiaan sekä ihmisten omien ilmastotokeiden kannustamiseen ja ympäristötokeiden arvojen tutkimiseen.

TAVOITE

30–50 yritysprojektia vuosien 2023–2024 aikana

Kuva 9. Hiilitallin innovaatioprojektien toteutus: nopeista kokeiluista jatkojalostuksen kautta uusiin hankkeisiin (kuva: Jenni Kurki-Suonio)

Yritys- ja tutkimuslaitosyhteistyö

Innovaatioprojektien kautta yritykset sitoutetaan Hiilitallin toimintaan. Kohderyhmänä on toiminnan alussa Uudenmaan pk-yritykset. Tavoitteena on lisätä yritysten ympäristöosaamista sekä tuoda mukaan huippututkimus ja -asiantuntemus ratkomaan pk-yritysten ilmastohaasteita.

Hiilitallin Carbon Busters -hankkeen osatoteuttajat ovat VTT ja Ilmatieteen laitos. Projektissa hyödynnetään VTT:n hiilensidontateknologioihin liittyvää osaamista sekä tehdään yhteistyötä puhtaan energian pilotointialustan Bioruukin kanssa. VTT osallistuu myös Hiilitallin virtuaalisen ekosysteemin rakentamiseen. Ilmatieteen laitos tarjoaa hankkeelle osaamistaan muun muassa aurinkoenergian tutkimuksesta sekä ilmastomuutoksen perusteista ja vaikutuksista.

Yhteistyössä yritysten ja tutkimuslaitosten kanssa etsitään ratkaisuja hiili-neutraaliustavoitteiden saavuttamiseksi vähentämällä päästöjä, edistämällä siirtymää kohti uusiutuvaa energiaa, parantamalla tuotteiden ja palveluiden energia- ja materiaalitehokkuutta sekä tutkimalla ja kehittämällä hiilensidonnan ratkaisuja.

Arvopohja

Hiilitalli mahdollistaa ilmastomuutoksen ja kestävä kehityksen perusteiden tutkimisen ja sisäistämisen. Ilman hyvinvointia ja toimivaa luonnon ekosysteemiä nyky-yhteiskunnaltamme ja sen elinkeinorakenteen toimilta katoaa pohja. On tärkeää ymmärtää, mitä on suojeltava

ja miksi, jotta talouden ja ihmisen hyvinvoinnin pohja kestää ja kantaa yli sukupolvien.

Elinkaariajattelu, kiertotalous ja systeminen ajattelu ovat Hiilitallin ja sen projektitoiminnan pohjana ja perustana. Elinkaari- ja ympäristötietoinen ihminen tunnistaa ekologiset reunaehdot ja on näin valmiimpi toteuttamaan kestäviä käytäntöjä ja toimintamalleja yrityksissä, arjessa ja yhteiskunnan toiminnoissa. Tuotteiden ja palveluiden elinkaaren ymmärtäminen luo mahdollisuudet parantaa taloudellista ja luonnonvarojen käytön tehokkuutta, mutta myös lisää mahdollisuuksia löytää tuotteiden ja toimintojen kehittämiskohteet. Kiertotalous on avainasemassa, kun rakennamme yhteiskuntaa, joka ei enää perustu materiaalisten resurssien ylikulutukselle.

Tutkimalla ja tarkastelemalla systeemisesti ympäristö- ja kestävyysongelmia sekä oman toiminnan vaikuttavuutta ja vaikuttamisen mahdollisuuksia on helpompaa ymmärtää kestävyyskriisin ja ilmastomuutoksen juurisyyt sekä etsiä ratkaisuja niihin. Ekologisen kestävyyskriisin ratkaiseminen vaatii yhteiskunnassa suuria rakenteellisia muutoksia, joihin eivät riitä pelkät käytännön elämäntapamuutokset tai yksittäiset teknologiset ratkaisut.

Hiilitallin innovaatioekosysteemi, konkreettinen projektitoiminta ja avoin oppimisympäristö lisäävät kestävään kehitykseen ja ilmastomuutoksen hillintään liittyvää osaamista ja kohottavat yleistä tietotasoa ympäristöongelmien juurisyyistä. Tietotason nousun myötä paradigmata

uskomukset ja arvomaailmat muuttuvat, millä on laajat ja perustavanlaatuiset vaikutukset koko systeemin kestäväan kehitykseen ja muutokseen sekä lopulta hiilineutraaliuden saavuttamiseen (kuva 10).

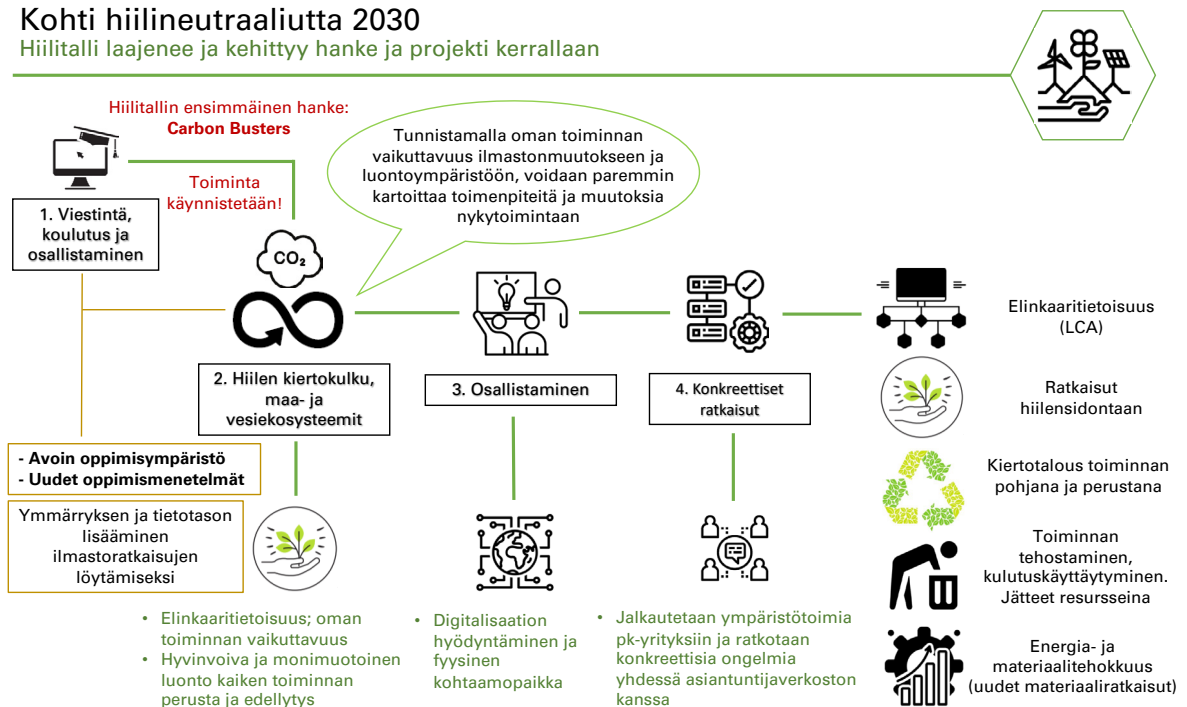
Tulevaisuuden tavoitteet

Tavoitteena on, että Hiilitalli tukee Metropolian strategisten tavoitteiden täyttymistä sekä edistää hiilineutraaliustavoitteiden saavuttamista uudella oppimisen keinoin ja konkreettisten tekojen kautta, samalla kehittäen sekä opiskelijoiden että henkilökunnan kestävä kehityksen osaamista.

Hiilitalli kasvaa, laajenee ja kehittyy yksi hanke ja projekti kerrallaan. Yhteistyöprojektien tavoitteina ovat konkreettiset ilmastotoimet sekä osaamisen lisääminen hiilensidonnan ja päästövähennysratkaisujen löytämiseksi. Hiilitallissa ja sen nykyisissä ja tulevaisissa hankkeissa tapahtuva oppimis- ja projektitoiminta sekä osallistujien tiivis yhteistyö nostavat sekä yritysten että opiskelijoiden ympäristöosaamista. Konkreettinen yhdessä tekeminen edistää uusien kestävien toimintamallien ja teknologioiden käyttöönottoa. Yhteistyössä on voimaa, kun etsitään uusia ratkaisuja ja käytänteitä vihreään siirtymään.

Kohti hiilineutraaliutta 2030

Hiilitalli laajenee ja kehittyy hanke ja projekti kerrallaan

Kuva 10. Hiilitallin prosessi: ymmärryksen lisäämisestä ja tietotason kasvattamisesta (1. ja 2.) osallistamisen (3.) kautta konkreettisten ratkaisujen kehittämiseen (4.) (kuva: Jenni Kurki-Suonio)

Uusi eurooppalainen Bauhaus – enemmän kuin opintopisteitä?

Päivi Keränen

Tämä aika kaipaa TKIO:ta: toisiinsa kietoutuvaa tutkimista, kehittämistä, innovointia ja oppimista. Kirjainyhdistelmän viimeinen O viittaa siihen, että aiemmista kolmesta kirjaimesta on otettu opiksi ja siirretty käytännön soveltamiseen. On saavutettu ymmärrys, jossa ratkaisut kääntyvät myös käytännön toiminta- ja ajattelutapojen muutokseksi tai siirtyvät osaksi ammattikorkeakoulun opintojaksojen sisältöä. Kestävän kehityksen kontekstissa oppimista (ja osin poisoppimista) nimenomaan tarvitsemekin, sillä maapallomme ei kestä nykyisen elämäntapamme aiheuttamaa kuormitusta (mm. IPCC 2022).

Samaan aikaan TKIO sisältää ajatuksen aktiivisesta toimijuudesta eli kyvystä olla mukana suuntaamassa kehityksen kulkua. Myös tätä tarvitsemme. Ilmastoahdistus – tai yleinen tulevaisuusahdistus – on todellinen ongelma, johon yhtenä, ehkä jopa ainoana, ratkaisuna on löytää oma toimijuutensa ja kokemus mahdollisuudesta vaikuttaa.

Miten voimme korkeakouluna tarjota oppimiskokemuksia, joissa oman ammatitaidon kehittymisen ohella selkeytyy myös, miten sen voi valjastaa kestävän hyvinvoinnin edellytysten rakentamiseen monimutkaisessa ja epävarmuuksia kuhisevassa maailmantilanteessa? TKIO voi toimia välineenä opiskelijoiden toimijuuden vahvistamisessa, mutta sen täysimääräisessä hyödyntämisessä on sukellettava

pintaa syvemmälle. Toimijuus on vain yksi osa kokonaisuutta.

Kestävyystieteen stewardship-konseptia kartoittavassa kirjallisuuskatsauksessa on tunnistettu kolme ulottuvuutta, jotka liittyvät kykyyn suunnata sosio-ekologisen järjestelmän muutoksia vahvistuen resilienssiä ja ihmisten hyvinvointia: tieto, toimijuus sekä välittäminen/huolenpito (Enqvist ym. 2018; West ym. 2018). Kaikkia näitä kolmea tarvitaan, jotta voimme edetä pyrkimyksessämme kohti kestävyyttä. Vaikka olemme tienneet ilmastonmuutoksesta jo vuosikymmeniä, tämä tieto ei yksinään ole riittänyt käytännön toimintaan muutoksen aikaansaamiseksi. Kun kyse on oman toiminnan muuttamisesta, pelkkä tieto ei riitä, vaan tarvitaan omiin arvoihin pohjautuvaa halua muuttaa käytöstään. Lisäksi tarvitaan myös toimijuutta, kykyä tunnistaa vaikutusmahdollisuudet ja halua tarttua niihin sekä toisaalta kykyä ymmärtää toimintamahdollisuuksia rajaavat raamit. (Andersson ym. 2017.) Tieto, toimijuus ja huolenpito limittyvät yhteisten resurssien viisaassa ja vastuullisessa käytössä.

Ja kuitenkin, jos tulevaisuus pelottaa, voi tuntua helpommalta sulkea silmät ja vai-pua välinpitämättömyyteen. Tämän takia on tärkeää, että pystymme kolmoiskriisin (ilmastomuutos, luontokato ja saastuminen) vaikutusten keskelläkin visioimaan

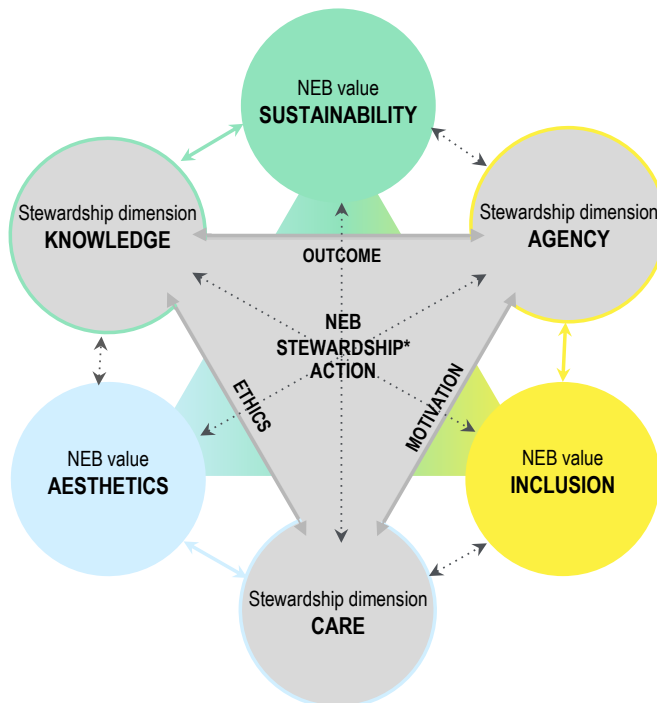
myös positiivisia, mutta tavoitettavissa olevia tulevaisuudennäkymiä. Uusi eurooppalainen Bauhaus viitoittaa tietä tähän. Yhteiskehittämisprosessilla käynnistynyt EU-aloite pyrkii tuomaan Euroopan vihreän kehityksen ohjelmaa osaksi ihmisten arkea ja tunnistaa muotoilu- ja luovien alojen merkittävän potentiaalin tässä (Euroopan komissio 2021; Euroopan komissio 2019). Aloitteen kolme arvoa, kestävyys, kauneus ja osallisuus, auttavat suuntaamaan ajatuksia toivottaviin tulevaisuudennäkymiin – millaisissa ympäristöissä haluamme elää ja mitä niiden saavuttamiseen vaaditaan?

Aloitteen virallisena kumppanina Metropolia on tätä artikkelia kirjoittaessa alkuvuodesta 2023 käynnistänyt eurooppalaisen NEB Stewardship Lab -yhteistyön korkeakoulujen

roolin ja toimijanäkökulman kirkastamiseen EU-aloitteen toteutuksessa (Metropolia 7.2.2023). Kansainvälinen kokemusten ja hyvien käytäntöjen vaihto rikastuttaa ajatuksia myös TKIO-toiminnan jalostamiseen.

Metropoliassa, kuten useissa muissakin korkeakouluissa, toteutetaan EU- ja kansallisen rahoituksen tuella paljon kestävästä kehitystä tukevia TKI-hankkeita. Hyvin suunnitellun TKIO:n kautta näissä voidaan sisällön kehittämisen rinnalla vahvistaa tiedon, toimijuuden ja välittämisen rakentumista sekä henkilökohtaisia oivalluksia siitä, miten oma osaaminen voi loksata osaksi yhteistä tekemistä, joka voi muuttaa kehityksen suuntaa.

Tulevaisuutta rakennetaan aina nyt. On aika päättää, mitä O-kirjaimen haluamme

Kuva 11. NEB Stewardship -viitekehyksessä yhdistyvät NEB-aloitteen arvot ja stewardship-olottuvuudet (Keränen 2022)

sisällyttää. Mitä oppimista suunnanmuutokseen tarvitaan, ja miten tätä oppimista voimme tutkimuksen, kehityksen ja innovoinnin kautta vahvistaa? Metropolian syksyllä 2022 määritetty arvoperusta

kiteyttää: kestävää tulevaisuutta vastuullisesti – ratkaisukeskeisesti, uudistuvalta osaamisella ja inhimillisellä otteella. Kyse ei ole vain opintopisteistä, pelissä on enemmän.

Lähteet

Andersson, E., Enqvist, J. & Tengö, M. 2017. Stewardship in urban landscapes. Teoksessa C. Bieling & T. Plieninger (toim.) *The Science and Practice of Landscape Stewardship*. Cambridge, UK: Cambridge University Press.

Euroopan komissio 2019. A European Green Deal: Striving to be the first climate-neutral continent. <https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/>

Euroopan komissio 2021. New European Bauhaus: new actions and funding to link sustainability to style and inclusion. Liittäisin lähteeseen linkin verkkosivulle https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_21_4626

Enqvist, J. P., West, S., Masterson, V. A., Haider, L. J., Svedin, U. & Tengö, M. (2018). Stewardship as a boundary object for sustainability research: Linking care, knowledge and agency. *Landscape and Urban Planning* 179, 17–37.

IPCC 2022. Summary for Policymakers [H.-O. Pörtner, D.C. Roberts, E.S. Poloczanska, K. Mintenbeck, M. Tignor, A. Alegría, M. Craig, S. Langsdorf, S. Löschke, V. Möller, A. Okem (toim.)]. Teoksessa *Climate Change 2022: Impacts, Adaptation, and Vulnerability. Contribution of Working Group II to the Sixth Assessment Report of the Intergovernmental Panel on Climate Change* [H.-O. Pörtner, D.C. Roberts, M. Tignor, E.S. Poloczanska, K. Mintenbeck, A. Alegría, M. Craig, S. Langsdorf, S. Löschke, V. Möller, A. Okem, B. Rama (toim.)]. Cambridge, UK ja New York, NY, USA: Cambridge University Press, 3–33. Haettu 15.3.2023. https://www.ipcc.ch/report/ar6/wg2/downloads/report/IPCC_AR6_WGII_SummaryForPolicymakers.pdf

Keränen, P. 2022. Stewardship in the New European Bauhaus. Tikissä-blogi 10.5.2022. Helsinki: Metropolia Ammattikorkeakoulu. Haettu 1.3.2023. <https://blogit.metropolia.fi/tikissa/2022/05/10/stewardship-in-the-new-european-bauhaus/>

Metropolia Ammattikorkeakoulu 7.2.2023. NEB Stewardship Lab — enhancing the role of higher education in New European Bauhaus. <https://www.metropolia.fi/en/about-us/news-and-events/neb-stewardship-lab-enhancing-the-role-of-higher-education-in-new-european-bauhaus>

West, S., Haider, L. J., Masterson, V., Enqvist, J. P., Svedin, U. & Tengö, M. 2018. Stewardship, care and relational values. *Current opinion in environmental sustainability* 35, 30–38.

Reseptejä
tulevaisuuskestävään
TKI(O)-työhön

Hankkeista uusia oppimispalveluita

Kati Marin, Elina Taponen

Mihin haasteeseen resepti tarjoaa ratkaisun?

Resepti opastaa, kuinka hankkeissa syntyneitä tuotoksia voidaan hyödyntää Metropolian jatkuvan oppimisen tarjonnan ja erityisesti avoimen ammattikorkeakoulun tarjonnan kehittämisessä.

Mitä oppimisen ja TKI-työn puolia reseptillä yhdistetään?

Jatkuvan oppimisen eri kohderyhmille sopivien oppimisratkaisujen löytäminen edellyttää olemassa olevan tiedon ja saatujen kokemusten hyödyntämistä, kehittämistä, soveltamista, testausta ja pilotointia. Oppimisratkaisut ovat pääosin erilaisia koulutuksia, joita toteutetaan eri menetelmin. Tarkoituksena on kehittää tarjontaa enemmän eri asiakasryhmien tarpeita, kuten työssäkäyviä oppijoita, palveleviksi.

TKI-hankkeissa opittua ja tuotettua sisältöä halutaan hyödyntää eri asiakasryhmille suunnattujen palveluiden kehittämisessä. Haasteena on, että TKI-hankkeiden oppimisratkaisut ja hankkeissa tuotettu oppimismateriaali jäävät usein hyödyntämättä, jos niitä ei ole osattu ajoissa huomioida palveluiden kehittämisen kokonaiskuvassa.

Kuka voi käyttää reseptiä? Keitä tarvitaan toteuttamiseen?

Erilaisten jatkuvan oppimisen palveluiden toteuttaminen vaatii laajan asiantuntijajoukon yhteistyötä: hankevalmistelijat, teemavastaavat, lehtorit, projektipäälliköt ja -asiantuntijat, verkopedagogiikan asiantuntijat, koulutussuunnittelijat, osaamisaluepäälliköt ja innovaatiojohtajat. Yhteistyön avulla hankkeissa pystytään luomaan ratkaisuja, jotka saadaan todennäköisemmin osaksi pysyvää palvelutarjontaa myös hankkeen päätyttyä ja samalla pystymme edistämään eri asiantuntijoiden keskinäistä yhteistyötä.

Jo hankkeen ideointi- ja valmisteluvaiheessa voimme yhdessä pohtia esimerkiksi seuraavia näkökulmia.

Millainen alakohtainen oppisisältö on pedagogisesti järkevää ja tarkoituksenmukaista kehittää itseopiskeltavaksi non-stop-verkkokurssiksi, ja millaiset

ratkaisut toimivat jatkuvan oppimisen asiakaskunnan näkökulmasta?

Oppimateriaalin lisensseihin, toimiviin verkkopedagogisiin ratkaisuihin ja saatavuuteen liittyviin kysymyksiin on hyvä kiinnittää huomiota jo hankkeen valmisteluvaiheessa, jotta oppimISRatkaisuista saadaan kehitettyä alusta pitäen toimivia ja suuremmalle asiakasjoukolle skaalautuvia ratkaisuja.

Hankkeessa tuotettuja oppimISRatkaisuja suunniteltaessa ja kehittäessä kannattaa miettiä niiden toimivuutta myös jo olemassa olevissa järjestelmissä tai digitaalisilla alustoilla.

Välitämme ja ristiinpölytämme mielellämme ideoita ja ajatuksia jatkuvan oppimisen palvelutarjonnan kehittämiseen liittyen myös hankkeiden toteutuksen aikana.

Toteuttamisen aikajänne

Toivomme hankevalmistelijoiden ot-tavan yhteyttä Oppimisen verkostot ja palvelut -tiimiin hanketta suunniteltaessa. Näin voidaan jo heti aluksi yhdessä miettiä, miten hankkeessa tuotetut pedagogiset sisällöt ja ratkaisut saadaan osaksi Metropolian jatkuvan oppimisen palvelutarjontaa. Hankkeessa tuotettujen pedagogisten ratkaisujen vakiinnuttaminen osaksi pysyvää palvelutarjontaa helpottuu, kun erilaiset reunaehdot on osattu huomioida jo hankkeen ideointi- ja valmisteluvaiheessa.

Toiminnan kuvaus

TKI-hankkeet: Jatkuvan oppimisen asiantuntijat Oppimisen verkostot ja palvelut -tiimistä sparraavat mielellään siitä, että miten oppimiseen liittyviä ratkaisuja ja sisältöjä voisi pedagogisesti muotoilla ja toteuttaa huomioiden organisaatiossa tunnistetut tarpeet ja mahdollisuudet sekä mahdolliset rajoitteet. Tavoitteena on, että jatkossa olisi kootumpi käsitys siitä, millaisia sisältöjä tuotetaan eri hankkeissa. Ne pyritään myös tuomaan yhteisesti sovittuun paikkaan, jotta ne ovat löydettävissä jatkokäyttöä ajatellen.

Muut ulkopuolisen rahoituksen projektit: On suositeltavaa olla yhteydessä jatkuvan oppimisen asiantuntijaan heti, kun sisällönsuunnittelu uuteen hakuun alkaa. Asiantuntijan sparraavat sisällöllisistä teemoista ja jakavat myös tietoa siitä, millaisia sisältöjä on jo saatavilla ja millaisille pedagogisille sisällöille on kysyntää. Jatkuvan oppimisen palveluita on hyvä pitää ajan tasalla myös toteutusvaiheessa, jotta organisaatiossa on keskitetysti tietoa tuotettavista ratkaisuista.

Kysy lisää

Jatkuvan oppimisen asiantuntijat

Kati Marin

Elina Taponen

jop@metropolia.fi

Podcasteja lentokentällä – hankkeesta transversaalisia taitoja

Katriina Rantala-Nenonen, Satu Hakanen, Eija Raatikainen

Mihin haasteeseen resepti tarjoaa ratkaisun?

Tämä resepti antaa ratkaisun siihen, miten mahdollistetaan opiskelijoiden ja opettajien motivoitumista ja itseohjautuvuutta kansainvälisessä TKIO-toiminnassa sekä hankkeiden annin jalkautumista oppimistoimintaan.

Mitä oppimisen ja TKI-työn puolia reseptillä yhdistetään?

Reseptissä yhdistetään YAMK- ja AMK-opiskelijoiden vapaasti valittavat opinnot ja viestintäosaaminen ammatillisissa kansainvälisissä verkostoissa (oppiminen) sekä kansainvälisen pedagogisen kehittämishankkeen tavoitteet (TKI).

Kuka voi käyttää reseptiä?

Reseptiä voivat soveltaa YAMK- ja AMK-tutkinnot, opettajat, hankkeiden projektipäälliköt ja asiantuntijalehtorit.

Keitä tarvitaan toteuttamiseen?

Reseptin toteuttamiseen tarvitaan kansainvälinen hankeyhteistyökumppani (korkeakoulu), oman korkeakoulun hankkeen projektipäällikkö, hankkeen asiantuntijalehtori ja opiskelijoita. Eduksi on, jos mukaan saadaan innostettua myös muita opettajia.

Toteuttamisen aikajänne

Toteuttamiseen tarvittava aika on luku-kausi tai mahdollisesti lyhyempikin aika.

Toiminnan kuvaus

Kansainvälisessä ITSHEC Erasmus+-hankkeen tavoitteena on kouluttaa sekä opiskelijoita että opettajia transversaalisiiin taitoihin. Transversaalisilla taidoilla tarkoitetaan kriittistä ja luovaa ajattelua, ihmissuhdetaitoja, sosiaalisia ja tunnetaitoja sekä oppimaan oppimista. Hankkeessa on kehitetty transversaalisten taitojen pedagoginen viitekehys neljän korkeakoulun yhteistyönä. Lisäksi hankkeessa on kehitetty erilaisia opetusmenetelmiä ja työkaluja opettajille transversaalisten taitojen sisällyttämiseksi opetukseen ja opetussuunnitelmiin sosiaali- ja terveysalan korkeakoulupedagogiikassa. Hankkeessa toteutettiin kansainvälinen

intensiiviviikko Espanjassa heinäkuussa 2022 sosiaali- ja terveystieteiden opiskelijoille ja opettajille.

Haasteiksi hanketyön ja YAMK-opintojen yhdistämisessä kansainväliseen kontekstiin ovat osoittautuneet YAMK-opiskelijoiden arjen mukanaan tuomat reunaehdot. YAMK-opiskelijoilla on usein vakiintuneet työsuhteet, ja kansainväliseen vaihtoon lähteminen voi esimerkiksi sen takia olla mahdotonta tai edellyttää paljon järjestelyjä sekä opiskelijan omassa elämässä että työpaikalla.

Yksi ratkaisu tähän haasteeseen voi olla kansainvälisen toiminnan sijoittaminen kesälukukaudelle, jolloin se palvelee hyvin YAMK-opiskelijoita ja mahdollistaa myös AMK-opiskelijoiden joustavan opintojen suunnittelun ja osallistumisen. Esimerkiksi sosiaalialan YAMK-opinnoissa pyritään mahdollistamaan viiden opintopisteen laajuisten vapaasti valittavien opintojen suorittaminen ensisijaisesti opiskelijan omien kiinnostuksen kohteiden pohjalta.

Toinen tärkeä ratkaisu opiskelijoiden motivoitumiseksi TKIO-toimintaan on, että toiminnan tavoitteet kytketään selkeästi opiskelijan omiin oppimisen ja kehittymisen tavoitteisiin. Esimerkiksi: Transversaaliset taidot ovat välttämättömiä muuttuvassa työelämässä ja monialaisissa työympäristöissä. Sosiaali- ja terveystieteillä näiden taitojen hallinta näytetään erityisen ajankohtaisena sote-uudistuksen ja palvelujen uudelleen organisoitumisen myötä. Sote-ammattilaisilla tulee olla käytössään tietoisia taitoja ja

keinoja, joiden avulla he voivat kohdata työympäristön nopeat muutokset ja haastavat asiakastilanteet.

Kolmas ratkaisu on vahva opiskelijalähtöisyys ja yksilöllisyyden huomioiminen. Esimerkiksi: Metropolian sosiaalialan opiskelijat orientoituivat intensiiviviikon teemaan kirjallisten ennakkotehtävien muodossa. Ennakkotehtävien tavoitteena oli ohjata opiskelijaa omaksuma tietoa transversaalisista taidoista ja pohtimaan niiden merkitystä omien työympäristöjen näkökulmasta. Ennakkotehtävät nivottiin vahvasti opiskelijoiden omaan työtilanteeseen, ja opiskelijoiden tehtävänä olikin teorian avulla miettiä, miten transversaaliset taidot näkyvät jo nyt heidän työssään ja toiminnassaan sekä ennakkoiden pohtia kesäkoulun yksilöllistä antia transversaalisten taitojen syventämiseksi.

ITSHEC-hankkeen intensiiviviikolle osallistui opiskelijoita Metropolian sosiaalialan YAMK- ja AMK -tutkinnoista sekä lääketieteen ja sairaanhoidon opiskelijoita Espanjasta ja Kroatiasta. Intensiiviviikon tavoitteena oli oppia soveltamaan transversaalisia taitoja opiskelussa ja työssä. Taitojen soveltamista harjoitettiin sosiaali- ja terveystieteiden opiskelijoiden kesken moninaisin yhteistoiminnallisilla menetelmillä, draaman ja simulaatioiden keinoin, hyvässä ja turvallisessa ilmapiirissä.

Intensiiviviikolle lähti mukaan Suomesta myös sosiaalialan lehtori, joka ei ollut ollut mukana hankkeessa, mutta sitäkin kiinnostuneempi hankkeen aiheesta ja sen annista opetukseen. On tärkeää, että

tällainen sujuva osallistuminen mahdollistetaan myös opettajille pedagogiikan ja opetuksen sisällön kehittämiseksi. Lehtori osallistui opintojakson toimintoihin sekä erityisesti opettajille suunnattuihin koulutuksiin. Osallistuminen ITSHEC-hankkeen intensiiviviikolle innosti opettajaa entisestään kehittämään soveltamaansa pedagogiikkaa ja kokeilemaan hankkeessa luotuja ja pohdittuja menetelmiä omassa opetuksessaan.

Sosiaalialan opiskelijoiden tehtävänä oli raportoida intensiiviviikosta kirjallisesti ja palauttaa raportti ohjaaville opettajille kesälukukauden päätteeksi. Kansainvälisessä ja moniammatillisessa yhteisössä viikon aikana saadut oppimiskokemukset ja yhteiset keskustelut innostivat opiskelijoita niin, että keskustelut jatkuivat usein vapaa-ajalokin. Loppujen lopuksi tuntui tarpeelliselta myös tallentaa ja säilyttää ne. Paluumatkalla lentokentän turvatarkastukseen jonotettaessa opiskelijat ehdottivat meille opettajille, että kirjallisen raportin sijaan he nauhoittavat podcastin

oppimastaan. Osaamistavoitteita noudattavan käsikirjoituksen mukaan, totta kai. Näin opitut ja oivalletut asiat eivät jää vain kirjalliseksi raportiksi, vaan podcastia voidaan hyödyntää monilla tavoin myöhemminkin, kun ollaan ammatillisen kehittymisen ja moniammatillisen työn äärellä.

Opiskelijoiden motivoitumisen, itseohjautuvuuden ja opiskelijälähtöisyyden mahdollistamiseksi on tärkeää eläytyä opiskelijan asemaan ja kiinnittää huomiota siihen, miten TKIO vastaa opiskelijan ammatillisia tavoitteita ja miten toiminta toteutetaan oppimista ja kehittymistä tukevilla tavoilla. Kun motivaatio ja innostus heräävät, kuuntele sitä herkillä tuntosarvilla! Opiskelijoiden innostuksesta syntyneen podcastin voit kuunnella [MetroPodia-kanavalta](#).

Kansainvälisellä intensiiviviikolla sekä opiskelijana että opettajana voi myös huomata jotain, mihin ”kotikampuksella” ei aina tule kiinnitettyä niinkään huomiota: minä osaan!

Kysy lisää

Eija Raatikainen ja Katriina Rantala-Nenonen
etunimi.sukunimi@metropolia.fi

Lue lisää

Ali-Alha, M., Ilomäki, I., Raatikainen, M. & Väänänen, S. 2022. Summer School Barcelonassa – Transversaaileja taitoja harjoittelemassa. MetroPodia-podcast. Helsinki: Metropolia Ammattikorkeakoulu. <https://podcast.metropolia.fi/summer-school-barcelonassa-transversaaileja-taitoja-harjoittelemassa/>

Carrió, M. & Rosa, N. (toim.) 2022. Learning strategies to promote transversal skills on health and social care studies: a methodological guide. Barcelona: ITSHEC. DOI: 10.31009/itshec.2022.01 <http://hdl.handle.net/10230/54598>

ITSHEC-hanke <https://itshec.upf.edu/about/>

ITSHEC-hankkeen intensiiviviikko <https://itshec.upf.edu/transversal-skills-for-humanization-of-technology-for-health-and-social-wellbeing-international-summer-school/>

Raatikainen, E. & Rantala-Nenonen, K. 2022. Pedagogical framework. Teoksessa M. Carrió & N. Rosa (toim.) Learning strategies to promote transversal skills on health and social care studies: a methodological guide. Barcelona: ITSHEC, 7–20. <http://hdl.handle.net/10230/54598>

Raatikainen, E. & Rantala-Nenonen, K. 2022. Transversaalit taidot – uudenlais-ta osaamista tulevaisuuden työelämään. UAS Journal 4/2022. <https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2022120569565>

Tilapäisorganisaatio: tuttuja makuja ja ripaus yllättäviä mausteita

Katri Halonen

Mihin haasteeseen resepti tarjoaa ratkaisun?

Projektia rakennetaan usein eri organisaatioiden kohtauspisteelle. Projektin ympärille kootaan tilapäisorganisaatio toteuttamaan yhteistä projektisuunnitelmaa. Hakuvaiheessa on soviteltu projektin ja eri taustaorganisaatioiden tavoitteita ja kehittämiskohteita yhteen. Yhteiseen projektiin sitoutuminen ei häivyttä taustaorganisaatioiden vaikutusta, jonka vuoksi tilapäisorganisaation tulee systemaattisesti pohtia, miten toteuttaa organisaatorajat ylittävää yhteistä kehittämistyötä. Tämä resepti tarjoaa ajatuksia yhteistyön haasteiden tunnistamiseen ja ratkaisujen hakemiseen.

Mitä oppimisen ja TKI-työn puolia reseptillä yhdistetään?

Verkostoissa toimiminen on keskeinen työelämätaito ja projektin ammattimaisen johtamisen osaamisen ytimessä. Esimerkiksi kulttuurialan ammattitoiminnasta huomattava osa tapahtuu erilaisissa produktioissa tilapäisorganisaatioiden varassa, jotka ovat osa kokoaikaisen palkkatyön tai produktioittain rakentuvan keikkatyöllisyyden organisointia. Hankkeissa toimivat opiskelijat oppivat verkostotyön johtajan ammattiosaamista.

Kuka voi käyttää reseptiä?

Resepti sopii käytettäväksi projektin toteuttamisen eri vaiheissa, luontevimmin projektipäällikön aloitteesta integroituna esimerkiksi itsearvioinnin prosessiin.

Keitä tarvitaan toteuttamiseen?

Reseptin toteuttamiseen tarvitaan projektiporukka.

Toteuttamisen aikajänne

Itse kysymyslistan läpikäymiseen keskustellen kannattaa varata keskustelijoiden määrästä riippuen 45–60 minuuttia. Projektiporukan ajatuksista arvojen ja tavoitteiden toteutumises-ta yhteistyön arjessa kannattaa keskustella yhdessä useita kertoja projektin edetessä. Projektikarikot tuovat aina omia haasteitaan myös porukan dynamiikalle, mikä haastaa pysähtymään useammankin kerran yhteispohdinnan äärelle.

Toiminnan kuvaus

Verkostotyöhön tullaan aina oman taustaorganisaation toiveiden saattelemana. Kainalossa kulkevat taustaorganisaation tavoitteet, joista osa sanoitetaan toisinaan selkeästi ja osa jätetään piiloon. Tämä muodostaa kiinnostavan ja toisinaan haastavankin lähtökohdan yhteiselle maaperälle.

Erityisen tärkeää on hahmottaa potentiaalisia taustaorganisaatioiden tavoitteiden välisiä jännitteitä. Keskustelua voi ohjata esimerkiksi pohtimalla yhdessä, mikä on toiminnan tarkoitus kunakin projektiin osallistujan näkökulmasta. Kannattaa myös sanoittaa rohkeasti omia ajatuksia ja unelmia ja kertoa, millainen uusi uljas maailma on taustaorganisaation näkökulmasta, jos kaikki menee upeasti. On hyvä miettiä, mitä on muuttunut, kun projekti aikanaan päättyy. On myös hyvä sanoittaa mahdollisimman rehellisesti, mitä kukin kumppani tuo taustaorganisaatiosta mukanaan tietona, taitona ja asenteena. Tuliaisten ohella on hyvä tiedostaa myös, mitä kukin kumppani taustaorganisaatioineen toivoo saavansa toiminnasta tuloksina ja viemisinä omaan käyttöönsä.

Jokainen projektissa työskentelevä tuo mukaan tapaamisiin myös oman organisaationsa ja ammatillisen kokemuspohjansa sävyttämän toimintakulttuurien valikon. Voi olla kiinnostavaa vertailla eri toimintatapoja, mutta niihin ei ole syytä juuttua. Keskustelu kannattanee mahdollisimman ketterästi siirtää taustaorganisaatioiden erilaisuudesta mukana oleviin

ihmisiin. Jotta yhteinen maaperä löytyy, on toimintakulttuureja sovitettava yhteen (ks. myös Halonen & Tuulos 2020). Sovittelussa on oltava maltillinen, sillä liian suuret joustot taustaorganisaation toimintatavoista uuden verkoston työtapojen rakentamisen nimissä voivat olla ongelmallisia. Liian vahvat odotukset ja vastuuttamiset tekevät tilapäisorganisaatiosta konfliktierhän.

Jotta organisaatioiden välille sijoittuvat tiimit eivät törmäisi jatkuvasti erilaisiin toimintakulttuureihin, on tärkeää sopia yhteisiä rakenteita (Valtioneuvoston kanslia 2019, 18). Usein uusien tuttavuuksien kanssa lähdetään innokkaasti liikkeelle ja rakenteista sopiminen unohtuu. Sitten alkuhurmoksen jälkeen tulee palautus maan pinnalle. Onneksi voi aina tehdä korjausliikkeitä. Keskusteleva kulttuuri on omiaan tukemaan myös tilapäistiimin sisällä suunnan muutoksia. Yhteisen polun myötä on ehditty rakentaa keskinäistä luottamusta, halua auttaa ja intoa oppia myös toisten kokemuksista.

Kunnon reseptissä on aina yllätyksellisiä mausteita, parhaat löytyvät rohkeasti kokeillen. Organisaatorajat ylittävissä tiimeissä ollaan usein yhteistyön nimissä halukkaita etsimään yhteistä maaperää ja sen löydyttyä ollaan valmiita konsensusseen. Yhteistyön ei haluta torppautuvan erimielisyyksiin, joten niitä vältellään (ks. Pekonen 2011; Valtioneuvoston kanslia 2019, 18). Uhkana on, että haasteellisiin ongelmiin vastataan konsensuksen saavuttaneella lattealla ratkaisuyritelmällä – mausteet puuttuvat. Yhteistyön nimissä

on haettu samanmielisyyttä ja ylläpidetty kollektiivista tunnetta yksimielisyydestä. Pahimmillaan voi käydä niin, että keskitytään niin paljon samanmielisyyteen, ettei todellista kehittämistä ja toisilta oppimista tapahdu.

Juuri tässä piilee yksi ammattilaisten yhteistyön ammattimaistumisen kulmakivi. On kyettävä olemaan eri mieltä ja osattava nauttia erilaisista näkökulmista kärjistämättä niitä konflikteiksi. Erilaisille ajatuksille on tilaa, ja ratkaisukin voi olla moniääninen joukko erilaisia oikeansuuntaiseen kehitykseen tähtääviä polkuja. Tämä on varmasti pidemmän päälle tehokkaampaa kuin konfliktien välttely viimeiseen asti, jotta yhteistyön ihanuuteen ei tulisi kolhuja.

Johtajuusajattelun klassikko Edgar Schein (1987) jaottelee organisaatiokulttuurin kolmeen osaan. Näkyvin osa on artefakteja, erilaisia tuotteita ja käyttäytymistä. Tämän lisäksi on kaksi organisaation sisällä vahvasti läsnä olevaa ulottuvuutta: ihmisten toimintaa säätelevät arvot ja organisaation tiedostetut ja tiedostamattomat perusoletukset. Nämä kulkevat ketunhäntänä mukaan organisaatioiden väliin syntyviin projektien tilapäisorganisaatioihin.

Alla oleva taulukko 3 auttaa projektitoimijoita löytämään oman taustaorganisaationsa tulokulmia projektiin. Sitä voi käyttää myös apuna, kun pohditaan millainen organisaatiokulttuuri projektin tilapäisorganisaation sisälle halutaan.

Taulukko 3. Toimintakulttuurin rakentaminen tilapäisorganisaatiossa

Näkyvä osa kulttuuria	Arvot	Perusolettamukset
<ul style="list-style-type: none"> • Logonäkyvyys projektissa • Tyyli, jolla esimerkiksi projektiin liittyvät tapahtumat toteutetaan • Tyyli, jolla projektiviestintää tehdään (formaaliuden taso) 	<ul style="list-style-type: none"> • Millaisia arvoja taustaorganisaatiossa korostetaan esim. arjen ratkaisut liittyen tas-arvoon ja kestävään kehitykseen? • Miten toisia kohdellaan esimerkiksi kriittisen palautteen antamisen tilanteissa? • Millaisia arvoja strategiassa tuodaan esille organisaation toiminnan ohjaajina? 	<ul style="list-style-type: none"> • Kuinka henkilö edustaa taustaorganisaatiotaan? • Millainen taustaorganisaatiolta saatu valtuutus projektitoimijoilla on tehdä projektin päätöksiä? • Kuinka tiukasti uudet keksinnöt halutaan pitää organisaation pääomana tai jakaa avoimesti koko verkostolle? • Miten konflikteja ratkaistaan? • Millaista työtahokkuutta ja tuloshakuisuutta odotetaan?

Kysy lisää

Katri Halonen, kulttuurituotannon yliopettaja
etunimi.sukunimi@metropolia.fi

Lue lisää

Halonen, K. 2021. Projekti loppuu, mitä jää? Sosiaalisten innovaatioiden juurruttaminen. Metropolia Ammattikorkeakoulun julkaisuja. OIVA-sarja 33. Helsinki: Metropolia Ammattikorkeakoulu. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-328-292-6>

Halonen, K. & Tuulos T. 2020. Arvioiden yhteistyöhön. Ennakkoluulottomasti siltaa rakentamassa osallisuuden ja osallistamisen välille. Metropolia Ammattikorkeakoulun julkaisuja. TAITO-sarja 56. Helsinki: Metropolia Ammattikorkeakoulu. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-328-228-5>

Valtiovarainministeriö 2020. Julkisen hallinnon uudistamisen strategia. https://julkisen-hallinnonstrategia.fi/userassets/uploads/2021/01/Valtiovarainministerio_Julkisen_hallinnon_strategia_2020.pdf

Järvensivu, T. 2019. Verkostojen johtaminen. Opi ja etene yhdessä. Books on Demand.

Kopponen, A. & Villman, T. 2020. Kohti ihmiskeskeistä yhteiskuntaa. Tulevaisuuden tutkimuksen seura. Futura 20 (4), 33–41. Haettu 15.3.2023. www.tutuseura.fi/wp-content/uploads/2020/12/Futura_4_2020-verkkoon.pdf

Pekonen, K. 2011. Puhe eduskunnassa. Tampere: Vastapaino.

Schein, E. 1987. Organisaatiokulttuuri ja johtaminen. Helsinki: Weilin+Göös.

Valtioneuvoston kanslia 2019. Verkostojohtamisen opas. Valtioneuvoston kanslian julkaisu 2019:12. <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/161513>

Hanketyössä kaikki oppivat

Heidi Stenberg

Mihin haasteeseen resepti tarjoaa ratkaisun?

Resepti antaa hankkeen projektipäälliköille käytännönläheisesti ideoita ja vinkkejä, miten rakentaa erilaisia oppimisympäristöjä hankkeeseen. Näkökulmana on TKI-työn ja oppimisen sulautuminen toisiinsa. Resepti haastaa miettimään, miten tulevaisuudessa sanoitamme TKI-työssä kertynyttä osaamista.

Mitä oppimisen ja TKI-työn puolia reseptillä yhdistetään?

Reseptissä esitellään tiiviisti ja käytännönläheisesti esimerkkejä hanketoiminnan konkreettisista toteuttamistavoista TKIO-kokonaisuudessa.

Kuka voi käyttää reseptiä?

Resepti sopii projektipäälliköiden lisäksi ihan kaikille, jotka ovat kiinnostuneita osaamisen kehittämisestä TKI-työn avulla.

Keitä tarvitaan toteuttamiseen?

Reseptin toteuttamiseen tarvitaan kokonainen korkeakoulu yhteisö täydennettynä mitä moninaisimmilla kumppanuuksilla ja asiakasryhmillä.

Toteuttamisen aikajänne

Yksi reseptin osa toteutuu parhaimmillaan jopa kuudessa viikossa. Koko resepti toteutuu hankkeen elinkaaren aikana.

Toiminnan kuvaus

Reseptissä kerrotaan, miten MINNO-projektit voivat toimia projektipäällikön työkaluna ja hankkeiden tarjoamina oppimisympäristöinä.

Hankkeissa tarvitaan paljon ideoita ja erilaisia kartoituksia sekä selvityksiä mitä moninaisimpiin ilmiöihin liittyen. Ammattikorkeakoulukontekstissa hankkeissa voidaan tarjota opiskelijoille erilaisia oppimisympäristöjä, joissa yhteiskehittelyllä ja yhdessä oppimalla edistetään opiskelijoiden osaamisen kehittymistä. Hankkeen näkökulmasta tämä tarkoittaa mahdollisuutta saada opiskelijat mukaan ideointiin, kartoitusten ja selvitysten tekoon. Dallaten – Asiakaslähtöisempää liiketoimintaa ikääntyneiden liikunta- ja

hyvinvointipalveluihin -hankkeessa varsinaisena kohderyhmänä ovat olleet liikunta- ja hyvinvointialalla palveluja tuottavat mikro- ja pienyrittäjät ja väillisenä kohderyhmänä ikääntyneet, yli 65-vuotiaat. Hankkeen monialaisuus on mahdollistanut erinomaisia oppimis- mahdollisuuksia niin AMK- kuin YAMK-opiskelijoille eri tutkinnoissa.

Dallaten-hankkeen alkuvaiheessa tarvittiin ideoita erityisesti hanketoiminnan tueksi. TKIO-työkaluksi tähän tarpeeseen valitsimme monialaisen innovaatioprojektin (MINNO). Projekteissa opiskelijat keskittyivät tuottamaan ideoita vastauksiksi seuraaviin kysymyksiin:

- Miten hankkeessa saadaan aidosti asiakaslähtöisyys toteutettua? (Ks. Hokkanen 2022a.)
- Mitkä ovat iäkkäiden näkemykset/toiveet/ajatukset palveluista, joita ei ole tai joita pitäisi kehittää enemmän iäkkäitä palveleviksi ja heidän näköisekseen. Miten hankkeessa saadaan aidosti senioriasiakkaan näkökulma huomioitua. (Stenberg 2022a.)

Hankkeen edetessä Dallaten-valmennuksessa mukana olevat yritykset tunnistivat omassa palvelutoiminnassaan erilaisia haasteita. Monialaisen opiskelijaryhmän tuottamat MINNO-ideat toivat konkreettisia työkaluja liikunta- ja hyvinvointialan mikro- ja pienyrittäjän arkeen. (Stenberg 2022b; Hokkanen 2022b.)

Samanaikaisesti liiketalouden innovaatioprojekteissa työskennelleet opiskelijat työskentelivät kahden kahden

hankkeeseen osallistuneen yrityksen tarvelähtöisten haasteiden parissa. Monialainen hanke voikin tuottaa oppimisympäristöjä myös hyvin poikkeusteellisesti eri haasteiden ja teoreettisten viitekehysten kautta. Dallaten-hankkeessa innovaatioprojektien tilaajina ovat toimineet niin hankkeen projektipäällikkö kuin hankkeen valmennukseen osallistuneet yritykset.

Hankkeen kartoitukseen ja arviointiin voi ja kannattaa osallistua myös opiskelijat

Dallaten-hankkeen toimenpidesuunnitelmien kirkastuttua käynnistimme niin sanotun opinnäytejunamallin kaikille 3AMK-opiskelijoille (kuva 12). Se tarkoitti konkreettisesti, että tarjosimme hankkeessa tehtävien erilaisten kartoitusten ja selvitysten osatoteutuksia opinnäytetyöaiheiksi opiskeijoille. Metropolia Ammattikorkeakoulun vanhustyön tutkinnon opiskelijaryhmästä saimmekin innokkaat opiskelijat mukaan hankkeeseen tutkimaan, miten hankkeessa mukana ollut seniorivaikuttajaryhmä on kokenut osallisuutensa hankkeessa. Hankkeessa nimetyt asiantuntijat ovat toimineet niin sanottuina hankkummeina ja vastanneet opiskelijoiden hankkeen sisältöihin liittyviin kysymyksiin, varsinaisen opinnäytetyön ohjauksen tullessa tutkinnoista. Kevään 2023 aikana vanhustyöhön valmistuva opinnäytetyö toimii myös osana hankkeen arviointia.

Terveyden edistämisen YAMK-opiskelijat olivat osana opintojaan mukana tuottamassa hankkeen arviointimateriaalia, ja

Kaikille yhteinen osa

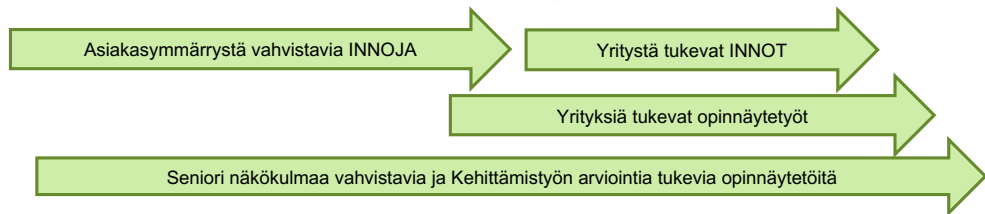
Neljä puolen päivän koulutusta kahden kuukauden aikana

Webinaari 1	Webinaari 2	Webinaari 3	Webinaari 4
Orientaatio	Teemat: 1. Asiakas/asiakkaan ongelma 2. Palvelun luonne	Teemat: 3. Kilpailijat 4. Jakelu ja hinnoittelu	Teemat: 5. Kysynnän luominen 6. Markkina
Seniorit liikunta- ja hyvinvointipalvelusi asiakasryhmänä			
Lean Startup -menetelmä liiketoiminnan kehittämisen tukena			

Räätälöity valmennus

Opitun soveltaminen omassa toiminnassa
yritysvalmentajien tuella, kesto noin 9 kk

Hypoteesien muotoilu:	Hypoteesien testaaminen:	Validoidut eli vahvistetut tulokset
Service Model Canvas & Lean Startup	Lean Startup Hypoteesien tyypilliset teemat: 1. Asiakas/asiakkaan ongelma 2. Palvelun luonne 3. Kilpailijat 4. Jakelu ja hinnoittelu 5. Kysynnän luominen 6. Markkina	

Kuva 12. Dallaten hankkeen oppinäytetyöjuna-malli

samalla Dallaten-hanke tarjosi oppimisympäristön annetulle oppimistehtävälle. Tutkinnosta annetussa oppimistehtävässä opiskelijat arvioivat ja analysoivat Bergenin yhteistyötoimintamallin (Haugstad 2011) pohjalta hankkeen kumppanuuden sujuvuutta yhteistoiminnan eri vaiheissa.

Opiskelijaharjoittelijat saavat monenlaista osaamista ja referenssejä hanketyössä

Dallaten-hankkeen lisäksi opiskelijat ovat olleet aktiivisesti mukana erilaisissa SIMHE-projekteissa. Vuosina 2016–2021 SIMHE-projekti toimi niin sanottuna sateenvarjohankkeena usealle maahanmuuton ilmiöön kohdistuvalle hankkeelle. Hankkeissa tarjosimme muun muassa useita harjoittelumahdollisuuksia

monialaisille opiskelijoille. Harjoittelujen aikana opiskelijat harjoittelivat asiantuntijatyötä tuottamalla erilaisia selvityksiä, auttamalla tapahtumien järjestämisessä ja tuomalla esiin omia näkemyksiään kehitteillä olevista asioista. (Huhtamies 2016; Avellan 2017; Rinne 2017; Lundberg 2019; Binaku 2020.) Eri hankkeissa oli harjoittelijoita Metropolia Ammattikorkeakoulun lisäksi myös Helsingin ja Tampereen yliopistoista. Suomi tarvitsee yhä enenevässä määrin kansainvälisiä opiskelijoita Suomeen pysyvästi kotoutuviksi työntekijöiksi. On hyvä muistaa, että erityisesti kansainvälisille opiskelijoille hankkeet voivatkin tuoda Suomeen integroitumisen kannalta tärkeän ensimmäisen työpaikan, mahdollisuuden harjoitella suomen kieltä ja kansallisen referenssin osaamisesta. (Binaku 2020; Antikainen ym. 2020.)

Hanketyössä oppivat kaikki – myös me asiantuntijat

TKI-työ ja oppiminen sulautuvat toisiinsa. TKI-työn erilaisissa kumppanuuksissa toteutettavissa hankkeissa työskentely, kehittäminen, tutkiminen ja ratkaisujen tuottaminen haastavat kaikki hanketyöntekijät jatkuvaan oppimiseen. Hankkeet tarjoavat kokeneillekin TKI-työntekijöille yhä uudelleen mitä hienompia oppimismahdollisuuksia. (Stenberg 2022a.)

Hanke voi myös itse tarjota erilaisia koulutuspalveluja. Dallaten-hankkeessa on tarjottu useita webinaareja ja yksilöllistä valmennusta liikunta- ja hyvinvointialojen mikro- ja pienyrittäjien osaamisen kehittämiseksi, kun taas esimerkiksi yhdeksän ammattikorkeakoulun toteuttamaan SIMHE-projektiin sisältyneessä Valmentavasta

valmiiksi -hankkeessa pilotoitiin liiketalouden, tekniikkaan ja sosiaali- ja terveysaloille kehitettyä verkossa toteutettavaa valmentavan koulutuksen mallia. Hankkeen aikana kehitettiin ja pilotoitiin uusi kansallinen koulutusmalli ja tuotettiin samanaikaisesti opintopisteitä. (Stenberg 2022b.)

TKIO – ratkaisuja tuottava koulutuspalvelu

Maailma muuttuu, ja TKI-työ toimii yhä vahvemmin ratkaisuja tuottavana työkaluna ja osaamista kartuttavana areenana. Miten tämä valtavan suuri osaamisen kehittämisen potentiaali saataisiin tuotteistettua helposti ”ostettavaksi” ja ”myytäväksi” jatkuvan oppimisen moninaiseksi koulutusratkaisuksi, on kysymys, jota kannattaisi hieman enemmänkin pohtia ihan omana reseptinään.

Kysy lisää

Heidi Stenberg, projektipäällikkö, lehtori
etunimi.sukunimi@metropolia.fi

Lue lisää

Lue lisää Dallaten-hankkeesta:

Dallaten-hanke. Helsinki: Metropolia Ammattikorkeakoulu. <https://dallaten.fi/>

Lue lisää SIMHE-projektista:

- Osaamisella ei ole rajoja : Vastuukorkeakoulutoiminta maahanmuuttajien integraation tukena Suomessa. Helsinki: Metropolia Ammattikorkeakoulu. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-328-081-6>
- Yhdessä kohti osajien Suomea – oivalluksia maahanmuuton vastuukorkeakoulutoiminnasta. Helsinki: Metropolia Ammattikorkeakoulu. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-328-253-7>

Lähteet

Antikainen, M., Deseille, E. & Iso-Heiniemi, E. 2020. Töihin Suomeen: Uraohjausta ja suomen kieltä kansainvälisille tutkinto-opiskelijoille. Teoksessa H. Stenberg, M. Antikainen, E. Lintala & M. Roivas (toim.) Yhdessä kohti osaajien Suomea – oivalluksia maahanmuuton vastuukorkeakoulutoiminnasta. Metropolia Ammattikorkeakoulun julkaisuja. TAITO-sarja 63, 126–143. Helsinki: Metropolia Ammattikorkeakoulu. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-328-253-7>

Avellan, E. 2017. Mitä kansainvälisyys merkitsee? Monta muuttujaa -blogi 12.4.2017. Helsinki: Metropolia Ammattikorkeakoulu. Haettu 1.3.2023. <https://blogit.metropolia.fi/montamuuttujaa/2017/04/12/mita-kansainvalisyys-merkitsee/>

Binaku, A. 2020. Courage to Use Finnish – Growing into a Professional. Various variables -blogi. 9.12.2020. Helsinki: Metropolia Ammattikorkeakoulu. Haettu 1.3.2023. <https://blogit.metropolia.fi/variousvariables/2020/12/09/courage-to-use-finnish-growing-into-a-professional/>

Haugstad, A. 2011. Promoting public health in Norway: A case study of NGO – public sector partnership using The Bergen Model of Collaborative Functioning. Bergen: Bergenin yliopiston psykologian laitos. Maisteritutkielma. <https://hdl.handle.net/1956/5292>

Hokkanen, H. 2022a. Asiantuntijat ja opiskelijat kehittävät yhdessä palveluita – TKIO-toimintaa käytännössä, osa 1. Tikissä-blogi 27.1.2022. Helsinki: Metropolia Ammattikorkeakoulu. Haettu 1.3.2023. <https://blogit.metropolia.fi/tikissa/2022/01/27/asiantuntijat-ja-opiskelijat-kehittavat-yhdessa-palveluita-tkio-toimintaa-kaytannossa-osa-1/>

Hokkanen, H. 2022b. Miten saada kotihoitoon pitovoimaa? Tikissä-blogi 30.11.2022. Helsinki: Metropolia Ammattikorkeakoulu. Haettu 1.3.2023. <https://blogit.metropolia.fi/tikissa/2022/11/30/miten-saada-kotihoitoon-pitovoimaa/>

Huhtamies, M. 2016. Sosiaalipsykologian teoria elää SIMHE-palveluissa. Monta muuttujaa -blogi 16.11.2016. Helsinki: Metropolia Ammattikorkeakoulu. Haettu 1.3.2023. <https://blogit.metropolia.fi/montamuuttujaa/2016/11/16/sosiaalipsykologian-teoria-elaa-simhe-palveluissa>

Lundberg, N. 2019. Matkalla tulevaisuuden asiantuntijaksi. Monta muuttujaa -blogi 9.12.2019. Helsinki: Metropolia Ammattikorkeakoulu. Haettu 1.3.2023. <https://blogit.metropolia.fi/montamuuttujaa/2019/12/09/matkalla-tulevaisuuden-asiantuntijaksi/>

Rinne, E. 2017. Healthy Mind, Healthy Life – How to improve the sense of belongingness among highly educated immigrants in Finland? Various variables -blogi 1.11.2017. Helsinki: Metropolia Ammattikorkeakoulu. Haettu 1.3.2023. <https://blogit.metropolia.fi/variousvariables/2017/11/01/healthy-mind-healthy-life-improve-sense-belongingness-among-highly-educated-immigrants-finland/>

Stenberg, H. 2022a. Ammattikorkeakoulun hanketoiminta on hyvä oppimisympäristö – TKIO toimintaa käytännössä, osa 2. Tikissä-blogi 17.2.2022. Helsinki: Metropolia Ammattikorkeakoulu. Haettu 1.3.2023. <https://blogit.metropolia.fi/tikissa/2022/02/17/ammattikorkeakoulun-hanketoiminta-on-hyva-oppimisymparisto-tkio-toimintaa-kaytannossa-osa-2/>

Stenberg, H. 2022b. Kotihoidon vetovoima huolena – ratkaiseeko sosiaalinen media rekrytoinneissa? Tikissä-blogi 21.11.2022. Helsinki: Metropolia Ammattikorkeakoulu. Haettu 1.3.2023. <https://blogit.metropolia.fi/tikissa/2022/11/21/kotihoidon-vetovoima-huolena-ratkaiseeko-sosiaalinen-media-rekrytoinneissa/>

Stenberg, H. & Hirard T. 2019. Vaikuttava matka – tuloksena uutta osaamista ja kansallisia suosituksia. Teoksessa H. Stenberg, T. Hirard, M. Autero & E. Korpela (toim.) Korkeakouluvalmiuksia maahanmuuttajille – hyvät käytänteet ja suositukset valmistamaan koulutukseen. Metropolia Ammattikorkeakoulun julkaisuja. TAITO-sarja 41. Helsinki: Metropolia Ammattikorkeakoulu. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-328-176-9>

Projektipäällikkö asenteiden vaalijana

Katri Halonen

Mihin haasteeseen resepti tarjoaa ratkaisun?

Yli 20-vuotisen projektihistoriani aikana on tuntunut, että projekteissa toistuu sama kaava. Alkuun on kuherruskuukausi: riemuitaan positii-visesta hankepäätoksestä, pohditaan yhteistä logoa ja www-sivuja sekä tutustutaan ja innostutaan toisten osaamisesta. Sitten tulee aika kääriä hihat, mikä tehdään vielä saman yhteistyön hurmoksen merkeissä. Mutta muutamien vastoinkäymisten myötä pikkuhiljaa alkuinnostus hiipuu. Aito kehittämistyö merkitsee usein myös vastoinkäymisiä, uudelleen linjaamista, sinnikästä kokeilua – ja kuten kaikki muukin työ – muiden tehtävien, työn ja yksityiselämän yhteensovittamista ja muuttuvia elämäntilanteita. Maaliin on usein matkaa, ja haastavimmat koitokset saattavat vielä olla edessä. Tässä kohdassa projektipäällikön on viimeistään hyvä keskittyä tekemisen ohella asenneilmaston vaalimiseen ja kehittämiseen. Positiivinen työilmapiiri ruokkii luovuutta ja näkyy projektiporukan työhyvinvoinnissa. Jokainen voi osaltaan olla luomassa hyvää ilmapiiriä. Yksi keinoista on Miten meillä menee -paja.

Mitä oppimisen ja TKI-työn puolia reseptillä yhdistetään?

Monipuolisen tiedon keräämiseen perustuva kehittämistoiminta integroituu vahvasti projektitoimijoiden ammattilaisen arkeen. Hankkeissa toimivat opiskelijat oppivat tiedon keräämistä sekä etenkin sen kääntämistä selkeiksi kehittämistoimenpiteiksi. Pajat ovat myös foorumi innovaatiopotentialien tunnistamiseen, joka on aina läsnä kehittämisprosessien yhtenä mahdollisuutena.

Kuka voi käyttää reseptiä?

Hyvän ilmapiirin vaaliminen lisätään usein projektipäällikön vaatimuslistalle. Tosiasiassa se on kuitenkin yhteispeilin tulosta. Tässä pelissä projektipäällikkö voi olla avuksi ja muistuttaa vaikeissa kohdissa asenteen valinnan merkityksensä sekä työstää ilmapiiriä haastavia tekijöitä. Mikään projekti ei voi olla puhdasta hauskuutta ja kehittämistä. Jos tuntosarvet herkkänä huomaa, että tiimiin on pesiytymässä jatkuvaa pahaa oloa,

on siihen puututtava heti. (Ks. Salonen 2017; Leppälä & Rauhala 2012.) Reseptiä voi käyttää projektipäällikkö, mutta jos projektiryhmässä on aitoa sisäistä luottamusta, kuka tahansa tiimistä voi vetää. Miten meillä menee? -pajan.

Keitä tarvitaan toteuttamiseen?

Ilmapiiriä ei luoda yksin. Kerää koko porukki pohtimaan yhdessä ilmapiiriä. Miten meillä menee? -pajaan.

Toteuttamisen aikajänne

Työpaja on ajateltu tunnin mittaiseksi, eli se on varsin nopea. Parhaimmillaan kuitenkin projektitiimi pysähtyy säännöllisesti pohtimaan. Miten meillä menee? -teemoja.

Toiminnan kuvaus

Miten meillä menee? -pajassa on ajatuksesta pohtia apukysymysten kautta ilmapiiirin kannalta keskeisiä näkökulmia: työn merkityksellisyyttä, viestinnän toimivuutta, keskinäistä kunnioitusta ja palautekulttuuria. Voitte itse päättää, keskityttekö pajassa tiettyyn osioon, joka tuntuu sillä hetkellä tärkeältä, vai teettekö kurkistuksen kaikkiin ilmapiiirin rakentamisen viiteen tulokulmaan.

Työn merkityksellisyys syntyy monesta projektin tavoitteesta. Halutaan parantaa tai kehittää jotakin, jonka projektiporukka – ja myös projektin rahoittaja – on arvioinut tuiki tärkeäksi. Johtotähtenä on projektin visio, iso kuva, johon projekti liittyy. Iso kuva voi kuitenkin sisältää erilaisia sävyjä, ja projektiryhmänkin sisällä voi olla eri ajatuksia siitä, mikä on tuossa isossa kuvassa kaikkein tärkeintä.

- Mikä muuttuu ja millaiseksi, jos projektimme saavuttaa tavoitteensa?
- Olemme kaikki samaa mieltä isosta kuvasta? Olisiko edes tarpeen olla samaa mieltä?
- Suhtaudutteko luottavaisin mielin tulevaisuuteen? Mikä epäilyttää? Mitä odotatte erityisen innolla?
- Millaiset asiat projektin tavoitteissa ja toimenpiteissä tuntuvat merkityksellisiltä ja tärkeiltä?
- Mistä kukin on viimeksi innostunut? Miten innostusta voisi vaalia ja lisätä? Mitkä ovat projektin pahimpia innostuksen tappajia, ja miten voisimme välttää niitä?

Viestintä on keskeinen osa projektin toteuttamista. Monesti projektit käyttävät paljon aikaa tehdessään viestintäsuunnitelman, joka keskittyy kohderyhmän tai -ryhmien tavoittamiseen ja projektista tiedottamiseen ammattilaisyleisölle ja ehkä suuremmallekin yleisölle. Tämä on toki tärkeää, mutta ei saa jättää sisäistä viestintää huomiotta. Etenkin organisaatiotilojen väliin rakentuvissa projektiteimeissä sisäinen viestintä on yhteistyön edellytys.

- Onko viestintämme projektitiimin sisällä tehokasta ja toimivaa?
- Voisiko viestintää jollakin lailla kehittää?
- Sisältääkö viestintäkulttuurimme vain tiedottamista, vai voinko heittää projektitiimilleni purtavaksi esimerkiksi jonkin minulle haastavan tunteen, ratkaisua hakevan pähkinän?

Arvostus elää arjessa, ja sen puute rauhauttaa projektin tunnelman tehokkaan

nopeasti. Moni viettää valveillaoloajastaan suuremman osan työkavereiden kuin ystäviensä tai läheistensä kanssa. Työkavereiden halu auttaa ja huomata toisen ponnistelut ovat siksikin erityisen merkityksellisiä – vaikka kaikkien kanssa kemiat eivät aina kohtaakaan. Työkaverit ovat projektissa tärkeitä kanssakulkijoita, joiden merkitystä voi korostaa kuuntelemalla toista aktiivisesti ja tekemällä kiinnostuksesta kumpuavia kysymyksiä. Kiinnostusta osoitetaan myös spontaanisti huomaamalla hyvä.

- Miten näytämme päivittäisessä työskentelyssä arvostavamme toisiamme ja huomioivamme toisten odotukset ja tunteet?
- Kuuntelemmeko toisiamme aktiivisesti?
- Miten tuomme esille onnistumiset ja pysähdyimme juhlimaan niitä?

Kehittämistoiminta, joka on projektityön ytimessä, saa voimansa palautteesta. Kokeilut jäävät helposti turhiksi, jos palaute jää ”ihan kiva” -tyyliseksi tokaisuiksi. Rehellinen palautekulttuuri sisältää

myös kriittisempiä sävyjä ja ennen kaikkea ehdotuksia, miten asiaa voisi viedä eteenpäin – tai vaikkapa kokeilla yhdessä toisella tavoin. Kannustusta tarvitaan etenkin vastoinkäymisten tai mokien jälkeen. Lainatakseni mokien merkityksessä monipuolisesti kirjoittaneita Kuitusta ja Sutista (2018, 18): ”epäonnistuneillakin hankkeilla on arvonsa.” Juuri mokaan jälkeen lausutut rohkaisevat sanat ovat erityisen tärkeitä.

- Millaista palautekulttuuria tavoittelemme?
- Miten otamme esiin epäkohtia vai hautaammeko ne epämieluisina puheenaiheina?
- Miten kannustamme toisiamme, ja milloin etenkin kannustusta tarvitaan?

Alkuun Miten meillä menee? -tuokiot voivat tuntua hieman hankalilta. Lopuksi olisikin hyvä käydä lyhyt kierros, jossa osallistujat voivat pohtia, miten jatkossa kysymyksiä tai mielenkiinnon kohteita voisi käsitellä yhdessä ja tehdä Miten meillä menee? -tuokioista omalle porukalle juuri sopivia.

Kysy lisää

Katri Halonen, kulttuurituotannon yliopettaja
etunimi.sukunimi@metropolia.fi

Lue lisää

Halonen, K. 2018. Hankkeiden voima on yhteistyössä ja ammattilaisten osaamisen kehittämisessä. Osuma-hankkeen blogit 25.10.2018. Helsinki: Metropolia Ammattikorkeakoulu. Haettu 1.3.2023. <https://osuma.metropolia.fi/2018/10/25/hankeiden-voima-on-yhteistyossa-ja-ammattilaisten-osaamisen-kehittamisessa/>.

Halonen, K. 2021. Avaimia hanketuottajuuteen. Ketterää kehittämistä ja luovia ratkaisuja. Metropolia Metropolia Ammattikorkeakoulun julkaisuja. TAITO-sarja 83. Helsinki: Metropolia Ammattikorkeakoulu. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-328-315-2>.

Kuitunen, M. & Sutinen, M. 2018. Mahtava moka. Uskalla, opi ja menesty. Helsinki: Alma Talent Oy.

Salonen, E. 2017. Intuitio ja tunteet johtamisen ytimessä. Helsinki: Talentum Media Oy.

Leppänen, M. & Rauhala, I. 2012. Johda ihmistä. Psykologiaa johtajille. Helsinki: Alma Talent Oy.

Ohjausryhmän kokoukset – byrokratiasta innostukseen

Katri Halonen

Mihin haasteeseen resepti tarjoaa ratkaisun?

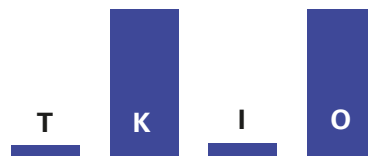
Suomessa toteutettiin Euroopan unionin rakennerahastokaudella 2014–2020 kaikkiaan 11 641 hanketta (RR-tietopalvelu 26.9.2022), joista noin neljännes on sosiaalirahaston ja loput aluekehitysrahas-tojen hankkeita. Jos tyyppillisellä hankkeella on noin kahdeksan asiantuntijan laajuinen ohjausryhmä, maassamme on jotakuinkin 100 000 ohjausryhmätyöskentelijää. Euroopan unionin rahoittamissa hankkeissa ohjausryhmät nimitään ohjaus- ja seurantavelvoitteen toteuttamiseksi (Ohjausryhmä 2019) ja tyyppilisin toimintamalli on järjestää kokouksia, joissa keskustellaan esityslistan ohjaamana pöydän ympärillä – tai Zoomissa. Suomi on siis tuhansien ohjausryhmäpalaverien maa (ks. myös Halonen 2020).

Täytämme päiviämme tapaamisilla, joiden jonossa ohjausryhmät soljuvat muiden tapaamisten joukossa. Epäonnistuneeksi koetusta ohjausryhmästä jää monille tunne, että nyt meni työaika turhanpäiväiseen jauttamiseen ja aikakin loppui ennen kuin mitään päätöksiä saatiin tehtyä. Ohjausryhmän jäsenet eivät seuraavana aamuna enää välttämättä edes muista, mitä palaverissa sovittiin. Vai sovittiinko siellä yhtään mitään?

Työarkeeni kuuluu monenkirjava joukko erilaisia projektien ohjausryhmiä, jotka hyväksyvät erilaisten hankkeiden ja projektien tehtyjä töitä ja auttavat tulevien toimenpiteiden suunnittelussa. Toisinaan ohjausryhmät maistuvat pakkopullalta. Niissä noudatan kiltisti osalleni langennutta kumileimasimen ja nyökyttelijän roolia. Tämä resepti haastaa pohtimaan, miten hankkeiden ytimessä olevaa ketterän kehittämisen henkeä voisi ulottaa ohjausryhmään, jotta projekti hyötyisi ohjausryhmästään enemmän. Olen ollut mukana myös sellaisissa ohjausryhmissä, jotka ovat olleet inspiroivia nyrjähdyksiä arjessa. On tuntunut etuoikeutetulta saada olla osa ohjausryhmää, jossa on vaihdettu ajatuksia erilaisten asiantuntijoiden kanssa ilman samanmielisyyden varjoa.

Mitä oppimisen ja TKI-työn puolia reseptillä yhdistetään?

Erialaisten organisaatorajat ylittävien konsultoitavien ja päättävien toimielinten tehokas johtaminen on tärkeä työelämätaito ja osa projektipäällikön ammatillista osaamista. Hankkeissa toimivat opiskelijat oppivat parhaimmillaan innostavan ohjausryhmän fasilitoinnin taitoja.

Kuka voi käyttää reseptiä?

Ohjausryhmän perinteinen organisoiija on projektipäällikkö, ja hänelle varmasti jonkinlainen esittelijän rooli viime kädessä lankeaakin. Mutta voisiko projekti olla projektitoimijoiden tähtihetki? Voisiko sinne kutsua projektin toimijoita kertomaan tuloksista, hakemaan apua ja ideoita ja jakamaan kokemuksiaan? Tämän reseptin suola on ohjausryhmän näkeminen hyödyllisenä yhteistyöfoorumina koko projektille (Halonen 2018; 2021b).

Keitä tarvitaan toteuttamiseen?

Tämä on toimivan ohjausryhmän ydinkysymyksiä. Tyypillisesti ohjausryhmään kutsutaan hankkeen kannalta kiinnostavien organisaatioiden päätösvaltaisia edustajia. Tämä voi olla useissa tapauksissa erinomainen valinta. Haastan kuitenkin tämän reseptin myötä miettimään tärkeimmän ainesosan uudelleen: Olisiko asiantuntijat ja hankkeen kohderyhmän edustajat hyvä ottaa mukaan ohjausryhmään? Voisivatko he tukea paremmin hanketta monissa tyypillisissä haasteissa, kuten kohderyhmien saavuttamisessa, tulosten juurruttamisessa ammattilaisten arkeen ja monimediaisessa ja -äänisessä viestinnän rakentamisessa?

Toteuttamisen aikajänne

Ohjausryhmä on koko projektin ajan keskeinen prosessi. Siksi siihen kannattaa panostaa. Aluksi on tärkeää luoda luottamusta ja keskustelun ilmapiiri eikä tyytyä siihen, että ohjausryhmän jäsenet vain ovat paikalla. Pitkässä prosessissa

projekti kohtaa matkan varrella uusia haasteita, ja hedelmälliseen dialogiin sitoutunut ohjausryhmä voi kohdata ne yhdessä tukien projektia ja auttaen sitä menestymään.

Toiminnan kuvaus

Tyypillisesti ohjausryhmissä käsitellään hankkeen toteuttamiseen liittyviä asioita. On kokonainen joukko hankejargonin sävyttämiä dokumentteja: hanke- ja rahoitussuunnitelman toteutuminen suhteessa tavoitteisiin, toiminnan itsearviointi ja kokonaisarviointi, hankesuunnitelman muuttaminen, seurantatiedot, palautteet, tiedottaminen sekä väli- ja loppuraportit. Niiden parissa kuluu helposti useampikin tunti. Nämä kaikki asiat ovat tärkeitä, ja niistä käytävä keskustelu on varsin usein kiinnostavaa. Hankaluus on kuitenkin siinä, että ne katsovat pääsääntöisesti taaksepäin, pohtien, mitä tuli tehtyä. Asiantuntijoiden panosta olisi hedelmällisempää käyttää tulevaisuuden pohtimiseen: mitä kannattaisi tehdä?

Vahva tilannetaju (Åhman & Gustafsberg 2017; Halonen 2018; 2021c) helpottaa siirtymään riittävän nopeasti tulevaisuuden käsittelyyn ja samalla vapauttaa aikaa tulevaisuuden yhteiseen suunnitteluun, verkostojen hyödyntämisen vahvistamiseen ja asiantuntijoiden arvokkaaseen dialogiin. Keskeisiä välineitä löytyy fasilitoivan johtamisen piiristä (Halonen 2019; 2021a; Erätauko 2018).

Ohjausryhmän asiantuntijoiden katse kannattaa kääntää tulevaan: Mitä tapahtumia projektissa on suunnitteilla?

Voisiko niihin kutsua ohjausryhmäläisten verkostojen kautta ydintoimijoita? Millaisia tuloksia on tulossa, voisiko ohjausryhmä toimia niiden levittämisen etujoukkona? Kokemukseni mukaan asiantuntijat ottavat innolla kehittäjäroolin, kun se heille vain tarjotaan. Menneen käsittelyyn juuttumista vähentää kunnollinen valmistautuminen. Valmisteluun panostamalla pakolliset menneen kauden toteamiset voidaan hoitaa nopeasti.

Myös tekemisen tapaan kannattaa kiinnittää paljon huomiota. Jos halutaan, säädelystä sisällöstä huolimatta haluttaessa ohjausryhmässä on paljon tilaa ideoinnille ja omakohtaiselle, usein hyvän muistijäljen jättävälle kokemukselle. Projekteja luonnehtivat usein ketterät kokeilut. Näitä esitellään ohjausryhmille, mutta ohjausryhmä otetaan harvoin mukaan kokeilemaan. Saisiko jotain projektin toiminnasta tuotua myös ohjausryhmän porukalle kokeiltavaksi? Ehkä se auttaisi ohjausryhmää visioimaan, miten uusi voisi soveltaa olemassa olevan arjen uudeksi

toiminnaksi. Saadaksesen aikaiseksi pysyvää muutosta projektin on pilottiensa aikana innostettava muutokseen ja uusien mallien avulla uudistettava normaalia arkea. Saisiko jonkun ohjausryhmäjäsenen peräti innostettua projektin muutosagentiksi omassa toimintaympäristössään?

Katrin viisi vinkkiä tehokkaaseen ohjausryhmätyöskentelyyn:

- Kerro, mitä on tehty ja mitä tehdystä on opittu, mutta käytä suurin osa ajasta tulevaisuuden suunnitteluun.
- Tuo reilusti esille projektisi haasteet ja pyydä ohjausryhmältä niihin ratkaisujatuksia.
- Käytä ohjausryhmäläisiäsi hankkeesta tiedottamisen agentteina.
- Nappaa ketterästi käyttöön fasilitoinnin menetelmiä – tee tapaamisesta hauska kohtaaminen.
- Älä tahkoa byrokratian kanssa vaan anna ohjausryhmäläisten ajatusten lentää.

Kysy lisää

Katri Halonen, kulttuurituotannon yliopettaja
etunimi.sukunimi@metropolia.fi

Lue lisää

Erätauko 2018. Sitran toimintakonsepti, jo on saatavissa ohjeet ja keskustelua tukevat keskustelukortit. Sitran julkaisuja. Helsinki: Erätauko-säätiö. <https://www.eratauko.fi/>

Halonen, K. 2018. Hankkeiden voima on yhteistyössä ja ammattilais-
ten osaamisen kehittämisessä. Metropolia Ammattikorkeakoulu. Osuma-
hankkeen blogit 25.10.2018. Helsinki: Metropolia Ammattikorkeakoulu.
Haettu 1.3.2023. [https://osuma.metropolia.fi/2018/10/25/
hankkeiden-voima-on-yhteistyossa-ja-ammattilaisten-osaamisen-kehittamisessa/](https://osuma.metropolia.fi/2018/10/25/hankkeiden-voima-on-yhteistyossa-ja-ammattilaisten-osaamisen-kehittamisessa/)

Halonen, K. 2019. Pelin melskeessä tuppisuukin ratkeaa puhumaan. Teoksessa M.
Kaihovirta-Rapo, A.-M. Raivio & H.-L. Palojärvi (toim.) Osallistaen – Heittäytymistarinoita
fasilitaattoreilta. Helsinki: Metropolia Ammattikorkeakoulun julkaisuja. OIVA-
sarja 5. Helsinki: Metropolia Ammattikorkeakoulu. [https://www.metropolia.fi/fi/
tutkimus-kehitys-ja-innovaatiot/julkaisut/osallistaen](https://www.metropolia.fi/fi/tutkimus-kehitys-ja-innovaatiot/julkaisut/osallistaen)

Halonen, K. 2020. Onko Suomi tuhansien unohdettujen projektien maa? UAS Journal
1/2020. <https://uasjournal.fi/1-2020/unohdettujen-projektien-maa/>

Halonen, K. 2021a. Fasilitoivan johtajuuden työkirja. Metropolia Ammattikorkeakoulun
julkaisuja. OIVA-sarja 41. Helsinki: Metropolia Ammattikorkeakoulu. [https://urn.fi/
URN:ISBN:978-952-328-311-4](https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-328-311-4)

Halonen, K. 2021b. Projekti loppuu, mitä jää? Sosiaalisten innovaatioiden juurruttami-
nen. Metropolia Ammattikorkeakoulun julkaisuja. OIVA-sarja 33. Helsinki: Metropolia
Ammattikorkeakoulu. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-328-292-6>

Halonen, K. 2021c. Avaimia hanketuottajuuteen. Ketterää kehittämistä ja luovia ratkai-
suja. Metropolia Ammattikorkeakoulun julkaisuja. TAITO-sarja 83. Helsinki: Metropolia
Ammattikorkeakoulu. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-328-315-2>

Ohjausryhmä. Rakennerahaston ohje. <https://rakennerahastot.fi/hankkeen-toiminta>

RR-tietopalvelu. Rakennerahasto. <https://www.eura2014.fi/rrtiepa/>

Åhman, H. & Gustafsberg, H. 2017. Tilannetaju. Päätä paremmin. Helsinki: Alma Talent Pro.

Oppiva hankehallinto

Lea Vartiainen

Mihin haasteeseen resepti tarjoaa ratkaisun?

Miten sitouttaa partnerit hanketyöhön? Miten varmistaa, että saatu hankeraha käytetään hankkeen tavoitteiden mukaisesti? Kuuluuko kaikkien partnereiden saada saman verran hankerahaa? Resepti kuvaa hankkeen hallinnointia jaettun asiantuntijuuden ja jaetun vastuun mallin avulla, jossa talouden ja tehtävien hallinta toteutetaan projektipäällikön, ohjausryhmän ja projektiryhmän yhteistointana. Esimerkkinä on Digisti yhdessä -hanke.

Mitä oppimisen ja TKI-työn puolia reseptillä yhdistetään?

Oppimista tapahtui erityisesti hanketoimijoiden organisaatioissa sekä yhteistyön tavoissa.

Mitä oppimisen ja TKI-työn puolia reseptillä yhdistetään?

Resepti sopii jokaiselle, joka pohtii, miten hankkeen partnerit sitoutetaan yhteiseen tavoitteeseen sekä tehokkaaseen ja tulokselliseen toimintaan. Resepti on esimerkiksi hankkeesta, jossa on luovuttu budjetin tasajakomallista. Sen sijaan resurssia on jaettu sekä ennalta suunnitellusti että toteutuksen ja tarpeen mukaan.

Keitä tarvitaan toteuttamiseen?

Hankkeen partnereista koostuva toimiva projekti- ja ohjausryhmä, projektipäällikö sekä talousosaaja.

Toteuttamisen aikajänne

Kyseinen Digisti yhdessä -hanke oli kolmivuotinen. Hankkeen talouden hallinnointi vaati paljon aikaa ja työvälineitä läpinäkyvyyden turvaamisen ja jatkuvasti päivittyvän budjetin vuoksi. Jaetun asiantuntijuuden ja vastuun malli vaati aikaa tutustumiseen, yhteisen ymmärryksen luomiseen tavoitteesta, työpakettien ja vastuiden jakamiseen ja jatkuvan, tuetun yhteistyön mahdollistamiseen.

Toiminnan kuvaus

Se oli ensimmäinen kerta, kun musiikin, tanssin ja esittävien taiteiden koulutukset tekivät ruohonjuuritasolla yhteistyötä. Hanke onnistui, koska kaikki halusivat aidosti tehdä töitä yhdessä ja jakaa osaamistaan. (Ote Digisti yhdessä -hankkeen loppuarviointiin osallistuneiden ajatuksista.)

Tämä resepti on tapauskuvaus OKM:n rahoittamasta Digisti yhdessä -hankkeesta (2017–2019), joka kokosi yhteen kaikki

Suomessa toimivat ammattikorkeakoulut, joissa opetetaan musiikin, tanssin ja esittävän taiteen korkeakouluopiskelijoita. Hanke mahdollisti opettajien verkostoitumisen, lisäsi yhteistyötä ja valmisti opettajia tulevaan. Kukaan ei Digisti yhdessä-hanketta rakentaessaan eikä koko hankkeen aikana aavistanut, miten lähellä kevään 2020 totaalinen hyppy toisenlaiseen musiikin opetukseen olikaan. Moni opettaja toteutti ensimmäistä kertaa hankkeen aikana musiikin ja tanssin opintojaksoja verkossa tai testasi etävälineitä opetuksessaan.

Digisti yhdessä -hankkeessa oli useita tavoitteita:

- Luotiin ja kehitettiin ammattikorkeakoulujen digitaalisesti toteutettavia yhteisiä opintojaksoja yhteistyössä muiden korkeakoulujen opettajien kanssa.
- Sujuvoitettiin opiskelua muun muassa CampusOnlineen lisätyn tarjonnan kautta.
- Tuettiin opiskelijoiden henkilökohtaisia osaamisprofilleja rakentamalla PLE-alusta (Personal Learning Environment).
- Uudistettiin henkilöstön pedagogista osaamista.
- Rakennettiin korkeakoulujen yhteistyötä ja profilaatiota.
- Rakennettiin toimintamalleja ja yhteistyön muotoja.

Yksi keskeinen koko hankkeen tavoite oli ammattikorkeakoulujen yhteistyön kehittäminen, syventäminen ja vakiinnuttaminen. Hanke lisäsi aiempien päällikkötaason kontaktien lisäksi opettajien välistä

yhteistyötä. Osallistujien toiveena olikin, että yhteistyö kantaa pitkälle myös hankkeen jälkeiseen aikaan. Hankkeen aktiivisen ja tavoitteisiin sitoutuneen ohjausryhmän muodostivat korkeakoulujen tutkintopäälliköt, jotka voivat valinnoillaan vaikuttaa yhteistyöhön jatkossakin. Organisaatioiden välisestä kilpailusta siirryttiin yhteistyöhön, jossa ratkaisuja haettiin yhdessä. Kahdeksan eri kokoisen ammattikorkeakoulun Suomessa kannattaa yhdessä rakentaa korkeakoulujen profilaatiota, tuottaa toisilleen tietoa, jakaa osaamista ja tehdä yhteisiä taiteellisia produktioita sekä osallistua alan avoimen opintotarjonnan tuottamiseen.

Jaettu asiantuntijuus

Hankkeen toiminta perustui yhdessä sopimiseen, yhteiseen ymmärrykseen ja tahtoon. Hankkeen ulkopuolella herätti paljon kiinnostusta ja ihmetystäkin se, että alan opintotarjontaa rakennettiin avoimesti yhteistyössä luopuen kilpailuasetelmista.

Hanketta organisoitiin jaetun asiantuntijuuden ja jaetun vastuun mallin mukaan. Uuteen toimintatapaan totuttelemista selvittiin avoimuudella, osaamisen jakamisella, hankaluuksien ja mahdollisten osaamisvajaiden tunnustamisella. Toimijoiden eri roolien tehtävien kuvaukset helpottivat yhteistä työskentelyä.

Kaikki hankkeen toiminta perustui yhdessä sopimiseen, yhteiseen ymmärrykseen, yhteiseen tahtoon ja haluun palvella rahoittajan tavoitteita. Työ on jaettu työpaketteihin, joista jokaisesta on vastuussa hankkeeseen osallistuva organisaatio.

Lyhyesti kuvattuna toimijoiden vastuut jakautuivat seuraavasti:

OHJAUSRYHMÄ (jossa on päällikköjäsen jokaisesta osallistujaorganisaatiosta)

- työjohto-oikeus
- osatoteuttajien edut ja velvollisuudet

PROJEKTIPÄÄLLIKKÖ

- rahoittajan etu
- ohjausryhmän edustaja projektiryhmässä / projektiryhmän edustaja ohjausryhmässä

PROJEKTIRYHMÄ (jossa on jäsen jokaisesta osallistujaorganisaatiosta)

- käytännön toiminta
- toiminnan suunnittelu
- työnjako

Projektiryhmän vastuulla ovat hankkeen tavoitteiden mukaisesti hankkeen toiminnan suunnittelu, käytännön toiminta ja tehtäväjako työpaketeille. Projektiryhmän toimintaa organisoivat projektipäällikkö yhdessä projektiryhmän kanssa.

Hankkeen tavoitteet ja toimenpiteet jaettiin työpaketteihin, ja kunkin työpaketin toteutuksesta vastasi työpaketin vastuullinen ammattikorkeakoulu. Malli sitoutti hyvin sekä ohjaus- että projektiryhmää, vaikka aiheutti ajoittain myös epävarmuutta. Jokaiselle työpaketilla oli toimintasuunnitelma ja oma budjetti, joka rakennettiin vastaamaan työpaketin tavoitteiden toteuttamisen vaatimaa tuntiresurssia.

Tasajakoon perustuvasta budjetista luovuttiin ohjausryhmän päätöksellä jo aloituskokouksen jälkeen. Osallistuvilla ammattikorkeakouluilla oli erilaiset

mahdollisuudet kiinnittää henkilöresursseja hankkeeseen. Merkittävin syy tähän oli se, että osallistuvat ammattikorkeakoulut olivat hyvin erikokoisia. Budjettia rakennettiin ja tarkennettiin koko hankkeen ajan suhteessa työpakettien toimintasuunnitelmiin ja resurssitarpeisiin. Taloudellinen hallinta osoitautuikin työlääksi ja tuotti ajoittain epävarmuutta osallistuville organisaatioille. Taloushallinta oli kuitenkin läpinäkyvää, ja budjettia laadittiin sekä projektittain että ohjausryhmän kanssa yhteistyössä. Koska hankkeen rahankäyttöä tarkasteltiin jatkuvasti suhteessa työpakettien toimintasuunnitelmissa ehdotettuihin toimenpiteisiin ja niihin tarvittaviin resursseihin sekä todelliseen hankkeessa tehtyyn työhön, hankerahoituksella maksoitiin saavutetut tulokset.

Projektipäällikkö yhdessä projektiryhmän kanssa jakoi tuntiresursseja työpakettikohtaisten suunnitelmien ja toteutumien mukaan. Tätä varten rakennettiin taulukko, johon arvioitiin kunkin toimenpiteen vaatima tuntiresurssi. Toteumaa seurattiin kuukausittain sekä osallistuvien henkilöiden että työpakettien tuntiseurannan kautta. Jaetun vastuun toimintatapa edellytti:

- resurssien jaon läpinäkyvyyttä ja seurantaa
- avoimuutta
- tiedon ja osaamisen jakamista
- hankaluuksien ja mahdollisten osaa misvajeiden tunnustamista, niihin reagoimista yhdessä
- toimijoiden eri roolien tehtävien kuvauksia helpottamaan yhteistä työskentelyä

- säännöllisiä projektiryhmän tapaamisia, joissa oli tarpeeksi aikaa yhteiselle työskentelylle.

Ohjausryhmä, joka koostui hankkeen kaikkien osapuolten koulutuspäälliköistä, oli koko hankkeen ajan erittäin aktiivinen ja kiinnostunut hankkeen tavoitteiden mukaisen toiminnan tukemisesta. Ohjausryhmä kokoontui Skypen välityksellä säännöllisesti 4–6 kertaa vuodessa. Ohjausryhmä valvoi hankkeessa osatoteuttajien etuja ja huolehti osatoteuttajien velvollisuuksista hankkeen tavoitteiden mukaisesti.

Kohderyhmästä eli taiteen korkeakoulun opetushenkilökunnasta oli muodostettu projektiryhmä, joka osallistui koko hankkeen ajan aktiivisesti toiminnan suunnitteluun ja ohjaamiseen, toteutukseen ja arviointiin. Projektiryhmä tapasi 2–4 viikon välein verkkokokouksissa sekä 2–3 kertaa vuodessa kaksipäiväisissä työskentelytapaamisissa. Projektiryhmässä oli edustus jokaisesta ammattikorkeakoulusta. Projektiryhmä laati työpakettikohtaiset toimintasuunnitelmat hankkeen tavoitteiden mukaisesti. Opiskelijaedustaja osallistui muutamaani projektiryhmän tapaamiseen, joissa suunniteltiin muun muassa opintotarjontaa.

Säännöllisissä projektiryhmän tapaamisissa varmistettiin, että kaikilla oli yhteinen näkemys hankkeen ja työpakettien tavoitteista ja tuloksista. Tapaamisissa oli aikaa yhdessä rakentaa hanketta tavoitteiden suuntaan, tehdä mahdollisia korjausliikkeitä ketterästi ja tutustua toisiinsa. Projektiryhmässä oli opettajaedustus jokaisesta partnerioppilaitoksesta.

Projektiryhmän ja päällikötason ohjausryhmän työskentelyn ansiosta tarjonta saavutti hyvin korkeakoulujen henkilöstön ja opettajat.

Työpaketeissa tehtiin hankkeen toimintasuunnitelmien käytännön toteutus. Työpaketit tuottivat toisilleen tietoa ja tuloksia sekä sparrasivat toisiaan hankkeen tulosten saavuttamiseksi. Työpaketista vastuussa oleva ammattikorkeakoulu piti huolen, että työpakettiin siihen saatiin paras mahdollinen asiantuntemus. Erään osallistujan sanoin:

Jatkossakin haluan olla mukana hankkeessa, jossa ei etukäteen päätetä, mikä tuloksen pitäisi olla. Tärkeää oli tunne siitä, että nyt tehdään tulevaisuutta.

Kevään 2020 etäjärjestelyihin siirryttäessä yhteistyö ja avunanto ammattikorkeakoulujen välillä oli jäänyt elämään. Puolin ja toisin kyseltiin vinkkejä esimerkiksi etävalintakokeiden järjestelyistä ja Zoomin käyttökelpoisuudesta musii-kin opetuksessa. Linkkien ja vinkkien jakaminen, ongelmien ratkominen ja kollegan auttaminen yli oppilaitosrajojen oli yhtäkkiä pandemian alettua kaikille itsestäänselvää!

Hankkeen synnyttämiin verkostoihin, käytäntöihin ja yhteistyökuviioihin on sitouduttu hankkeen päättymisen jälkeenkin. Lukukausittain on järjestetty mahdollisuus tavata Zoomin välityksellä kollegoja partnerioppilaitoksista. Yhteisten, ajankohtaisten teemojen äärelle on tultu keskustelemaan ja luomaan yhteistyön mahdollisuuksia.

Hanke oli haaste, joka oli lähes mahdollon. Monia toimijoita, eri lähtökohdista, yhteisen näkemyksen löytäminen kesti. Loppujen lopuksi juuri ihmiset olivat hankkeen suurin voimavara, ja heidän erilaisuutensa synnytti monimuotoisuutta, joka antoi osallistujille enemmän kuin ennalta osattiin aavistaa. Etukäteen ei tiedetty vastauksia, koska ei osattu tehdä oikeita kysymyksiä. Itse asiassa hankkeen tuloksista keskeisinä syntyikin kysymyksiä,

joiden pohjalta voidaan nyt paremmin jatkaa eteenpäin. Digitalisaatio ei noussut kaiken pelastavaksi ratkaisuksi, mutta sen kautta löytyi välineitä, jotka mahdollistavat uudenlaisen yhteistyön, vahvistavat alaa, vähentävät parhaimmillaan keskinäistä kilpailua ja antavat opiskelijoille mahdollisuuden kehittää omaa osaamistaan yhä persoonallisempaan suuntaan. (Ote Digisti yhdessä-hankkeen loppuarviointiin osallistuneiden ajatuksista.)

Kysy lisää

Lea Vartiainen
etunimi.sukunimi@metropolia.fi

Lue lisää

Digisti yhdessä -hankkeen verkkosivut
<https://sites.google.com/metropolia.fi/digistiyhdessa/digisti-yhdess%C3%A4>

Ruippo, M. & Sallinen, S. 2020 Digisti yhdessä 2017–2019. FiSME kolumnit 2020, 27.4.2020. <https://fisme.fi/digisti-yhdessa-2017-2019/>

Antoisa aloitustapaaminen hankkeessa

Lea Vartiainen

Mihin haasteeseen resepti tarjoaa ratkaisun?

Monelle projektipäällikölle jännittävä hetki on se, kun hankkeen toteuttaminen todella alkaa ja projektiryhmä aloittaa työnsä. Miten onnistuu hankkeen organisointi? Saako ohjausryhmän mukaan kehittämistyöhön? Onnistutaanko hankkeessa luomaan ilmapiiri, jossa kaikki pääsevät tuomaan parhaan osaamisensa hankkeen hyväksi? Tämä resepti kuvaa tapausesimerkin OKM:n rahoittamasta Digisti yhdessä -hankkeesta (2017–2019), joka kokosi yhteen kaikki Suomessa toimivat ammattikorkeakoulut, joissa opetetaan musiikin, tanssin ja esittävän taiteen korkeakouluopiskelijoita. Hanketoimijat kutsuttiin koolle tapaamiseen, jossa oli luotava yhteinen ymmärrys hankkeesta ja sovittava käytännössä muun muassa resurssien jakamisesta toteuttajien kesken.

Mitä oppimisen ja TKI-työn puolia reseptillä yhdistetään?

Oppimista on tapahtunut erityisesti hanketoimijoiden organisaatioissa. Hankkeen synnyttämiin verkostoihin, käytäntöihin ja yhteistyökuvioihin on sitouduttu hankkeen päättymisen jälkeenkin. Lukukausittain on järjestetty mahdollisuus tavata Zoomin välityksellä kollegoita

partnerioppilaitoksista. Yhteisten, ajankohtaisten teemojen äärelle on tultu keskustelemaan ja luomaan yhteistyön mahdollisuuksia.

Kuka voi käyttää reseptiä?

Resepti sopii jokaiselle projektipäällikölle, joka pohtii, miten hankkeen partnerit sitoutetaan yhteiseen tavoitteeseen sekä tehokkaaseen ja tulokselliseen toimintaan heti alusta lähtien.

Keitä tarvitaan toteuttamiseen?

Aloitustapaamisessa täsmennettiin hankkeen toimijoiden rooleja. Mukana olivat:

- hankkeen projektipäällikkö
- taloussuunnittelija
- koordinoivasta ammattikorkeakoulusta johtoryhmän jäsen
- hankkeen koko ohjausryhmä, joka tässä hankkeessa koostui partnerioppilaitosten koulutuspäälliköistä
- projektiryhmä, johon oli jokaisesta partnerioppilaitoksesta nimetty opettajajäsen.

Toteuttamisen aikajänne

Aloituskokous oli yhden päivän mittainen. Ennakkotehtävä muovasi päivän keskustelun suuntaa, ja päivän aikana

ehdittiin tutustua epävirallisemmin kahvin ja lounaan parissa.

Ennakkotehtävät lähetettiin etukäteen mietittäviksi ja suuntamaan aloituskokouksen keskustelua. Kysymykset olivat:

- Minkälaista osaamista tuot hankkeeseen (myös osaamista, joka ei ole digiosaamista) ja mitä osaamista haluat kehittää hankkeen aikana?
- Mitä tarkoittaa käytännössä se, että emme kilpaile keskenämme vaan olemme verkosto, joka tekee yhteistyötä?

Toiminnan kuvaus

Aloituskokous järjestettiin pian rahoituspäätöksen jälkeen. Tavoitteena oli tutustuminen, perehtyminen yhdessä hankehakemuksessa luvattuihin tavoitteisiin sekä yhteisen vision löytyminen hankkeen tuloksista ja yhteistyöstä. Jo hakemusvaiheessa hankkeen työ oli jaettu työpaketteihin (TP 1–6). Aloituskokouksessa työpaketit käytiin läpi ja sovittiin työpaketteihin vastuullinen korkeakoulu.

Hankkeen osallistujat muodostivat kansallisen verkoston kaikista musiikin, tanssin ja esittävän taiteen oppilaitoksista. Perinteisesti ajateltuna samaa koulutusta tarjoavat partnerit voidaan nähdä toistensa kilpailijoina. Yksi keskeinen koko hankkeen tavoite olikin hankkeen ammatikorkeakoulujen yhteistyön kehittäminen, syventäminen ja vakiinnuttaminen. Organisaatioiden välisestä kilpailusta siirryttiin yhteistyöhön, jossa ratkaisuja haettiin yhdessä.

Koska aloituskokoukseen tuli osallistujia ympäri Suomea, tilaisuus aloitettiin leppoisasti klo 10.30 aloituskahveilla. Samalla jo tutustuttiin ja löydettiin porukasta myös vanhoja tuttuja. Ilmapiiri oli iloisen innostunut.

Varsinainen ohjelma sisälsi tutustumiskierroksen, jossa jokainen sai vastata samalla ensimmäiseen ennakkokysymykseen ja kertoa siitä, mitä osaamista itse tuo mukanaan hankkeeseen ja mitä osaamista haluaa kehittää hankkeen aikana. Sen jälkeen oli tavoitteena luoda yhteinen visio tavoitteista ja muokata hankehakemusta konkreettisiksi teoiksi ja tavoitteiksi.

Projektipäällikkö oli valmistellut ehdotuksen rooleista, joita hankkeen aikana täydennettiin vastaamaan jaetun asiantuntijuuden mallia (joka on erillisen reseptin aihe):

Ohjausryhmä:

- valvoo koko hankkeen etua ja jokaisen osatoteuttajan etua hankkeessa
- yhdistää hankkeen strategian ja käytännön työskentelyn
- tuo verkostoja ja osaamista
- seuraa ja arvioi (projektin suunnitelman mukainen eteneminen, aikataulut, työaikaseurannat, budjetin ja tavoitteiden toteutuminen, kirjallinen raportointi yhdessä proj. päällikön kanssa)
- toimii muutosagenttina (OPS).

Projektiryhmään osallistuu jokaisen osatoteuttajan oman organisaationsa vastuhenkilö/koordinaattori sekä yksi opiskelijajäsen

Projektiryhmä:

- suunnittelee ja toimeenpanee toteutusta
- koordinoi sisällön tuotantoa omassa organisaatiossa
- tuottaa itse sisältöä
- tuottaa raporttitekstiä
- pitää huolta sisäisestä ja ulkoisesta tiedotuksesta ja viestinnästä.

Projektipäällikkö:

- kannattelee prosessia
- pitää lankoja käsissä
- delegoi
- vastaa ohjausryhmälle, että sen määrittelemät tehtävät toteutetaan
- kutsuu koolle
- valmistelee budjetti- ja projektisuunitelman
- hoitaa viestintää
- raportoi.

Kokoustilassa olivat fläpeillä esillä hankkeen suuren linjan tavoitteet ja omilla fläpeillään työpaketit. Hankehakemuksessa jokaisella työpaketilla (TP 1–6) oli nimi ja tuotos yleisemmin tai konkreettisemmin kuvattuna. Tulevaisuuden muistelu-tekniikkaa hyödyntäen käytiin keskustellen läpi se, mitä hankkeen jälkeen on saatu aikaan. Tämän tekniikan avulla saatiin hankehakemuksesta esiin selkeitä ja konkreettisia tavoitteita. Vapaasti tilassa liikkuen kerättiin Post it -lapuilla eri työpaketteihin konkreettiset ideat, se, miten tuloksiin päästään. Yhdessä yritettiin myös jo alustavasti laskea eri työpaketien kuormittavuutta, joka voisi olla ohjaamassa resurssien jakoa työpaketteihin.

Päivän keskusteluissa syntyi ajatuksia siitä, mitä onnistuneeseen hankkeen toteutukseen tarvitaan. Esiin tulivat muun muassa:

- priorisointi
- vastuiden jako työpaketteihin
- työpakettien välinen dialogi ja tiedonkulku
- liittymien tunnistaminen (Miten työpaketit liittyvät toisiinsa? Miten työpaketit aikataulutetaan suhteessa toisiinsa?)
- tarve prosessille ja aikataulutukselle, jotta kaikilla on koko ajan tekemistä ja asiat tapahtuvat oikeassa järjestyksessä
- tarve yhteiselle käsitykselle ja ymmärrykselle siitä, mitä työpaketeissa tarvitaan
- arviointi
- se, mitä rahoitusta yksiköt ovat itse valmiit tuomaan hankkeelle virallisen omarahoitusosuuden lisäksi.

Päivän aikana kokoustilassa oli myös "parkkipaikka", johon kukin saattoi käydä viemässä lapun, jos mieleen tuli asioita, joihin tulisi palata tai jotka tulisi ottaa esille myöhemmin.

Osallistuvilla ammattikorkeakouluilla oli erilaiset mahdollisuudet kiinnittää henkilöresurssia hankkeeseen. Merkittävin syy tähän oli se, että osallistuvat kahdeksan ammattikorkeakoulua olivat hyvin erikokoisia. Työpaketit päätettiin jakaa niin, että jokaisessa työpaketissa olisi vastuukorkeakoulu ja sparraava korkeakoulu. Kukin sai ilmoittautua haluamaansa rooliin ja työpakettiin.

Sovittiin, että projektipäällikkö valmistelee ohjausryhmälle ehdotuksen vastuiden jaosta ja päätös tehdään ohjausryhmässä.

Aloituskokouksessa käytiin taloussuunnittelijan johdolla läpi hankkeen resursit ja budjetointi. Jo aloituskokouksessa pohdittiin budjetin tasajaosta luopumista, ja niinpä sovittiin, että ohjausryhmä päättäisi pian aloituskokouksen jälkeen,

pidetäänkö rahojen tasajako voimassa vai jaetaanko sitä työkuorman mukaan. Lisäksi tarkasteltiin rahoittajan edellyttämää yhteistyötä.

Hankkeen kolmivuotinen toiminta perustui jatkossakin yhdessä sopimiseen, yhteiseen ymmärrykseen ja tahtoon, johon aloituskokouksessa oli jo saatu hyvä lähtölaukaus.

Kysy lisää

Lea Vartiainen
etunimi.sukunimi@metropolia.fi

Lue lisää

[Digisti yhdessä -hankkeen verkkosivut](#)

Etsimässä uusia säveliä monialaiseen yhteistyöhön

Minna Lamppu

Mihin haasteeseen resepti tarjoaa ratkaisun?

Hyvä kakku syntyy laadukkaista raaka-aineista rakkaudella leipoen, ainekset huolellisesti punniten ja sopivia välineitä käyttäen. Myös yhteiskunnallisten haasteiden äärellä työskentely vaatii laadukasta osaamista, tarkkaa puntarointia ja tarkoituksenmukaisia välineitä. Haasteet ovat pääsääntöisesti mutkikkaita, ja niitä tarvitsee katsoa monesta näkökulmasta, moniammatillisesti ja -alaisesti. Yhteinen tahtotila, aito dialogi, kunnioitus ja kuunteleminen ovat aineksia onnistuneeseen monialaiseen yhteistyöhön, kun muun muassa erilaiset toimintakulttuurit, tietopohjat käsitteineen ja OPSin rakenteet täytyy sovittaa yhteen.

Tässä reseptissä TKI-projekti Uusia säveliä etsimässä toimii esimerkkinä ilmiölähtöisestä monialaisesta kehittämisprojektista, jossa hankesuunnittelu on lähtenyt yrityksestä ratkaista yhteiskunnallista haastetta ja mukana olevien pääaineiden oppimistoiminta on lähtökohtaisesti työelämää, aluekehitystä ja elinkeinoelämää kehittävää ja uudistavaa.

Mitä oppimisen ja TKI-työn puolia reseptillä yhdistetään?

Korkeakoulusta valmistuvat uudet ammattilaiset työskentelevät opintojensa

aikana osana perusopintojaan työelämässä todellisten ja keskeisten kehittämishaasteiden äärellä. Uusia säveliä etsimässä -hankkeessa ratkaistava yhteiskunnallinen haaste toimii opiskelijoiden oppimisprojektina, jossa he työskentelevät yhdessä opettajien, hanketiimin ja yhteistyökumppanien kanssa.

Kuka voi käyttää reseptiä?

AMK-tutkintojen opintojen sisältöä, OPSia ja TKI-projekteja suunnittelevat ja tekevät.

Keitä tarvitaan toteuttamiseen?

Opintojen sisältöä suunnittelevat opettajat ja TKI-projekteissa sisällöllistä työtä tekeviä.

Toteuttamisen aikajänne

Resepti on aikajänneeltään keskiverto.

Toiminnan kuvaus

Hankesuunnittelun lähtökohtana on yhteiskunnallinen haaste. Ilmiölähtöisessä TKI-työssä etsitään ratkaisuja yhteiskunnallisiin haasteisiin ja/tai niihin liittyviä asioita. Uusia säveliä etsimässä -hanke pohjautuu tietoon koronan aikaisen palvelujen puutteen ja eristäytymisen vaikutuksista kriisistä vaikeasti kärsineiden omaishoitajien terveydelle ja hyvinvoinnille. Hanke tarttuu lisäksi

yhteistyökumppanien kanssa havaittuun moniammatillisen ja poikkisektorallisen yhteistyön heikkoteen seurausten muun muassa WHO:n suosituksia taiteen ja luovan toiminnan integroinnista sosiaali- ja terveysaloille. Hanke suunniteltiin korjaamaan ja ennaltaehkäisemään omaishoitoperheiden terveyden ja hyvinvoinnin vaurioita: tukemaan heidän sosiaalisten verkostojensa säilymistä, mielen hyvinvointia, jaksamista ja toimintakykyä. Tavoitteena hankkeessa on yhdessä osallistuvien kumppanien ja toimijoiden kanssa luoda omaishoitoperheiden tarpeita vastaavan, terveyttä edistävän, yhteisöllisen ja monitaiteellisen musiikkitoiminnan sisällöllinen malli. Samanaikaisesti hankkeessa luodaan kuntien ja alueellisten sote- ja kulttuuritoimijoiden yhteistyön rakenteellinen malli terveyttä edistävän taidetoiminnan toteuttamiseen.

Yhdessä kehittämällä tavoiteltavaan tulokseen

Monimutkaisten pulmien ratkaisemiseen tarvitaan monenlaista osaamista ja monia eri näkökulmia. Uusia säveliä etsimässä -hankkeessa eri alojen toimijat, opiskelijat, opettajat ja yhteistyökumppanit, työskentelevät moniäänisessä yhteistyössä etsien ratkaisuja omaishoitoperheiden terveyden tueksi.

Kysy lisää

Minna Lamppu

Uusia säveliä etsimässä -hankkeessa mukana olevat opettajat, hanketiimi
etunimi.sukunimi@metropolia.fi

Koska oppimistoiminta korkeakoulussa kiinnittyy yhteiskunnallisiin ilmiöihin, työelämän tarpeeseen ja kehittämiseen, on hanke oiva oppimisympäristö. Hankkeessa mukana olevien pääaineiden OPS-kehittämistyössä tämä näkökulma on ymmärretty niin, että OPSin sisällä pitää olla riittävästi liikkumavaraa erilaisten ja -kokoisten TKI-projektien kytkemiseksi opintojen keskiöön.

Monialaisen yhteistyön onnistumisen avain on kaikkien välinen yhteistyö. Onnistuminen hankkeessa on edellyttänyt etenkin laajaa, yhteistä ymmärrystä monialaisen yhteistyön hyödyistä ja arvosta. Uusia säveliä etsimässä -hankkeessa yhteen ovat kokoontuneet sen keskeisten haasteiden ratkaisemiseen tarvittavat alat, asiantuntijat ja verkosto. Yhteistyön on mahdollistanut kunnioitus, kiinnostunut suhtautuminen toisten ajattelua ja näkemystä kohtaan, rohkeus nostaa esiin omia näkökulmia, hyväksyntä, tasa-arvoinen työskentely, uteliaisuus ja halu ymmärtää. Keskeisten käsitteiden yhteistä ymmärrystä on avattu keskustellen, ja yhteen sovittamista ovat vaatineet myös hyvin erilaiset aikataulut. Hankkeen kaikissa piloteissa yhteisenä orientaationa on toiminut koulutusjakso, jonka aikana on käsitelty yhteisiä tavoitteita, alojen välisiä osaamisia ja opeteltu yhteistoimintaa hyödyntäen luovaa toimintaa ja kokemuksellista oppimista.

Lopuksi

Ratkaisevaa työtä yhdessä – konkreettisia keinoja TKIO-yhteistyöhön

Elina Ala-Nikkola

TKIO-toiminta on merkittävä työväline kestävän tulevaisuuden rakentamiseen ja monimutkaisten ongelmien ratkomi- seen. Sen voima perustuu siihen, että sen avulla voidaan isojen ilmiöiden äärelle ja monimutkaisten ongelmien ratkaisijak- si liittää kolme hyvin erilaista toimijaa yh- teistyössä:

- **Työntekijät ja työpaikat (työelä- mä):** Alasta riippumatta työelämän tehtävänä on pyörittää yhteiskun- taa. Työelämä on aitiopaikka nähdä asioita, jotka tulisi ratkaista. Laajasti ajatellen työelämään liittyvät myös muun muassa kaupunkilaiset ja va- paaehtoistoimijat ja heidän roolinsa kehittämisessä.
- **Opiskelijat ja opettajat (oppi- mistöiminta):** Oppimistöimin- nan tavoitteena on mahdollistaa sellaisen osaamisen syntyä, jota työelämässä tarvitaan nyt ja tule- vaisuudessa. Sekä opiskelijan että opettajan tulee olla ajan hermolla siitä, mitä juuri nyt työelämässä tapahtuu.
- **Hanketyöntekijät (TKI-toiminta):** Hanketoiminta perustuu rahoitusoh- jelmiin, joissa on tunnistettu yhteis- kunnallisesti ratkaistavia haasteita ja hankkeiden tavoitteena on tuottaa ratkaisuja näihin.

Yhä monimutkaisemmaksi muuttuvassa yhteiskunnassa kaikki tarvitsevat toisiaan voidakseen tehdä aidosti ongelmiin osu- via ja myös työelämään pysyväksi jääviä ratkaisuja. Onnistuessaan yhteistyö ja yh- teen liittyminen rikastaa sen kaikkia osa- puolia. Millä tavalla rikastaisimme toisiam- me yhteistyöllä, emme hidastaisi? Tässä artikkelissa tuon esiin konkreettisia keino- ja yhteistyön aloittamiseen ja rikastami- seen. Nämä vinkit voi ottaa käyttöön kuka tahansa edellä mainituista kolmesta toimi- jasta. Tätä artikkelia lukiessa on myös hyvä huomioida, että rajapinnat perinteisessä kolmijaossa työelämä – oppimistöiminta – TKI-toiminta ovat häilyviä. Jatkuvaa op- pimista arvostavassa yhteiskunnassa yksi ihminen voi edustaa parhaimmillaan jopa kaikkia kolmea toimijaa yhtä aikaa!

Pienin ja suurin keinoin liikkeelle TKIO-työhön

TKIO-työhön mukaan hyppääminen on kuin tarkastelisi ravintolan à la carte -lis- taa. Valittavana on kevytlounaita, ta- paksia, brunssseja ja koko illan menuita. Aloittaakseen toimivan TKIO-työn ei tar- vitse vuosien mittaista kokemusta. Mistä tahansa ruuasta voi aloittaa. Voi aloittaa pienestä edeten suurempiin, ja joskus suurempaan eteneminen ei ole edes tar- peellista tai mahdollista.

Kevytlounasta: ennen kuin hanketta onkaan

TKI-toiminta voi liittyä oppimistoimintaan ja työelämään rikastavasti jo ennen kuin hanketta on olemassa, suunnitteluvaiheessa. Opintojaksototeutuksella opiskelijat voivat tehdä esimerkiksi johonkin yhteiskunnassa tärkeäksi tunnistettuun (ja opintojakson sisältöön sopivaan) ilmiöön liittyvän pienen kyselytutkimuksen, muun selvitystyön tai pienen pilottikokeilun. Näiden oppimistehtävien aiheet voivat tulla työelämästä, ja ne voivat nostaa esiin tärkeitä tulokulmia ja taustaa siihen, miten opetusta tulisi kehittää ja miten tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiohankkeiden toiminta voisi tulla sitä tukemaan. Samoin vaikkapa opinnäytetyö tai harjoittelu voi nostaa esiin tärkeitä tulevaisuuden hankkeissa ratkottavia haasteita.

Tapaksia: pieniä ja kevyitä liittymisiä hankkeisiin

Kun hanke on jo käynnissä, on monenlaisia tapoja yhdistää hanketta oppimistoimintaan ja työelämään. Hankkeen järjestämissä tapahtumissa, koulutuksissa ja kehittämistyöpajoissa työelämä ja opiskelijat voivat kohdata. Hanke voi tarjota koulutusta, jota voidaan räätälöidä opintojaksototeutusten osaksi, myös työelämää mukaan kutsuen. Hanke voi tuottaa artikkelikokoelmia, blogeja ja podcasteja, joihin voi kutsua yhteisen keskustelun äärelle tekijöiksi sekä opiskelijoita, hanketoimijoita että työelämää. Esimerkiksi podcast tai yhdessä kirjoitettu artikkeli on mainio tapa saada aikaan aitoa vuorovaikutusta toimijoiden välille. Keskustelu johtaa usein kehittämiseen tarvittaviin oivalluksiin.

Oppimistoiminnan kannalta sekä kevytlounaiden että tapaksien onnistuminen vaatii opettajalta valmiutta soveltaa opintojakson toteutustapoja joustavasti, hankkeen valmistelijoiden ja opettajien hyvää yhteistyötä ja ennakointia jo hankekirjoitusvaiheessa sekä hyviä verkostoja niin korkeakoulun sisällä kuin työelämänkin kanssa, jotta työskentelyn äärelle saadaan kaikki toimijat.

Kevytlounaat ja tapakset ovat hyvä tapa aloittaa TKIO-työ, sillä niitä voi toteuttaa myös hyvin pienellä panostuksella ja harjoitella siten TKIO-työssä tarvittavaa työtettä.

Brunssi: tuhdimpi annos yhteistyötä

Hyvällä suunnittelulla voidaan myös kiinnittää kokonaisia opintojaksoja mukaan hankeyhteistyöhön. Tällöin opiskelijat ovat vielä syvemmin vertaisina kehittäjinä hankkeessa, yhteistyössä työelämän kanssa. Hankkeessa voidaan toteuttaa esimerkiksi pidempiaikainen koulutuskokeilu, jossa opiskelijat ovat mukana kehittäjinä ja osallistujina.

Hankkeen ja työelämän kanssa yhteistyössä toteutuvalla opintojaksolla ollaan yleensä jonkin uuden kokeilemisen äärellä – tehdään sellaisia asioita ja kokeiluja, joita ilman hankkeen mukanaoloa ei olisi voitu tehdä. Asioita tehdään totutusta poikkeavalla tavalla tai totuttuja tapoja kriittisesti tarkastellen, suoraan työelämän rajapinnassa kehittäjäkumppanina.

Opettajan tehtävänä on varmistaa, että opintojakson osaamistavoitteet täyttyvät – tämä onnistuu parhaiten, mikäli jo hankekirjoitusvaiheessa on tehty

yhteistyötä. Hanke varmistaa ja mahdollistaa kehittämiselle puitteita, tuo ihmisiä yhteen ja viestii. Työelämä varmistaa, että on mukana kehittäväällä työotteella – ei vain ratkaisujen vastaanottajana, vaan yhteiskehittäjänä (ks. esim. Ala-Nikkola & Mikkonen 2017a; b).

Ratkaiseva tekijä tällaisen toiminnan kannalta on hyvin toteutettu opetussuunnitelma, joka mahdollistaa ajantasaisen, työelämässä toteutettujen isompien projektien tekemisen, muun muassa mahdollistamalla muovautuvia toteutustapoja opintojaksoille. Tällöin kehittämisen esteeksi eivät muodostu opintojaksototeutusten sisällölle määritetyt raamit. Siinä, miten tämä toteutetaan, on eri alojen välillä niiden luonteesta johtuen paljon eroja. Esimerkiksi projektimainen työskentely on toisille aloille luontevampaa. Siten kullekin alalle tulee miettiä omat tavat räätälöidä opetussuunnitelmaa TKIO:ta mahdollistavaan suuntaan. (Ala-Nikkola & Raivio 2021).

Koko illan menu – ei enää erillistä TKIO:ta, vaan läpileikkaavaa työtettä

Kaikkein vaikuttavimmillaan TKIO on silloin, kun sitä ei tarvitse tehdä erikseen (kuten edellä esittämässäni tavoissa), vaan se on osa ammattikorkeakoulun työntekijän, opiskelijan ja työelämäkumppanin työtettä ja kietoutuu siten luonnolliseksi osaksi arkisia työtehtäviä.

Tällöin edellä esitetyt TKIO-työhön liittymisen tavat kulkevat esimerkiksi opettajan arjessa ristiin rastiin ja niitä hyödynnetään aina sopivaan kohtaan soveltaen. Opiskelija on niin ikään aktiivinen toimija. Myös työelämässä tunnustetaan TKIO:n käytännön tekemisen tavat ja osataan

ottaa yhteyttä korkeakouluun, esimerkiksi nostamalla esiin työelämässä kohdattuja ratkaistavia asioita.

Koko illan menu edellyttääkin onnistuakseen ainakin näiden perusasioiden toteutumista:

Ensinnäkin TKIO:ta tulee ajatella pitkäjänteisen systemaattisen kehittämisen välineenä, jolla tehdään työtä yhteiskunnallisten haasteiden ratkaisemiseksi. Hankkeiden ja opetuksen toisiaan rikastavan liittymisen vaikuttavuus syntyy siitä, että oppimistoiminnan, TKI-toiminnan ja työelämän yhteistyötä toteutetaan pitkäjänteisesti kaiken aikaa. Yhteistyötä täytyy siis olla myös hankkeiden toteutamisajataulujen ulkopuolella. Jos yhteistyötä toteutetaan vain hankkeiden toteutusaikataulujen puitteissa, vaikuttavuus jää tyngäksi, koska hankkeen suunnittelun syötteet eivät tule työelämästä ja hankkeen tulosten juurtumisesta opetuksen sisältöihin sekä työelämän käytäntöihin ei kukaan vastaa.

Toiseksi systemaattisuus mahdollistuu, jos korkeakoulussa osataan työskennellä ekosysteemimäisellä työotteella, jossa korkeakoulu toimii isojen ilmiöiden ympärille muodostuvien ekosysteemien koordinaattorina ja/tai aktiivisena ekosysteemin jäsenenä. Näin se tuo yhteen työelämän haasteita, opiskelijoiden opintoihin liittyviä kehittämistehtäviä ja hankkeita monin eri tavoin ja kokoa yhteen syntyntä tietoa hyödynnettäväksi seuraavissa yhteistyön paikoissa.

Kolmanneksi tulee ymmärtää, että ekosysteemi ei synny itsestään, vaan vaatii osaamista sen koordinointiin ja paljon

aikaa ihmisten väliseen kohtaamiseen. Ratkaisuja eivät tee organisaatiot, vaan ihmiset. Siksi ekosysteemissä toimivan ja jatkuvan dialogin luominen kaikkien toimijoiden kesken (työntekijät, opiskelijat, opettajat, hanketoimijat) on onnistumisen avain. Toimivaa dialogia ei luoda muutamalla työpajalla tai viestintäsuunnitelmalla, vaan hyväksymisellä, kuuntelemisella, kunnioituksella ja moniäänisyyden äärellä viihtymisellä (ks. artikkeli *Yhteisöllisen kehittämisenostuksen maa-perä* tässä julkaisussa). Dialogi tulee valita työotteeksi ja tehdä arjessa joka päivä tekoja sen eteen, että sitä mahdollistetaan. Dialogi ei ole hetken vuorovaikutusta, vaan pitkäjänteistä luottamusta ja psykologista turvallisuutta rakentavaa työtä, joka vaatii myös konkreettisesti aikaa kohdata ja keskustella eri toimijoiden kanssa. Mutta pitkässä juoksussa juuri tällaiset aikapanostukset kannattavat.

Ajattelumallin taustaa

Artikkelissa esittämäni ajattelumalli perustuu 20 vuoden kokemukseeni

TKIO-työssä ”koko illan menuta” toteutetaan erilaisista rooleista käsin: olen työkennellyt sekä koulutuksen suunnittelijana, TKI-hankkeiden valmistelijana, TKI-hankkeiden työntekijänä (tuottajana) että ekosysteemin rakentajana ja dialogisen työotteen fasilitoijana. Olen myös osallistunut Metropolian sisäisen TKIO-työn tilan esiselvityksen tekemiseen. Tällä hetkellä työskentelen koordinaattorina ekosysteemissä, jossa toteutetaan kulttuurihyvinvoinnin ilmiön äärellä ekosysteemimäistä TKIO-toimintaa liittäen siihen työelämää, oppimistoimintaa, 3. sektorin vapaaehtoistoimijoita, kaupunkien asukkaita ja tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoimintaa.

Vuosien varrella olen huomannut, että TKIO on paitsi aidosti vaikuttava tapa kehittää tätä maailmaa kestäväällä tavalla myös hauskaa ja mahdollistanut tutustumisen hyvin monenlaisiin ihmisiin ja ilmiöihin. TKIO on siis rikastava liittyminen niin yhteiskunnalle kuin siinä mukana olevalle yksilöllekin!

Lähteet

Ala-Nikkola, E. & Mikkonen, S. 2017a. Oivalluksia innovointiin ja yhteiskehittämiseen. Metropolia Ammattikorkeakoulun julkaisuja. Helsinki: Metropolia Ammattikorkeakoulu. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-328-022-9>

Ala-Nikkola, E. & Mikkonen, S. 2017b. COINNO. Palvelukehittämisellä sykettä vapaa-aikasektorille. Metropolia Ammattikorkeakoulun julkaisuja. Helsinki: Metropolia Ammattikorkeakoulu. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-328-026-7>

Ala-Nikkola, E. & Raivio A-M. 2021. Nykytilan analyysi TKIO-toimintakulttuurista Metropoliaassa. Julkaisematon lähde.

Huomioita TKIO-kehittämisestä kolmesta eri aikahorisontista

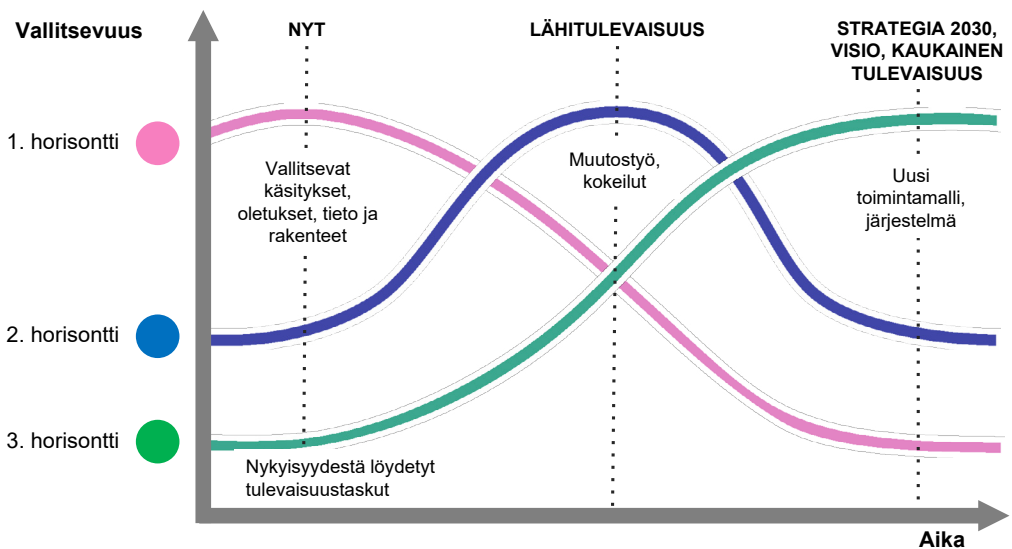
Leena Unkari-Virtanen, Marita Huhtaniemi

TKIO-kehittämisestä Metropoliaassa on kerätty kokemusta keväältä 2020 asti, ja monet eturivin kehittäjät ovat luoneet uusia ratkaisuja jo paljon pitempäänkin. Muistissa on monia vaiheita, niin onnistumisia kuin jumeja ja epäselvyyksiäkin. Kokoamme tässä artikkelissa havaintojamme tähänastisesta TKIO-taipaleesta kolmen aikahorisontin mallin avulla.

3H-malli (kuva 13) on alun perin rakennettu yritysten kasvun johtamiseen (Baghai, Coley & White 1999), mutta sittemmin siitä on kehkeytynyt geneerisempi strategisen ja systeemisen johtamisen viitekehys (mm. Curry & Hodgson 2008,

Sharpe 2013). Mallia on sovellettu muun muassa Sitrassa (Seppälä 2020) ja koulutuksen kehittämistyöhön Skotlannin koulutuspolitiikan transformaatiota rakentaneessa projektissa Curriculum for Excellence (Leicester, Stewart, Bloomer & Eving 2009).

Mallin ytimessä on ajatus hahmottaa kolme toiminnan aikahorisonttia – nykyhetki, lähitulevaisuus ja kaukaisempi tulevaisuus – yhtä aikaa toimintaan vaikuttavina näkökulmina ja tunnistaa keskeiset erot horisonttien ajattelu- ja toimintamallien välillä. Malli on esimerkki niin sanotusta

Kuva 13. Kolmen horisontin malli (soveltaen Sharpe 2013)

backasting-tulevaisuusajattelusta, jossa pyritään rakentamaan polkua hyvään tulevaisuudesta, ei nykyhetken ”tulipaloista” käsin.

Seuraavassa avaamme kuvan 13 kolmea aikahorisonttia TKIO-toiminnan kannalta. Aloitamme tavoitteesta (3H), jota kohti TKIO-toiminnalla pyritään. Sitten pohdimme nykyhetken tilannekuvaa (1H), ja viimeiseksi nostamme muutamia huomioita muutosprosessista (2H), jonka osa TKIO-kehittämistyö on.

Tulevaisuuden aikahorisontti

Kolmannessa, tavoiteltavan tulevaisuuden horisontissa TKIO-tiekartan toimenpiteillä pyritään kestävän tulevaisuuden rakentamiseen työ- ja elinkeinoelämää, alueita ja yhteiskuntaa transformatiivisesti uudistaen, kestävän kehityksen haasteisiin ratkaisuja tuottaen. Metropolian strategiassa kolmannen horisontin kehittämisskohteina näyttäytyvät erityisesti ilmiölähtöiset innovaatiokeskittymät (ks. artikkeli Ilmiölähtöiset innovaatiokeskittymät vastuullisuuden edistäjinä tässä julkaisussa) ja yhteistyöalustat (ks. artikkelit Hiilitallissa ratkotaan ilmastohaasteita sekä Luovat alat ratkaisuja rakentamassa tässä julkaisussa) sekä esimerkiksi oppimisen uudistaminen Metropolia Match -mallin avulla Pedagogiikka 4.0:n suuntaan (ks. artikkeli Pedagogisen ajattelun evoluutio tässä julkaisussa). Kolmannen horisontin kehittämisskohteita ovat myös TKIO-toiminnan uudistaminen missiolähtöiseksi, yrittäjyyden edistäminen sekä datan, digin ja tekoälyn laaja-alainen, systeemiälykäs hyödyntäminen. TKIO:n osalta tämä tarkoittaa oppimisen, osaamisen, pedagogiikan ja koulutusjärjestelmän tulevaisuuden

ennakointia sekä aktiivisia toimenpiteitä avautuvien mahdollisuuksien suunnassa.

Käytännössä kolmas aikahorisontti voi nykyhetken vallitsevassa tilanteessa toteutua yksittäisinä kehittämisskohteina ja ”toisin tekemisinä”. Johtamisella on tärkeä mahdollistajan rooli, jolloin kolmannen horisontin tavoitteita tukevien toimien avulla tulevaisuutta rakentavan toiminnan vallitsevuus kasvaa. Metropolian strategiassa katsotaan toimintaa kolmannesta aikahorisontista käsin (ks. artikkeli Vaikuttavalla strategialla rakennetaan kestävää tulevaisuutta tässä julkaisussa). On tärkeää, että tulevaisuuden aikahorisonttia rakennetaan yhdessä, osallistumisen paikkoja ja dialogeja järjestäen, tulevaisuusvaltaa jakaen, jotta ei kapeuduta toimimaan vain nykyhetkessä ja jätetä toiminnassa huomiotta toimintaympäristön murroksen myötä syntyviä kasvavia haasteita ja mahdollisuuksia.

Kolmannen aikahorisontin tavoitteen nouseminen toiminnassa vallitseviksi edellyttää sitä, että joistakin nykyhetken käytänteistä luovutaan. Tätä kutsutaan disruptiiviseksi kehittämiseksi. TKIO-kehittämistyössä on jo näkyvissä näitä luopumisen kohtia, kun esimerkiksi luokahuoneessa tapahtuvan opettajajohtoisuuden sijaan oppimista tapahtuu hankkeissa. Myös yhteistyötä ja johtamista muunnetaan mahdollistamaan ilmiölähtöinen, systeeminen toiminta tai tavoiteltuja osaamisia sanoitetaan uudelleen – esimerkiksi pirstaloitujen geneeristen osaamisen sijaan kuvataan transformatiivisia (IDG 2023) tai transversaalisia osaamisia (ks. artikkeli Podcasteja lentokentällä – hankkeesta transversaalisia taitoja tässä julkaisussa).

Nykyhetken aikahorisontti

Nykyhetken aikahorisontissa H1 rakennetaan TKIO:ta nykyhetken hyvien käytänteiden optimoinnin näkökulmasta. Nykyhetkeä painottavaa kehittämistyötä kutsutaan joskus myös inkrementaaliseksi, vähittäin kasvavaksi. Nyt-hetkeä leimaa kuitenkin usein kiire, jonka aiheuttaa esimerkiksi hallitsematon virta äkillisiä, ennakkoimattomia hoidettavia asioita. Kiire vie resursseja kaikelta kehittämistyöltä.

On havaittu, että ensimmäisestä aikahorisontista on vaikea kurkottaa isoihin tulevaisuuden muutoksiin paitsi arjen kiireen takia, myös siksi, että tulevaisuusnäkemystä usein rajaa ajatus lineaarisesta kehittämisestä (Sharpe 2013). Nykyhetken toiminnassa on tärkeää antaa tilaa isoillekin muutoksille ja transformaatioille, koko toimintakulttuurin syvärakenteita koskettaville muutoksille.

Tässä julkaisussa on kuvattu reseptien muodossa uudistuksia, joita on toteutettu valitsevilla nykyhetken aikahorisontin olosuhteissa. Kuten kuvasta 13 voi havaita, nykyhetkessä onkin jo havaittavissa kolmannen aikahorisontin ituja niin sanotussa ”tulevaisuustaskussa”. Tällä julkaisullamme haluamme tuoda esiin tulevaisuustaskuja, uusia avauksia ja löydettyjä ratkaisuja, sillä näistä kasvaa uudistusten valtavirta.

Lue lisää

Muutosvaiheen polkua TKIO-työssä on tarkemmin hahmoteltu Metropolian auditointiraportissa (2022), jossa Metropolian omaksi kehittämiskohteeksi oli valittu TKIO innovaatiokeskittymien näkökulmasta.

Tutustu kolmen aikahorisontin malliin, sen soveltamiseen ja työpohjiin: Kolmen aikahorisontin kehittäjäverkosto 3Huni <https://www.h3uni.org/>

Muutosvaiheen aikahorisontti

Vähittäisen, lineaarisen kehittämisen ja yhteiskunnan haasteista nousevan transformaation yhteen sovittaminen on kolmen aikahorisontin mallissa ydinasia. Toinen aikahorisontti luo sillan nykyhetken ja tulevaisuuden välille. Kun organisaation toiminnassa on yhtä aikaa sekä uusia että vallitsevia käytänteitä toteuttavaa toimintaa ja johtamista, ei törmäyksiltä voida välttyä. Syntyy hämmentäviäkin jännitteitä ja paradokseja, esimerkiksi kun toisaalla annetaan keskusjohtoisesti tehtäviä ja samaan aikaan toisaalla kutsutaan kehittämään asioita ilman valmiiksi pureskeltuja ratkaisuja. Nämä ovat tyypillisiä tilanteita toiselle aikahorisontille.

Vaikka toinen, muutosten aikahorisontti on niin nykytilan resurssien viisaan kohdentamisen kuin transformaation onnistumisen kannalta kriittinen, se jää aivan liian usein vähäiselle huomiolle. Niin sanottu polkuriippuvuus, menneisyyden paino, vetää magneetin tavoin tutuille toiminnan kehille, vaikka vanhat ratkaisut olisi jopa yhdessä todettu toimimattomiksi. Kolmen horisontin mallin avulla on TKIO-kehittämiprojektissa pyritty tietoisesti tekemään tilaa myös tälle muutosvaiheen aikahorisontille.

Huhtaniemi, M. 2023. Kolmen horisontin malli johtamismuotoilun kompassina. Blogi tulevaisuuden visionäreille 21.2.2023. Edelläkävijät.fi-verkkosivusto. Haettu 15.3.2023. <https://www.edellakavijat.fi/blogi/kolmen-horisontin-malli-johtamismuotoilun-kompassina>

International Futures Forum IFF.Three Horizons. Haettu 15.3.2023. <https://www.iffpraxis.com/3h-resources>

Sharpe, B. & Hodgson, T. Three Horizons. International Futures Forum. PowerPoint-esitys. Haettu 15.3.2023. <https://www.slideshare.net/grahamiff/sharpe-and-hodgson-3h-presentation>

Sitra 2018. Kolme näkökulmaa visioon. Haettu 15.3.2023. www.sitra.fi/app/uploads/2018/05/kolme-nakokulmaa-visioon-harjoitus.pdf

Unkari-Virtanen. L. & Aarnio, H.-M. 2023. Yksinyrittäjän tulevaisuustyökirja. Metropolia Ammattikorkeakoulun julkaisu. OIVA-sarja 52. Helsinki: Metropolia Ammattikorkeakoulu. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-328-366-4>

Lähteet

Baghai, M., Coley, S. & White, D. 1999. The Alchemy of Growth: Practical Insights for Building the Enduring Enterprise. New York: Basic Books.

Curry, A. & Hodgson, A. 2008. Seeing in Multiple Horizons: Connecting Futures to Strategy. Journal of Futures Studies 13(1), 1–20. Haettu 15.3.2023. <https://jfsdigital.org/wp-content/uploads/2014/01/131-A01.pdf>

IDG 2023. The 5 dimensions with the 23 skills and qualities. 29k Foundation, Ekskaret Foundation, The New Division. Haettu 15.3.2023. <https://www.innerdevelopmentgoals.org/framework>

Leicester, G., Stewart, D., Bloomer, K. & Eving, J. 2009. Transformative Innovation in Education: a playbook for pragmatic visionaires. Aberdour: Triarchy Press.

Seppälä, M. 2020. Radikaali epävarmuus vaatii radikaalia yhteistoimintaa. Askelmerkkejä systeemiseen muutokseen innovaatioportfoliolla. Sitra muistio. Helsinki: Sitra. Haettu 15.3.2023. <https://www.sitra.fi/julkaisut/radikaali-epavarmuus-vaatii-radikaalia-yhteistoimintaa/>

Sharpe, B. 2013. Three Horizons. The Pattering of Hope. Axminster: Triarchy Press.

Kirjoittajat

Elina Ala-Nikkola (kulttuurituottaja YAMK, asiantuntija) on osallistuvan ja luovan työotteen, ekosysteemisten työtapojen, viestinnän ja kulttuurihyvinvoinnin edistämisen kehittäjä.

Satu Hakanen (KM, musiikkiterapeutti AMK) toimii sosiaalialan lehtorina, hankkeissa sekä HyMy-kylässä lasten ja perheiden palveluiden parissa.

Katri Halonen (YTT, FL) on yliopettaja kulttuurituotannon YAMK-koulutusohjelmassa. Hän opettaa osallistavaa johtajuutta ja ketterää kehittämistä sekä tutkii luovien alojen ansaintalogiikkoja web3-ympäristöissä.

Sari Helenius (ft YAMK) toimii lehtorina Kuntoutuksen (ylempi AMK) tutkinto-ohjelmassa sekä hanketoiminnan parissa.

Laura-Maija Hero (KT, lehtori) on kulttuurituotannon lehtori ja monialaisen innovaatio pedagogiikan asiantuntija.

Marita Huhtaniemi (KTK, tradenomi YAMK) toimii strategia-asiantuntijana Metropolian strategia- ja kehityspalvelut -yksikössä.

Laura Huhtinen-Hildén (FT, MuM) on yliopettaja, tutkija ja tutkintovastaava (Creativity and Arts in Social and Health Fields Master's degree).

Otto Härkönen (Di, KhO) toimii lehtorina ja yrittäjyyden sekä johtamisen teemavastaavana.

Hannes Jesar on yrittäjyyskasvattaja ja projektipäällikkö Metropolian yrittäjyys- ja innovaatioyksikössä. Hän tukee startup-yrityksiä sekä Metropolian opiskelijayrittäjänä ja -tiimejä soveltaen mm. Lean Startup-menetelmää.

Sara Jokiniemi (KM) on viestintäasiantuntija Metropolian yritys- ja innovaatioyksikössä. Hän luotsaa Turbiini Campus Incubator-toimintaa ja Metropolian yritys- ja innovaatioyksiköiden viestinnällisesti eteenpäin.

Juha Järvinen (TaT) toimii innovaatioasiantuntijana Metropolian Innovaatiotoiminta ja yritys- ja innovaatioyksiköissä.

Marjatta Kelo (FT) toimii Uudistuvan oppimisen päällikkönä, jonka vastuualue on tutkimukseen johtava koulutus.

Päivi Keränen (TaM) toimii moninaisissa TKI-tehtävissä, kestävän kaupunkikehityksen teemavastaavana ja Metropolian Uusi eurooppalainen Bauhaus -kumppanuuden koordinaattorina.

Jukka Kesänen (TtT, yliopettaja) toimii pedagogisissa kehittämissä Uudistuvan oppimisen yksikössä sekä hanketoiminnassa.

Joona Koiranen (FM, väitöskirjatutkija) on tutkimusaineistonhallinnan ja avoimen TKI-toiminnan asiantuntija Metropolissa. ORCID id: 0000-0003-1415-5866

Tiina Kokko (FM, asiantuntija) tekee kehittämistyötä Uudistuva oppiminen -yksikössä pedagogiikan, korkeakouluhallinnon ja verkkopalveluiden rajapinnalla.

Jenni Kurki-Suonio (DI) on kehittämässä uudenlaisia oppimismenetelmiä ja uutta kestävän kehityksen oppimisympäristöä (Hiilitalli) sekä edistämässä kestäviä ja hiilineutraaleja ratkaisuja Metropolissa.

Minna Lamppu (Musiikkipedagogi YAMK) on musiikin tutkinnon lehtori ja pääainevas- taava varhaisiän musiikkikasvatuksen ja taiteen soveltavan käytön pääaineessa sekä projektipäällikkö, asiantuntija kulttuurihyvinvoinnin edistämässä.

Jere Laukkanen on Metropolian Musiikin tekeminen ja tuottaminen -pääaineen vastaava lehtori, säveltäjä, sovittaja ja kapellimestari.

Arja Liinamo (TtT, Th) on yliopettaja, tutkintovastaava (Terveystieteiden edistäminen YAMK) sekä Innovaatiokeskittymän teemavastaava.

Jussi Linkola (Medianomi YAMK) työskentelee projektisuunnittelijana Media, muotoilu ja konservointi -osaamisalueella.

Pekka Luukka (MuM) on lehtori musiikin tiimissä.

Kati Marin (KM, opettaja, jatkuvan oppimisen asiantuntija) toimii jatkuvan oppimisen palvelujen kehittäjänä Oppimisen verkostot ja palvelut -yksikössä.

Niina Pietilä (VTL, sosiaalityöntekijä) on lehtori sosiaalialan tutkinnossa ja on työskennellyt asiantuntijalehtorina hanketyössä.

Eija Raatikainen (KT, sosiaalityöntekijä) on yliopettaja ja teemavastaava.

Katriina Rantala-Nenonen (YTM) toimii lehtorina sosiaalialan tutkinnoissa, sosiaali- ja pedagogiikan alan hankkeissa sekä HyMy-kylässä.

Hanna Repo Jamal (TtM, väitöskirjatutkija) toimii teemavastaavana Asiakaslähtöiset hyvinvointi- ja terveyspalvelut innovaatiokeskitymässä, projektipäällikkönä, tutkijana sekä erilaisissa TKI-kehittämistehtävissä.

Heidi Rontu (FT, dosentti) on Metropolian oppimistoiminnan johtaja.

Sanna-Liisa Sihto-Nissilä (FT, DI) toimii projektiasiantuntijana Hiilitallin Carbon Busters -hankkeessa. Hän on väitellyt ilmakehätieteistä ja toiminut ilmastonmuutoksen koulutuksen kehittämisen parissa.

Sanna Syrjänen on tiimivastaava sekä koulutussuunnittelija musiikin tutkinto-ohjelmassa.

Heidi Stenberg (KM, lehtori, th) toimii Metropoliaassa projektipäällikkönä, johtamisen lehtorina terveysalan AMK ja YAMK-tutkinnoissa sekä asiakkuusvastaavana.

Elina Taponen on jatkuvan oppimisen asiantuntija ja projektipäällikkö.

Leena Unkari-Virtanen (yliopettaja, MuT, TO) on tutkija-projektipäällikkö Metropolian TKIO:n ja ennakoitavykykkyiden kehittämishankkeissa sekä teemavastaava innovaatiokeskitymässä Toimiva ihmisten kaupunki.

Sirkku Wahlroos-Kaitila on laulun yliopettaja musiikin tutkinto-ohjelmassa.

Raisa Varsta on lehtori, tutkintovastaava ja tiimivastaava liiketalouden koulutusalueella.

Lea Vartiainen (KM, Muusikko, Musiikkipedagogi AMK) on tutkintovastaava ja opinto-ohjaaja musiikin osaamisalueella sekä kulttuurialan edustajana Metropolian pedagogisen kehittämisen tiimissä.

Anna-Maria Viikuna (FT, dosentti) on Metropolian TKI-johtaja.

Mari Virtanen on terveystieteilijä, yliopettaja (TtT) ja tutkintovastaava YAMK-tutkinto-ohjelmassa Digitaalisten sosiaali- ja terveyspalvelujen kliininen asiantuntija. ORCID id: 0000-0003-4995-7033

TKIO tarkoittaa Metropolian tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan (TKI) yhdistämistä oppimiseen ja opetukseen (O). Perinteiset TKI-toiminnan ja oppimisen mallit eivät riitä, kun nopeasti muuttuva ja kompleksinen toimintaympäristö luovat uusia vaatimuksia niin korkeakoulujen opetukselle kuin TKI-toiminnalle. Korkeakouluissa kehitetäänkin parhaillaan uudenlaisia toimintamalleja ja uudenlaista ajattelua. TKIO:hon kytkeytyy elimellisesti myös yhteiskunnan eri toimijoiden rajat ylittävä yhteistyö, jota kutsumme avoimeksi TKIO-toiminnaksi. Uusilla toimintatavoilla on mahdollista oppia uutta tietoa, tuottaa ratkaisuja aikamme suuriin haasteisiin sekä tehdä poikialaista ja moninaista yhteistyötä oppijoiden, yhteiskunnan eri toimijoiden ja koko yhteiskunnan parhaaksi.

Julkaisussa TKI- ja oppimistoiminnan asiantuntijat kertovat tavoista, joilla Metropolia on lähtenyt ratkaisemaan erilaisia avoimen TKIO-toiminnan haasteita. Julkaisu on koottu avoimella kirjoittajakutsulla syksyllä 2022. Sisältö rakentuu artikkeleista ja resepteistä. Artikkelit ovat analyttisiä ja tutkimusperustaisia katsauksia TKIO:n tausta-ajatteluun. Reseptit puolestaan esittelevät käytännön ratkaisuja, joilla TKIO:ta on toteutettu.